

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
ESKİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

***PRINCIPATUS* DEVRİ'NDE
LYKIA VE PAMPHYLIA KÖKENLİ
ROMA SENATÖRLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

ZEYNEP ÖZÜSAĞLAM-MUTLU

Danışman: Prof. Dr. BÜLENT İPLİKÇİOĞLU

İstanbul, 2011

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Onay Belgesi

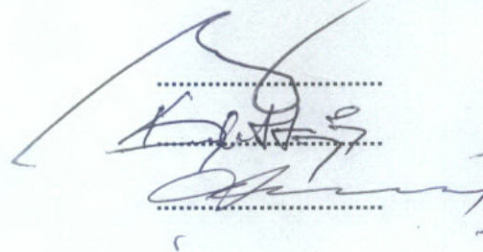
TARİH Anabilim Dalı ESKİÇAĞ TARİHİ Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi
ZEYNEP ÖZÜSAĞLAM MUTLU nın PRINCIPATUS DEVRI'NDE LYKIA VE
PAMPHYLIA KÖKENLİ ROMA SENATÖRLERİ adlı tez çalışması ,Enstitümüz Yönetim
Kurulunun 15.06.2011 tarih ve 2011-11/14 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından
oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 29.10.2011

- 1) Tez Danışmanı : PROF. DR. BÜLENT İPLİKÇİOĞLU
2) Jüri Üyesi : PROF. DR. KEMALETTİN KÖROĞLU
3) Jüri Üyesi : PROF. DR. VEDAT ÇELGİN

ÖZET

Bu Yüksek Lisans çalışmasında, şimdiye değin bilinen, *Principatus* Devri'nden Lykia ve Pamphylia kökenli Roma senatörleri prosopografik olarak incelenmektedir.

Çalışma bir Giriş'ten sonra iki ana bölümden oluşmaktadır: I. *Prosopographia*; II. Tarihsel Bölüm. I. Bölümde, Lykia'dan 27, Pamphylia'dan ise 19 olmak üzere toplam 46 senatörün kariyerleri, ilgili antik edebî eserler ve yazıtlar ile modern literatürün ışığında, devrin sosyo-politik durumu ve senatörlerin etnik, toplumsal ve ailevi aidiyetleri ve kişisel becerileri de dikkate alınmak suretiyle incelenmektedir.

Tarihsel Bölüm'de ise, konu şu açılardan ele alınmaktadır: A. Senatörlerin bölgelere, kentlere ve yüzyıllara göre durumu; B. Senatörlerin *cursus honorum*'un basamaklarına göre durumu; C. Senatörlerin sosyal sınıflarının (*ordines*) bölgelere, kentlere ve yüzyıllara göre durumu; C. Senatörlerin etnik aidiyetlerinin bölgelere, kentlere ve yüzyıllara göre durumu; Ç. Aileler.

Çalışma; metinde kullanılan antik kaynaklara ve Prosopografik Bölüm'de ele alınan senatörlerin isimlerine ve görevlerine ilişkin birer dizin ile donatılmıştır.

Çalışmanın sonunda, Tarihsel Bölüm'de ele alınan hususların görsel olarak tasvir edildiği tablolar ile Roma İmparatorluğu'nun genel durumunu üç ayrı zamanda gösteren, ayrıca Prosopografik Bölüm'de değerlendirilen senatörlerin kariyerlerinden önemli olan bazılarının Akdeniz Havzası'nda gösterildiği haritalar da bulunmaktadır.

Bu çerçevede Lykia ve Pamphylia için ilk kez oluşturulmuş olan bu çalışmanın özgün sonuçları, tüm *senatus* Sınıfı devlet kariyerinin bazı konularının ve ayrıntılarının da daha iyi anlaşılmasını sağlayacak niteliktedir.

ZUSAMMENFASSUNG

In dieser Magisterarbeit werden die bisher bekannten römischen Senatoren lykisch-pamphyliischer Herkunft aus der Zeit des Prinzipats prosopographisch untersucht.

Die Arbeit besteht nach einer Einleitung aus zwei Hauptteilen: I. *Prosopographia* und II. Historischer Teil. Im ersten Teil werden die Karrieren von insg. 46 Senatoren (27 aus Lykien, 19 aus Pamphylien) im Lichte der einschlägigen literarischen und epigraphischen Testimonia und der modernen Literatur unter Einbeziehung der sozial-politischen Situation der Zeit sowie der ethnischen, gesellschaftlichen und familiären Zugehörigkeit und der persönlichen Begabung der Senatoren im Einzelnen untersucht.

Im Historischen Teil ist der Sachverhalt unter folgenden Aspekten behandelt worden: A. Zustand der Senatoren nach Regionen, Städten und Jahrhunderten; B. Zustand der Senatoren nach den Stufen des *cursus honorum*; C. Zustand der sozialen Klassen der Senatoren (*ordines*) nach nach Regionen, Städten und Jahrhunderten; Ç. Zustand der ethnischen Zugehörigkeit der Senatoren nach Regionen, Städten und Jahrhunderten; D. Familien.

Die Arbeit ist mit einem Register der antiken Quellen, einem der Namen der im prosopographischen Teil behandelten Senatoren sowie einem der Ämter versehen.

Am Ende der Arbeit befinden sich Tafeln, in denen die Aspekte im historischen Teil visuell dargestellt werden, und Karten, in denen der allgemeine Zustand des römischen Reiches zu drei verschiedenen Zeiten und manche wichtige Karrieren von denen der im prosopographischen Teil behandelten Senatoren im der Mittelmeerraum gezeigt werden.

Die Ergebnisse der im diesem Rahmen für Lykien und Pamphylien zum erten Mal erstellten Arbeit machen auch manche Themen und Details des gesamten senatorischen Reichsdienstes verständlicher.

ÖNSÖZ

Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde Klasik Arkeoloji öğrenimi yaptıktan sonra, Eskiçağ Tarihi'ne karşı duyduğum ilgi sonucunda 2008 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı'nın Yüksek Lisans Programı'na kabul edildim. Henüz ders aşamasında Roma devlet organizasyonu konusuna karşı artan merakım, bu alanda çalışma arzumu güçlendirdi. Hazırlamak istediğim tez konusuna dair fikirlerimi paylaştığım Tez Danışmanım, Değerli Hocam Prof. Dr. Bülent İPLİKÇİOĞLU'nun yönlendirmesiyle; çalışmanın konusunun Roma senatörleriyle ilgili olmasına karar verdim ve bunu da, kapsam olarak, 2009 yılından itibaren katıldığım, Prof. İPLİKÇİOĞLU'nun başkanlığında yürütülen Doğu Lykia – Batı Pamphylia Epigrafik-Tarihî Coğrafi Yüzey Araştırmaları Projesi'nden dolayı Lykia ve Pamphylia bölgeleriyle sınırladım.

Lykia ve Pamphylia'nın coğrafi olarak birbirine yakın olmasına karşın; bu bölgelerin senatörlerin kökenleri, görev dağılımları, kariyer silsilesinin farklılığı gibi birçok konuda birbirinden ayrılması; farklı alanlarda birçok şey öğrenmeme vesile olmasının yanı sıra, konu üzerinde çok da keyif alarak çalışmama neden olmuştur. Bu aşamada, bilimsel kimliğini örnek aldığım Sevgili Hocam Prof. İPLİKÇİOĞLU'nun öğrencilerinin beceri, bilgi ve ilgilerini önceden iyi belirleyip, doğru konular ile doğru kişileri bir araya getirmesi, kendisinin hocalığına duyduğum hayranlığı da artırmıştır.

Önce, tezimin henüz kaynak toplama aşamasında, 17 Ocak – 17 Şubat 2010 tarihleri arasında, ve sonra, çalışmalarımın son taramalarını yapmak üzere, 18 Ocak – 18 Şubat 2011 arasında, Alman Arkeoloji Enstitüsü Eskiçağ Tarihi ve Epigrafya Komisyonu'nun (*Kommission für Alte Geschichte und Epigraphik des Deutschen Archäologischen Instituts*) Müdürü Sayın PD Dr. Christof SCHULER'in davetleriyle iki kez Münih'te bulundum. Bunun yanı sıra, 2010 yılında, Suna-İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü'nden de (AKMED) bir Yüksek Lisans bursuyla maddi yönden desteklendim.

Tez çalışmalarına başladığım 2009 yılından itibaren, tezimin her aşamasında büyük bir özveriyle benimle yakından ilgilenen, görüş, öneri ve yönlendirmeleriyle bilimsel bir çalışmanın detayları hakkında bana yol gösteren Tez Danışmanım, Değerli Hocam Prof. Dr. Bülent İPLİKÇİOĞLU'na çalışmalarımındaki önemli katkılarından ötürü; ayrıca, bu tezi olması gerektiği gibi hazırlayabilmem için gerekli koşulları sağlamak adına çeşitli burslar almamda verdiği destekten dolayı kalpten teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans Programı'nın henüz ders aşamasındayken kaynak dilleri Hellence ve Latince'yi öğrenmem hususunda büyük emek sarfeden Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Filiz CLUZEAU'ya; değerli görüş ve önerileriyle tez çalışmalarımda bana yardımcı olan Sayın Hocam Dr. Hüseyin Sami ÖZTÜRK'e; özellikle Lykia Bölgesi'yle ilgili olarak paylaştığı bilgi ve görüşlerinden ötürü Sevgili Arkadaşım Dr. Filiz DÖNMEZ-ÖZTÜRK'e; grafiklerin yapımında ve istatistiksel sonuçların değerlendirmesinde bana yardımcı olan Sevgili Arkadaşım Marmara Üniversitesi İstatistik Doktora Öğrencisi Güneş GÜRGEN'e ve, *last but not least*, çalışmalarımı yakından takip edip bana inanarak burs başvurularıma destek veren Sayın Hocam Prof. Dr. Vedat ÇELGİN'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Alman Arkeoloji Enstitüsü Eskiçağ Tarihi Epigrafiya Komisyonu Müdürü Sayın PD Dr. Christof SCHULER'e ve Enstitü yetkililerine beni Münih'e davetlerinden; sağladıkları konaklama yeri, maddi destek ve kitaplık çalışmalarımıdaki kolaylıklardan ötürü ve Suna-İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü'nün, başta Sayın Müdür Kayhan DÖRTLÜK olmak üzere, yetkililerine tezimi hazırlamam sırasında burs yoluyla verdikleri maddi destekten dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Her konuda olduğu gibi tez çalışmalarım da manevi desteğini esirgemeyen ve haritaların yapımında önemli bir emek sarfeden Sevgili Eşim Candaş MUTLU'ya ve Yüksek Lisans sürem boyunca hak ettiği ilgiyi gösteremediğim Sevgili Oğlum C. Ege MUTLU'ya bana karşı gösterdikleri sabırdan dolayı yürekten teşekkür ederim. Öğrenimimin her safhasında emeği olan, başta oğlumun bakımı olmak üzere verdiği manevi destek ile bu çalışmayı da gerçekleştirmemi mümkün kılan Sevgili ve Kıymetli Annem Müzher ÖZÜSAĞLAM'a ve Sevgili Kardeşim Meryem KAZMACI'ya da en içten şükranlarımı sunarım.

Bostancı, 2 Mayıs 2011

Zeynep ÖZÜSAĞLAM-MUTLU

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	vi
GİRİŞ	1
A. <i>Principatus</i> Devri'nde <i>Senatus</i> Sınıfı ve Devlet Kariyerine Genel Bakış.	1
B. <i>Principatus</i> Devri'nde Roma'nın Lykia ve Pamphylia ile İlişkilerine Genel Bakış.	15
C. Konuya İlişkin Antik Kaynakların ve Modern Literatürün Durumu.	19
Ç. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	23
D. Araştırmada Uygulanan Yöntem (Kuruluş Düzeni).	25
E. Teknik Noktalar	25
I. <i>PROSOPOGRAPHIA</i>	28
P01 M. ARRNTIVS CLAVDIANVS	28
P02 M. AVRELIVS TVESIANVS	34
P03 L. CALPVRNIVS LONGVS	37
P04 M. CALPVRNIVS RVFVS	38
P05 TL. CLAVDIVS AGRIPPINVS	41
P06 CLAVDIVS APELLINVS	44
P07 TL. CLAVDIVS ATTALVS	45
P08 TL. CLAVDIVS AVRELIVS ATTALVS	45
P09 TL. CLAVDIVS AVRELIVS TELEMACHVS	46
P10 CLAVDIVS CASSIVS (<i>vel</i> CAESIVS) AGRIPPINVS	47
P11 TL. CLAVDIVS DRYANTIANVS ANTONINVS	48
P12 TL. CLAVDIVS FLAVIANVS TITIANVS Q. VILIVS PROCVLVS L. MARCIVS CELER M. CALPVRNIVS LONGVS	49
P13 TL. CLAVDIVS STASITHEMIS	52
P14 TL. CLAVDIVS TELEMACHVS	53
P15 TL. CLAVDIVS TELEMACHVS	55
P16 TL. CLAVDIVS TELEMACHVS	57
P17 CLAVDIVS (?)	59
P18 CLAVDIVS (?)	59
P19 L. GAVIVS AELIANVS	60
P20 L. GAVIVS CLARVS	61
P21 C. IVLIVS ASPER	63
P22 C. IVLIVS CAMILIVS GALERIVS ASPER (1)	71
P23 C. IVLIVS CAMILIVS GALERIVS ASPER (2)	77
P24 C. IVLIVS [PLANCIVS VARVS] CORNVTVS TERTVLLVS	78
P25 IVLIVS FRONTO TLEPOLEMVS	84
P26 C. IVLIVS MAXIMIANVS DIOPHANTVS	85
P27 C. IVLIVS PLANCIVS VARVS CORNVTVS	86

P28	IVLIVS SEVERVS CALIDVS	88
P29	T. LICINNIVS MVCIANVS	89
P30	C. LICINNIVS TELEMACHVS	91
P31	L. MARCIVS CELER M. CALPVRNIVS LONGVS	92
P32	M. PLANCIVS VARVS	97
P33	L. SEPTIMIVS MANNVS	102
P34	C. SVLPICIVS IVSTVS DRYANTIANVS	103
P35	C. SVLPICIVS POLLIO	104
P36	Q. VILIVS TITIANVS --- QVADRATVS.	106
P37	<i>INCOGNITVS</i>	107
P38	<i>INCOGNITVS</i>	107
P39	<i>INCOGNITVS</i>	108

Incerti

P40	M. CALPVRNIVS RVFVS	109
P41	CALPVRNIVS RVFVS	111
P42	C. CLAVDIVS CLEMENS LICINNIANVS	112
P43	IVLIVS FRONTO	113
P44	C. IVLIVS NIGRINVS	114
P45	SVLPICIVS POLLIO	114
P46	--- CELSVS PLANCIVS.	115

II. TARİHSEL BÖLÜM	117
A. Bölge, Kent ve Yüzyıllara Göre Senatörlerin Durumu	117
1. Lykia	117
2. Pamphylia	118
B. <i>Cursus honorum</i> 'un Basamaklarına Göre Senatörlerin Durumu	119
1. <i>Vigintiviratus</i>	119
2. <i>Tribunatus militum</i>	120
3. <i>Quaestura</i>	121
4. <i>Tribunatus plebis</i>	122
5. <i>Aedilitas</i>	122
6. <i>Praetura</i>	122
7. <i>Legatio proconsulis</i>	124
8. <i>Cura viarum</i>	126
9. <i>Praefectura frumenti dandi</i>	126
10. <i>Legatio Augusti legionis</i>	126
11. <i>Praefectura aerarii Saturni</i>	127
12. <i>Proconsulatus</i>	127
13. <i>Legatio Augusti pro praetore</i>	128
14. <i>Consulatus</i>	129
15. <i>Consulatus</i> Sonrası Görevler	131
C. Senatörlerin Sosyal Sınıflarının (<i>Ordines</i>) Kent, Bölge ve Yüzyıllara Göre Durumu	133
1. <i>Ordo equester</i> Mensupları	133
2. <i>Ordo senatorius</i> Mensupları	134
3. <i>Incogniti</i>	135

Ç. Senatörlerin Etnik Kökenlerinin Kent, Bölge ve Yüzyıllara Göre Durumu	136
1. İtalikler	136
2. Yerliler	137
3. <i>Incogniti</i>	138
D. Aileler	138
1. Calpurniuslar	138
2. Ti. Claudius Iason ve C. Iulius Demosthenes Aileleri	138
3. Ti. Claudius Telemachus Ailesi	139
4. C. Iulius Cornutus ve M. Plancius Varus Aileleri	140
5. Viliuslar	140
SONUÇ	141
ANTİK KAYNAKLAR DİZİNİ	144
A. Edebî Kaynaklar	144
B. Epigrafik Kaynaklar	145
C. Papirolojik Kaynaklar	152
PROSOPOGRAPHIA'DA YER ALAN SENATÖRLERİN AD DİZİNİ	153
PROSOPOGRAPHIA'DA YER ALAN SENATÖRLERİN GÖREV DİZİNİ	154
TABLoların LİSTESİ	158
HARİTALARIN LİSTESİ	159
TABLolar	159'dan sonra
HARİTALAR	

KISALTMALAR LİSTESİ

Antik Literatür

- Cass. Dio (Cassius Dio, *Historiae Romanae*) = U. P. BOISSEVAIN (ed.), *Cassii Dionis Cocceiani historiarum Romanarum quae supersunt*, I–III, Berlin, I: 1895; II: 1898; III: 1901, Tıpkıbasım 1955
- Cic. *Cluent.* (M. Tullius Cicero, *Pro Cluentio*) = A. C. CLARK (ed.), *M. Tulli Ciceronis Orationes*, I, Oxford 1905
- Cod. Iust.* (*Codex Iustiniani*) = P. KRUEGER (ed.), *Corpus Iuris Civilis*, II: *Codex Iustinianus*, Berlin 1906⁸
- Dig.* (*Digesta Iustiniani*) = T. MOMMSEN – P. KRÜGER – A. WATSON (edd.), *The Digest of Justinian*, I–IV, Philadelphia 1985
- Fronto, *ad Ver. Imp.* (M. Cornelius Fronto, *Ad Verum Imp. Epistulae*) = M. P. J. VAN DEN HOUT (ed.), *M. Cornelii Frontonis Epistulae*, I, Leiden 1954
- Liv. (T. Livius, *Ab urbe condita*) = *Titi Livi Ab Urbe Condita*, vol. I: *Libri 1–5*, edd. R. S. CONWAY – C. F. WALTERS, Oxford 1955; vol. II–III: *Libri 6–10, 21–25*, edd. C. F. WALTERS – R. S. CONWAY, Oxford 1919–1950; vol. IV: *Libri 26–30*, edd. R. S. CONWAY – S. K. JOHNSON, Oxford 1953; vol. V: *Libri 31–35*, ed. A. H. McDONALD, Oxford 1969; pars 3: *Libri 36–40*, edd. W. WEISSENBORN – M. MUELLER [*n.d.*]; pars 4: *Libri 41–45*, edd. W. WEISSENBORN – W. HERAEUS, Leipzig 1908
- Plaut. *Capt.*; *Poen.* (T. Maccius Plautus, *Captivi*; *Poenulus*) = F. LEO (ed.), *Plauti Comoediae*, I–II, Berlin 1895–1896
- Plin. *epist.* (C. Plinius Caecilius Secundus, *Epistulae*) = R. A. B. MYNORS (ed.), *C. Plini Caecili Secundi Epistularum Libri Decem*, Oxford 1966²
- Plin. *paneg.* (C. Plinius Caecilius Secundus, *Panegyricus*) = R. A. B. MYNORS (ed.), *XII Panegyrici Latini*, Oxford 1964
- Prok. *BG* (Prokopios, *Bellum Gothicum*) = G. WIRTH (ed. post J. HAURY), *Procopii Caesariensis opera omnia*, I–II, Leipzig 1962–1963
- SHA *Aur.*; *Avid.*; *Prob.* (*Scriptores Historiae Augustae*, M. Aurelius; Avidius Cassius; Probus) = E. HOHL (ed.), *Scriptores Historiae Augustae*, I–II, Leipzig 1965
- Suet. *Aug.*; *Caes.*; *Claud.*; *Vesp.* (C. Suetonius Tranquillus, *De Vita Caesarum: Vita Augusti; Vita Caesaris, Vita Claudii; Vita Vespasiani*) = M. IHM (ed.), *C. Suetoni Tranquilli Opera*, I, Leipzig 1908
- Tac. *ann.* (Cornelius Tacitus, *Annales*) = C. D. FISHER (ed.), *Cornelii Taciti Annalium Ab Excessu Divi Augusti Libri*, Oxford 1906
- Tac. *hist.* (Cornelius Tacitus, *Historiae*) = C. D. FISHER (ed.), *Cornelii Taciti Historiarum Libri*, Oxford 1911

- Tert. *ad Scap.* (Tertullianus, *Ad Scapulam*) = E. DEKKERS (ed.), Q. S. Fl. *Tertulliani Ad Scapulam*, şurada: *Quinti Septimi Florentis Tertulliani Opera*, Pars II: *Opera Montanistica* (CCL 2), Turnhout 1954, 1125–1132
- Zos. (Zosimos, *Historia nova*) = F. PASCHOUD (éd.), *Zosime, Histoire Nouvelle*, I–III, Paris 1971–1989

Modern Literatur

- AA = *Archäologischer Anzeiger*
- AAnt = *De Anatolia Antiqua – Eski Anadolu*
- AAWW = *Anzeiger der Österreichischen Akademie der Wissenschaften in Wien*
- ABBOTT 1963 = F. F. ABBOTT, «A History and Description of Roman Political Institutions», *PBA* 39 (1963) 197–214
- ADAK 1996 = M. ADAK, «Claudia Anassa: Eine Wohltäterin aus Patara», *EpigrAnat* 27 (1996) 127–142
- AE = *L'année épigraphique*
- AEMitt = *Archäologisch-Epigraphische Mittheilungen aus Österreich-Ungarn*
- AICHINGER 1979 = A. AICHINGER, «Die Reichsbeamten der römischen Macedonia der Prinzipats-epoche», *Arh.vest.* 30 (1979) 603–691
- AJA = *American Journal of Archaeology*
- AJPh = *American Journal of Philology*
- AKŞİT 1985 = O. AKŞİT, *Roma İmparatorluk Tarihi*, İstanbul 1985
- ALFÖLDI – STRAUB 1970 = A. ALFÖLDI – J. STRAUB (Hrsgg.), *Bonner Historia Augusta Colloquium* 1968/1969, Bonn 1970 (*Antiquitas* 4.7)
- ALFÖLDY 1968 = G. ALFÖLDY, «Septimius Severus und der Senat», *BJb* 168 (1968) 112–160
- ALFÖLDY 1969 = G. ALFÖLDY, *Fasti hispanienses: Senatorische Reichsbeamte und Offiziere in den spanischen Provinzen des römischen Reiches von Augustus bis Diokletian*, Wiesbaden 1969
- ALFÖLDY 1975 = G. ALFÖLDY, *Die römischen Inschriften von Tarraco*, Berlin 1975
- ALFÖLDY 1977 = G. ALFÖLDY, *Konsulat und Senatorenstand unter den Antoninen: Prosopographische Untersuchungen zur senatorischen Führungsschicht*, Bonn, 1977
- ALFÖLDY 1979 = G. ALFÖLDY, «Zum cursus honorum des Aurelius Tutesianus», *ZPE* 34 (1979) 247–272
- Anadolu = *Anadolu (Anatolia) – Journal of the Archaeological and Art Historical Department of the Faculty of Letters, Ankara University*
- AncSoc = *Ancient Society*
- ANRW = *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt*
- Antiquitas* = *Antiquitas*. Reihe IV: Beiträge zur Historia-Augusta-Forschung
- Arh.vest.* = *Arheološki vestnik, Ljubljana*
- ArkSan = *Arkeoloji ve Sanat – Journal of Archaeology and Art*
- AS = *Anatolian Studies*
- ASAA = *Annuario della R. Scuola Archaeologica di Atene e delle Missioni Italiane in Oriente*
- AST = *Araştırma Sonuçları Toplantısı*

- AthMitt* = *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung*
- ATLAN – BOSCH 1947 = S. ATLAN – E. BOSCH, «Antalya Kitabeleri», *Belleten* 11 (1947) 87–126
- ATLAN 1970 = S. ATLAN, *Roma Tarihinin Ana Hatları*, İstanbul 1970
- AULOCK 1968 = H. VON AULOCK, «Die römische Kolonie Germa in Galatien und ihre Münzprägung», *IstMitt* 18 (1968) 221–237
- BAKER – THÉRIAULT 2003 = P. BAKER – G. THÉRIAULT, «Prospection épigraphique», şurada: COURTILS – LAROCHE 2003: 431–435
- BARBIERI 1952 = G. BARBIERI, *L'albo senatorio da Settimio Severo a Carino*, Roma 1952
- BASTIANINI 1975 = G. BASTIANINI, «Lista dei prefetti d'Egitto dal 30^a al 299^p», *ZPE* 17 (1975) 263–328
- BASTIANINI 1980 = G. BASTIANINI, «Lista dei prefetti d' Egitto dal 30^a al 299^p. aggiunte e correzioni», *ZPE* 38 (1980) 75–89
- BCH* = *Bulletin de correspondance hellénique*
- BE* = *Bulletin épigraphique*, şurada: *REG*
- BEAN – MITFORD 1970 = G. BEAN – T. B. MITFORD, *Journeys in Rough Cilicia*, 1964–1968, Wien 1970
- BEAN 1958 = G. E. BEAN, «Inscriptions in the Antalya Museum», *Belleten* 22 (1958) 21–91
- BEAN 1959 = G. E. BEAN, «Notes and Inscriptions from Pisidia I», *AS* 9 (1959) 67–117
- BEHRWALD 2000 = R. BEHRWALD, *Der Lykische Bund: Untersuchungen zur Geschichte und Verfassung*, Bonn 2000
- Belleten* = *Belleten, Türk Tarih Kurumu*
- BENNDORF – NIEMANN 1884 = O. BENNDORF – G. NIEMANN, *Reisen in Lykien und Karien, ausgeführt im Auftr. des K. K. Ministeriums für Cultus und Unterricht*, Wien 1884
- BENOIT 1932 = F. BENOIT, «Notes et documents d'archéologie arlésienne», IX. *Inscriptions inédites et nouvelles inscriptions du Musée Lapidaire, Mémoires de l'Institut historique de Provence*, 9 (1932) 138–150
- BERGER 1953 = A. BERGER, *Encyclopedic Dictionary of Roman Law*, Philadelphia 1953
- BERNAND 1960 = A.-E. BERNAND, *Les inscriptions du colosse de Memnon*, Paris 1960
- BerRGK* = *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission des deutschen Archäologischen Instituts*
- BIRLEY 1954 = E. BIRLEY, «Senators in the Emperors' Service», *ProcBritAcad.* 39 (1954) 197–214
- BIRLEY 2005 = A. R. BIRLEY, *The Roman Government of Britain*, Oxford 2005
- BJb* = *Bonner Jahrbücher des Rheinischen Landesmuseums in Bonn*
- BÖHME 1977 = H. W. BÖHME, *Römische Beamtenkarrieren: Cursus Honorum*, Stuttgart 1977
- BOSCH 1947 = E. BOSCH, «Kitabeler», şurada: A. M. MANSEL – E. BOSCH – J. INAN, *1947 Senesi Side Kazılarına Önrapor — Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Side im Jahre 1947*, Ankara 1951, 46–80
- BOSCH 1967 = E. BOSCH, *Quellen zur Geschichte der Stadt Ankara im Altertum*, Ankara 1967
- BOWERSOCK 1969 = G. W. BOWERSOCK, *Greek Sophists in the Roman Empire*, Oxford 1969
- BOWERSOCK 1982 = G. W. BOWERSOCK, «Roman Senators from the Near East: Syria, Judaea, Arabia, Mesopotamia», şurada: *EOS* 1982: 651–668

- BRANDT – KOLB 2005 = H. BRANDT – F. KOLB, *Lycia et Pamphylia: Eine römische Provinz im Südwesten Kleinasiens*, Mainz am Rhein 2005
- BRANDT 1991 = H. BRANDT, «Probus, Pacator Pamphyliæ et Isauriæ?», şurada: *Historiae Augustae Colloquium Parisinum (Historiae Augustae Colloquia Nova Series I)*, Macerata 1991, 83–92
- BRANDT 1992 = H. BRANDT, *Gesellschaft und Wirtschaft Pamphyliens und Pisidiens im Altertum*, Bonn 1992
- BRODERSEN 1998 = K. BRODERSEN, *Das römische Britannien. Spuren seiner Geschichte*, Darmstadt 1998
- BSA = *The Annual of the British School at Athens*
- BSAF = *Bulletin de la Société nationale des antiquaires de France*
- BSR = *Papers of the British School at Rome*
- CAH = *The Cambridge Ancient History*
- CAIRNS 1999 = F. CAIRNS, «Epaphroditos, Φαινανοκοπίοις and Modestus», *ZPE* 124 (1999) 218–222
- CAMODECA 1996 = G. CAMODECA, «Una nuova coppa di consoli del 148 e il proconsul Achaiae M. Calpurnius Longus», *ZPE* 112 (1996) 235–240
- CASTRITIUS – CLAUS – HEFNER 1977 = H. CASTRITIUS – M. CLAUS – L. HEFNER, «Beiträge zur Erforschung des Odenwaldes», şurada: *RSO* 2 (1977) 237–308
- CFA = J. SCHEID, *Commentarii Fratrum Arvalium qui supersunt : Les copies épigraphiques des protocoles annuels de la confrérie Arvale (21 av.-304 ap. J.C.)*, Rome 1998
- Chiron = *Chiron: Mitteilungen der Kommission für Alte Geschichte und Epigraphik des Deutschen Archäologischen Instituts*
- CHRISTOL – DREW-BEAR 1991 = M. CHRISTOL – T. DREW-BEAR, «Un sénateur de Xanthos», *JSav* (1991) 195–226
- CIG = *Corpus Inscriptionum Graecarum*
- CIL = *Corpus Inscriptiones Latinarum*
- CORBIER 1974 = M. CORBIER, *L'aerarium Saturni et l'aerarium militare : administration et prosopographie sénatoriale*, Roma 1974
- CORSTEN 2005 = T. CORSTEN, «Estates in Roman Asia Minor: The Case of Kibyrtis», şurada: MITCHELL – KATSARI 2005, 1–51
- COURTILS – LAROCHE 2003 = J. DES COURTILS – D. LAROCHE, «Xanthos et le Letoon. Rapports sur la Campagne de 2002», *AAnt* 11 (2003) 423–456
- CPL = R. CAVENAILLE (ed.), *Corpus Papyrorum Latinarum*, Wiesbaden 1958 (*non vidi*)
- CRAI = *Académie des inscriptions et belles-lettres. Comptes rendus des séances de l'année*
- D'ARMS 2000 = J. H. D'ARMS, «Memory, Money, and Status at Misenum: Three New Inscriptions from the Collegium of the Augustales», *JRS* 90 (2000) 126–144
- Dacia = *Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne*
- DE BOND 2007 = A. DE BOND, *Tituli honorarii monumentale eregedenktens. Ere-inscripties ten tijde van het Principaat op het Italisch schiereiland. Een statistisch-epigrafisch onderzoek*, Gent 2007 (Universiteit Gent Yayınlanmamış Lisans/Master Tezi)
- DEGRASSI 1952 = A. DEGRASSI, *Fasti consolari dell' impero romano dal 30 avanti Cristo al 613 dopo Cristo*, Roma 1952

- DEININGER 1965 = J. DEININGER, *Die Provinziallandtage der römischen Kaiserzeit : von Augustus bis zum Ende des 3. Jahrhunderts n. Chr.*, München 1965
- DESSAU 1899 = H. DESSAU, «Die Familie der Kaiserin Sulpicia Dryantilla», *ZfNum* 22 (1899) 199–206
- DEVIJVER 1984 = H. DEVIJVER, «Zur politischen Tätigkeit der munizipalen Aristokratie des griechischen Ostens in der Kaiserzeit», *Historia* 33/2 (1984) 253–255
- DIETZ 1996 = K. DIETZ, «Iulius Asper, Verteidiger der Provinzen unter Septimus Severus», *Chiron* 27 (1996) 483–523
- DNP = *Der Neue Pauly*
- DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010 = F. DÖNMEZ-ÖZTÜRK, *Lykia Bölgesi'nde Roma Vatandaşlık Hakkı Verme Politikası: Principatus'un Başlangıcından M.S. 212'ye Kadar*, İstanbul 2010 (Marmara Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- D'ORBELIANI 1924 = R. D'ORBELIANI, «Inscriptions and Monuments from Galatia», *JHS* 44 (1924) 24–44
- DORUȚIU-BOILĂ 1977 = E. DORUȚIU-BOILĂ, «M. Arruntius Claudianus praefectus classis et ripae Danuvii», *StudClas* 17 (1977) 89–100
- DORUȚIU-BOILĂ 1988 = E. DORUȚIU-BOILĂ, «Corpus Inscriptionum Latinarum, 17. Miliaria imperii Romani, 2. Miliaria provinciarum Narbonensis Galliarum Germaniarum», *Dacia* 32 (1988) 239
- ECK 1970 = W. ECK, *Senatoren von Vespasian bis Hadrian: Prosopographische Untersuchungen mit Einschluß der Jahres- und Provinzialfasten der Statthalter*, München 1970
- ECK 1974 = W. ECK, «Beförderungskriterien innerhalb der senatorischen Laufbahn, dargestellt an der Zeit von 69–138 n.Chr.», *ANRW* II/1 (1974) 158–228
- ECK 1979 = W. ECK, *Die staatliche Organisation Italiens in der hohen Kaiserzeit*, München 1979
- ECK 1980 = W. ECK, «Epigraphische Untersuchungen zu Konsuln und Senatoren des 1–3. Jh. N. Chr.», *ZPE* 37 (1980) 31–68
- ECK 1983 = W. ECK, «Jahres- und Provinzialfasten der senatorischen Statthalter», *Chiron* 13 (1983) 147–237
- ECK 1991 = W. ECK, «L. Marcus Celer M. Calpurnius Longus Prokonsul von Achaia und Suffektkonsul unter Hadrian», *ZPE* 86 (1991) 97–106
- ECK 1999 = W. ECK, «Zu Inschriften von Prokuratoren», *ZPE* 124 (1999) 228–241
- ECK 2007 = W. ECK, «Die politisch-administrative Struktur der kleinasiatischen Provinzen während der hohen Kaiserzeit», *şurada: Urso* 2007: 189–207
- EE = *Ephemeris epigraphica: Corporis inscriptionum latinarum supplementum*
- EICHLER 1969 = F. EICHLER, «Ephesos : Grabungsbericht 1968», *AAWW* 106 (1969) 131–146
- Ellenika = *Ελληνικά. Φιλολογικόν, Ιστορικόν και Λαογραφικόν Περιοδικόν Σύγγραμμα*
- ELLIOT 2004 = T. ELLIOT, *Epigraphic Evidence for Boundary Disputes in the Roman Empire*, Chapel Hill 2004 (University of North Carolina Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- ENGELMANN – KNIBBE 1989 = H. ENGELMANN – D. KNIBBE, «Das Zollgesetz der Provinz Asia: Eine neue Inschrift aus Ephesos», *EA* 14 (1989) [cildin tamamı]
- EpigrAnat = *Epigraphica Anatolica: Zeitschrift für Epigraphik und historische Geographie Anatoliens*

- ERKELENZ 2001 = D. ERKELENZ, «Patria, civis, condecurio: Zur Identifizierung der Herkunft von Rittern und Senatoren in der Römischen Kaiserzeit», *ZPE* 137 (2001) 271–279
- ERTEKİN 2002 = E. ERTEKİN, *III. Yy.'da Kariyer Yapmış Olan Küçükasya Kökenli Roma Senatörleri*, İstanbul 2002 (Marmara Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- ERTEKİN 2008 = E. ERTEKİN, «Principatus Devri “Senatus Sınıfı” Memuriyet Kariyeri (*Cursus Honorum*)», *ArkSan* 131 (2008) 29–38
- Euphrosyne* = *Euphrosyne: Revista de filologia clàssica*
- FdXanth VII = A. BALLAND, *Fouilles des Xanthos, VII: Inscriptions d'époque impériale du Létôon*, Paris 1981
- FOSSEY 1981/82 = J. M. FOSSEY, «The city archive at Koroneia, Boiotia», *Euphrosyne* 11 (1980) 44–59
- FRENCH 1991 = D. H. FRENCH «Sites and Inscriptions from Phrgia, Pisidia, and Pamphylia», *EpigrAnat* 17 (1991) 51–63
- Gephyra* = *Gephyra. Zeitschrift für Geschichte und Kultur der Antike auf dem Gebiet der heutigen Türkei — Günümüz Türkiye'si'nin Antik Devir'deki Tarihi ve Kültürü İçin Dergi*
- GRANINO-CECERE 1982 = M. G. GRANINO-CECERE, «Iscrizioni senatorie di Roma e dintorni. Lavinium», şurada: *EOS* I (1982) 662–666
- GRANINO-CECERE 1990 = M. G. GRANINO-CECERE, «Iulii Aspri e Maesii Titiani in un documento epigrafico dell'ager Tusculanus», *MEFRA* 102 (1990) 139–157
- GREN 1941 = E. GREN, *Kleinasien und der Ostbalkan in der wirtschaftlichen Entwicklung der römischen Kaiserzeit*, Uppsala–Leipzig 1941
- GROAG 1896 = E. GROAG, «Patricier und IIIviri monetales», *AEMitt* 19 (1896) 145–146
- GROAG 1939 = E. GROAG, *Die römischen Reichsbeamten von Achaia bis auf Diokletian*, Leipzig 1939
- GRÜNEWALD 1990 = T. GRÜNEWALD, *Constantinus Maximus Augustus*, Stuttgart 1990
- GUADAGNO 2002 = G. GUADAGNO, «Gui Augustali di Misenum (E di Liternum)», şurada: *Acta XII Congressus Internationalis Epigraphiae Graecae et Latinae: Provinciae Imperii Romani Inscriptionibus Descriptae*, Barcelona 2002
- HABICHT 1974 = C. HABICHT, «Zwei römische Senatoren aus Kleinasien», *ZPE* 13 (1974) 1–6
- HAENSCH – WEISS 2005 = R. HAENSCH – P. WEISS, «Gewichte mit Nennung von Statthaltern von Pontus et Bithynia», *Chiron* 35 (2005) 443–498
- HAENSCH – WEISS 2007 = R. HAENSCH – P. WEISS, «Statthaltergewichte aus Pontus et Bithynia: Neue Exemplare und neue Erkenntnisse», *Chiron* 37 (2007) 183–218
- HAENSCH 1997 = R. HAENSCH, *Capita provinciarum: Statthaltersitze und Provinzialverwaltung in der römischen Kaiserzeit*, Mainz 1997
- HAGEL – TOMASCHITZ 1998 = S. HAGEL – K. TOMASCHITZ, *Repertorium der Westkilikischen Inschriften: Nach den Scheden der Kleinasiatischen Kommission der Österreichischen Akademie der Wissenschaften*, Wien 1998
- HALFMANN 1979 = H. HALFMANN, *Die Senatoren aus dem östlichen Teil des Imperium Romanum bis zum Ende des 2. Jahrhunderts n. Chr.*, Göttingen 1979
- HALFMANN 1982 = H. HALFMANN, «Die Senatoren aus den kleinasiatischen Provinzen des Römischen Reiches vom 1. bis 3. Jahrhundert (Asia, Pontus-Bithynia, Lycia-Pamphylia, Galatia,

- Cappadocia, Cilicia)», şurada: *Atti del colloquio internazionale AIEGL su epigrafia e ordine senatorio, Roma, 14–20 maggio 1981*, II, Roma 1982, 603–650
- HALFMANN 1986 = H. HALFMANN, *Itinera principum: Geschichte und Typologie der Kaiserreisen im Römischen Reich*, Stuttgart 1986
- HALFMANN 2008 = H. HALFMANN, «Die ersten römischen Senatoren aus Kleinasien», şurada: WINTER 2008: 297–307
- HarvStClPhil* = *Harvard Studies in Classical Philology*
- HEBERDEY – KALINKA 1896 = R. HEBERDEY – E. KALINKA, *Bericht über zwei Reisen im südwestlichen Kleinasien*, Wien 1896
- HEBERDEY 1897 = R. HEBERDEY, *Opramoas-Inschriften vom Heroon zu Rhodiapolis*, Wien 1897
- HERZIG 1974 = H. E. HERZIG, «Probleme des römischen Straßenwesens: Untersuchungen zu Geschichte und Recht», *ANRW* II/1 (1974) 593–648.
- HICKS 1889 = E. L. HICKS, «Inscriptions from Casarea, Lydae, Patara, Myra», *JHS* 10 (1889) 46–85
- HILL 1949 = G. F. HILL, *A History of Cyprus*, Cambridge 1949
- HILLEBRAND 2006 = S. HILLEBRAND, *Der Vigintivirat: Prosopographische Untersuchungen für die Zeit von Augustus bis Domitian*, Heidelberg 2006 (Ruprecht-Karls-Universität Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- Historia* = *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte*
- HOPWOOD 1983 = K. HOPWOOD, «Policing the Hinterland: Rough Cilicia and Isauria», şurada: MITCHELL 1983: 173–187
- HOUSTON 1971 = G. W. HOUSTON, *Roman Imperial Administrative Personnel During the Principates of Vespasian and Titus*, Chapel Hill 1971
- HOUSTON 1972 = G. W. HOUSTON, «M. Plancius Varus and the Events of A.D. 69–70», *Transact-AmPhilAss* 103 (1972) 167–180
- IG* = *Inscriptiones Siciliae et Italiae, additis Graeci Galliae, Hispaniae, Britanniae, Germaniae inscriptionibus* (KABEL)
- IGR* = *Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes* (CAGNAT)
- IGSK 7 = S. ŞAHİN, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 7: Bithynische Studien — Bithynia İncelemeleri*, Bonn 1978
- IGSK 9 = S. ŞAHİN, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 9: Katalog der antiken Inschriften des Museums von İznik (Nikaia) — İznik Müzesi Antik Yazıtlar Kataloğu*, Teil I: Nr. 1–633 (Stadtgebiet und die nächste Umgebung der Stadt), Bonn 1979
- IGSK 13 = H. ENGELMANN – D. KNIBBE – R. MERKELBACH, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 13: Die Inschriften von Ephesos*, Teil III: Nr. 600–1000 (Repertorium), Bonn 1980
- IGSK 16 = R. MERKELBACH – J. NOLLÉ (mit Hilfe von H. ENGELMANN – D. KNIBBE – B. İPLİKÇİOĞLU), *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 16: Die Inschriften von Ephesos*, Teil VI: Nr. 2001–2958 (Repertorium), Bonn 1980
- IGSK 17/1 = R. MERİÇ – R. MERKELBACH – J. NOLLÉ – S. ŞAHİN, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 17/1: Die Inschriften von Ephesos*, Teil VI: Nr. 3001–3500 (Repertorium), Bonn 1981
- IGSK 37 = J. NOLLÉ – F. SCHINDLER, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien, 37: Die Inschriften von Selge*, Bonn 1991

- IGSK 43/1 = J. NOLLÉ, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 43: *Side im Altertum: Geschichte und Zeugnisse*, 1: *Geographie – Geschichte – Testimonia – Griechische und Lateinische Inschriften* (1–4), Bonn 1993.
- IGSK 54 = S. ŞAHİN, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 54: *Die Inschriften von Perge*, Teil I: *Vorrömische Zeit, frühe und hohe Kaiserzeit*, Bonn 1999
- IGSK 60 = T. CORSTEN, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 60: *Die Inschriften von Kibyra*, Teil I, Bonn 2002
- IGSK 61 = S. ŞAHİN, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien*, 61: *Die Inschriften von Perge*, Teil II, Bonn 2004
- ILafr = R. CAGNAT, *Inscriptions latines d'Afrique (Tripolitaine, Tunisie, Maroc)*, Paris 1923
- ILJug = A. ŠAŠEL – J. ŠAŠEL (edd.), *Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMII et MCMXL repertae et editae sunt*, Ljubljana 1986
- ILS = *Inscriptiones Latinae Selecta* (DESSAU)
- ILT = *Inscriptions latines de la Tunisie*
- IMS III/2 = P. PETROVIĆ, *Inscriptions de la Mésie Supérieure*, III/2: *Timacum Minus et la vallée du Timok*, Belgrade 1995
- İNAN – ALFÖLDI-ROSENBAUM 1979 = J. İNAN – E. ALFÖLDI-ROSENBAUM, *Römische und frühbyzantinische Porträtplastik aus der Türkei: Neue Funde*, Mainz am Rhein 1979
- İNAN 1974 = J. İNAN, «Neue Porträtstatuen aus Perge», şurada: *Mansel'e Armağan – Melanges Mansel*, II, Ankara 1974, 643–661
- İNAN 1980 = J. İNAN, «Perge Kazısı ve Onarımı», *AST* 2 (1979 [1980]) 5–9
- InscrIt = *Inscriptiones Italiae*
- İPLİKÇİOĞLU 1981/83 = B. İPLİKÇİOĞLU, «Zum senatorischen *Cursus Honorum* der römischen Kaiserzeit», *Anadolu* 22 (1981/83) 173–181
- İPLİKÇİOĞLU 1983 = S. İ. B. İPLİKÇİOĞLU, *Die Repräsentanten des senatorischen Reichsdienstes in Asia bis Diokletian im Spiegel der ephesischen Inschriften*, Wien 1983
- İPLİKÇİOĞLU 2007 = B. İPLİKÇİOĞLU, *Hellen ve Roma Tarihinin Anahatları*, İstanbul 2007
- İPLİKÇİOĞLU 2008 = B. İPLİKÇİOĞLU, «Die Provinz Lycia unter Galba und die Gründung der Doppelprovinz Lycia et Pamphylia unter Vespasian», *AAWW* 143/2 (2008) 5–23
- İŞİK – İŞKAN – ÇEVİK 2001 = F. İŞİK – H. İŞKAN – N. ÇEVİK, *Miliarium Lyciae. Vorbericht*, Antalya 2001
- IstMitt = *Istanbuler Mitteilungen*
- JAMESON 1965 = S. JAMESON, «Cornutus Tertullus and the Plancii of Perge», *JRS* 55 (1965) 54–58
- JAMESON 1966 = S. JAMESON, «Two Lycian Families», *AS* 169 (1966) 125–138
- JHS = *The Journal of Hellenic Studies*
- JNES = *Journal of Near Eastern Studies*
- JÖAI = *Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien*
- JONES 1976 = C. P. JONES «The Plancii of Perge and Diana Planciana», *HarvStClPhil* 80 (1976) 231–237
- JONES 1989 = C. P. JONES «Eastern Alimenta and an Inscription of Attaleia», *JHS* 109 (1989) 189–191
- JONES 2001 = C. P. JONES, «The Claudian Monument at Patara», *ZPE* 137 (2001) 161–68

JRS = *The Journal of Roman Studies*

JSav = *Journal des savants*

JUDEICH 1931² = W. JUDEICH, *Topographie von Athen*, München 1931²

KEIL 1936 = J. KEIL, «The Greek Provinces: Lycia and Pamphylia», şurada: CAH XI, Cambridge 1936, 590–597

KIENAST 1996² = D. KIENAST, *Römische Kaisertabelle: Grundzüge einer römischen Kaiserchronologie*, Darmstadt 1996²

Klio = *Klio. Beiträge zur Alten Geschichte*

KNIBBE 1968/71 = D. KNIBBE, «Neue Inschriften aus Ephesos, 2–3», JÖAI 49 (1968–71) Beiblatt, 2–88

KNIBBE 2000 = D. KNIBBE, «Lex portorii Asiae : Versuch einer Wiedergewinnung des lateinischen Originaltextes des Zollgesetzes der römischen Provinz Asia (Νόμος τέλους Ἀσίας)», JÖAI 69 (2000) 147–173

KOKKINIA 2000 = C. KOKKINIA, *Die Opramoas-Inschrift von Rhodiapolis: Euergetismus und soziale Elite in Lykien*, Bonn 2000

KÖRTE 1899 = A. KÖRTE, «Kleinasiatische Studien. V», *AthMitt* 24 (1899) 398–450

KP = *Der Kleine Pauly*

KROMAYER – VEITH 1928 = J. KROMAYER – G. VEITH, *Heerwesen und Kriegsführung der Griechen und Römer*, München 1928

LAMBRECHTS 1937 = P. LAMBRECHTS, *La composition du sénat romain de Septime Sévère à Dioclétien (193-284)*, Budapest 1937

LAMBRECHTS 1972 = P. LAMBRECHTS, *La composition du sénat romain de l'accession au trône d'Hadrien à la mort de Commode (117-192)*, Roma 1972

LANCKOROŃSKI 1890 = K. LANCKOROŃSKI (hrsg. unter Mitwirkung von G. NIEMANN u. E. PETERSEN), *Städte Pamphyliens und Pisidiens, I: Pamphylien*, Prag/Wien/Leipzig 1890

LARSEN 1946 = J. LARSEN, «Tituli Asiae Minoris, II, 522 and the Dating of Greek Inscriptions by Roman Names», *JNES* 5 (1946) 55–63

LEUNISSEN 1989 = P. M. M. LEUNISSEN, *Konsuln und Konsulare in der Zeit von Commodus bis Severus Alexander (180–235 N.Chr.): Prosopographische Untersuchungen zur senatorischen Elite im römischen Kaisereich*, Amsterdam 1989

LEVICK – JAMESON 1964 = B. LEVICK – S. JAMESON, «C. Crepereius Gallus and His Gens», *JRS* 54 (1964) 98–106

LEVICK 1967 = B. LEVICK, *Roman Colonies in Southern Asia Minor*, Oxford 1967

MACPHERSON 1972 = I. W. MACPHERSON, «Six Inscriptions from Galatia», *AS* 22 (1972) 217–223

MAGIE 1905 = D. MAGIE, *De Romanorum iuris publici sacrique vocabulis sollemnibus in graecum sermonem conversis*, Leipzig 1905

MAMA = *Monumenta Asiae Minoris Antiqua*

MANN 1997 = J. C. MANN, «The Division of Britain in AD 197», *ZPE* 119 (1997) 251–254

MANSEL 1956a = A. M. MANSEL, «1953 Antalya Bölgesi (Pamphylia) Kazılarına Dair Rapor», *TAD* 6/1 (1956) 5–10

MANSEL 1956b = A. M. MANSEL, «Bericht über Ausgrabungen und Untersuchungen in Pamphylien in den Jahren 1946–1955», *AA* 71 (1956) 34–120

- MANSEL 1958 = A. M. MANSEL, «Les derniers résultant archéologiques et épigraphiques des fouilles de Pergé et de Sidé», şurada: *Congressus Madrigiani, Actes du II e Congrès International des Etudes Classiques*, I, Copenhague 1958, 369–373
- MAREK 1994 = C. MAREK, «1992 Çankırı ve Kastamonu'da Araştırmalar, Kaunos ve Patara Kazılarında Epigrafik Araştırma», *AST* 11 (1993 [1994]) 85–104
- MARKSTEINER – WÖRRLE 2002 = T. MARKSTEINER – M. WÖRRLE, «Ein Altar für Kaiser Claudius auf dem Bonda tepesi zwischen Myra und Limyra», *Chiron* 32 (2002) 545–569
- MASON 1974 = H. J. MASON, *Greek Terms for Roman Institutions: A Lexicon and Analysis*, Toronto 1974
- McALINDON 1957 = D. McALINDON, «Entry to the Senate in the Early empire», *JRS* 47 (1957) 5–191
- MEFRA = *Mélanges de l'Ecole française de Rome. Antiquité*
- MERKELBACH – ŞAHİN 1988 = R. MERKELBACH – S. ŞAHİN, «Die publizierten Inschriften von Perge», *EpigrAnat* 11 (1988) 97–168
- MERKELBACH – STAUBER 2004 = R. MERKELBACH – J. STAUBER, *Steinepigramme aus dem griechischen Osten*, V, München/Stuttgart 2004
- MILNER 1998 = P. N. MILNER, «A Roman bridge at Oinoanda», *AS* 48 (1998) 117–123
- MILTNER 1937 = F. – H. MILTNER, «Epigraphische Nachlese in Ankara», *JÖAI* 30 (1937) 9–66
- MITCHELL – KATSARI 2005 = S. MITCHELL – C. KATSARI (eds.), *Patterns in the Economy of Roman Asia Minor*, Swansea 2005
- MITCHELL 1974 = S. MITCHELL, «The Plancii in Asia Minor» *JRS* 64 (1974) 27–39
- MITCHELL 1983 = S. MITCHELL, *Armies and Frontiers in Roman and Byzantine Anatolia: Proceedings of a Colloquium Held at University College, in April 1981*, Oxford 1983
- MITCHELL 1993 = S. MITCHELL, *Anatolia. Land, Men, and Gods in Asia Minor*, II: *The Rise of the Church*, Oxford 1993
- MITFORD 1947 = T. B. MITFORD, «Some Published Inscriptions of Roman Date from Cyprus» *BSA* 42, (1947) 201–231
- MITFORD 1980 = T. B. MITFORD, «Roman Cyprus», *ANRW* II/7.2 (1980) 1230–1261
- MonAnt* = *Monumenti antichi, pubblicati per cura della Reale Accademia dei Lincei*
- NAOUR 1978 = Ch. NAOUR, «Nouvelles inscriptions de Balboursa», *AncSoc* 9 (1978) 165–185
- NOLLÉ 1986 = J. NOLLÉ, «Pamphyliche Studien (I)», *Chiron* 16 (1986) 199–212
- NOLLÉ 1988 = J. NOLLÉ, «Epigraphische und numismatische Notizen», *EpigrAnat* 12 (1988) 127–148
- NOLLÉ 2006 = J. NOLLÉ, «Ein römischer Senator auf Steinbockjagd», *Gephyra* 2 (2006) 179–195
- OGIS = *Orientis Graeci Inscriptiones Selectae* (DITTENBERGER)
- OLIVER 1948 = J. H. OLIVER, «Arthur Stein, Die Legaten von Moesien», *AJPh*, 69 (1948) 217–222
- OLIVER 1989 = J. H. OLIVER, *Greek Constitutions of Early Roman Emperors from Inscriptions and Papyri*, Philadelphia 1989
- ORMEROD – ROBINSON 1910/11 = H. A. ORMEROD – E. S. G. ROBINSON, «Notes and Inscriptions from Pamphylia », *BSA* 17 (1910–1911) 215–49
- ÖZTÜRK 2006 = H. S. ÖZTÜRK, *M.Ö. II. – M.S. IV. Yüzyıllarda Likya-Pamfilya Bölgesinde Kırsal Alan Güvenliği*, İstanbul 2006 (Marmara Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi)

- PACE 1921 = B. PACE, «La zona costiera da Adalia a Side», *ASAA* 3 (1916-1920 [1921]) 29–71
- PARIBENI – ROMANELLI 1914 = R. PARIBENI – P. ROMANELLI, «Studii e ricerche archeologiche nell'Anatolia meridionale», *MonAnt* 23 (1914) 5–277
- PASOLI 1950 = A. PASOLI, *Acta Fratrum Arvalium quae post annum MDCCCLXXIV reperta sunt*, Bologna 1950
- PBA = *Proceedings of the British Academy*
- PETERSEN – LUSCHAN 1889 = E. A. PETERSEN – F. VON LUSCHAN, *Reisen in Lykien, Milyas, und Kibyratis*, Wien 1889
- PFLAUM 1960/61 = H. G. PFLAUM, *Les carrières procuratoriennes équestres sous le Haut-Empire romain*, I–IV, Paris 1960–1961
- PFLAUM 1968/9 = H.-G. PFLAUM, «La valeur de la source inspiratrice de la Vita Hadriani et de la Vita Marci Antonini à la lumière des personnalités contemporaines nommément citées», *şurada*: ALFÖLDY – STRAUB 1970: 173–232
- PFLAUM 1970 = H. G. PFLAUM, «La valeur de la source inspiratrice de la "vita Hadriani" et de la "vita Marci Antonini" à la lumière des personnalités contemporaines nommément citées», *şurada*: *Bonner Historia-Augusta-Colloquium 1968/1969*, Bonn 1970, 173–246
- PFLAUM 1972 = H.-G. PFLAUM, «Les Mettii d'Arles. Une famille arlésienne la fin du Ier siècle et au IIe siècle de notre ère», *BSAF* (1972) 265–272
- PFLAUM 1978 = H. G. PFLAUM, *Les fastes de la province de Narbonnaise*, Paris 1978
- PFLAUM 1978/79 = H. G. PFLAUM, «M. Arruntius Claudianus, premier sénateur romain de Lycie», *BSAF* (1978–1979) 223–228
- PFLAUM 1982 = H. G. PFLAUM, *Les carrières procuratoriennes équestres sous le Haut-Empire romain*, Suppl., Paris 1982
- PHI = *The Packard Humanities Institute: Searchable Greek Inscriptions* (<http://epigraphy.packhum.org/inscriptions/main>)
- PIR² = *Prosopographia Imperii Romani*²
- PISO 1978 = I. PISO, «Die Laufbahn eines Ritters aus Pamphylien», *Chiron* 8 (1978) 515–527
- PLRE = *The Prosopography of the Later Roman Empire*
- PME = H. DEVIJVER, *Prosopographia militiarum equestrium quae fuerunt ab Augusto ad Gallienum*, I–III, Leuven 1976–1980; IV, Suppl. 1: Leuven 1987; V, Suppl. 2: Leuven 1993
- POINSSOT 1920 = L. POINSSOT, «Deux inscriptions d'Aunobari », *CRAI*, (1920) 140–146
- POINSSOT 1921 = L. POINSSOT, «C. Iulius Asper, proconsul d'Afrique», *CRAI* (1921) 333–336
- POLAT-ÖĞÜT 2006 = S. POLAT-ÖĞÜT, *Principatus Dönemi Küçük Asya'sında Gösteriler*, Ankara 2006 (Ankara Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- ProcBritAcad = *Proceedings of the British Academy*
- PUECH 2002 = B. PUECH, *Orateurs et sophistes grecs dans les inscriptions d'époque impériale*, Paris 2002
- RAMSAY 1926 = W. M. RAMSAY, «Studies on the Roman Province Galatia», *JRS* 16 (1926), 102–119
- RAMSAY 1933 = W. M. RAMSAY, «Review Supplementum Epigraphicum Graecum Vol. VI, Sijthoff Leyden (1932)», *JHS* 53 (1933) 313–318
- RE = *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*

REA = *Revue des études anciennes*

REG = *Revue des études grecques*

REITZENSTEIN 2005 = D. REITZENSTEIN, *Die Archiereis des lykischen Bundes*, München 2005 (Ludwig-Maximilians-Universität Yayınlanmamış Magisterium Tezi)

REITZENSTEIN 2009 = D. REITZENSTEIN, *Die lykischen Bundespriester: Repräsentation der kaiserzeitlichen Elite Lykiens*, München 2009 (Ludwig-Maximilians-Universität Yayınlanmamış Doktora Tezi) [D. REITZENSTEIN, *Die lykischen Bundespriester: Repräsentation der kaiserzeitlichen Elite Lykiens*, Berlin 2011 (*non vidi*)]

RÉMY 1986 = B. RÉMY, *L'évolution administrative de l'Anatolie aux trois premiers siècles de notre ère*, Lyon 1989

RÉMY 1989 = B. RÉMY, *Les carrières sénatoriales dans les provinces romaines d'Anatolie au Haut-Empire: (31 av. J.-C. - 284 ap. J.-C.) (Pont-Bithynie, Galatie, Cappadoce, Lycie-Pamphylie et Cilicie)*, Istanbul/Paris 1989

REYNOLDS 1963 = J. M. REYNOLDS, *A New Text from Asia Minor*, Cambridge 1963

REYNOLDS 1982 = J. M. REYNOLDS, *Aphrodisias and Rome*, London 1982

RIB = R. G. COLLINGWOOD – R. P. WRIGHT, *The Roman Inscriptions of Britain*, Oxford 1965

RIU = *Die römischen Inschriften Ungarns*

RMD 1 = M. ROXAN, *Roman Military Diplomas*, I, London 1978

RMD 5 = M. ROXAN, P. HOLDER, *Roman Military Diplomas*, V, London 2006

ROBERT 1977 = L. ROBERT, «La titulature de Nicée et de Nicomédie: la gloire et la haine», *HarvStClPhil* 81 (1977) 1–39

ROBINSON 1925 = D. M. ROBINSON, «Notes on Inscriptions from Antioch in Pisidia», *JRS* 15 (1925) 253–262

ROTT 1908 = H. ROTT, *Kleinasiatische Denkmäler aus Pisidien, Pamphylien, Kappadokien und Lykien*, Leipzig 1908

ROUGÉ 1966 = J. ROUGÉ, «L'Histoire Auguste et l'Isaurie au IVe siècle», *REA* 68 (1966) 282–315

RSO = *Die römischen Steininschriften des Odenwaldes*

RStR = Th. MOMMSEN, *Römisches Staatsrecht*, I–III, Leipzig, I: 1887³, II–III: 1887–1888

RUSSELL 1991 = J. RUSSELL, «A Roman Military Diploma from Eastern Pamphylia», *AJA* 95 (1991) 469–488

ŞAHİN – ADAK 2007 = S. ŞAHİN – M. ADAK, *Stadiasmus Patarensis: Itinera Romana Provinciae Lyciae*, İstanbul 2007

ŞAHİN 1991 = S. ŞAHİN, «Bemerkungen zu lykischen und pamphyliischen Inschriften», *EpigrAnat* 17 (1991) 113–138

ŞAHİN 1996 = S. ŞAHİN, «Studien zu den Inschriften von Perge III: Marcus Plancius Rutilius Varus und C. Iulius Plancius Varus Cornutus, Vater und Sohn der Plancia Manga», *EpigrAnat* 27 (1996) 115–126

ŞAHİN 1997 = S. ŞAHİN, «Ergänzung einer akephalen Inschrift aus Attaleia (M. Plancius Varus; SEG VI 650)», *EpigrAnat* 28 (1997) 149–151

SALOMIES 1992 = O. SALOMIES, *Adoptive and Polyonymous Nomenclature in the Roman Empire*, Helsinki 1992

SARIKAKIS 1977 = T. H. SARIKAKIS, *Ρωμαίοι άρχοντες της Επαρχίας Μακεδονίας*, Thessaloniki 1977

- SCHÄFER 1989 = T. SCHÄFER, *Imperii insignia: Sella curulis und fasces. Zur Repräsentation römischer Magistrate*, Mainz 1989
- SCHILLINGER-HÄFELE 1977 = U. SCHILLINGER-HÄFELE, «Vierter Nachtrag zu CIL XIII und zweiter Nachtrag zu Fr. Vollmer, Inscriptiones Baivarum Romanae: Inschriften aus dem deutschen Anteil der germanischen Provinzen und des Treverergebietes, sowie Rätien und Noricum», *BerRGK* 58 (1977) 449–603
- SCHINDLER 1972 = F. SCHINDLER, *Die Inschriften von Bubon (Nordlykien)*, Wien 1972
- SCHNEIDER – KARNAPP 1938 = A. M. SCHNEIDER – W. KARNAPP, *Die Stadmauer von İznik-Nicaea*, Berlin 1938
- SE = *Studi ellenistici*
- SEG = *Supplementum Epigraphicum Graecum*
- SEYRIG 1927 = H. SEYRIG, «Inscriptions de Chypre», *BCH* 51 (1927) 138–154
- SHEID 1975 = J. SHEID, *Les Frères Arvales: recrutement et origine sociale sous les Empereurs julio-claudiens*, Paris 1975
- SHERK 1951 = R. K. SHERK, *The legates of Galatia from Augustus to Diocletian*, Baltimore 1951
- SHERK 1979 = R. K. SHERK, «A Chronology of the Governors of Galatia: A.D. 112–285», *AJPh* 100 (1979) 166–175
- SHERK 1980 = R. K. SHERK, «Roman Galatia: The Governors from 25 B.C. to A.D. 114», *ANRW* II/7.2 (1980) 954–1052
- SIG³ = *Sylloge Inscriptionum Graecarum*³ (DITTENBERGER)
- SLAVICH 2003 = C. SLAVICH, «Due famiglie dell'aristocrazia licia in età imperiale», *SE* 13 (2003) 275–296
- SOURIS 1989 = G. A. SOURIS, «Notes and Corrections to Imperial Letters, 1», *Ellenika* 40 (1989) 50–61
- SOUTHERN 2006 = P. SOUTHERN, *The Roman Army: A Social and Institutional History*, California 2006
- StudClas = *Studii clasice*
- STUPPERICH 1991 = R. STUPPERICH, «Grabmal eines Konsularen in Attaleia», *IstMitt* 41 (1991) 417–422
- SUCEVEANU 1991 = A. SUCEVEANU, «M. Arruntius Claudianus et l'annexion romaine de la Dobroudja», *AncSoc* 22 (1991) 255–276
- SYME 1937 = R. SYME, «Pamphylia from Augustus to Vespasian», *Klio* 30 (1937) 227–231
- SYME 1939 = R. SYME, «Observations on the Province of Cilicia», şurada: R. SYME, *Roman Papers*, I, ed. E. BADIAN, Oxford 1979, 120–148 [1939'daki yayının tıpkıbasımı]
- SYME 1958a = R. SYME, «Consulates in Absence», *JRS* 48, 1/2 (1958) 1–9
- SYME 1958b = R. SYME, *Tacitus*, I–II, Oxford 1958
- SYME 1960 = R. SYME, «Pliny's Less Successful Friends», *Historia* 9 (1960) 362–379
- SYME 1965 = R. SYME, «Governors of Pannonia Inferior», *Historia* 14 (1965) 342–361
- SYME 1969 = R. SYME, «Legates of Cilicia under Trajan», *Historia* 18 (1969) 352–366
- SYME 1980 = R. SYME, «Guard Prefect of Trajan and Hadrian», *JRS* 70 (1980) 64–80
- TAD = *Türk Arkeoloji Dergisi*
- TAM = *Tituli Asiae Minoris*

- THOMASSON 1960 = B. E. THOMASSON, *Die Statthalter der römischen Provinzen Nordafrikas von Augustus bis Diocletianus*, I, Lund 1960
- THOMASSON 1984 = B. E. THOMASSON, *Laterculi Praesidum*, I, Göteborg 1984
- THOMASSON 1996 = B. E. THOMASSON, *Fasti Africani: Senatorische und ritterliche Amtsträger in den römischen Provinzen Nordafrikas von Augustus bis Diokletian*, Stockholm 1996
- THOMASSON 2009 = B. E. THOMASSON, *Laterculi Praesidum*, I, *ex parte retractatum*, Göteborg 2009
- TIB 8 = H. HELLENKEMPER – F. HILD, *Tabula Imperii Byzantini 8: Lykien und Pamphylien*, Wien 2004
- TIETZ 2003 = W. TIETZ, *Der Golf von Fethiye: Politische, ethnische und kulturelle Strukturen einer Grenzregion vom Beginn der nachweisbaren Besiedlung bis in die römische Kaiserzeit*, Bonn 2003
- TranactAmPhilAss = *Transactions of the American Philological Association*
- URSO 2007 = G. URSO (ed.), *Tra Oriente e Occidente: Indigeni, Greci e Romani in Asia Minore. Atti del convegno internazionale, Cividale del Friuli, 28-30 settembre 2006*, Pisa 2007
- VIALE 1925/26 = V. VIALE, «Relazione sull'attività della missione archeologica di Adalia nell'anno 1922», *ASAA* 8–9 (1925–1926) 357–392
- VIDMAN 1969 = L. VIDMAN, *Sylloge inscriptionum religionis Isiacae et Sarapiacae*, Berlin 1969
- WALTON 1929 = C. S. WALTON, «Oriental Senators», *JRS* 19 (1929) 38–66
- WILHELM 1897 = A. WILHELM, «Zu griechischen Inschriften», *AEMitt* 20 (1897) 50–97
- WINTER 2008 = E. WINTER (Hrsg.), *Vom Euphrat bis zum Bosporus: Kleinasien in der Antike. Festschrift für Elmar Schwertheim zum 65. Geburtstag*, Bonn 2008
- WOLFF 2003 = C. WOLFF, *Les brigands en Orient sous le Haut-Empire romain*, Rome 2003
- WÖRRLE 1988 = M. WÖRRLE, *Stadt und Fest im kaiserzeitlichen Kleinasien*, München 1988
- ZEVI 1973 = F. ZEVI, «Nuovi frammenti dei Fasti Ostienses», *şurada: Akten des VI. Internationalen Kongresses für griechische und lateinische Epigraphik München 1972*, München 1973, 438
- ZfNum = *Zeitschrift für Numismatik*
- ZGUSTA 1964 = L. ZGUSTA, *Kleinasiatische Personennamen*, Prag 1964
- ZIETHEN 1994 = G. ZIETHEN, *Gesandte vor Kaiser und Senat*, St. Katharinen 1994
- ZIMMERMANN 1996 = M. ZIMMERMANN, «Probus, Carus und die Räuber im Gebiet des pisidischen Termessos», *ZPE* 110 (1996) 265–277
- ZPE = *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*

GİRİŞ

A. *Principatus* Devri'nde *Senatus* Sınıfı ve Devlet Kariyerine Genel Bakış

Roma İmparatorluk Devri'nin siyasal kurumlarını ve bu kurumların işleyişini anlamak için, önce, Roma Devleti'nin Krallık ve Cumhuriyet devirlerindeki iç mekanizmalarını ve bunların oluşmasını sağlayan iç ve dış dinamiklerini anlamak gerekmektedir. Roma'nın 6. kralı Servius Tullius zamanında yapılan reformlara ve bu reformlar çerçevesinde kurulan, Roma'da ikinci bir halk meclisi niteliğindeki *comitia centuriata*'ya kadar Roma'nın vatandaşlar topluluğu (*populus Romanus*), yalnızca soylu *patricius*'lardan oluşmaktaydı. Fakat kentte henüz vatandaşlık hakkını kazanmamış olan geniş bir halk kitlesi de (*pleb*'ler) bulunmaktaydı. Bir ordu meclisi olan *comitia centuriata*'nın kurulmasıyla *populus Romanus*'a dâhil edilmiş olmalarına rağmen, tam vatandaşlık statüsündeki *patricius*'larla eşitsiz bir konumda olan *pleb*'ler Cumhuriyet'in kurulması ve krallık yetkilerinin *patricius*'lara geçmesiyle İ.Ö. 287 yılına kadar sürecek olan çetin bir mücadeleye girişmişlerdir. Bu mücadeleler sonucunda Roma anayasası yeni bir çehre kazanmış; İ.Ö. 287 yılındaki formel eşitlikten sonra da Roma vatandaşları arasındaki ayırım, şimdi zengin *pleb*'lerin de *senatus*'a girmesiyle oluşan *senatus* aristokrasisi ve bunun dışında kalan geniş halk kitlesi arasında devam ederek Cumhuriyet'in son yüzyılında çok ciddi sosyal ve siyasal çalkantılara neden olmuştur. Sonuç; Roma'da *senatus* aristokrasisinin ve Cumhuriyet'in son bularak *Principatus* adı verilen meşruti monarşiye geçilmesi olmuştur. Cumhuriyet Devri'nin ana unsurları olan; icra organları *magistratus*'lar, halk meclisi durumundaki *comitia centuriata* ve daha sonra kurulan *comitia tributa* ile en üst düzey *magistratus*'lar olan *consul*'lerin danışma meclisi niteliğindeki *senatus*, sürekli bir takım düzenlemeler ve değişikliklerle varlıklarını İmparatorluk Devri'nde de sürdüreceklerdir.

Cumhuriyet'in son iki yüz yılında, sınıflar arasındaki mücadelelere son verilmiş olsa da, Roma'da iç huzur sağlanamamıştır. Bu dönemde Roma, bir yandan dış güçlerle meşgul iken; diğer yandan, içte birçok iç isyanla ve reform hareketiyle uğraşmıştır. Gracchus Kardeşler'in reform girişimlerinin Roma *senatus*'u tarafından kanlı bir şekilde bastırılması sonucunda başarısızlıkla sonuçlanması; isyanlarla mücadele sonucunda da giderek güçlenen generallerin Roma'da egemen olma hevesine kapılmalarına neden olmuştur. Sonuçta generaller arasında çıkan İç Savaş Cumhuriyet Devri'nin sonunu hazırlamıştır. Aslında bu devir, generaller arasında kurulan I. *Triumvir*'lik so-

nunda fiilen bitmişti. I. *Triumvir*'lik sonrasında kaybedilen *senatus* egemenliğini yeniden sağlamak için kurulan II. *Triumvir*'lik de uzun ömür olamamış ve bu üçlü yönetim üyeleri arasındaki mücadeleler sonucunda Octavianus galip gelerek, Roma'nın çehresini tamamiyle değiştiren imparatorluk rejiminin (*Principatus*) mimarı olmuştur.

Principatus'un, Cumhuriyet Devri'nden en temel farklılığı, şimdi bir imparatorun varlığıydı. Fakat Augustus ile başlayan bu İmparatorluk Devri, mutlak monarşik bir imparatorluk sistemi değildi. *Principatus* Devri'nde, Cumhuriyet Devri'nin temel idari kurumları yeniden düzenlenmek suretiyle varlığını devam ettirmişti. Bu nedenle biçimsel olarak mutlak bir monarşi yerine, ılımlı meşruti bir monarşiden söz edilebilir (İPLİKÇIOĞLU 2007: 92). Bu dönemde en önemli otorite, *princeps*'in¹ bizzat kendisi idi.

Principatus, başlarda kurum ve kuruluşlar bakımından Cumhuriyet anayasasından beslense de, idari ve siyasi kurumlar eski yetki ve nüfuzlarını artık *princeps*'e devretmiştir. İmparator, elinde bulundurduğu *imperium proconsulare maius*, yani yaşam boyu tüm ordular ve tüm yeni eyaletler üzerinde en yüksek emretme yetkisiyle, Krallık Devri sonunda varlık ve savaş gücüne göre düzenlenmiş ve Cumhuriyet Devri boyunca da varlığını devam ettirmiş olan *comitia centuriata*'nın yetkilerini devralmış ve *imperium* yetkisini haiz *magistratus*'lara emretme gücünü eline almıştır. Bu yetkiyle birlikte, Cumhuriyet Devri'nde fahri olarak üstlenilen *magistratus*'lar şimdi imparatora bağlı, profesyonel devlet memurluklarına dönüşmüştür². *Tribunicia potestas*, yani yaşam boyu yasa teklifinde bulunma, veto etme ve dokunulmazlık hakkı ile *princeps*, Cumhuriyet Devri'ndeki sınıf mücadeleleri sonucunda ortaya çıkan halk meclisi *comitia tributa*'nın yetkilerini de elde etmiştir. Augustus'un sahip olduğu *ensoria potestas* ile de artık *senatus*, Cumhuriyet Devri'ndeki politik egemenliğini, tüm yetki ve nüfuzunu kaybederek, varlığını imparatora bağlı, bir danışma meclisi olarak sürdürmüştür. Şimdi, bu kuruma girebilmek için, yaş, sayı ve servetle ilgili sınırlamalar da getirilmiştir. Augustus, *ensoria potestas*'ını kullanarak, yeni oluşan bu rejim için tehlike oluşturabilecek senatörleri *senatus*'tan uzaklaştırmış ve bu kurumdaki eksik sayıyı tamamlama görevini bizzat kendisi üstlenmiştir. Augustus, Ceasar'ın 900'e çıkardığı senatör sayısını azaltarak, Sulla'dan itibaren olağan olan 600 rakamını kabul etmişti³. Cumhuriyet Devri'nde *senatus*'ta sayısal bir azalma olduğunda (ölüm v.b.); gerekli sayıda senatör *nobilitas* (İPLİKÇIOĞLU 1981/83: 79, n.1) mensubu ailelerden ya da az miktardaki, Atlı Sınıfı'na mensup zenginlerden (*homo novus*) sağlanmaktaydı. *Principatus* Devri'nde ise, kent devletinden bir dünya imparatorluğuna dönüşme sürecinde, eyalet sakinleri de yönetime dâhil edilmiş ve eyaletlerden gelen senatör adayları ile *adlectio* yo-

¹ *Senatus*'taki birinci kişi = imparator.

² İmparatorluk Çağı senatör sınıfı devlet kariyeri için bk. İPLİKÇIOĞLU 1981/83: 180 n. 7.

³ Suet. *Aug.* 35; Cass. Dio 52,42; 54,26.35; 55,13.

luylla *senatus*'a giren Atlı Sınıfı, *senatus*'taki soylu sınıf çoğunluğu da kırarak, eksilen sayıyı tamamlamıştır⁴.

Roma Devleti'nin bu yeni rejiminde, Atlı Sınıfı (*ordo equester*) mensupları, giderek genişleyen ülkenin memur ihtiyacını karşılamak ve *senatus*'ta soylu sınıf egemenliğinin önüne geçmek için, şimdi Augustus'un desteğiyle eyaletlerin yönetimine ve imparatorluk sistemi içerisindeki diğer önemli memuriyetlere de getirilmişlerdir. Augustus'un Atlı Sınıfı'nı bu şekilde desteklemesi sonucunda, İmparatorluk Devri'nin başında azadlı kölelerden oluşan, imparatorun özel kalem memurlukları, merkezi maliye memurlukları ve imparatorun özel mülklerinin yönetimden sorumlu memurluklar, İ.S. I. yy. boyunca Atlı Sınıfı'na ayrılmış kadrolar haline gelmiştir. Bu durum da, Roma'da yeni devlet memurluklarının doğmasına neden olmuştur (BÖHME 1977: 12). Atlı Sınıfı mensuplarının bu şekilde ülkenin memur ihtiyacını karşılaması, *senatus* Sınıfı devlet kariyeri basamaklarını etkilemiş ve ayrıca bu kariyerden ayrı bir Atlı Sınıfı devlet kariyeri basamaklarının oluşmasına neden olmuştur.

Principatus Devri'nde senatör bir babanın oğlu otomatik olarak *senatus*'a giremiyordu. Sosyal bir sınıf olarak *ordo senatorius* kavramı⁵ Cumhuriyet Devri'ndeki gibi devam etse de, memuriyet kariyeri yapmak isteyen birinin öncelikle *senatus*'a girmesi gerekiyordu. *Senatus*'a girmek için belli bir oranda servete sahip olmak⁶, belli bir yaş aralığında olmak (18–20) ve tabii ki, imparatorun inisiyatifine bağlı koşulları sağlamak gerekiyordu.

Roma *senatus* Sınıfı devlet kariyerinin basamakları (*cursus honorum*)⁷, İmparatorluk Çağı'nda, değişen imparator ve dönemlere göre farklılıklar gösterse de, aslında uyulan genel bir hiyerarşi vardı. Yazılı kanunlarla belirlenmemiş olan bu basamaklarda, imparatorluğun ilk dönemlerinden Vespasianus'a kadar düzensizlikler yaşanmıştır. Traianus ve Hadrianus dönemlerinde ise sistem tam oturmuş; Severuslar Dönemi'nde, Atlı Sınıfı'nın iyice önem kazanıp güçlenmesiyle birlikte sistemde kökten değişiklikler olmuştur.

⁴ *Princeps*'in hem *senatus*'un, hem de Atlı Sınıfı'nın tamamlamasına ilişkin konumu için bk. İPLİKÇİOĞLU 1981/83: 175 ve 179 n. 4; Roma İmparatorluk Çağı'nda yönetim organizasyonu için bk. İPLİKÇİOĞLU 1981/83: 180 n. 5.

⁵ Bu kavram ilk kez Cic. *Cluent.* 37,104'te karşımıza çıkmaktadır.

⁶ Bir senatör adayının her şeyden önce, asgari olarak 1 milyon *sestertius*'luk bir servete sahip olması gerekirdi.

⁷ Roma'da *magistratus*'ların silsilesi (*cursus honorum*), İ.Ö. 180 yılından itibaren halk *tribunus*'u L. *Villius* tarafından getirilen *lex Vilia annalis* ile düzenlenmişti. Buna göre; her *magistratus* için asgari bir yaş, *magistratus*'lar arasında belirli süreler ön görülmüştü; bk. Liv. 40,44, 1; ayrıca bk. *RStR* I³ 529 n. 2.

Senatus Sınıfı devlet kariyerinin basamakları, *patricius* kökenli senatörler ile Atlı Sınıfı kökenli senatörler için bire bir aynı gitmemektedir. Atlı Sınıfı her ne kadar Augustus tarafından desteklenen bir sosyal sınıf da olsa; *patricius*'lar, hem Roma toplumunun soyluları olarak, hem de imparatora yakınlıkları sayesinde devlet kariyerine daha iyi görevlerle başlamakta, bu kariyerin basamaklarında daha hızlı ilerlemekte ya da kimi basamakları daha hızlı geçmekteydiler. *Senatus* ile iyi geçinemeyen Asker İmparatorlar'ın başa gelmesine kadar geçen sürede genel olarak izlenen şey, *patricius*'ların kariyer basamaklarını daha hızlı geçtiği yönündedir. Bu dönemde, memuriyet kariyer basamakları, henüz senatör olmadan önce üstlenilen görevlerle başlayıp, belli bir silsile içinde devam etse de; her gücün üzerinde olan imparator, *adlectio*⁸ yoluyla, bir senatöre bazı basamakları hızla geçirebilir ya da atlatabilirdi. Buna karşın, imparatora yakınlığının yanı sıra başarılı bir askeri kariyer yapan ve *cursus honorum*'un en üst seviyesine ulaşmış asker kökenli senatörler de görmekteyiz.

İmparatorun desteğini almış ve gerekli maddi koşulları yerine getirmiş bir Roma vatandaşı, normal koşullarda, *senatus*'a girmeden önce kariyerine Roma kentinde üstleneceği birtakım küçük memurluklarla başlardı. Bu memurluklar, İ.Ö. 13'ten itibaren, *senatus*'a girmek için resmi bir zorunluluk haline gelmişti (Cass. Dio 54,26,6).

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, 18–20 yaş arasındaki 20 senatör adayı, genel olarak *vigintiviratus* (= Yirmiler Heyeti) adı verilen memurlukları 1 yıllık süre için üstlenirdi. Dört ayrı memuriyet hizmetinin bulunduğu bu basamaktaki görevlerin önem sırası birbirlerinden farklıydı. Bir senatör adayının, bu 4 memurluktan hangisiyle kariyerine başlayacağı, ilerideki kariyerinin nasıl olacağını da büyük oranda tayin ederdi. Genellikle, *patricius* soyundan gelen bir senatör adayının bu memurlukların en üst düzeyindekilerle (*triumviri monetales*)⁹ göreve başlaması beklenirdi. Bu görevlere; her yıl 20 kişilik senatör adayları arasından 3'ü getirilirdi. Belirttiğimiz gibi, *patricius* aileleri ile en seçkin Atlı Sınıfı'ndan olan ailelerin çocukları bu görevle *cursus honorum*'una başlar ve bu senatör adaylarının kariyerlerinin devamında hızlı bir yükseliş beklenirdi (Eck 1974: 174).

Her yıl 4 senatör adayının üstlendiği *quattuorvir viarum curandarum*'ların¹⁰ görevleri, *vigintiviri* arasında önem bakımından ikinci sırada yer alırdı.

Decemviri stilibus iudicandis, Roma kentinde medeni hukukun işleyişinden sorumlu bir hâkimler kurulu olup; bu kurulda her yıl 10 senatör görevlendirilmekteydi. Bu memurluk, önem sırası olarak *quattuorviri viarum curandarum* ile eş değerde sayılırdı.

⁸ Atlı Sınıfı mensuplarının *senatus* Sınıfı'na *adlectio*'su için bk. Eck 1970: 103 vdd., Eck 1974: 180 vd.

⁹ Sikke basımından sorumlu memurlar; bk. GROAG 1896: 145.

¹⁰ Roma kenti içindeki cadde ve yolların temizlik ve genel bakımından sorumlu memurlar.

Triumviri capitales (RStR II 595), Roma kentindeki hapisanelerden sorumlu, 3 memurdan oluşan bir gruptu. Hapishanelerin güvenliğinden, idamların infazından sorumlu olan bu kişiler genelde *homo novus*'ların arasından seçilirdi. Daha az önemi olan bu memurluğa gelen bir senatör adayının daha sonraki kariyerinde çok önemli bir başarı göstermesi beklenmezdi.

Senatus'a girmeden önce üstlenilen bu memuriyetlerde adaylar, kendilerini gösterme şansı bulup, özellikle imparatora karşı kendilerini kanıtlamak için ciddi bir performans gösterirlerdi. Bu görevler, sanki *senatus*'a bir "giriş kartı" olmanın yanı sıra; aynı zamanda, daha sonraki kariyerler için bir referans ve ayrılma noktasıydı (BIRLEY 1954: 201 vd.).

Senatör olmadan önce üstlenilen ve *vigintiviratus* dışında kalan bir görev de, *tribunus militum legionis*¹¹ idi. Bu görev *patricius* kökenlilerin çoğu tarafından atlanılmaktaydı. Askeri *tribunus*'luk, daha çok, askerlik bakımından daha deneyimli Atlı Sınıfı mensupları tarafından üstlenilen bir memurluk idi.

Roma İmparatorluk Çağı'nda, genellikle sınır bölgelerinde olmak üzere, toplam 28 *legio* birliği bulunmaktaydı¹². Bu birliklerin her biri kendi içinde 1. 000'er kişiden oluşan 6 *cohors*'a (tabur) bölünmüştü. Bu taburlardan 1'inin komutanı senatör kökenli *tribunus militum legionis* (*laticlavus*) olup; diğer 5'i ise Atlı Sınıfı mensubu *tribunus*'ların (*tribunus angusticlavus*) komutasındaydı (KROMAYER – VEITH 1928: 175). Bir Roma lejyonundaki genç senatörler, Atlı Sınıfı mensubu tabur komutanlarından daha kıdemli olup, gerektiğinde *legio*'nun genel komutanı olan *legatus legionis*'in vekili oluyorlardı.

1 ya da 3 yıl süren (MCALINDON 1957: 193 vd.) bu görevi, *patricius* soyundan gelen senatörler yaklaşık 1 yıl gibi kısa bir sürede tamamlayabiliyorlardı. Böylelikle *patricius*'ların *legatus legionis*'liğe kadar askerlikle tek teması bu olurken; Atlı Sınıfı kökenli senatörler, bu görevi daha uzun sürede tamamlıyor, hatta bu görevden sonra yardımcı askeri birliklerde 2 ayrı askeri görev daha üstlenebiliyorlardı. İlerleyen zaman içerisinde *legatus legionis* olması muhtemel *patricius* kökenli senatörlerin bir *legio*'yu yönetmek için bu kadar kısa bir süre askerlik deneyiminde bulunuyor olması, özellikle sınır bölgelerindeki *legio*'ların komutası bakımından hiç de yeterli değildi. Bu nedenle, askeri alanda başarılı ve deneyimli Atlı Sınıfı mensupları imparator tarafından *adlectio* yoluyla *senatus*'a alınarak, hem eksik olan senatör sayısı tamamlanmış, hem de bu deneyimli askerlerle Roma ordusunun komutasında ortaya çıkabilecek zafiyet giderilmeye çalışılmıştır.

¹¹ Askeri *tribunus*'luk (= binbaşılık); bk. BIRLEY 1954: 199 vd.

¹² İmparatorluk Çağı'ndaki *legio*'lar için bk. İPLİKÇİOĞLU 1981/83: 180 n. 13; *legio*'ların sayısına ilişkin ise bk. RE XII/1 (1924) 1211 vd., s.v. «*legio*» (RITTERLING).

Senatör adayları bu basamaktan sonra *senatus*'a asıl giriş olarak sayılan *quaestor*luğa geçerlerdi; fakat, *quaestor*luk öncesinde de, senatorler isteğe bağlı olarak bazı görevler üstlenebilirlerdi:

Seviri turmarum equitum Romanorum, yani Atlı Sınıfı yönetiminden sorumlu olunan görevdir. İmparatorun bir işle görevlendirmedeği Atlı Sınıf mensupları, Roma kentinde ikamet etmek zorundaydı (Cass. Dio 59,9). Roma'da ikamet eden Atlı Sınıf mensupları ise, 6 *turma*'ya bölünmüştü. Her *turma* ise 30'ar kişiden oluşmaktaydı. Bu grupların başında bulunan *sevir*'ler her yıl 15 Temmuz'da düzenlenen Atlılar'ın Geçit Töreni'ni (*transvectio equitum Romanorum*) organize etmekle görevliydi. Bu görev, kimi zaman, isteğe bağlı olarak, *quaestorius* ya da *praetorius*'lar, yani *quaestor*luk ya da *praetor*luk yapmış senatorler tarafından da üstlenilirdi.

Genellikle *patricius* Sınıfı'na mensup senatorlerin isteğe bağlı olarak üstlendiği bir diğer görev ise, Latinler Şenliği Organizatörlüğü¹³ olup; bu görev, kariyer açısından olmasa bile, senatorlere sosyal açıdan saygınlık kazandıran bir işti.

Senatus'a girmeden önce üstlenilen bu görevlerden sonra, *senatus* Sınıfı devlet kariyeri *quaestor*luk ile başlardı. 25 yaşını doldurmuş 20 senator 1 yıl boyunca Roma Devleti'nin eski idari memurluklarından biri olan *quaestor*luk görevini sürdürürlerdi¹⁴. Krallık Devri'nden İ.Ö. 477'ye kadar olan sürede, *consul*'lerin atamasıyla geline bu memurluğa, İ.Ö. 477'den itibaren seçimle gelinmeye başlandı. Cumhuriyet Devri'nden itibaren yapılan düzenlemelerle bu göreve gelen senatorlerin sayısında zamanla değişiklikler olmuştur. Buna göre; *quaestor* sayısı Ceasar tarafından 40'a çıkarılmış¹⁵; *Principatus* Devri'nde ise, Augustus tarafından 20'ye indirilmiştir¹⁶.

Genel olarak maliye müdürlüğü gibi değerlendirilebileceğimiz *quaestor*lukta dört ayrı görev bulunurdu. Buna göre, *quaestor*luk basamağına gelmiş 20 senatorün dağılımı şu şekildeydi:

Quaestor'lardan 2'si *quaestores candidati principis* olarak görev yapardı. Bu *quaestor*'ların görevi, imparatorun bildirilerini *senatus*'ta yüksek sesle okumaktı.¹⁷ Önem bakımından diğer tüm *quaestor*luklardan en önemlisi olan bu göreve, yine *patricius* kökenliler ya da imparatorla yakınlık kurmuş genç senatorler gelmekteydi ve bu kişilerin kariyerlerinde hızlı bir yükseliş yapması beklenirdi (BÖHME 1977: 15). *Quaestores urbani* ya da *aerari* ise, 2'şer senator tarafından üstlenilen Roma kenti *quaestor*luklarıydı. Bunlar *senatus* Hazinesi'nden, yani *aerarium*'dan sorumluydular. İmparator Nero za-

¹³ *Praefectus urbi feriarum Latinarum*; bk. Eck 1974: 177.

¹⁴ *RStR* II 524; ABBOTT 1963: 16.

¹⁵ Cass. Dio 48,51; Suet. *Caes.* 41.

¹⁶ Suet. *Aug.* 35; Cass. Dio 52,42; 54,26.35; 55,33.

¹⁷ Cass. Dio 54,36; Tac. *ann.* 16,27.

manına kadar bu hazineden bizzat *quaestor*'lar sorumluyken; daha sonra *praefectus*'lar bu memuriyete atanmaya başladı. *Quaestor consulum* görevini üstlenen 4 senatör ise, *consul*'lere yardım etmekle yükümlüydüler. Her bir *consul*'ün 2 yardımcısı bulunmaktaydı. Geriye kalan 12 *quaestor* ise, *senatus*'a bağlı bulunan 10 eyalette görev yapmaktaydı. Bunlara, *quaestores provinciae* (= eyalet *quaestor*'ları) denilirdi. Eyalet *quaestor*'larının sayısı, Sicilya'da 2, diğer eyaletlerde ise 1'er tane olmak üzere toplam 11 idi. 11 *quaestor*'un görev yerini ve yetkilerini bilmemize rağmen; geriye kalan 1 *quaestor*'un görev yeri bilinmemektedir (*RStR* II 533). Eyalet *quaestor*'ları, *proconsul*'lere (= eyalet valileri) yardım etmekle, eyaletlerdeki mali işleri düzenleyerek vergileri toplamakla ve *aerarium*'u eyaletlerde temsil etmeyle görevliydi. Hem Roma kenti *quaestor*'ları, hem de eyalet *quaestor*'ları Roma kentinde *senatus* Hazinesi'nin başında bulunan *praefectus aerarii*'ye bağlıydılar.

Quaestor'luk hizmetinin ardından yaklaşık olarak 2 yıl süren boş bir zaman geçirilirdi (ECK 1974: 178 vd.). Bundan sonra, *quaestor*'luğunu tamamlamış 20 senatörden 10'u, *tribunus plebis* (= halk *tribunus*'luğu) memurluğuna, 6'sı ise *aedilis plebis*'lik ya da *aedilis curulis*'lik görevine gelirdi. Böylelikle bu aşamada 4 senatör elenerek bundan sonraki kariyerlerini noktalamış olurlardı.

Tribunus plebis'lik (= halk *tribunus*'luğu), 10 *pleb* kökenli senatörün görev yaptığı bir memurluktu. Bu kariyer basamağı, Cumhuriyet Devri'nde yaşanan *patricius*'lar-*pleb*'ler sınıf mücadelelerinde *pleb*'lerin ilk olarak toplu halde Kutsal Dağ'a çekilmesi sonucunda, *patricius*'ların, *consilium plebis*'i (= *pleb* Kurulu) ve *pleb* haklarını *patricius*'lara karşı gözetmesi için seçilen iki *tribunus plebis*'i (= halk *tribunus*'u) resmen tanımak zorunda kalmaları sonucunda ortaya çıkmıştır. *Tribunus plebis*'ler Cumhuriyet Devri boyunca giderek artan yetkilerini, *Principatus* Devri'nde imparatora devretmişler ve Bu devirdeki kısıtlandırılmış yetkilerine rağmen, ellerinde bulundurdıkları veto yetkisi ile bir nevi yargıtay ve onursal bir makam olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir (BERGER 1953: 744).

Aedilis plebis'lik memuriyetinin de kökeni Cumhuriyet Devri'ne gitmektedir. Bu memuriyette 6 *pleb* kökenli senatör, *tribunus plebis*'lere yardım etmekle görevliydi. Başlarda sadece *pleb* kökenli senatörlerin görev alabildiği bu memurlukta, daha sonra bir takım düzenlemelerle *patricius* kökenli senatörlerin de görev alabildiği görülmektedir. Ancak genel olarak bakıldığında *patricius*'ların bu basamağı atladıkları gözlenmektedir.

Quaestor'luk ile *praetor*'luk arasında üstlenilen görevlerden biri de *aedilis curulis*'likti. Cumhuriyet Devri'nden itibaren varlığını sürdüren bu memuriyet, İmparatorluk Devri'nin başında yeniden düzenlenerek dini ve prafan işlerden sorumlu bir *magistratus* haline getirilmişti. Yetki ve görevleri; bazı tapınakların bakımı, bir takım dini

oyunların düzenlenmesi, pazar yerleri ile sokakların güvenliği gibi zabıta işleri ve basit adli işlerden ibaret olsa da; bu memuriyet de, tıpkı *tribunus plebis*'lik gibi, onursal bir nitelik taşıyordu.

Aedilis'likten sonra yine boş olarak geçirilen 1 yıllık sürenin ardından senatörler artık 30 yaş civarında olup; bu aşamadan sonra kariyerlerinin seyri değişmeye başlamakta idi. Bundan sonra *cursus honorum*'un önemli bir basamağı olan *praetor*'luk gelmekte idi. *Praetor*'luğa kadar genel olarak senatörlerin kariyer gelişiminde çok ciddi farklılıklar yoktu; fakat, senatörlerin *cursus honorum*'ları incelendiğinde, *praetor*'luğun senatörlerin kariyerlerinin diğer adımları açısından önemli kilit noktası olduğunu görmekteyiz (Eck 1974: 180).

Praetor'luk da, Cumhuriyet Devri'den *Principatus* Devri'ne geçen *magistratus*'lardan biriydi. 30 yaşından gün almış senatörlerin Roma Kenti'ndeki medeni huktan sorumlu oldukları hâkimlik görevi olan bu *magistratus*, Augustus tarafından yeniden düzenlenerek, İmparatorluk Devri'nde sayısı 18'e çıkarılmıştır. Her yıl göreve getirilen bu 18 senatörün arasında, imparatorun *adlectio*'su yoluyla, 2 de Atlı Sınıfı mensubu vardı. İmparatorun *praetor*'luğa *adlectio* yoluyla müdahale etmesi, özellikle de İ.S. II. yy. sonlarında, çok sık rastlanılan bir durumdu. Yetenekli ve kendini kanıtlamış Atlı Sınıfı mensubu kişiler, *senatus*'taki eksik sayıyı gidermeleri için soylulaştırılarak bu memuriyete getirilebilirlerdi. Senatörlerin devlet kariyerlerinin devamı açısından çok önemli olan bu memurluktan sonra, kimi senatörlerin kariyerleri noktalanmakta; kimilerinin ise, gösterdikleri başarı, yetenek ve tabii ki ilişkileri ve imparatora yakınlık ve bağlılıklarına göre kariyerleri devam etmekteydi.

Praetorius'lar, yani *praetor*'luk aşamasını geçmiş senatörler, *consul* olabilmek için en az iki görev üstlenmek zorundaydılar. *Praetor*'luktan sonra üstlenilen görevler ve kariyer grafiği, imparatorun teşviki ve senatörlerin soylarıyla da ilgiliydi. Genellikle, Atlı Sınıfı kökenli bir senatör, *consul*'lük ile *praetor*'luk basamakları arasında yaklaşık olarak 10 yıldan fazla görev yapıp *consul*'lüğe 43–45 yaşlarında ulaşırken; kimi *patricius* kökenli senatörler, *praetorius*'luktan hemen sonra, kısa süren birtakım görevlerin ardından 32–33 yaşlarında *consul*'lüğe erişebiliyorlardı. Senatörlerin daha *senatus*'a girmeden önce başlayan kariyer basamaklarında belirleyici olan soy, imparatora yakınlık ve *praetor*'luktan sonra üstlenilen görevler, kariyerin hızlı ilerlemesi açısından belirleyici bir rol oynuyordu.

Praetor'luk ile *consul*'lük arasında üstlenilen görevleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Legatus proconsulis'ler her yıl *praetor*'luk yapmış kişiler arasından *senatus* eyaletlerindeki *proconsul*'lerin (= eyalet valisi) yardımcıları olarak görev yapmaları için seçilirlerdi. *Senatus*'a bağlı bulunan 10 eyalet vardı. Bunların içerisinde *Asia* ve *Africa* eyaletleri, diğer 8 eyaletten daha önemli idi. Bu nedenle *Africa* ve *Asia* eyaletleri için her yıl 3,

daha az önemli diğer *senatus* eyaletleri için de, 1'er vali yardımcısı seçiliyordu. Bu memuriyet, bir senatörün kariyerinin devamı için çok önemliydi. Bir senatör daha önceden *consul*'lük yapmış kişiler arasından seçilen, *Asia* ve *Africa* eyaletlerindeki *proconsul*'ün yardımcılığını yapmakla görevliyse; bu, o senatörün kariyerinin devamında başarılı bir grafik çizceğini gösterirdi. Dolayısıyla, bu senatörün *consul* olması beklenirdi. Fakat *praetor*'luk sonrasında bir senatör, *Asia* ve *Africa* eyaletleri dışındaki *senatus* eyaletlerinden birinde vali yardımcılığı görevi ile yükümlü olmuşsa, o senatörün kariyerinin bundan sonra çok ilerlemesi beklenmezdi; çünkü bu eyaletlerin valileri de, yardımcıları gibi sadece *praetor*'luk yapmış kişilerdi.

Praetor'luktan sonraki bir başka memuriyet ise *legatus legionis*'lik (= lejyon komutanlığı)¹⁸ idi. Roma Devleti'nde, İç Savaşlar'dan sonra, her biri 6.000 kişiden oluşan yaklaşık 90 *legio* bulunuyordu. Augustus, 90 olan *legio* sayısını İ.Ö. 13'te 28'e düşürmüştü. Bu 28 *legio*'nun 5'inde özel bir komutan olmayıp, bağlı bulunduğu eyalet valisi tarafından komuta ediliyordu. Diğer 23 *legio*'da ise, ayrı birer komutan bulunuyordu. Yaklaşık olarak 2-3 yıl süre ile üstlenilen *legio* komutanlığı görevi senatörlerin kariyerleri açısından çok önemliydi. Özellikle imparatora bağlı eyaletlerin birinde *legio* komutanlığı yapmak, senatörlerin kariyer basamaklarında hızla ilerlemesini sağlıyordu. Çünkü kariyerin ileriki basamaklarında imparator eyaletlerine vali olarak atanmak için bu memurlukta görev yapmak bir ön koşuldü. Her senatörün memuriyet kariyerinde hedefi, kariyerinin doruk noktası olacak olan *consul*'lüğe ulaşmaktı. Özellikle *patricius* kökenli *praetorius*'ların *consul* olabilmesi için en kısa yol; önce imparator eyaletlerinden birinde *legio* komutanlığı yapmak ve daha sonra bu eyaletin ya da içinde *legio* bulunan bir imparator eyaletinin valiliği görevine gelmekti (ECK 1974: 186). Bu memurluk hizmetini tek bir *legio*'nun konuşlandırıldığı eyaletlerden birinde yapmış olan bir senatör, ileriki aşamada o eyaletin valisi (= *legatus Augusti*) olarak da görev yapabiliirdi ki; bu, o senatörün kariyerinin son derece hızlı ve başarılı ilerlediğini gösterirdi (ECK 1974: 200 vd.). 3-5 yıl süren bu askeri valilik görevinde *patricius* kökenli senatörler yaklaşık 3 yıl içinde *consul*'lüğe ulaşılabilirken; *patricius* kökenli olmayan senatörler için bu süre 10 yıldan fazla sürebilmekteydi.

Praetor'luk ile *consul*'lük arasında yapılan bir başka memuriyet, *praefectus aerari saturni*'lik idi¹⁹. Roma Devleti'nde *senatus* Hazinesi, Ordu Hazinesi ve İmparator Hazinesi olmak üzere 3 ayrı hazine vardı. Bu hazinelerin idari işleri farklı mevkilerdeki memurlar tarafından yürütülmekteydi. *Praefectus aerari saturni*'lik yani *senatus* hazinesinden sorumlu olunan *praefectus*'luk görevi; Caesar zamanından itibaren 2 senatö-

¹⁸ Bu *legatus*'lar için bk. ECK 1974: 181 vd., n. 99; 183; BÖHME 1977: 17; Cass. Dio 59,14,7.

¹⁹ *Senatus* Hazinesi'nin yöneticiliği; bk. Tac. ann. 13,28 vd.; CORBIER 1974.

rün hizmet verdiği, görev süresi 3 yıl olan bir memuriyetti. Son derece önemli ve saygın olan bu görev ile ilgili olarak *Principatus* Devri boyunca birçok değişiklik ve düzenleme yapılmıştır. İ.Ö. 28 yılından itibaren bu görevi önce 2 *praefectus*, daha sonra 2 *praetor* üstlenmiştir²⁰. Hazine yöneticiliği görevi, Claudius zamanında *quaestor*'lara, İ.S. 56'da Nero zamanında ise, 2 *praetorius*'un yönetimine verilmiştir²¹. *Senatus* Hazinesi'nin idaresinin yanı sıra, Askeri Hazine yöneticiliği de²² *praetor*'luk yapmış senatörler tarafından üstlenilen bir görev olup, 3 kişi tarafından 3 yıllığına üstlenilen bir memuriyetti. Bu memurlar, emekli olan askerlerin maaşlarının ve savaş tazminatlarının ödemesi için oluşturulmuş olan bu hazinenin idaresinden sorumluydular. *Principatus* Devri'nde vergilerden belli oranda pay verilerek oluşturulan bu hazinenin başında bulunan senatörler, önemli bir saygınlığa sahip olsalar da, *praefectus aerari saturni*'likten önem bakımından daha alt sırada yer alıyorlardı.

Cumhuriyet Devri'nde oluşturulan *curator viarum*'luk, Roma Kenti'ndeki caddele- rin yapım ve onarımı gibi görevleri içermekteydi²³. Her yıl 7 senatör bu göreve gelirdi. Augustus, diğer yönetim organizasyonlarını düzenlediği gibi, bu makamla ilgi düzenlemeler de yapmıştır. İ.Ö. 20 yılından itibaren bu göreve gelecek olan senatörlerin *praetor*'luk yapmış kişiler arasından olması koşulunu getirmiştir. Bu memuriyette senatörlerin görevi *senatus consultum* ile belirleniyordu. Roma Kenti'nde senatörlerin kendini göstermesi bakımından bu memuriyet oldukça önemliydi. Kimi zaman *consul*'lük yapmış kişilerin de geldiği bu memuriyette, genç senatörler birinci; yaşlı ve gelecek vaad etmeyen senatörler ise üçüncü veya dördüncü görev olarak hizmet vermekteydiler.

Curator viarum ile önem bakımından eş değerde olan, *iuridicus*'luk; her yıl *praetor*'luk yapmış 2 senatörün, *Britannia* ve *Hispanis Tarraconensis* eyaletlerinde hâkim olarak hizmet verdiği bir memuriyetti. Bu görevden sonra senatörlerin kariyerlerinin pek de ilerlemediği görülmektedir.

Praetor'luk yapmış, Roma kentinde halka iâşe ve hububat dağıtımını organize etmekle görevli, *praefectura dandi ex senatus* adı verilen memurlukta 2 senatör görev yapardı²⁴. Bu basamakta görev alan senatörlerin bundan sonraki kariyerlerinin ilerlemesi pek mümkün değildi (BÖHME 1977: 17).

Proconsul provinciae'ler, yani *senatus*'a bağlı eyaletlerin valileri; *Asia* ve *Africa* eyaletleri hariç, 8 eyalette 1 yıllığına görev yapmakla yükümlü olup, *praetor*'luk yapmış

²⁰ Tac. ann. 13,29; Cass. Dio 53,2; Suet. Aug. 36.

²¹ Tac. ann. 13,29; Cass. Dio 60,24; Suet. Claud. 24.

²² *Praefectus aerari militaris*'lik; bk. CORBIER 1974.

²³ RStR II 1077; HERZIG 1974: 593–648; ECK 1979: 45.

²⁴ Cass. Dio. 54,1,4; 54,17,1; Suet. Aug. 37.

senatörler arasından kur'a sistemiyle seçilirdi (Eck 1974: 201 vdd.). Bu mevkideki senatörler henüz *consul* olarak görev yapmamış olmalarına rağmen, *proconsul* olarak anılırlardı. Kariyerini bu görev ile sürdüren bir senatörün sonraki memuriyet yaşamında önemli bir mevkiye gelmesi pek beklenen bir durum değildi.

Augustus İ.Ö. 27 yılında Roma Devleti'nin başına geçtikten hemen sonra, eyalet yönetimlerini *senatus*'a ve imparatora bağlı eyaletler olarak ikiye ayırmıştır. Güvenlik sorunu olan ve içinde lejyon bulundurulması gereken eyaletleri, imparatora bağlı eyaletler olarak tayin etmişti. Bu eyaletlerin bazılarında *praetor*'lar valilik yapmaktaydı. Bunlara *legatus Augusti pro praetore* denirdi. İçlerinde 1 ya da bazen 1'den fazla lejyon bulundurulan imparator eyaletlerinde ise, *praetorius*'lar yerine, *consul*'lük yapmış kişiler (*consularis*'ler) valilik yapmaktaydılar. Bu görev *cursus honorum* için önemli bir aşamaydı. İmparator tarafından direkt olarak atanılarak üstlenilen bu görevde, *legatus Augusti pro praetore*'lere 5 *lictor* eşlik ederdi. İmparator eyaletlerinde, bizzat imparatorun bahsettiği *imperium* yetkileri ile donatılmış bu basamakta senatörlerin artık *consul*'lüğe ulaşması beklenirdi.

Roma devlet kariyerinde, bir senatörün gelmek isteyebileceği, onursal prestije sahip en yüksek makam *consul*'lüktü. Krallık Devri'nden sonra, Cumhuriyet'in kurulması ile kralların *imperium* yetkilerini *consul*'ler devralmış; dolayısıyla *consul*'lük Cumhuriyet Devri'nin en yüksek yürütme organı olmuştu. Başlarda *praetor* olarak adlandırılan bu memurlukta görevli olan senatörlere, İ.Ö. 336 yılında, devletin ikinci dereceden önemli memurlarına *praetor* adı verilmesinden sonra, *consul* denilmeye başlamıştır (ATLAN 1970: 25). Cumhuriyet Devri'nde 1 yıllığına çift olarak (*collegialitas*) seçilen ve ellerinde değnek demetleri şeklinde balta taşıyan 12 *lictor*'ün eşlik ettiği *consul*'ler, olağanüstü yetkilerle donatılmışlardı. Monarşi tehlikesine karşı, Cumhuriyet Devri'nde *consul*'lerden biri herhangi bir şeyi veto etmişse, diğeri kabul etse dahi veto edilmiş sayılırdı. Bu devirde *consul*'lerin başkomutanlık yapmak, Halk Meclisi'nin verdiği kararları uygulamak, *senatus*'u toplamak, savaş vergileri tahsil etmek ve orduya asker toplamak gibi önemli görevleri vardı. Halk Meclisi'ni yönetme, bu meclisin aldığı karaları veto etme gibi güçlü yetkilerle donatılmıştı. *Principatus* Devri'nde ise, *consul*'lüğün yetkileri tamamen elinden alınmıştır. Buna rağmen, hâlâ önem ve saygınlığını korumaktadır. Her yıl, yaklaşık olarak 40 yaş civarında, *praetor*'luk sonrası üstlenilen en az 2 görevden sonra, 18 *praetor*'luk yapmış senatörden 9, 7 hatta daha azı *consul*'lüğe ulaşabiliyordu²⁵. Bu memurluğa ulaşan bir senatör genel olarak devlet kariyerini parlak bir şekilde tamamlamış sayılıyordu.

²⁵ İmparatorluk Çağı *consul*'leri için bk. DEGRASSI 1952.

Principatus Devri'nde görev ve yetkileri bakımdan içi boşaltılmış olan bu onursal makamda, yılın başında, o yıla adını veren iki *consul*'den biri, yani *consul ordinarius* olmak sosyal bir saygınlık göstergesiydi. Özellikle de, çift olarak görev yapan bu *consul*'lerden biri bizzat imparatorun kendisi ise, imparatorla aynı anda *consul*'lük yapan senatörün toplum içindeki sosyal statüsü ve politik kariyeri zirveye ulaşmış demektir. *Principatus* Devri'nde *consul*'lük Cumhuriyet Devri'ndeki gibi bir yıllığına yapılan bir görevdi; fakat, bazı durumlarda aynı yıl 2 hatta 3 çift *consul*'ün göreve atandığı görülmektedir. Aynı yıl içinde *consul* olup da, o yıla ismini vermeyen *consul suffectus*'lar önem bakımından *consul ordinarius*'lardan daha aşağı seviyedeydiler.

Principatus Devri'nde *consul* mertebesine ulaşabilme sadece sosyal ve siyasal anlamda saygınlık kazandıran bir durumdan ibaret değildi. Bir *consularis*, yani *consul*'lük yapmış bir senatör, imparatorun da desteğini alarak kariyerine devam etmek isteyebilirdi. Özellikle Ren, Tuna ve Fırat kıyılarında bulunan önemli askeri birliklerin komutanlığını yapmak gibi önemli görevlerin ön koşulu, *consul*'lük yapmış olma (BÖHME 1977: 17). Yani normal şartlarda bir senatör *cursus honorum*'unu *consularis* olarak taçlandırarak tamamlamış olsa da, *consul*'lükten sonra imparatorun teşviki ile devam edebilir; hatta ikinci, üçüncü kez *consul* seçilerek Roma devlet kariyerinde ulaşılacak en üst noktalara gelebilirdi.

Consul'lük sonrası üstlenilen görevler genel olarak; sivil-askeri, Roma kenti içinde ve dışında olmak üzere ayrı ayrı değerlendirilebilir. *Senatus*'a girmeden önce başlayan ve *consul*'lüğe kadar geçen sürede senatörler; mensubu oldukları sosyal sınıflar, şahsi becerileri, gayretleri ve tabii ki imparatorla olan yakın ilişkileri doğrultusunda bir kariyer yapmış ve nihayet *cursus honorum*'un en yüksek mevkisi *consul*'lüğe ulaşmışlardı. Şimdi ise, imparatorun teşvikine daha çok ihtiyaç duymaktadırlar. Bu aşamadan itibaren *consularis*'lerin kendi özel becerileri çok önemliydi. Askeri konularda yetenekli ve tecrübeli bir *consularis* ile idari konularda yetenekli bir *consularis* bundan sonra farklı görevler icra ederlerdi. *Consul*'lükten sonra, Roma kentinde icra edilen görevler, Roma kenti *praefectus*'luğu ve bir tür bakanlıklar olan sivil hizmetlerdi. Bu bakanlık mevkilerinde hizmet verenlere *curator* denmekteydi. Roma kenti dışında yapılan görevler ise, içinde 1'den fazla lejyon bulundurulan imparatora bağlı eyaletlerde ve *senatus*'a bağlı *Asia* ve *Africa* eyaletlerinde valilik hizmetleriydi. Olağanüstü yetkilerle donatılmış olan bu görevlerde önem sırası birbirinden farklıydı.

İçlerinde 2, 3 ya da 4 *legio*'nun bulundurulduğu, imparatora bağlı eyaletlerin valiliği, daha önce *consul*'lük yapmış *legatus Augusti pro praetore*'ler tarafından üstleniliyordu. *Praetor*'luk seviyesindeki valiler tarafından yönetilen, imparatora bağlı eyaletlerdeki²⁶

²⁶ Bu eyaletler için bk. ECK 1974: 1 vdd.; SYME 1965: 342 vd.

legio'ların aksine, *consul*'lük yapmış senatörler tarafından yönetilen, imparatora bağlı eyaletlerdeki *legio*'ların ayrı komutanları vardı. Yetkileri bakımından imparatorun eyaletlerdeki tam bir *imperium* yetkisi ile donatılmış temsilcileri konumundaydılar. Bu nedenle imparatorun destek ve teşviki ile bu göreve gelinmesi beklenirdi (ECK 1974: 206 vdd.). Sınırdaki güvenliği sağlamak için konuşlandırılmış *legio*'ların başkomutanlığını üstlenecek olan bu valilerin, ciddi bir askeri beceriye sahip olması gerekirdi. Bu nedenle, İ.S. II. yy.'dan itibaren *adlectio* yoluyla, kendini gösteren, başarılı ve imparatora yakın Atlı Sınıfı mensuplarının bu göreve gelebildiği bilinmektedir. Sınırlarında tehdit olan, özellikle 2 *Germania* Eyaleti'nde, *Syria*, *Cappadocia*, *Britannia*, Yukarı *Pannonia* ve Aşağı *Moesia* gibi eyaletlerde valilik yapmak çok parlak bir kariyer, siyasal bir nüfuz ve sosyal bir onur demektir. Bu valiler, imparatorun savaş konusunda deneyimli generallerinden oluşan ve *viri militares* denilen çok özel bir grubu oluşturuyorlardı (BÖHME 1970: 18). 2 ile 3 yıl arasında süren²⁷ bu kariyer basamağına, tehdit olmayan zamanlarda imparatora yakın ve yöneticilik vasıfları kuvvetli olan diğer *consularis*'ler de gelebilmekteydi. *Consul*'lük sonrasında gelinecek bu görevden önce *consularis*'lerin Roma kenti içinde *curator*'luk adı verilen çeşitli görevler üstlenmesi beklenirdi.

Roma kentinde bulunan kamusal binaların ve dini yapıların yapım, bakım ve onarımından sorumlu olan *curator aedium sacrarum et operum locorumque publicorum*'luk görevi, her yıl 2 *consularis* tarafından yürütülürdü²⁸.

Curator aquarum, Roma kentindeki su işlerinden sorumlu bakandı²⁹. Roma kentinin su ihtiyacını karşılamak, su yollarını inşa etmek, bakım ve onarımını yapmak gibi hayati mevzular konusunda görevli olunan bu memuriyetteki senatöre 2 *lictör* eşlik ederdi. *Curator aquarum*'ların; biri *praetorius*, diğeri ise sadece senatör olan 2 yardımcısı bulunmaktaydı. Bu görev, genellikle, *consularis*'lerin ölünceye kadar sürdürdüğü bir görevdi.

Bir *consularis* tarafından 1 yıllığına üstlenilen *curator alvei Tiberis cloacarum urbis*'lik görevine, genel olarak, *consul*'lükten hemen sonra gelinirdi. Bu görev, Roma kentinde Tiber Irmağı yatağından, kıyılarındaki yapıların yapım, bakım ve onarımından sorumlu olan bir memuriyetti³⁰.

Roma kenti dışındaki askeri görevler öncesinde üstlenilen bu *curator* görevleri Roma kentinin bakanlıkları konumundaydı ve bir *curator* görevini tamamladıktan sonra başka bir *curator*'luk hizmeti veremiyordu.

²⁷ Örneğin bk. SYME 1965: 342 vd.; ALFÖLDY 1969: 215 vd.

²⁸ Örneğin bk. SYME 1965: 358.

²⁹ Örneğin bk. ECK 1970: 77 vdd.

³⁰ CIL VI 31552'ye göre, bir *curator alvei Tiberis etc.*'nin *consul*'lükten ancak 7 yıl sonra bu göreve getirilmiş olması dikkat çekicidir.

Asia ve *Africa* eyaletlerinde valilik³¹ görevlerine, *consul*’luktan yaklaşık 12–15 yıl sonra, imparatorun da desteğini almış ve o zamana kadar çok başarılı bir kariyer yapmış seçkin senatörler gelirdi (Eck 1974: 220). Bu valilikler; *senatus*’a bağlı eyaletlerde olmasına ve *praetor*’luktan hemen sonra üstlenilen *senatus* eyaleti valilikleri gibi adlandırılıyor olmasına rağmen; görev, yetki ve nüfuzları bakımından diğer *senatus* eyaletleri valiliklerinden son derece farklı ve çok daha üstün bir konumdaydı. Bu eyaletlerin valilikleri ile görevlendirilmiş olan *consularis*’ler, 1 milyon *sestertius*’luk maaşı ile devletin en saygın, yetkin, sayılı kişileri arasında yer alırlardı (Eck 1970: 234 vd.). 1 yıllığına üstlenilen bu görev, Roma devlet kariyeri bakımından o denli önemliydi ki, çoğu kez, bu görevden sonra *consularis*’ler 2. kez *consul* seçilmekte ya da kariyerin en üst aşaması olan Roma Kenti *praefectus*’luğuna getirilerek kariyerini muazzam bir başarı ile tamamlamaktaydılar.

Praefectus urbi’lik, yani Roma Kenti *praefectus*’luğu, bir senatörün gelebileceği en üst düzeydeki onursal makamdı³². Yaklaşık olarak 55–60 yaşları arasında gelinebilen bu mevkiinin tarihi Krallık Devri’ne kadar geriye gitmektedir. Roma Kenti *praefectus*’ları, başkentin idari görevlerini ve önemli ceza mahkemelerinin yöneticiliğini yapmakla yükümlüydüler. *Principatus* Devri’nde her ne kadar önemli yetkileri ellerinden alınmış da olsa, Latinler Şenlikleri’ni organize etmek gibi önemli ritüellerden de sorumluydular.

Principatus Devri’nden önce bir memurun kariyerinde gelebileceği en üst mevki *consul*’lük iken; bu devirle birlikte, yukarıda sözünü ettiğimiz gibi *consul*’lük sonrası görevler ve ikinci, hatta üçüncü kez *consul* seçilme bir senatörün onurlandırılmasının zirveliydi. Senatörlerin kariyer basamakları normal bir hiyerarşiyi takip ettiğinde, genel olarak bazı hızlandırıcı ve yavaşlatıcı etkiler dışında, *virgiviratus*’luktan *consul*’lük sonrası olan görevlere kadar, bu hiyerarşide gitmekteydi. Bunun yanı sıra, *cursus honorum* kapsamında olmayan, senatörlerin kendi istekleri ile üstlendikleri birtakım görevler vardı. Bunlardan biri olan *correctura*, Roma memuriyet kariyerinde bir basamak niteliğinde olmasa da, yetki ve sorumluluk bakımından son derece önemli bir görevdi. Özgür kentlerdeki mali ve idari krizi çözmek için belirli bir süreliğine *senatorius* ve *praetorius*’lar arasından seçilerek göreve gelen *corrector*’lar idari ve mali konularda tam bir yetki ile donatılmışlardı. *Corrector*’luk, Roma memuriyet kariyer basamaklarının dışında bir görev de olsa; bu, sosyal ve siyasal prestiji olan bir görevdi. *Curator civitatis*’lik de *cursus honorum* dışında üstlenilen bir görev idi. Özgür kentlerin maliyelerini denetim altında tutmak için oluşturulan bu göreve senatörler ve Atlı Sınıfı

³¹ *Proconsul provinciae Asiae* ve *proconsul provinciae Africae*.

³² *Praefectus urbi*’ler için bk. Tac. *ann.* 6,11; Cass. Dio 59,13; bu senatörlerin listesi için bk. Syme 1958b: II 644 vd.

mensupları atanabiliyordu. *Principatus* Devri'nde, mali ve idari konuların dışında çeşitli dini ritüellerin icrası için görevler de mevcuttu. Sadece *senatus* Sınıfı mensuplarının gelebildiği bu görevlerde, senatörler çeşitli rahiplikler ve üyeliklerle yükümlüydüler.

Genel olarak baktığımızda; *Principatus* Devri *senatus* Sınıfı devlet kariyeri basamakları, Cumhuriyet'ten kalma kurum ve memurlukların yeni bir rejim içerisinde yeniden düzenlenerek oluşturulmuş sistemli bir silsilesini ifade etmektedir. Bu basamaklar arasındaki geçişler imparatorun *adlectio*'su gibi bazı hızlandırıcı ya da yavaşlatıcı müdahalelerden etkilense de; bu devirde Roma Devleti'nin sınırlarının genişliği ve nüfus yoğunluğu göz önüne alındığında, sayıları son derece az olan bir yönetici kesim, bu memuriyet sistemi sayesinde Roma Devleti'nin en refahlı çağının mimarları olmuşlardır.

B. *Principatus* Devri'nde Roma'nın Lykia ve Pamphylia ile İlişkilerine Genel Bakış

İ.Ö. 268'lerde oluşturduğu konfederasyonla İtalya'da siyasal birliği sağladıktan sonra, sırasıyla İ.Ö. 241'da Batı *Sicilia*, 238'de *Sardinia-Corsica* ve 201'de *Hispania* eyaletlerini kurarak Doğu Akdeniz dünyasına yönelen Roma Cumhuriyeti; İ.Ö. 190'da Hellenistik Seleukoslar'a karşı Magnesia ve 168'de Antigonoslar'a karşı Pydna muharebelerini kazanarak, Akdeniz'in doğusundaki egemenliğinin ilk işaretlerini vermiş oluyordu. Bundan sonra, İ.Ö. 146'da batıda Kartaca ile doğuda Korinthos'un tahribi aynı yıl Roma'ya *Africa* ve *Macedonia* eyaletlerini getirmiş ve Roma İ.Ö. 133'te Pergamon Devleti'nden veraset yoluyla devraldığı topraklar üzerinde *Asia* Eyaleti'ni kurarak (İ.Ö. 129) Akdeniz egemenliğini büyük ölçüde tamamlamıştır.

Doğu Akdeniz dünyasında B. İskender'in Hellas, Mısır ve tüm Önasya'yı içine alan imparatorluğundan İ.Ö. 301 yılındaki Ipsos Muharebesi'nden sonra Mısır'da Ptolemaioslar'ın, Trakya ve Küçükasya'da Lysimakhos'un ve Makedonya'da Kassandros'un devletleri ortaya çıkmıştı. Bithynia İ.Ö. 298'de Lysimakhos Devleti'nden ayrılarak bağımsızlığını kazanmış; Lysimakhos'un İ.Ö. 281'deki ölümüyle ise, Pergamonlu Attalos-oğulları da Batı Anadolu'da bağımsız bir devlet kurmuşlardır. Bu devletin hükümdarlarından II. Eumenes (İ.Ö. 197-159), Roma'nın da desteği ile, Küçükasya'nın en önemli gücü haline gelmiş ve Romalılar'la birlikte Seleukoslar'a karşı savaşmasının (İ.Ö. 190'daki Magneisa Muharebesi) ödülü olarak Lykia ve Karia'nın dışında Toroslar'a kadar tüm Küçükasya'nın egemenliğini ele geçirmiştir. Magnesia Muharebesi'ni kaybeden Suriyeli III. Antiokhos ise, İ.Ö. 188'deki Apameia Antlaşması ile Küçükasya'yı Toroslar'a kadar terk etmek zorunda kalmıştır.

Küçükasya'da İ.Ö. 101'de Kilikia'da çok da etkili olamayan ve Pamphylia'nın doğu kıyılarını da kapsayan bir eyalet kuran Roma, İ.Ö. 74'te, aynen Pergamon örneğinde olduğu gibi, veraset yoluyla devraldığı Bithynia'da bir eyalet oluşturmuş; bunu Pompeius'un İ.Ö. 63 yılında kurduğu *Pontus et Bithynia* Çifte Eyaleti ile aynı yıl yeniden kurulan *Cilicia* Eyaleti izlemiştir. Pompeius, aynı yıl içinde Suriye'de de yeni bir eyalet organize etmiştir.

Pergamon'un İ.Ö. 133'te Roma'ya ilhak edildiği sırada Pontus sınırları içinde kalmış görünen Galatia; Pontus Kralı VI. Mithridates'in Romalı Pompeius'a yenilmesiyle Roma'nın vasal bir devleti olarak yeniden organize edilmiş; bu devlete İ.Ö. 139 yılından itibaren Lykaonia ve Pisidia'nın yanı sıra Pamphylia'nın batı kesimleri de eklenmiştir. Yani, Galatia Kralı Amyntas'ın İ.Ö. 25 yılında öldürülmesiyle burada oluşturulan Roma eyaleti (*provincia Galatia*), Batı Pamphylia topraklarını da kapsıyordu.

Lykia ise; İskender'in ölümünden sonra, önce Antigonos'un, sonra Lysimakhos'un egemenliğinde kalmış olmakla birlikte, Mısırlı Ptolemaioslar'ın da ilgisini çekmiş ve zaman zaman bu devlet tarafından işgal edilmiştir. İ.Ö. 197'de Suriye Kralı III. Antiokhos'un eline geçen Lykia; Antiokhos, Magneisa Muharebesi'nde Roma'ya yenilince, Rhodos'a verilmiş; fakat, Lykialılar'ın Rhodos yönetimine başkaldırması nedeniyle İ.Ö. 169'da Roma tarafından "özgür" ilan edilerek; bölge, 23 kentten oluşan Lykia Birliği tarafından yönetilmiştir. Lykia'nın bu bağımsızlığı tam 212 sene, yani İ.S. 43 yılında İmparator Claudius tarafından bir Roma eyaletine (*provincia Lycia*) dönüştürülünceye dek sürecektir. Claudius'un İ.S. 43 yılında, bazı Romalılar'ın da öldürüldüğü, Lykia'daki bazı karışıklıklar nedeniyle yaptığı bu yeni eyalet düzenlemesinde, Lykia'yı o zamanlar *Galatia* Eyaleti çerçevesinde uzun süreden beri eyaletleştirilmiş olan Pamphylia ile birleştirerek, Suet. *Claud.* 25,3 ve Cass. Dio 60,17,3'deki bilgilerden yapılan bir çıkarımla bir çifte eyalet mi kurduğu ya da Lykia'nın o zamanlar tek bir eyalet olarak mı oluşturulduğu, bilim dünyasında uzun süreden beri tartışılan bir sorun olmuştur. Fakat gerçek olan şudur ki; Lykia, İ.S. 43 yılında imparatora bağlı tek bir eyalet olarak tesis edilmiştir³³. Bu durum, eyalette oluşturulan yeni bir yol sisteminin listesini (*Stadiasmus*) içeren, Patara'da İmparator Claudius onuruna dikilmiş anıt³⁴ ile Myra ve Limyra arasında dikilmiş, Claudius'a o bölgede inşa edilen bir yoldan dolayı bir teşekkürü ih-tiva eden bir adak yazıtı³⁵ vasıtasıyla açıkça kanıtlanmaktadır. Aynı zamanda, yeni bulunan bazı epigrafik belgeler bu konuda açıkta kalmış sorulara şüphe götürmez bir bi-

³³ Bk. BRANDT 1992, 98 vd.; DNP 7 (1999) 537, s.v. «Lycia et Pamphylia» (ZIMMERMANN); ECK 2007: 196 ve ŞAHİN – ADAK 2007, 85-93.

³⁴ IŞIK – İŞKAN – ÇEVİK 2001; JONES 2001; ŞAHİN – ADAK 2007.

³⁵ MARKSTEINER – WÖRRLE 2002: 545 vdd.

çimde yanıtlar verilmesini sağlamaktadır: Perge’de bulunmuş bir yazıttan³⁶ ve Tac. *hist.* 2,9,1’deki açık ifadeden anlaşıldığına göre, Pamphylia; Claudius, Nero ve hatta Galba zamanında *Galatia* sınırları içinde kalmaktaydı. Pamphylia’nın yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, daha başından, yani Augustus zamanında (İ.Ö. 25) *Galatia* Eyaleti’nin kurulmasından itibaren bu eyaletin sınırları içinde kalmış olması son derece muhtemeldir³⁷. Öte yandan, İ.S. 62 yılında İmparator Nero tarafından tasdik edilen *Lex portorii Asiae*’de (*Asia* Eyaleti Gümrük Yasası) Pamphylia, *Galatia*’nın bir parçası olarak zikredilmektedir³⁸. Yeni kurulan *Lycia* Eyaleti’nin merkezi, Patara Yol Anıtı’ndan (*Stadiasmus*) anlaşıldığına göre, Patara idi.

Suetonius’un İmparator Vespasianus biyografisindeki, O’nun Akhaia, Rhodos, Byzantion ve Samos’un yanı sıra Lykia’nın da özgürlüğünü (*libertas*) elinden aldığı ve oraya bir Roma eyaleti statüsü verdiği yolundaki haber (Suet. *Vesp.* 8,4), araştırma dünyasında Lykia’nın Nero zamanında Roma egemenliğinden çıktığı şeklinde yorumlanmıştır. Fakat kesin olan şudur ki, Sex. Marcius Priscus (*PIR*² M 242) adında bir *legatus Augusti pro praetore* Nero zamanında *Lycia* valisi olduğu ve orada en geç İ.S. 70 yılına kadar bu görevini sürdürdüğü için, yukarıdaki yorum Lykia için geçerli olamaz. İPLİKÇİOĞLU 2008; adı geçen valiye ilişkin tüm eski ve yeni yazıtları değerlendirerek, *Lycia*’nın Pamphylia olmaksızın imparatora bağlı bağımsız bir eyalet olduğuna ve bu statüsünü hiçbir zaman kaybetmediğine şüphe olamayacağını, ayrıca bu durumun Galba zamanında da değişmediğini açıkça ortaya koymuştur.

Lycia’nın *Galatia*’dan ayrılan Pamphylia ile birleştirilerek bir çifte eyalet (*provincia Lycia et Pamphylia*) olarak kurulması ancak Vespasianus zamanında mümkün olmuştur. Yakın zamanlara kadar, *Lycia et Pamphylia*’nın bilinen en eski valisi, görev yıllarının İ.S. 74 ile 76 arasında olduğu düşünülen L. Luscius Ocrea idi³⁹. Bu nedenle çifte eyaletin de İ.S. 74 yılında kurulduğu tahmin ediliyordu. Fakat İPLİKÇİOĞLU 2008’e göre, *Lycia*’daki valiliği İ.S. 63’ten 70 yılına kadar süren Sex. Marcius Priscus’un hemen ardından, yani İ.S. 70 yılında, *Lycia et Pamphylia* çifte eyaletinin kurulmuş olması son derece muhtemel görünmektedir. Bu durumda Ocrea’dan önce çifte eyalette iki ayrı *legatus Augusti pro praetore* görevli olmuş olmaktadır (İPLİKÇİOĞLU 2008: 19). *Lycia*’nın Pamphylia ile birleştirilmesinin, bu şekilde, Vespasianus’un İ.S. 69 yılında tahta çıkma-

³⁶ IGSK 54, 24, ayrıca bk. s. 31, n. 49; 65 n. 1; IGSK 61, 466.

³⁷ SYME 1937: 227 vdd.; SYME 1939: 146; SHERK 1951: 15 vd.; LEVICK 1967: 31 vd.; RÉMY 1986: 34; BRANDT 1992: 98 vd.; BRANDT – KOLB 2005: 24; ECK 2007: 191 ve 196.

³⁸ ENGELMANN – KNIBBE 1989: 41§ 1; KNIBBE 2000: 153.

³⁹ IGR III 466; NAOUR 1978: 166–170, no. 1 (Balbura); SEG 6, 648 (Attaleia); *FdXanth* VII 49 (Ksanthos).

sının hemen sonrasında gerçekleştirdiği yeni düzenlemeler çerçevesinde olmuş olması son derece akla yatkındır.

Bu yeni eyaletin valisi herhalde Perge’de oturuyordu (HAENSCH 1997: 293 vdd.). Lykia Birliği (*koinon*), İ.S. 43 yılında *Lycia* Eyaleti’nin kurulduğu zamanda olduğu gibi, çifte eyalet çerçevesinde de eyalet sakinlerinin Roma yönetimi karşısındaki bir organizasyonu olarak varlığını sürdürmüştür⁴⁰. *Pamphylia*’da da bir *koinon* olduğuna dair elimizde bir kanıt olmamakla birlikte, başında muhtemelen Side’de oturan bir *pamphylarkhes*’in bulunduğu bir kentler birliğinin olduğu anlaşılmaktadır⁴¹.

Lycia-Pamphylia Çifte Eyaleti bir *provincia inermis*, yani içinde *legio* bulundurulmayan bir eyaletti. Fakat, eyalette İ.S. II. yy.’da ve III. yy.’ın başlarında yardımcı nitelikte Roma askeri birliklerinin olduğu kanıtlanmıştır⁴². Pisidia’nın merkezî ve güney bölgeleri de herhalde Hadrianus zamanında bu çifte eyalete katılmıştır⁴³. İ.S. 162’de *Lycia et Pamphylia* bir *proconsul*’ün yönetimi altında *senatus*’a bağlı bir eyalet haline dönüştürülmüştür (*TIB* 8: 105, n. 118). İ.S. 179 yılında eyaletin kısa bir süre için gene imparatorun yönetimine verildiğini görüyoruz⁴⁴. Commodus zamanında ya da Septimius Severus’un hükümdarlığının başlarında Isauria da herhalde geçici olarak *Lycia et Pamphylia*’ya eklenmiştir⁴⁵. Gallienus zamanında (İ.S. 253–268) Atlı Sınıfı kökenli bir *praeses* eyaletin valiliğini üstlenmiştir (*TIB* 8: 105, n. 121).

Lycia et Pamphylia Eyaleti, *Principatus* Devri’nde büyük bir ekonomik ve kültürel gelişme yaşamış; birçok kent yeni kamusal yapılar kazanmış; kentlerde birçok yeni şenlikler düzenlenmiştir.

Eyalet içindeki kentlerin egemenlik alanı İ.S. 180’lerden itibaren “haydutlar” tarafından tehdit edilmeye başlamıştır. Bunlarla mücadele etme görevi; *Lycia*’da Lykia Birliği’nin, *Pamphylia*’da ise kentlerin desteği ile valilere düşmüştür⁴⁶.

III. Gordianus zamanında (İ.S. 238–244) 20 Lykia Kenti’nin 200 yıllık bir kesintiden sonra yeniden sikke basmaya başladığını görüyoruz⁴⁷. Bunun nedeni, *Lycia*’nın Lykia Birliği’nin yönetiminde hâlâ bir otonomiye sahip olmuş olması ya da ülkedeki iâşe zorlukları olabilir (*TIB* 8: 107). *Pamphylia* İ.S. III. yy.’da, giderek artan bir şekilde, Parthlar’a ve Sasaniler’e karşı savaşıyan Roma birliklerinin sefere çıktıkları bir bölge haline

⁴⁰ İmparatorluk Çağı’ndaki Lykia Birliği için bk. BEHRWALD 2000: 146–159.

⁴¹ *IGR* III 474; *TAM* II 127, 138; KEIL 1936: 565; DEININGER 1965: 81 vd.

⁴² *IGR* III 677; *TAM* II 485; RUSSELL 1991: 470 vd., 477–480; MERKELBACH – ŞAHİN 1988: no. 77; BEAN 1959: no. 51; NOLLÉ 1986: 199–202; BRANDT 1992: 160 vd.

⁴³ BRANDT 1992: 99; MITCHELL 1993: 154, n. 60.

⁴⁴ *CIL* XVI 128; BEHRWALD 2000: 151 vd.

⁴⁵ *MAMA* VI 74; RÉMY 1986: 81 ve 91.

⁴⁶ SCHINDLER 1972: 13; WÖRRLE 1988: 149; BEHRWALD 2000: 218, n. 242.

⁴⁷ BEHRWALD 2000: 153 vd.; *TIB* 8: 107, n. 141.

dönüşmüştür⁴⁸. İmparator Probus zamanında (İ.S. 276–282) Isaurialılar *Pamphylia*'nın yeni düşmanları olarak ortaya çıkmışlar ve bunlar da, daha öncesindeki Pisidialı dağ kavimleri gibi, kaynaklarda “haydutlar” olarak nitelendirilmişlerdir⁴⁹. Isaurialılar İ.S. 278 yılında *Pamphylia* ve *Lycia*'ya girmişler⁵⁰; İmparator Probus, vali Terentius Marcianus'un⁵¹ yardımıyla, tahkimatlı Kremna Kenti'ne çekilmiş olan (*TIB* 8: 153) Isaurialı haydutbaşı Palfuerius Lydius'u⁵² yenmiştir⁵³. Bu sıkıntılı durumları gösteren başka birçok belge vardır.

Lycia ve *Pamphylia*'da İ.S. III. yy.'dan IV. yy.'a geçerken, sayıları giderek artan ve imparator kültüne karşı vecibeleri yerine getirmeyi reddeden Hristiyanlar'la da bazı sorunlar olmuştur (*TIB* 8: 108).

C. Konuya İlişkin Antik Kaynakların ve Modern Literatürün Durumu

Lykia ve Pamphyhia bölgelerinin Roma eyaleti statüsü kazanmasıyla bu bölgelerden de Roma senatosuna katılanlar olmuştur. Bu senatörlerin kariyerlerine ilişkin olarak Antik Çağ'dan günümüze ulaşan kaynakların başında epigrafik belgeler gelmektedir. Aralarında Lykia ve Pamphyliyalılar da olmak üzere senatörler; Roma devlet organizasyonunun birimlerindeki makam ve yetkileriyle gerek yaptıkları işler, gerekse kişisel yaşamlarıyla ilgili olarak antik yazarların eserlerine de konu olmuşlardır. Bu antik yazarlar arasında en önemlilerinden biri şüphesiz ki Cassius Dio'dur. Hellence dilinde kaleme aldığı *Romaika* adlı eserinde Cassius Dio, *Principatus* Devri Roma devlet kariyer basamaklarına ve bu basamakların hiyerarşisine dair bilgiler vermektedir. Tacitus; *Historiae* adlı eserinde İ.S. 69'dan ca. 90'a kadarki yıllarda Roma'nın siyasi durumu hakkında; *Annales*'de ise, İmparator Augustus'un ölümünden (İ.S. 14) Nero'nun ölümüne (İ.S. 68) kadar olan süreçteki Roma siyaseti hakkında bilgiler vermektedir. Bu bilgiler, Roma senatörleriyle ilgili olarak yapılan tüm çalışma ve araştırmalar için kaynak niteliğinde olup; bu eserlerin bazı pasajları çalışmamızda da kullanılmıştır. Fronto'nun mektuplarından İmparator Verus'a yazılmış olanı (*Ad Verum*) döneminin siyasal atmosferi hakkında bilgi vermesinin yanı sıra, Pamphylia kökenli senatörler açısından da son derece önemli bilgilere kaynaklık etmektedir. Prosopografik bölümde ele aldığımız Attaleialı L. Gavius Clarus'un (P20) buna verilebilecek en iyi örnektir. Konumuz gereği değer-

⁴⁸ GREN 1941: 124 vdd.; BRANDT 1992: 163.

⁴⁹ Zos. 1,59; ZIMMERMANN 1996: 265.

⁵⁰ *SHA Prob.* 17,1; Zos. 1,69.

⁵¹ *PLRE* I 557, s.v. «Terentius Marcianus, no. 22».

⁵² *SHA Prob.* 16,4; ROUGÉ 1966: 286 vd.; WOLFF 2003: 129.

⁵³ *SHA Prob.* 16,4; HALFMANN 1986: 241; IGSK 60, 159; BRANDT 1991: 91.

lendirdiğimiz başlıca antik yazarlar içerisinde önemli bir diğer isim ise, “Genç” Plinius’tur. Siyasetçi ve yazar “Genç” Plinius’un mektuları (*Epistulae*), Roma’nın İ.S. I. yy’ın ortalarından II. yy.’ın başlarına kadar olan politik durumu ve bu dönemin politikacılarının kariyerleri hakkında bilgiler içermektedir. Kendisi de devlet kariyeri yapmış ve *consul*’lüğe ulaştıktan sonra (İ.S. 100), *Pontus et Bitynia* Eyaleti valiliği yapan “Genç” Plinius’un *consul*’lükteki meslekdaşı Pamphylia/Pergeli C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus Tertullus (P24) olup; “Genç” Plinius bizzat Cornutus’a yazdığı mektuplarda, O’nun *cursus honorum*’u, izlemiş olduğu siyaset ve yaşantısı hakkında bilgiler vermesinin yanı sıra, kendi kariyeriyle ilgili detaylı bilgiler de vermektedir.

Senatus Sınıfı mensuplarının kariyerlerinin ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasını sağlayan temel kaynaklar yazıtlardır. Roma’nın yönetici tabakasını oluşturan senatörlere ilişkin epigrafik belgeler, senatörlerin resmi görevli olmalarından ötürü özellikle görev yaptığı bölgelerde ve köken olarak ait oldukları kentlerde karşımıza çıkmaktadır. Senatörler bu belgelerde çoğunlukla üstlenmiş oldukları görevlere ilişkin unvaları zikredilerek onurlandırılmaktırlar. Yazıtlar bir senatörün kariyerinin gelişimi hakkında bilgi vermenin yanı sıra; onun aile ilişkileri, yaşadığı dönem ve bu dönemin siyasi atmosferi hakkında önemli birçok ipuçları vermektedir. Fakat, bu yazıtların birçoğu gerek daha antik dönemde farklı işlevlerde tekrar kullanılmış, gerekse günümüze kadar ulaşma sürecinde ya da günümüzde doğal nedenlerle ya da kasıtlı olarak tahrip edilmiştir. Bu nedenle günümüze ulaşan yazıtların çoğunda eksiklikler bulunmaktadır.

Epigrafik yüzey araştırmaları ve arkeolojik kazılar yoluyla elimize geçen epigrafik belgelerin, analizlerinin yapılp, sistemli bir biçimde bir araya getirildiği yazıt *corpus*’ları, prosopografik çalışma yöntemini uygulayan her araştırmacının en önemli kaynağıdır. Bu çalışmada, her yıl sayıları giderek artan epigrafik malzemeyi bir araya getiren *corpus*’ları sistemli bir biçimde taramak büyük önem arz etmektedir. Küçükasya’da halk dilinin genel olarak Hellence olması, Hellence’nin bu bölge araştırmacıları için son derece önemli olduğu göstermiştir. Hellence yazıtlar için başta, *Corpus Inscriptionum Graecarum* (CIG), *Orientis Graeci Inscriptiones Selectae* (OGIS) gibi yazıt *corpus*’ları taranarak; bunlar çalışmamıza kaynaklık etmiştir. Küçükasya’da Hellence yazıtların yoğunluğuna oranla Latince yazıtlar çok az sayıdadır. Fakat, inceleme konumuz Roma’nın yönetim organizasyonun resmi görevlileri olan senatörler olduğu için, Latince yazıtlar, senatörlerin kökeni Küçükasya olsa dahi, en az Hellence yazıtlar kadar önemlidir. Latince yazıtlar için, başta *Corpus Inscriptiones Latinarum* (CIL) olmak üzere, *Inscriptionum Latinae Selectae* (ILS) gibi *corpus*’lardan da faydalanmış bulunuyoruz. Bunun yanı sıra; Küçükasya yazıtlarının bir araya toplanmaya çalışıldığı, *Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien* (IGSK) serisi; *Tituli Asiae Minoris* (TAM); Latince ve Hellence yazıtların bir arada olduğu *Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes*

(IGR) temel olarak kullandığımız *corpus*'lardır. Hellence–Latince ya da her ikisinin de bir arada bulunduğu bu genel *corpus*'lar dışında, senatörlerin Roma egemenlik alanı içindeki herhangi bir bölgede görevlendirilmiş olması sebebiyle, bölgesel *corpus*'lar da değerlendirilmiştir. Bunlar arasında; *Inscriptions latines de la Tunisie* (ILT), *Inscriptions latines d'Afrique* (Tripolitaine, Tunisie, Maroc) (ILAFr), *Inscriptiones Italiae* de (InscrIt) taramalarını yapmış olduğumuz *corpus*'lardır. Epigrafik belgelerle ilgili olarak yazıt *corpus*'ları dışında şu süreli yayınlar da değerlendirilmiştir: *Supplementum Epigraphicum Graecum* (SEG), *L'année épigraphique* (AE), *Bulletin épigraphique* (BE). Değerlendirmeye alınan diğer başlıca süreli yayınlar ise şunlardır: *De Anatolia Antiqua – Eski Anadolu* (Aant), *Anatolian Studies* (AS), *Annuario della R. Scuola Archaeologica di Atene e delle Missioni Italiane in Oriente* (ASAA), *Araştırma Sonuçları Toplantısı* (AST), *Bulletin de correspondance hellénique* (BCH), *Belleten, Chiron, Académie des inscriptions et belles-lettres. Comptes rendus des séances de l'année* (CRAI), *Epigraphica Anatolica* (EpigrAnat), *Historia, The Journal of Hellenic Studies* (JHS), *The Journal of Roman Studies* (JRS), *Journal des savants* (JSav), *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* (ZPE).

Senatörlerle ilgili bilgilere ve onlara dair literatüre ulaşmak için başvuru eserleri arasında prosopografik yayınlar önemli bir yere sahiptir. Gens isimlerine göre düzenlenmiş olan Roma İmparatorluğu'nun prosopografyasını içeren *Prosopographia Imperii Romani*² (PIR², V harfine kadar gelmiştir) ile genel nitelikteki ansiklopedi ya da ansiklopedik sözlükler olan *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft* (RE), *Der Kleine Pauly* (KP), *Der Neue Pauly* (DNP) ilk olarak başvurduğumuz eserlerdir.

Senatörlere ilişkin olarak özellikle epigrafik kaynaklar çok sayıda olduğu için bu konulardaki prosopografik çalışmalar, analizlerin ve değerlendirmelerin sağlıklı yapılabilmesi amacıyla kapsam bakımından sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmalar senatörlerin görev bölgeleriyle (belli bir kent, eyalet, ya da coğrafya olarak), görevlerini icra ettikleri tarihsel dilimiyle, *cursus honorum*'larının görev basamaklarıyla ya da kökenleriyle ilgili olarak yapılmıştır. Bu nedenle tezimizin, konusu Lykia ve Pamphylia kökenli senatörler olduğu için, öncelikle Küçükasya'daki Doğu kökenli senatörleri konu alan; tarihsel kapsamımızın ise *Principatus* Devri (İ.Ö. 27–İ.S. 283) olması sebebiyle de, imparatorluğun ilk üç yüzyılını kapsayan modern literatürden yararlanmış bulunuyoruz. LAMBRECHTS 1937, bölgesel ayrım yapmaksızın Septimius Severus Dönemi'nden Diocletianus Dönemi'ne kadarki zamanda kariyer yapmış olan senatörleri incelemektedir. BARBIERI 1952'deki eserinde, LAMBRECHTS 1937 gibi, sadece zamansal bir sınırlandırma ile Septimius Severus Dönemi'nden Carinus'a kadar olan süreçteki tespit edilmiş senatörlerin kariyerlerini değerlendirmektedir. ALFÖLDY 1968 ise sadece Septimius Severus

Dönemi senatörlerini ele almaktadır. Sözünü ettiğimiz bu temel eserler, *senatus* Sınıfı mensuplarıyla ilgili bölgesel bir sınırlandırma getirmediğinden ötürü senatörlerin kariyerlerine dair detaylı bilgiler içermemekte; fakat eserlerin oluşturulduğu tarihlere kadar bilinen senatörleri bir araya getirmiş olmaları bakımından önem taşımaktadırlar.

Senatörlere dair yapılan prosopografik çalışmalar içinde bölgesel sınırlama getirilerek oluşturulmuş eserlerden özellikle imparatorluğun Doğu bölgesi ve Küçükasya'yı konu eden yayınlar tezimiz kapsamında incelenmiştir. Bu çerçevede bir doktora tezi olan HALFMANN'ın 1979, temel eser niteliğinde olup; burada, İ.S. I. ve II. yy.'larda İmparatorluğun Doğu bölümü kökenli senatörleri incelemiştir. Bu eser incelendiğinde, doğu kökenli senatörlerin önemli bir bölümünün kariyerlerinin bazı basamaklarını yine doğudaki bir bölgede icra etmiş oldukları anlaşılmış; çıkan bu sonuç ise tezimiz için önemli bir hareket noktası olmuştur. Bir makale olan HALFMANN 1982 ise, Roma İmparatorluğu'nun Küçükasya eyaletlerinden gelen senatörleri İ.S. I. ile III. yüzyıllar içinde incelemektedir. Adı geçen eser, sözkonusu senatörler hakkında detaylı bilgiler vermiyorsa da, Doğu kökenli senatörlerin bir araya getirilmiş olması bakımından önemlidir. Yine bir doktora tezi olan ERTEKİN 2002, Küçükasya kökenli senatörleri yalnızca İ.S. III. yüzyılda ele alan prosopografik bir eserdir. Hem bölgesel, hem de yüzyıl olarak sınırlandırılan bu çalışmaların başka bir grubunu da belirli eyaletlerde kariyer yapan senatörlerin incelenmesiyle meydana getirilmiş eserler oluşturmaktadır. Bunlar arasında; ALFÖLDY'nin 1969, *Hispania* Eyaleti'nin Augustus Dönemi'nden Diocletianus'a kadar olan zaman içerisinde *senatus* Sınıfı devlet görevlileri *fasti*'si ve aynı şekilde, PFLAUM 1978'de Narbonnensis eyaleti için yapmış olduğu *fasti*'si çalışmamız için önemli eserlerdir. Roma İmparatorluğu'nun Doğu bölgelerindeki belirli eyaletlerde görev yapmış olan senatörleri konu alan BOWERSOCK'un 1982, bu çerçevede tezimize de rehberlik eden başlıca eserler arasındadır.

Cursus honorum'un sadece belli görevlerini kapsayan eserler de değerlendirmeye alınmıştır. Bu gruptaki eserleri belli bir görev ve bölge için yapılmış çalışmalar ile belli bir görev için bölge sınırlandırılması yapılmaksızın oluşturulmuş eserler olarak ikiye ayırabiliriz: THOMASSON'un 1960, Augustus'tan Diocletianus'a kadar olan zaman diliminde Kuzey Afrika eyaletlerinde kariyer yapmış valileri prosopografik olarak incelemektedir. Yine valileri konu eden THOMASSON 1984 ve bunun eki niteliğinde olan THOMASSON 2009, görev ve bölge sınırlandırılması getirilerek oluşturulmuş, *senatus* Sınıfı devlet kariyeri üzerine yapılan çalışmalar için temel kaynak niteliğindeki eserlerdir.

Senatus Sınıfı devlet kariyeri konusunda önemi olan diğer yayınlar ise, münferit makaleler olup; bu makaleler, daha önce sözünü ettiğimiz süreli yayınlar taranarak bir araya getirilmiş ve değerlendirilmiştir. Senatörlerin kariyerlerine geniş bir bakış açısı sağlayan bu makaleler, çalışmamıza ciddi katkılarda bulunmuştur.

Eyaletleştirme sürecinde Lykia’da sikke basımı yasaklanmıştı. Bu nedenle kent aristokrasisinden devlet aristokrasisine geçen yerel yöneticiler hakkında bilgi verebilecek olan sikkeler araştırmamıza katkıda bulunabilecek yoğunlukta değildir. Pamphylia’da ise, genel bir kanı uyandırabilecek sikke yoğunluğu bulunmakla birlikte; M. Plancius Varus (P32) gibi münferit senatörler hakkında bilgi veren sikkeler olsa da, bu tür belgeler oldukça sınırlıdır.

Ç. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, çalışmamıza konu ettiğimiz Lykia ve Pamphylia kökenli senatörler, daha önce bu kapsamda ele alınmamıştır. Şimdiye kadar senatörlerin *cursus honorum*’larıyla ilgili yapılan çalışmalar; Roma’nın Doğu kısmındaki eyaletleri ya da Küçükasya’nın geneliyle ilgiliydi. Bu nedenle, söz konusu prosopografik çalışmalar, Küçükasya’yı kapsamış olsalar da; bunlar, genel bir bakış vermekte, Lykia ve Pamphylia’ya üzerinde derinleşmemektedir. Lykia ve Pamphylia’nın eyaletleştirme sürecinde ve sonrasında bu bölgenin Roma devlet organizasyonunda nasıl bir role sahip olduğu, bu bölgedeki “Romalılaşmanın” iç dinamiklerinin neler olduğu konuları birer soru olarak kalmıştır.

Mekân olarak, Lykia ve Pamphylia bölgelerinin coğrafi sınırlarıyla (*Lycia et Pamphylia* Eyaleti’nin egemenlik alanıyla değil) sınırlandırdığımız ve Pamphylia ile kültürel yakınlığından dolayı Selge’yi de Pamphylia içinde değerlendirdiğimiz bu çalışma; coğrafi anlamda özgün bir araştırma olmanın yanı sıra, temel aldığımız zaman dilimi bakımından da özgündür. Şimdiye kadar, yalnızca söz konusu bölgeler için *Principatus* Devri’ni kapsayan, *senatus* Sınıfı mensuplarının prosopografik bir değerlendirmesi yapılmadığı gibi; Küçükasya’da tüm *Principatus* Devri senatörlerini konu alan, fakat oldukça sınırlı bilgi veren bir makale (HALFMANN 1982) dışında, bilimsel bir yayın da bulunmamaktadır.

Senatörlerle ilgili çalışmalar arasında günümüze ve çalıştığımız konuya en yakın olan, bizim de temel kaynak olarak kullandığımız, zamanında bir doktora tezi olarak oluşturulmuş olan HALFMANN 1979’dur. Fakat bu çalışma, hem imparatorluğun Doğu eyaletlerinin tamamıyla ilgilidir, hem de İ.S. I. ile II. yüzyıllar ile sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla, özellikle İ.S. III. yüzyılda artan Küçükasya kökenli senatörlere dair bilgiler HALFMANN’ın bu eserinde bulunmamaktadır. Küçükasya senatörleri ile ilgili olarak kaleme alınan bir başka prosopografik çalışma ERTEKİN 2002 ise, sadece İ.S. III. yüzyılı, bölge olarak da Küçükasya’nın tamamını kapsamaktadır. Bu nedenle ERTEKİN 2002’de de Lykia-Pamphylia kökenli senatörler ve buna bağlı tarihsel değerlendirmeler yeterince derinlemesine yapılamamış ve imparatorluğun ilk iki yüzyılındaki senatörler ele

alınmamışlardır. Bir başka önemli nokta ise, Küçükasya'nın tamamını kapsayan bu çalışmalar üzerinden geçen zaman içinde bilinen senatörlerle ilgili yeni belgelerin ortaya çıkması ve Lykia-Pamphylia kökenli olma ihtimali olan “yeni” senatörlerin olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda, araştırmamızın bel kemiğini oluşturan *PROSOPOGRAHIA*'da yeni yazıtlar ve senatörleri de değerlendirmek suretiyle, *Principatus* Devri'nde Lykia-Pamphylia bölgesinin Romanizasyon sürecinin nasıl gerçekleştiği ve imparatorluğun başka egemenlik alanları içinde bu bölgelerin Romanizasyondaki önem ve rolünün anlaşılabilmesi tezimizin temel amaçları arasında yer almıştır.

Bu amaç doğrultusunda çalışmamızda, köken olarak Lykia ve Pamphylialı senatörleri ve bu bölgeden olma ihtimali olan, bir akrabalık ilişkisiyle bu bölgelerle somut bir bağ kurabileceğimiz senatörleri incelemiş bulunuyoruz. Ayrıca incelemeye aldığımız senatörlerin ataları köken olarak başka bölgelerden olmuş olsalar da, *senatus* Sınıfı'na mensubiyetleri Lykia ve Pamphylia bölgelerinden gerçekleşmiş olanlar; daha da önemlisi, yazıtlarda ya da antik literatürde *senatus*'a aidiyetlerinin bu bölgelerden olduğu açıkça belirtilenler, çalışmamıza alınmışlardır. Özellikle İtalic yerleşmecilerin yoğun olduğu Pamphylia Bölgesi'nde böyle örnekler bulunmaktadır. Örneğin *senatus* mensubu kişilerin bulunduğu Calpurniuslar Ailesi⁵⁴, yani aslında köken olarak İtalic olup; *senatus*'a mensubiyetleri *homo novus* olarak bu bölgelerden gerçekleşmiş ve yazıtlarda Pamphylia/Attaleialı olarak zikredilmiş olan senatörler gibi, atalarının kökenleri farklı bölgelerden olan senatörler de Pamphylia'nın yönetici sınıfını anlamamız açısından çalışmamıza dâhil edilmiştir.

Lykia ve Pamphylia bölgelerinin yönetici tabakasının Roma siyasetindeki yeri kadar, bölge bazında da nasıl bir iç dinamiğinin olduğunu anlamak çalışmamızın amaçlarından biridir. Çünkü eyaletleşmeyle birlikte bu bölgede “Romanizasyon'un” taşıyıcı öğeleri olan senatör ailelerini anlamak, Roma'nın Doğu bölgeleri için uyguladığı politikayı da daha derin bir biçimde anlamamızı sağlaması açısından önemlidir. Bu sebeble araştırmamızda sadece senatörlerin *cursus honorum*'ları değil, aile bağları da anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır. Küçükasya'daki kentlerin genelinde görülen odur ki, bu kentler birer Roma eyaleti haline geldikten sonra, yönetici tabakayı oluşturan soylu yerel aileler, bu eyaletleşme sürecinde ve sonrasında da, idareci vasıflarını korumuş; Roma'nın bu eyaletlerdeki idari araçları olmuşlardır. Bu nedenle senatör çıkaran yerel ailelerin evlilik yoluyla birbirleriyle kurdukları akrabalıkları anlamak, çalışmamız açısından önemli ve aydınlatmaya çalıştığımız noktalardan biridir.

⁵⁴ Calpurniuslar'la ilgili olarak bk. P03, P04, P31 ve ayrıca P40, P41

D. Araştırmada Uygulanan Yöntem (Kuruluş Düzeni)

Çalışmamız iki ana bölümden oluşmaktadır:

Konunun niteliğine uygun olarak prosopografik yöntemi uyguladığımız için öyle adlandırdığımız *PROSOPOGRAPHIA*'da; yazıtlar ya da antik literatür yoluyla Lykialı ya da Pamphyliyalı olduğunu belirlediğimiz senatörleri *gens* adlarına göre sıralayarak, bu kişilere ilişkin prosopografik eserlerin ve modern literatürün de ışığında, O'nların öncelikle Roma devlet kariyerleri ve Roma siyasetindeki önem ve yerleriyle ilgili münferit yorumlar yaptık. Bunun yanı sıra, doğal olarak, senatörlerin yaşadıkları zaman ve birbirleriyle olan akrabalık ilişkilerini de aydınlatmaya çalıştık.

Çalışmamızın ikinci kısmını ise, TARİHSEL BÖLÜM oluşturmaktadır. Önceki bölümde tek tek ele aldığımız senatörler, bu bölümde Roma devlet organizasyonundaki yerlerinin ve görev ve yetki alanlarının ne olduğunun anlaşılması için birçok açıdan değerlendirilmektedir. 5 ana başlıktan oluşan bu bölümde; **A. Bölge, Kent ve Yüzyıllara Göre Senatörlerin Durumu** başlığı altında senatörlerin Lykia ve Pamphylia bölgelerine göre sayısal dağılımının bir değerlendirmesi yapılmıştır. **B. *Cursus honorum*'un Basamaklarına Göre Senatörlerin Durumu**'nda, Lykialı ve Pamphyliyalı senatörlerin kariyerleri boyunca çıktıkları *cursus honorum* basamakları alt başlıklar halinde senatörlerin geldikleri kentler ve kariyer yaptıkları yüzyıllar da dikkate alınmak suretiyle incelenmiştir. **C. Senatörlerin Sosyal Sınıflarının (*Ordines*) Kent, Bölge ve Yüzyıllara Göre Durumu** başlığı altında senatörlerin, kariyerlerinin başında mensubu oldukları sosyal sınıflar; yine bölgeler, kentler ve yüzyıllara göre ele alınmıştır. **D. Senatörlerin Etnik Kökenlerinin Kent, Bölge ve Yüzyıllara Göre Durumu**, Lykialı ve Pamphyliyalı senatörlerin etnik kökenlerinin ne olduğuna ve bunun kariyerlerinde ya da Roma yönetim organizasyonunda ne ifade ettiği konusuna ayrılmıştır. Nihayet, **E. Aileler** başlığı altında ise, Lykia ve Pamphylia'dan senatör çıkaran yerel soylu aileler ayrı ayrı incelenmiştir. Bu incelemede, aileler arasındaki ilişkiler ve kişilerin *senatus*'a girme sürecinde ailesel faktörlerin etkisinin ne olduğu konusu da anlaşılmaya çalışılmıştır.

E. Teknik Noktalar

Senatörler, *PROSOPOGRAPHIA* bölümünde bir P (= *persona*) numarası ile numaralandırılmıştır. Aynı ismi taşıyan senatörler arasında akrabalığın söz konusu olduğu durumlarda, senatör isimlerinin sağ yanına jenealojiye göre parantez içinde ayrı bir nu-

mara verilmiş; akrabalığın kesin olmadığı durumlarda ise böyle bir numara kullanılmamıştır.

Senatörlerin her biri için, bu kişilere ilişkin antik edebî metin pasajları ve yazıtlar belli bir sistem içinde tam metin olarak verilmiştir. Yazıtlar, buluntu yerleri ve *editio princeps*'leri dikkate alınarak alfabetik olarak sıralanmış; bu sıralamada, önce Küçük-asya'daki, sonra Küçükasya dışındaki bölge ve kentlerin adları dikkate alınmıştır. Belgeler verilirken, yazıtların yayınına ilişkin literatür bilgileri aşağıda yer alan, modern literatürle ilgili LIT kısmında tekrarlanmamıştır.

PROSOPOGRAPHIA'da senatörlere dair temel bilgiler bazı kısaltmaların karşısında alt alta sıralanarak verilmiştir: Bu kısaltmaların açılımları şu şekildedir: LIT = *Litterae* (modern literatür); TEM = *Tempus* (kişilerin, *akme*'lerine, yani 30'lu yaşlarına göre hesaplanmış zamanları); ORI = *Origo* (köken); STE = *Stemma* (soyağacı); CA = *Civitates alterae* (diğer vatandaşlıklar); CH = *Cursus honorum* (kariyer); FE = *Functiones extraordinariae* (*cursus honorum* haricinde kalan, olağandışı görevler) ve FS = *Functiones sacrae* (senatörlerin *magistratus*'lar dışında kalan dinsel görevleri).

Çalışmada kullanılan antik yazarlara ve eserlerine ilişkin kısaltmalarla diğer standart eserlerin kısaltmaları için DNP'nin kısaltmalarına başvurulmuş; süreli yayınların kısaltmaları için ise, *L'année philologique* ve SEG'nin kısaltmaları esas alınmıştır.

ANTİK KAYNAKLAR DİZİNİ'nde, çalışmada kullanılan tüm ana antik kaynak ve belgeler ile başvuru alan diğer tüm antik kaynak ve belgeler, metin içindeki yerlerine gönderme yapılmak suretiyle bir araya getirilmiş bulunmaktadır. *PROSOPOGRAPHIA*'DA YER ALAN SENATÖRLERİN AD DİZİNİ'nde, ele aldığımız senatörlerin isim formüllerindeki tüm öğeler; *PROSOPOGRAPHIA*'DA YER ALAN SENATÖRLERİN GÖREV DİZİNİ'nde ise, senatörlerin üstlendikleri görevlere ilişkin tüm unsurlar birer indeks haline getirilmiştir.

Çalışmanın sonuna, önce birer listesi verilerek, TABLOLAR ve HARİTALAR da eklenmiştir: TABLOLAR'da, senatörlere ve görevlerine ilişkin olarak yapılmış liste ve grafikler ile senatörlerin aile bağlarının gösterildiği soy ağaçları (*stemma*'lar) bulunmaktadır. Bu liste ve grafiklerin arasında *cursus honorum* basamaklarının şematik bir anlatımı; senatörlerin bölgelere, kentlere, yüzyıllara ve görevlere göre dağılımını gösteren, istatistiksel verilere göre düzenlenmiş tablolar vardır. HARİTALAR'da ise, başta yüzyıllara göre düzenlenmiş 3 genel ve Lykia-Pamphylia'ya ilişkin 2 harita ile *PROSOPOGRAPHIA*'da ele aldığımız, kaynaklarda yalnızca *senatorius* olarak zikredilenlerin dışında kalan 33 senatörün Roma İmparatorluğu içindeki devlet kariyerlerinin yerlerini gösteren haritalar yer almaktadır. *PROSOPOGRAPHIA*'da da ilgili yerden gönderme yapılan bu haritalarda 4 simge bulunmaktadır: Kartal, valilikleri; çakıştılmış çift kılıç, senatörlerin henüz Atlı Sınıfı'ndayken ya da *senatus* Sınıfı'na girdikten sonra üstlendikleri askeri

görevleri; kitap, senatörlerin sivil görevlerini; çelenk ise, *consul*lük makamını sembolize etmektedir. Bu haritalarda mavi nokta ile belirttiğimiz kent, senatörün kökenini ifade etmektedir; kırmızı noktalar ise, görev yerlerine konulmuştur. Senatörlerin görevleri haritalarda kronolojik olarak gösterilmiştir. Kronolojik bir karışıklığı önlemek için; görevlerin sırası, kırmızı renkli rakamlar ile küçükten büyük sayıya doğru ilerleyen bir biçimde belirtilmiştir. Düz siyah yaylar senatörlerin mesleki hareketlerini harita üzerinde göstermekte olup; bu hareket yönleri yine rakamlar aracılığı ile takip edilebilmektedir. Kesik çizgilerden oluşan yaylar ise, arada bilinmeyen görevlerin ya da belgelerde zikredilmeyen, ama olmuş olması gereken görevlerin söz konusu olduğu durumlarda kullanılmıştır. Senatörlerin belgelerde zikredilen, fakat hangi bölge ya da kentte üstlendiklerini bilmediğimiz görevleri ise, haritanın sağ alt tarafında yine sırasına göre rakamlarla belirtilmiştir.

I. PROSOPOGRAPHIA

P01

M. ARRUNTIVS CLAUDIANVS

A [Ionia/Ephesos]

EICHLER 1969: 134; KNIBBE 1968/71: 5–15, no. 1, res. 4 (tam metin); AE 1969/70, 595; AE 1972, 572; AE 1974, 619; BE 1974, 486; DORUȚIU-BOILĂ 1977; SEG 27, 737; PFLAUM 1978/79: 223–225, no. 1; IGSK 13, 620; İPLİKÇİOĞLU 1983: 142 vdd., no. 2.1.3.; SUCEVEANU 1991: 256 (st. 1 vd.; 15); DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 97, no. 33, A:

M(arcum) Arruntium M(arci) [fili]um Ter(etina) | Claudian[u]m, pra[ef]ectum coh[ortis], | tribunum [bis], praef[ectum] ala[e et] | vex[il]li Prae[to]rianorum, doni[s] ||⁵ *[mil]litaribu[s] don]atum hasta pura | [ve]xillis ar[genteis c]orona aurea | [e]t coron[a ca. 7, proc(uratorem)] Romae fru[menti manc]ipalis, it(em) praef[ectum] class(is) | [Moesi]acae et ripae Dan]uvi, ||¹⁰ [ad]lectum in amplissim]um ordine[m] | [inter aed]ilicios, pra[etor]em p[opuli] R[omani], leg[at]um | [pr(o) pr(aetore) p]rovinciarum A[cha]iæ et | Asiae bis | C[aius] Vibius Salutaris a[mico suo.] ||¹⁵ Μ(ἄρκον) Ἀρρούντιον Κλαυ[διανόν,] | ἔπαρχον σπείρης δῖς, χειλία[ρχον] | δῖς, ἔπαρχον εἰλης, ἐπίτροπον ἐν | Πώμῃ ἐπὶ τοῦ σείτου, ἔπαρχον τοῦ | ἐν Μοισίαι στόλου καὶ τῆς ὀχθῆς, ||²⁰ καταλεγεγμένον εἰς σύνκλητον | ἐν τοῖς ἀγορανομικοῖς, στρατηγὸν | δήμου Ῥωμαίων, πρεσβευτὴν καὶ ἀ[ν]τιστράτηγον ἐπαρχειῶν Ἀχαιῆς | Ἀσίας δῖς ||²⁵ Γ(άιος) Οὐεῖβιος Σαλουτάρης φίλῳ | καὶ εὐεργέτῃ ἰδίῳ. (PHI)*

B [Lykia/Ksanthos]

BAKER – THÉRIAULT 2003: 432; SEG 54, 1464/3; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 97, no. 33, B:

Μάρκος Ἀρρούντιος Μάρκου υἱὸς Κλαυδιανός

C [Lykia/Ksanthos]

BAKER – THÉRIAULT 2003: 433; SEG 54, 1464/4; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 97, no. 33, C:

[— — — Κλαυδία | Ἀρρουντί]α Μα[ρκέλ]λα, γυνὴ Ἀρ[ρουντίου] | [Κλαυδιανοῦ τοῦ] τὸ βαλα|[νεῖον ἀναθέν]τρος Ξαν[θίους τὸν ἀδελφόν].

D [Lykia/Ksanthos]

BENNDORF – NIEMANN 1884: 92, no. 74; TAM II 394:

vacat | [ἐπὶ ἀρχιερέως? τῶν] Σεβαστῶν Σέξτου Οὐ[... | δόγματι? τῆς μητροπ]όλεος τοῦ Λυκίων ἔθγ[ους | τῆς κρατίστης? πό]λεος ἡμῶν Κλαυδία Τι[... | ca. 6 ἐκ τῶν κατὰ] διαθήκην ἀπολειφθέν[των ||⁵ αὐτῇ ὑπὸ ca. 5 Κλα]υδιανοῦ τοῦ εὐεργέ[του τῆς πόλεος?]. (PHI)

E [Lykia/Ksanthos]

BENNDORF – NIEMANN 1884: 92, no. 76; IGR III 615; ILS 8821; TAM II 282; SUCEVEANU 1991: 255 (st. 1); DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 97, no. 33, D:

[.....]ος Κλαυδιανός [— — — Ρωμαῖος | καὶ Ξάνθι]ος τὰς ἐν ἰππικῇ [τάξει ἀρχὰς πάσας | διελθ]ὼν μέχρι ἐπιτροπικ[ῆς ἀρχῆς καὶ ἐν τῷ | γένει] πρῶτος συνκλητικός [γεγεννημένος τοῦ] ||⁵ [δ]ήμου Ρωμαίων καὶ πρεσβε[υτῆς ἀντιστράτηγος | ἐπ]αρχειῶν Ἀχαιῆς καὶ Ἀσία[ς καὶ ἑπαρχος λεγεῶν]|ος δευτέρας Τραιανῆς [ἰσχυρᾶς καὶ στρατηγὸς ἀ]γθύπατος Μακεδ[ονίας ἀνέστησεν] | τῇ πατρίδι τῇ μητροπ[όλει τοῦ Λυκίων ἔθνους]. (PHI)

F [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 5; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 97 vd., no. 33, E:

Μάρκος Ἀρρούντιος Κλαυδιανός | στρατηγὸς δῆμ[ου | Ρωμαίων — — —]. (PHI)

G [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 13; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, F:

[M. Arruntius M. f. Claudianus, praetor] P(ropuli) R(omani) | [legatus pro pr(aetore) provin-
ciarum Achai]ae et Asiae [bis? | — — — re]stituit civ[ibus] | [M. Ἀρρούντιος Κλαυδιανός,
στρατηγ]ὸς δῆμου [Ρω]||⁵[μαίων, πρεσβευτῆς ἀντιστράτηγος ἐπαρ]χε[ῶν | Ἀχαιῆς Ἀσίας
δὲς — — —]. (PHI)

H [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 14; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, G:

[M. Ἀρρού]ντιος [Κλαυδιανὸς στρατηγὸς δῆμου | Ρωμαί]ων πρεσβ[ευτῆς ἀντισ]τράτηγο[ς
ἐπαρ]χειῶν] Ἀχαιῆς Ἀ[σίας δὲς, τ]ὰ ἔργα ὑ[πὸ τοῦ | σεις]μοῦ δ[ι]εφθαρμένα(?)
ἀ]ποκ[ατέστησεν ||⁵ τοῖς πο]λίταις — — —]. (PHI)

I [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 55; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, H:

[Μάρκον Ἀρρού]ντιον Μάρκου | [υῖον Κ]λαυδιανὸν | [τὸ]ν πάτρωνα | [καὶ εὐ]εργέτην ||⁵
[Ξανθίων ἢ βο]υλῇ καὶ ὁ δῆμος. (PHI)

J [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 56; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, I:

Μ(άρκον) Ἀρρούντιον Κλαυδ[ιανὸν] | αἰεὶ προπρεσβεῦσαντα τ[ὴν πόλιν?]. (PHI)

K [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 58; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, J:

Ξανθίων ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος | Μάρκον Ἀρρούντιον Μόσχου | υῖον Τειθωνὸν τὸν πατέρα |
Ἀρ[ρουν]τίας Ἠγητορίδος ||⁵ τ[ῆς γε]νομένης γυναικὸς | κ[αὶ ἀνε]ψιάς Ἀρρουντίου. (PHI)

L [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 59; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, K:

Ξανθίων ἡ βουλὴ καὶ ὁ | δῆμος Ἀρρουντίαν Μάρ|κου Τειθωνοῦ θυγατέ|ρα Ἥγητορίδα
γενομένην ||⁵ [γ]υναῖκα Μάρκου Ἀρρουντίου | [Κλαυ]διανοῦ σῶφρονα καὶ φίλαν|[δρον].
(PHI)

M [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 60; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, L:

Ξανθίων ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος | Τιβέριον Κλαύδιον δὺω Κλε|ώνων υἱὸν Στασίθεμιν τὸν
πα|τέρα Ἀρρουντίας Οινδεμης τῆς ||⁵ μητρὸς Μάρ|κου Ἀρρουντίου Κλαυ|διανοῦ, πάππον
δὲ Ἀρρουντίου. (PHI)

N [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 62; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, M:

Ξανθίων ἡ βουλὴ καὶ ὁ | δῆμος Μόσχον Πλάτω|γος τὸν πρὸς πατρὸς πά[π]|πον Μάρκου
Ἀρρουντίου ||⁵ Μάρκου υἱοῦ Κλαυδια|[νοῦ]. (PHI)

O [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 63; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, N:

[Μ. Ἀρρουντίον Κλαυδια|γὸν στρατηγὸν δῆμου] | Ῥωμ[α]ίω[ν κ]αὶ Κλ[αυδιαν] |
Μαρκέλλ[αν τὴν] γυν[αῖκα] ||⁵ τοῦ Ἀρρ[ουντίου] Ξανθίων ἡ | βουλὴ [καὶ ὁ δῆμος] | τε[ιμῆς
ἔνεκεν?]. (PHI)

P [Lykia/Ksanthos]

TAM II 361; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 98, no. 33, O:

Γ(άιον) Ἰούλιον Τιτιανὸν | Κλαύδιον Διονύσιον | Κλαυδία Ἀρρουν|τία Μαρκέλλα γυ||⁵νῇ
Ἀρρουντίου | Κλαυδιανοῦ τοῦ | τὸ βαλανεῖον ἀνα|θέντος Ξανθίοις | τὸν ἀδελφόν. ||¹⁰ *vacat*
(PHI)

PRO *PIR*² A 1141a; *PIR*² C 753; *RE* III/1 (1899) 2651, s.v. «Claudianus, no. 3» (GROAG); *RE*
Suppl. XIV (1974) 59 vd., s.v. «Arruntius, no. 16a» (ECK); *PME* I (1976), s.v. «M. Ar-
runtius Claudianus, A 166» (DEVIJVER); *DNP* 2 (1997) 33, s.v. «Arruntius, no. II 10»
(ECK); THOMASSON 2009: 70, no. 23:018

LIT HABICHT 1974: 1–4; SARIKAKIS 1977: 74 vdd.; AICHINGER 1979: 622, no. 18; HALFMANN
1979: 125, no. 28; ECK 1980: 59 vd.; SYME 1980: 80; HALFMANN 1982: 639; WÖRRLE 1988:
61; ZIETHEN 1994: no. 157; BRANDT – KOLB 2005: 106; HALFMANN 2008: 303

TEM Domitianus ya da Traianus

ORI Lykia/Ksanthos

CH • *praefectus cohortis* [A]
• *tribunus militum legionis (bis) (dona militaribus donatus)* [A]
• *praefectus alae et vexilli Praetorianorum* [A]
• *procurator Romae frumenti mancipalis* [A]
• *praefectus classis Moesiacaе et ripae Danuvii* [A]

- *adlectus in amplissimum ordinem inter aedilicios* [A, H]
 - *praetor* [A, F, G, O]
 - *legatus proconsulis pro praetore provinciae Achaiae* [A, E, G, H]
 - *legatus proconsulis pro praetore provinciae Asiae (bis)* [A, E, G, H]
 - *legatus Augusti legionis II Traianae fortis* [E]
 - *proconsul provinciae Macedoniae* [E]
- Harita 6

B'den P'ye kadar olan belgelerin tümünün Ksanthos'ta bulunmuş olmasından dolayı ve özellikle E belgesi, st. 9'daki τῇ πατρίδι; G belgesi, st. 3'teki *civibus* ve H belgesi, st. 5'deki τοῖς πολιταῖς ifadelerinden açıkça anlaşılabileceği üzere, M. Arruntius Claudianus'un Lykia/Ksanthos kökenli olduğuna dair şüphe yoktur. *Terentina tribus*'una kayıtlı olan Claudianus (A) bir Marcus'un oğlu (A, B, I, N), Platon oğlu Moskhos'un da torunudur (N). N belgesinde Claudianus'un dedesinin *gens* adının olmayıp, babasının adının ise bir *filiatio*'da ifade ediliyor olması, Roma vatandaşlık hakkının babası Marcus ile başladığını göstermektedir. Babası, bu vatandaşlık hakkını Lykia kökenli bir *procurator Augusti provinciae Pamphyliæ* olan M. Arruntius Aquila (*PIR*² A 1138) aracılığı ile elde etmiş olmalıdır⁵⁵.

Ksanthos'tan çıkan yazıtlarda Claudianus'un akrabalık ilişkilerine de yer verilmektedir: L belgesine göre; annesi, 2 Kleon'un⁵⁶ oğlu Ti. Claudius Stasithemis'in kızı olan Arruntia Oindeme'dir⁵⁷. C, O ve P belgelerinde Claudianus'un karısı Marcella'dan söz edilmektedir. K belgesi, st. 4'te Hegetoris'ten γενομένην diye söz edilmesi, Marcella'nın Claudianus'un muhtemelen ikinci karısı olduğunu göstermektedir. Ayrıca Marcella'nın zikredildiği O belgesi büyük bir ihtimalle Claudianus'un *praetor* olması münasebetiyle düzenlendiğinden; bu durum Marcella'nın Claudianus'un ikinci eşi olduğu olasılığını güçlendirmektedir.

Atlı Sınıfı mensubu olan⁵⁸ Claudianus'un askerlik görevlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler; Ephesos'ta Traianus zamanında yaşamış olan Atlı Sınıfı mensubu C. Vibius Saluta-

⁵⁵ Bk. HABICHT 1974: 3 ve *FdXanth* VII 166.

⁵⁶ Bu belgede δὺν Κλεώνων ifadesinden burada 2 ayrı Kleon söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar, Stasithemis'in gerçek babası ve üvey ya da adoptif babası olabilir.

⁵⁷ Bk. *FdXanth* VII 61: Ξανθίων ἡ β[ουλὴ καὶ ὁ δῆ]μος Ἀρρουντί[αν Τι. Κλαυδίου] | Στασιθέμιδος θυγατέρα | Οεινδεμένην [τὴν ἀνεψιάν?] ||⁵ Μάρκου Ἀρρου[ντίου Τειθωνοῦ] | πατὴρ ὁς Ἡγ[ητορίδος] (*PHI*). Claudianus'un annesinin onurlandırıldığı bu yazıtta; Oindeme, Claudianus'un karısı Hegetoris'in babası M. Arruntius Teithonos'un muhtemel kuzenidir. Dolayısıyla, K belgesi st. 5 vdd.'ndaki γυναικὸς καὶ ἀνεψιάς Ἀρρουντίου ifadesinden anlaşılabileceği gibi, M. Arruntius Claudianus ilk karısı Hegetoris ile kuzenliği birinci dereceden bir kuzenlik değil Claudianus'un annesi ile Hegetoris'in babasının kuzen olmalarından kaynaklanan ikincil bir kuzenliktir.

⁵⁸ Bk. A ve E belgeleri; ayrıca bk. HABICHT 1974: 1 vdd.; HALFMANN 1979: 125, no. 128; İPLİKÇİ-OĞLU 1983: 143.

ris tarafından diktirilen bir heykel kaidesi üzerindeki iki dilli onurlandırmada (A) verilmiştir: Buna göre; Claudianus, askeri kariyerine yardımcı bir birliğin *praefectus*'u olarak başlamış, iki kez bir Roma lejyonunda *tribunus* olmuş ve *praefectus* olarak bir *ala*'ya ve imparatorun hassa alayı olan *praetorianus*'ların özel bir birliğine (*vexillatio*) komuta etmiştir. Bu sonuncu görevi, büyük bir olasılıkla Domitianus zamanındaki Dacia Savaşı'yla (İ.S. 86–89) ilgilidir⁵⁹. M. Arruntius Claudianus'un bu askeri hizmetleri; A belgesi, st. 5 vdd.'ndaki *hasta pura vexillis argenteis corona aurea et corona [---]* ifadesinde görüldüğü gibi, askeri ödüllerle (*dona militaria*) ödüllendirilmiştir.

Bu askeri görevlerin ardından Atlı Sınıfı devlet kariyerine özgü sivil görevleri üstlenmek üzere Roma kentine giden Claudianus, burada hububat iaşesinden sorumlu bir *procurator*'luk görevi üstlenmiştir⁶⁰. Bu sivil hizmetini Trakya'daki, Tuna bölgesini, yani *ripa Danuvii*'yi de (Tuna nehri kıyılarını da) kapsadığı anlaşılan, Moesia Donanması'nın *praefectus*'luğu izlemiştir⁶¹. Bundan sonra da, A belgesindeki *adlectum in amplissimum ordinem inter aedilicios, praetorem populi Romani* ifadesinden anlaşıldığı gibi, *senatus* Sınıfı'na alınmıştır.

FdXanth VII 145 vdd.'nda Claudianus'un *senatus*'a *adlectio*'sunun Domitianus'tan ziyade Traianus zamanında yapılmış olduğu belirtilmektedir. Aynı yere göre, Claudianus'un Domitianus zamanında Dacia Savaşı'ndaki askeri başarıları ve kazandığı ödüller nedeniyle *senatus*'a alınmış olduğu düşünülse dahi; bu askeri başarılar, Doğu kökenli senatörlere özel bir ilgi duymayan Domitianus'un böyle bir *adlectio*'yu yapması için yeterli değildir. Zikredilen yere göre, Traianus'un Doğudaki eyaletlerin yönetimi için Hellen kökenli ve Atlı Sınıfı mensubu Claudianus'u *senatus*'a dâhil etmiş olması daha muhtemeldir. Fakat yukarıda da dediğimiz gibi, A belgesindeki askeri ödüller, her ne kadar imparatorun adı zikredilmemiş olsa da, Claudianus'un büyük bir olasılıkla Domitianus zamanındaki Dacia Savaşı sırasındaki askeri başarıları nedeniyle, bu imparator tarafından, bizzat imparatorun Claudianus'un askeri başarılarına tanık olması

⁵⁹ Bk. *RE Suppl.* XIV (1974) 59 vd., s.v. «Arruntius, no. 16a» (Eck). İ.S. 85'te Dac'lar, kralları Decebalus yönetiminde birleşerek, Moesia'ya saldırıp buradaki Roma kuvvetlerini mağlup etmişlerdir. Bundan sonra Domitianus İ.S. 88'e kadar süren Dacia Savaşı'nı gerçekleştirmiştir. İ.S. 89'da Decebalus'un Domitianus tarafından esir alınmasından sonra, Decebalus'un barış önerisi ile savaş son bulmuştur. Bu savaş; Romalılar için tam bir zafer olmasa da, Dac'ların bir süre kontrol altında tutulmasına katkıda bulunmuştur. Traianus zamanında Decebalus'un Roma'nın müttefiki olan Iazyg'lere saldırması sonucunda anlaşma bozulunca; Traianus İ.S. 106'da Dacia'nın başkentini kuşatıp, Decebalus ve kuvvetlerini mağlup ederek, burayı eyaletleştirmiştir; bk. Akşır 1985: 162 vd. ve 181 vd.

⁶⁰ A belgesi st. 7 vdd. 17 vdd.: *procuratorem Romae frumenti mancipalis* = ἐπίτροπον ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τοῦ σείτου.

⁶¹ A belgesi st. 9. Claudianus'un bu görevine ilişkin olarak bk. KNIBBE 1968/71: 13.; HALFMANN 1979: 125, n. 25'e göre, bu İ.S. 92/3 (?) civarında gerçekleşmiş olmalıdır.

vesilesiyle verilmiştir. Claudianus'un bu ödüllendirmenin sonrasında üstlendiği Roma kenti hububat *procurator*'luğu ve Moesia Donanması komutanlığı, yukarıda da belirttiğimiz gibi, muhtemelen yaklaşık olarak İ.S. 92/3 yılları civarında gerçekleştirmiştir. Claudianus, bu görevlerin ardından, Domitianus zamanında *ordo senatorius*'a alınmış olmalıdır⁶²; çünkü *senatus*'ta *aedilis*'lik yapmış grubun içine giren Atlı Sınıfı kökenli Claudianus'un bu basamakta görevsiz 1 sene geçirmesi gerekmektedir. Boş geçirilen 1 seneden sonra ise, en az 1 sene boyunca *praetor*'luk (A) yapmış, daha sonra yine en az 1 sene sürecek olan *Achaia* Eyaleti vali yardımcılığı ve 2 kez üstlendiği, yani en az 2 sene sürecek olan *Asia* Eyaleti vali yardımcılığı görevlerini üstlenmiştir (A, E, G, H). Yani, Claudianus'un A belgesinde belirtilen *cursus honorum*'u için en az 5 sene geçmesi gerekmektedir. O'nun Atlı Sınıfı kökenli olduğu da dikkate alınacak olursa, bu süre daha da uzamış olabilir. Yani Claudianus'un Traianus zamanında *senatus*'a girip böyle bir *cursus honorum*'u kat'etmiş ve bunun daha Traianus zamanında bile Ephesos'taki bir yazıtta (A) ifade ediliyor olması, çok zayıf bir ihtimal olup; *senatus*'a *adlectio*'sunun Domitianus zamanında yapılmış olması gerekmektedir.

A ve E belgelerinden anlaşıldığına göre, M. Arruntius Claudianus'un kariyeri bundan sonra *praetor*'luk⁶³ ile *legio II Traiana fortis*'in⁶⁴ *legatus*'luğu ve *Macedonia* Eyaleti *proconsul*'lüğü ile devam etmiştir.

Claudianus'un Lykia'nın ilk senatörü olarak kabul ediliyor olması, E belgesi, st. 3 vd.'ndaki ἐν τῷ γένει πρῶτος συνκλητικὸς γεγενημένος τοῦ δήμου tamamlamasıyla ilgilidir. Fakat bu tamamlamada Lykia açıkça belirtilmemiş olup, O'nun sadece soyunun ilk senatörü olduğundan söz edilmektedir⁶⁵.

Claudianus; C, H, I ve P belgelerinden anlaşıldığına göre, memleketi Ksanthos için bir hamam yaptırmış ve kentte depremde zarar gören binaların restorasyonu gibi işler üstlenmiştir.

⁶² KNIBBE 1968/71: 13; HABICHT 1974: 1 vdd.; HALFMANN 1979: 125, no. 28; SYME 1980: 80; DNP 2 (1997) 33, s.v. «Arruntius, no. II 10» (ECK).

⁶³ Claudianus'un, karısı Marcella ile onurlandırıldığı yazıt olan O belgesinde sadece *praetor* olarak zikredilmiş olması, yukarıda da değindiğimiz gibi, bu anıtın O'nun *praetor*'luğa atanması vesilesiyle dikilmiş olduğunu düşündürmektedir.

⁶⁴ Bu lejyon Traianus tarafından, Dacia ile ortaya çıkacak sorun dikkate alınarak kurulmuştur, bk. RE XII/1 (1924) 1280 vd., s.v. «legio» (RITTERLING).

⁶⁵ ECK 1980: 60; Claudianus'un, ailesindeki ilk senatör ya da Ksanthos'un ilk senatörü olmuş olabileceğinden söz etmektedir.

P02
M. AVRELIUS TVESIANVS

A [Dacia/Sarmizegetusa]

PISO 1978: 516; AE 1979, 506; ERTEKİN 2002: 107, no. 11.4.1.:

[M(arco)? Aur]el(io) Tuesi[ano, | v(iro) c(larissimo), leg(ato)? p]rov(inciae) Gall(iae) L[u]gdu[nensis] co(n)s(uli) desig(nato), v(iro) p(erfectissimo) [ad | alimen?]ta, v(iro) e(gregio) a ducen[is | Syriae] Coel(es) et Spaniae B[ae]⁵ticae, pra]ep(osito) sac[r]ae a[nn(onae)] ya da a[rc(ae), | proc(uratori) prov(inciae)] Dac(iae) Apul[en]sis agenti vi]çe praes[idis, | proc(uratori) vice]s(imae) h[e]red[it(at)um] | provincia]rum Syr(iae) [Coel(es) ||¹⁰ Palaestin]ae et Arabiae, | ...]anae | [M(arcus)? Aur]elius V[... | ... | ... p]atro[no ||¹⁵ l(oco) d(ato) d(ecreto)] d(ecurionum).

ALFÖLDY 1979: 257 vd.'ndaki rekonstrüksiyon önerisine göre:

[M(arco)? Aur]el(io) Tuesi[ano v(iro) c(larissimo), | praes(idi) p]rov(inciae) Gall(iae) L[u]gdunens(is) | .ca.5.], co(n)s(uli) desig(nato), v(iro) p(erfectissimo) [a ratione | priva]ta, v(iro) e(gregio), a ducen(is) [provinc(iarum) ||⁵ Syriae] Coel(es) et Span(iae) B[aet]icae, | cent(enario) pra]ep(osito) sac[r]ae a[nnon(ae) (?) exp(editionalis)], | [proc(uratori) prov(inciae)] Dac(iae) Apul[ensis, bis | agenti vi]çe praes[idis, proc(uratori) | sexag(enario) vice]s(imae) h[e]red[it(at)um] ||¹⁰ provincia]rum Syr(iae) [Phoenic(es) | (?) Palaestin]ae et Ar[ab]iae, trib(un)o (?) | [leg(ionis) II Trai]anae (?) [.ca.7. | [M(arcus) (?) Aur]elius V .ca.4.] | [p]atro[no. ||¹⁵ L(ocus) d(atu)s]] d(ecreto) [d(ecurionum)].

ECK 1999: 241'deki rekonstrüksiyon önerisine göre, st. 9 vd.:

[provincia]rum Syr(iarum) [Phoen. et] [Palaestin]ae et Arabiae, ---] ya da [provincia]rum Syr(iarum) [Coeles et] [Palaestin]ae et Ar[ab]iae, ---] ya da [provincia]rum Syr[iae] [Palaestin]ae et Ar[ab]iae]

PRO THOMASSON 2009: 62, no. 21:066

LIT PFLAUM 1960/61: 668–669; HALFMANN 1982: 643; PFLAUM 1982: 81 vdd., no. 320 A; ECK 1999: 239–241

TEM İ.S. ca. 220/30–250/60 arası

ORI Pamphylia/Side

- CH**
- *procurator sexagenarius vicesimae hereditatium provinciarum Syriarum Phoenices et Palaestinae et Arabiae ya da provinciarum Syriarum Coeles et Palaestinae et Arabiae ya da provinciarum Syriae Palaestinae et Arabiae*
 - *bis agens vice praesidis procurator provinciae Daciae Apulensis (centenarius)*
 - *procurator provinciae Daciae Apulensis (centenarius)*
 - *praepositus sacrae annonae veya arcae (centenarius)*
 - *procurator a ducenis provinciarum Syriae Coeles et Spaniae Baeticae (ducenarius)*
 - *procurator ad alimenta ya da a ratione privata (trecenarius)*
 - *adlectus inter praetorios*
 - *praeses (= legatus Augusti pro praetore) provinciae Galliae Lugdunensis*
 - *consul suffectus*

→ Harita 7

Tuesianus adı; epikorik olup, Küçükasya'nın çeşitli kentlerinde karşımıza çıkmaktadır⁶⁶. PISO 1978: 515 vd., Pamphylia'da gerçekleştirilen oyunlarla ilgi bir yazıtta bu ismin zikredildiğini ve özellikle de Side'de, isminden haberdar olduğumuz kimi yerel memurların bu adı taşıdığını ortaya koyarak, M. Aurelius Tuesianus'un Pamphylia/Side Kenti kökenli olduğunu belirtmektedir.

Dacia'da bulunan ve Tuesianus'un Atlı Sınıfı kariyerinden başlayıp, *senatus* Sınıfı'ndaki kariyerinin gidişatı hakkında detaylı bilgi veren yukarıdaki belge fragmanlardan oluşmaktadır. Bu fragmanlar ilk olarak PISO tarafından 1978 yılında; daha sonra, 1979'da, ALFÖLDY tarafından yeniden düzenlenerek yayımlanmıştır. Bu iki yayında, yukarıdaki transkripsiyonlarda da görüldüğü gibi, yazıtın rekonstrüksiyonunda farklılıklar vardır.

Tuesianus'un, Atlı Sınıfı kariyeri yapıp da, herhangi askeri bir görev icra ettiğine dair bilgi olmaması oldukça dikkat çekicidir. PISO 1978: 518 vd.'na göre, Tuesianus Atlı Sınıfı kariyeri boyunca askeri bir görev üstlenmemiş, bu kariyerini yalnızca *procurator*'luk görevleriyle geçirmiştir. Fakat bu görüşe karşı çıkan ALFÖLDY 1979: 269'a göre ise; Tuesianus, *cursus honorum*'una 1 ya da 2 *legio tribunos*'luğu yaparak başlamıştır.

Tuesianus; PISO'nun düzenlemesine göre (st. 9 vd.), *sexagenarius*⁶⁷ seviyesinde *procurator*'luk olan *vicesima hereditatium provinciarum Syriae Coeles Palaestinae et Arabiae* görevini üstlenmiştir; ALFÖLDY ise, bu *procurator*'luk görevinin ifade edildiği kısmı *procuratori sexagenario vicesimae hereditatium provinciarum Syriae Phoenices (?) Palaestinae et Arabiae* şeklinde düzenlemiştir. ECK 1999: 241'e göre; bu kısım, metin parçalı olduğu için, boşluklarda normalliği dikkate almak gerektiğinden *[provincia]rum Syr(iarum) [Phoen. et] [Palaestin]ae et Arabiae, ---* ya da *[provincia]rum Syr(iarum) [Coeles et] [Palaestin]ae et Ar[abiae, ---]* şeklinde yapılmalıdır. Fakat, eğer satırlar sağa doğru o kadar uzamıyorsa; yönetim bölgesinin tanımı daha da basitleştirilerek; *[provincia]rum Syr[iae] [Palaestin]ae et Ar[abiae]* şeklinde yapılmalıdır. Tuesianus bu görevinden sonra *Dacia Apulensis* Eyaleti'de, bir *centenarius* rütbesinde bir *procurator*'luk görevi üstlenmiştir⁶⁸. Bu hizmeti sırasında *Dacia* Eyaleti'nin valilik görevini de geçici olarak yapmıştır (PISO 1978: 516, st. 8). ALFÖLDY 1979: 270'e göre ise; O, *centenarius* bir

⁶⁶ Bk. ZGUSTA 1964: § 1585-5.

⁶⁷ *Sexagenarius*; Atlı Sınıfı devlet kariyeri yapan kişilerin, 60 bin *sestertius*'luk yıllık maaşı olan *procurator*'luk görevine verilen sıfattır. Tuesianus, bu basamakta veraset vergisinden sorumluydu.

⁶⁸ *Centenarius*; Atlı Sınıfı devlet kariyeri yapan kişilerin 100 bin *sestertius*'luk yıllık maaşı olan *procurator*'luk görevini ifade etmektedir. Tuesianus, finansmandan sorumlu olduğu *procurator*'luk hizmeti üstlenmiştir. Bk. PISO 1978: 516, st. 7; ALFÖLDY 1979: 257, st. 9 vd.

procurator olarak önce *Dacia Apulensis*'te, daha sonra da askeri bir seferin⁶⁹ lojistik organizasyonunda çalışmıştır. Tuesianus, *procurator*'luk görevlerinden sonra *praepositus sacrae annonae* ya da *arcae* mevkiine getirilmiştir (Piso 1978: 516, st. 5). Bu özel görev; *sacra epitethon*'undan anlaşılacağı üzere, Tuesianus'un, askeri operasyonlarda imparatorla yakın olduğu bir mevki olmalıdır (Piso 1978: 519). Bu görevden sonra, *ducenarius*⁷⁰ olarak *Syria Coele* ve daha sonra *Baetica*'da, maliyeden sorumlu *procurator fisci*'lik görevini yapmıştır. Tuesianus bu son işinin ardından, *trecenarius*⁷¹ seviyesindeki bir *procurator*'luğa, yani kaynak olarak imparatorun *fiscus*'undan beslenen, bu nedenle de Atlı Sınıfı'na mensup yöneticiler tarafından idaresi üstlenilen *ad alimenta* vakfının yöneticilik görevine getirilmiştir⁷². ALFÖLDY 1979: 270'de, Tuesianus'un *trecenarius* olarak üstlendiği bu hizmetini, yukarıda yaptığı transkripsiyonunda da görüldüğü gibi, [*a ratione* | *priva*]ta olarak tamamlamıştır; buna göre, Tuesianus, *trecenarius*'luk görevinde imparatorun özel maliyesinden sorumlu memur olmuştur. Bu görev ile Atlı Sınıfı kariyerini son derece iyi bir seviyede tamamlayarak *senatus*'a *adlectio*'su gerçekleştirilmiş ve *Gallia Lugdunensis* valisi⁷³ olarak atanmıştır. Valiliği sırasında *consul designatus* olmuş (ALFÖLDY 1979: 270); elimizde belge olmamakla birlikte, bu *res publica magistratus*'unu da büyük bir olasılıkla üstlenerek kariyerini sürdürmüştür.

Tuesianus'un onurlandırmasına ilişkin bu yazıttan anlaşıldığı üzere, O'nun kariyeri; *Syria Eyaletinin Coele* ve *Phoenice* olarak ikiye ayrıldığı İ.S. 194'ten sonra ve *Dacia Eyaleti*'nin Roma tarafından terk edilmesinden, yani İ.S. 271'den önce olmalıdır. Tuesianus'un, daha önce belirttiğimiz gibi muhtemelen Severus Alexander'ın Pers Seferi (İ.S. 231–233) ya da III. Gordianus ve Phillipos'un Pers Seferileri (İ.S. 241–243) ya da Decius'un Tuna Bölgesi'ndeki bir askeri seferi (İ.S. 250) sırasında bu askeri görevi üst-

⁶⁹ ALFÖLDY 1979: 270'e göre; bu askeri sefer, Severus Alexander'ın Pers Seferi (İ.S. 231–233) ya da III. Gordianus ve Phillipos'un Pers Seferi (İ.S. 241–243) ya da Decius'un Tuna Bölgesi'ndeki seferi (İ.S. 250) sırasında olmuş olabilir.

⁷⁰ *Ducenarius*; Atlı Sınıfı devlet kariyeri yapan kişilerin, 200 bin *sestertius*'luk yıllık maaşı olan, *procurator*'luk görevini tanımlamaktadır. Tuesianus'un bu görevi için bk. Piso 1978: 516, st. 3 vd.; ALFÖLDY 1979: 257, st. 4 vd.

⁷¹ *Trecenarius*; Atlı Sınıfı devlet kariyeri yapan kişilerin, 300 bin *sestertius*'luk yıllık maaşı olan, *procurator*'luk görevini ifade etmektedir. Piso 1978: 516, st. 3 vd.; ALFÖLDY 1979: 257, st. 3 vd.

⁷² Piso 1978: 523'e göre; bu vakıf, Roma'da 3. yy.'ın ilk yarısında Atlı Sınıfı'na ayrılmış memur kadrolarının bulunduğu bir kurum olarak oluşturulmuştur. Bu nedenle, Tuesianus'un kariyeri 3.yy. dolaylarına tarihlenebilir.

⁷³ ALFÖLDY 1979: 260; Piso'nun *legato provinciae Galliae Lugdunensis* şeklindeki tamamlamasına karşı çıkmıştır. O'na göre yazıtın bu kısmı, *praesidi provinciae Galliae Lugdunensis*, şeklinde tamamlanmalıdır. Çünkü *legatus Augusti pro praetore* ifadesi bu yazıt için yer itibarıyla uzundur ve bunun yerine özellikle İ.S. 3. yy. ortalarında olağan olan *praeses* (= *legatus Augusti pro praetore*) unvanı kullanılmış olmalıdır.

lenmiş olması; O'nun kariyerini yaklaşık olarak İ.S. 220/30 ile 250/60 arasına tarihleyebilmemizi mümkün kılmaktadır (ALFÖLDY 1979: 270).

P03 L. CALPURNIVS LONGVS

A [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 94 vd., no. 11; BE 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 29, no. 15; SEG 17, 573; AE 1972, 611:

Ὁ δῆμος ἐτείμησεν | Λεύκιον Καλπούρνιον Λόγγον, υἱὸν Μάρκου Καλπουρνίου Ρού⁵φου τοῦ πάτρωνος | τῆς πόλεως ἡμῶν, | εὐχαριστίας ἔνεκα. (PHI)

B [Pamphylia/Attaleia]

BEAN 1958: 29 vd., no. 16; SEG 17, 574; AE 1972, 612:

[— — —] αἰχῶν | [— — —] δε]δωρημέ|[νο]ν, γυναῖκα δὲ Λ]ουκίου Καλ]πουρνίου Λ[όγγου, ἀνδρὸς συ[v]]⁵κλητικοῦ, ζή[σ]ασαν καλῶ[ς], | ἀρετῆς ἔνεκεν. | [Λ]ούκιος Ἰούλ[ιος] Σάνκτος | [— — —] τὸν εἰς τὸν ἀνδρὶ|άντα καὶ τῇ[ν] β[ά]σιν ἀν[ά]λ[ω]μα ἐκ τοῦ [ιδίου ἐχαρί]|[σ]ατο μὴ λαβ[ὼν] παρὰ τῆς | πόλεως τὸ ψ[ηφισθὲν] ἀργύρι|[ον] εἰς τὴν [ἀνάστασιν(?)]. (PHI)

C [Pamphylia/Attaleia]

LANCKOROŃSKI 1890: 161, no. 17:

Καλπ]ούρνιος Λό[γγος] | ——— | ἐαυτῷ καὶ . [——— | ——— τ]ῇ γυναικὶ αὐ[τοῦ]. (PHI)

PRO RE Suppl. XII (1970) 118, s.v. «Attaleia, VI. Senatoren und Ritter, no. 2» (JAMESON); RE Suppl. XIV (1974) 85, s.v. «Calpurnius, no. 51a» (ECK)

LIT HALFMANN 1979: 105 vd., no. 10; HALFMANN 1982: 641; RÉMY 1989: 70; ECK 1991: 102 vdd.; 106; CAMODECA 1996: 239 vd.

TEM İ.S. ca. I. yy.'ın ikinci yarısı (ECK, *op.cit.*)

ORI Pamphylia/Attaleia

STE Tablo 19, *Stemma* 1

CH • *senatorius* [B]

Mevcut 3 belgenin de Attaleia'dan çıkmış olması Longus'un bu kent kökenli olduğunu göstermekte olup; karısı onuruna dikilmiş anıtın yazıtı olan B belgesinde yalnızca ἀνὴρ συνκλητικός = *senatorius* diye zikredildiği için, kendisinin herhangi bir kariyer yapmamış bir senatör olduğu anlaşılmaktadır. A belgesinde πάτρων τῆς πόλεως (= Kentin *patronus*'u) sıfatıyla bizzat onurlandırılmaktadır. Babası M. Calpurnius Rufus'tur (A belgesi; P04). RÉMY 1989: 70'deki *stemma*'da, Rufus'un (P04) Longus'un babası olduğu, L. Marcus Celer M. Calpurnius Longus'un (P31) ise; L. Calpurnius Longus'un oğlu olduğu belirtilmiştir. ECK 1991: 102 vdd. ve 106'daki *stemma*'da ise; bir Caecilia Ter-

tulla ile M. Calpurnius [---]'un oğlu M. Calpurnius Rufus (A belgesi; **P04**) L. Calpurnius Longus'un babasıdır. *Consul* L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus (**P31**) ile bu aileden olduğu kesin olarak kanıtlanamayan, Hadrianus Dönemi'nde *Achaia proconsul*'ü olan Calpurnius Rufus'un (**P41**) ise; Longus'un oğulları olabileceklerini belirten Eck'in bu aileyle ilgili olarak verdiği olası soyağacı, yeni buluntular ışığında başka bir araştırmacı tarafından ele alınmıştır: CAMODECA 1996: 235 ve 239; L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (**P31**) İ.S. 148 yılı *consul*'ü olduğunu belgeleyerek (bk. **P31 E** belgesi); Calpurnius Longus'un (**P31**), L. Calpurnius Longus'un akrabası olsa dahi, oğlu olmasının çok da muhtemel olmadığını belirtmiştir⁷⁴.

Pisidia'dan bir *veteranus* olan, Domitianus zamanına ait olması muhtemel L. Calpurnius L. f. Longus⁷⁵ ile İ.S. 92–94 yılları arasında *Galatia* Eyaleti *procurator*'luğu yapmış olan L. Calpurnius Rufus (*PIR*² C 312) ve *IGR* IV 894–895'teki başka bir M. Calpurnius Longus da (HALFMANN 1979: 105 vd.), Longus'un akrabaları olabilirler.

P04 M. CALPVRNIVS RVFVS

A [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 94, no. 10; *BE* 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 26 vd., no.11; *BE* 1959, 447 (J. – L. ROBERT); *SEG* 17, 568; *AE* 1972, 610:

Ὁ δῆμος | Μάρκον Καλπούρνιον | Μάρκου υἱὸν Ροῦφον, | πρεσβευτὴν καὶ ἀντι⁵στράτηγον
Τιβερίου | Κλαυδίου Καίσαρος Σεβαστοῦ Γερμανικοῦ | [— — —] (*PHI*)

B [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 94 vd., no. 11; *BE* 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 29, no. 15; *SEG* 17, 573; *AE* 1972, 611:

Bk. **P03**, A belgesi, st. 4 vd.

C [Pamphylia/Attaleia]

PACE 1921: 10, no. 1; *AE* 1922, 2; *SEG* 2, 696:

Ὁ δῆμος ἐτείμησε[ν] | Καικιλίαν Τέρτυλ[αν] | ἱερασαμένην Ἰου[λίας] | Σεβαστῆς καὶ θεᾶ[ς]
||⁵ ἀρχηγέτιδος Ρώμ[ης] | καὶ γυμνασιαρχήσα[σαν] | γεραιῶν καὶ νέων καὶ π[αί]δων, μητέρα

⁷⁴ CAMODECA *op.cit.*'de, L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (**P31**) *consul*'lüğü için verilen İ.S. 148 yılına tarihlendirme, **P31**, F belgesinin bulunmasıyla İ.S. 144 yılına çekilmiştir. Ailenin yeni *stemmas*'ı için bk. CAMODECA 1996: 240.

⁷⁵ Bk. ROTT 1908: 352, no. 15; ROBINSON 1925: 254; RAMSAY 1926: 114; *SEG* 6, 597 (Eğridir yakınlarında): Ἀρη'Ενυαλίω {Ενυαλίω} | Λούκιος Καλπούρνιος Λ(ουκίου) υ(ιός) Κολλε|ίνα Λόνγος οὐε||⁵τρανός ἐκ πραι|τωρίου Αὐγούστου ||Δομιτιανο||ῦ καὶ θεοῦ Τίτο|υ καὶ θεοῦ Οὐεσ||¹⁰πασιανοῦ (*PHI*); ayrıca bk. **P04**.

Μάρκου | Καλπουρνίου Ρούφο[υ] ||¹⁰ ἄνδρὸς στρατηγικ[οῦ], | σωφρwsύνης {σωφροσύνης}
ἔνεκα [καὶ] | τῆς πρὸς τὴν πόλιν | εὐνοίας. (PHI)

D [Pamphylia/Attaleia]

PARIBENI – ROMANELLI 1914: 23, no. 19; ATLAN – BOSCH 1947: 100 vd., no. 18; BE 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 30 vd., no.17; SEG 17, 575:

[--- Καικιλίαν Τέρτυλλαν ἱερασαμένην Ἰουλίας Σεβαστῆς καὶ θεᾶς ἀρχηγέτιδος Ῥώμης] | καὶ
γυμνασιαρχήσασαν | γεραιῶν καὶ νέων καὶ | παίδων, ἀρετῆς ἔνεκεν. (PHI)

- PRO** PIR² C 312; RE Suppl. XII (1970) 117 vdd., s.v. «Attaleia, VI. Senatoren und Ritter, no. 1» (JAMESON); RE Suppl. XIV (1974) 85, s.v. «Calpurnius, no. 110a» (ECK); THOMASSON 2009: 113, no. 30:002
- LIT** GROAG 1939: 61 vd.; OLIVER 1948: 437 vd.; SYME 1958a: 3; HOUSTON 1971: 365 vd., no. 266 HALFMANN 1979: 101, no. 2; HALFMANN 1982: 641; RÉMY 1989: 59 vd., no. 45; RÉMY 1989: 69 vd.; ECK 1991: 102 vdd.,106; SEG 41, 1322; MILNER 1998: 121 vd., no. 2; CAMODECA 1996:239 vd.
- TEM** İ.S. ca. I. yy.'ın birinci yarısı (Tiberius Dönemi [İ.S. 14–37])
- ORI** Pamphylia/Attaleia
- STE** Tablo 19, *Stemma* 1
- CH** • *praetorius* [C]
• *legatus Augusti pro praetore provinciae* --- [A]

Attaleialı M. Calpurnius Rufus; Livia ve *dea Roma*'nın (θεὰ ἀρχηγέτις Ῥώμη) rahibesi Caecilia Tertulla'nın (C, D) ve bir Marcus'un oğlu (A); *senatus* Sınıfı'na mensup olan L. Calpurnius Longus'un (P03) ise, babasıdır (B). Calpurniuslar Ailesi'nin ve tüm Pamphylia'nın bilinen ilk senatörü⁷⁶ olan Rufus'un, ailesine ve kendisiyle özdeş olabilecek *Calpurnius cognomen*'i taşıyan başka *senatus* mensuplarına dair birçok öneri bulunmaktadır: GROAG 1939: 61 vd., Rufus'un, Hadrianus zamanında *Achaia proconsul*'lüğü yapmış olan ve O'nunla Ephesos'taki bir onurlandırmada⁷⁷ adı geçen M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus'un (P40) aynı kişi olabilecekleri belirtmektedir. GROAG'ın bu görüşü, OLIVER 1948: 438, n. 10'da ve RÉMY 1989: 70'deki *stemma*'da desteklenmiştir. Her iki yazar da, Rufus'u M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus (P40) ile identifiye etmiştir. Fakat bu identifikasyon ECK 1991: 102 vdd.'na göre hatalıdır. ECK (*op.cit*) Ephesos'ta bulunan M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus'a (P40) ait bu yazıtı değerlendirerek söz konusu yazıtın bir onur anıtına değil fakat bir mezar anıtına ait olduğunu söylemiştir. Bu yazıtta zikredilen senatörün isminin Attaleialı vali Rufus'unki ile aynı olması, bunların akraba olma

⁷⁶ JAMESON, *op.cit.*; ECK, *op.cit*'e göre; Rufus Pamphylia'nın bilinen ilk senatörü olup, *senatus*'a Tiberius zamanında girmiş olmalıdır.

⁷⁷ Bk. P40 A belgesi, CIL III 6072; IGSK 13, 631; ECK 1991: 102; İPLİKÇİOĞLU 1983: 145 vd., no. 2.1.5 A.

olasılığını düşündürse de; bu senatörlerin aynı kişi olmalarının, zamansal durumları ve bilinen *cursus honorum*'ları dikkate alındığında, pek mümkün olmayacağı belirtilmiştir⁷⁸. OLIVER 1948: 438, n. 10; Cecilia Tertulla ile bir Marcus'un oğlu olan Rufus'a M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus'a (P40) ait olan P40, A belgesini de vererek O'nu L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un babası (P31), Calpurnius Rufus'un (P41) ise, dedesi olarak kabul etmiştir. RÉMY 1989: 70'deki *stemma*'da ise; Rufus, L. Calpurnius Longus'un (P03) babası, L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (P31) ise dedesidir. Bu jeneaoloji de ECK 1991:106 tarafından yeniden düzenlenmiş ve; Rufus, *senatorius* L. Calpurnius Longus'un (P03) babası, *consul* L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (P31) ve *Achaia proconsul*'ü Calpurnius Rufus'un (P41) ise, dedesi olabileceğini ifade etmiştir. Fakat, bu aile ilişkileri, CAMODECA 1996: 235 vd. tarafından, L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (P31) *consul*'lük görevinin İ.S. 148 yılına tarihlendirilmesiyle yeniden ele alınmıştır. Buna göre, M. Calpurnius Rufus; L. Calpurnius Longus'un (P03) babasıdır. Rufus, isim formülünde *Calpurnius cognomen*'ini taşıyan başka kişilerle (P31, P40, P41) muhtemelen akraba olsa da, bu akrabalık ilişkileri hakkında bir kesinlik yoktur⁷⁹. JAMESON, *op.cit.*'e göre; Rufus, annesinin adından ve Küçükasya için erken sayılabilecek bir dönemde *senatus* Sınıfı'na girmiş olmasından anlaşılabileceği gibi, İtali kökenli olmalıdır.

Annesinin onurlandırmasına ilişkin olan yazıtta (C) *praetorius* (ἀνὴρ στρατηγικός) olarak zikredilmiştir. Kendisinin adına dikilmiş bir onur yazıtı olan A belgesinde ise, *legatus Augusti pro praetore* unvanını taşımakta olup; hangi eyaletin valisi olduğunun yazılı olduğu kısım eksiktir. ATLAN – BOSCH 1947: 94 vd., bu onurlandırmanın *Lycia et Pamphylia* Eyaleti'ni bir çifte eyalet olarak düzenleyen Claudius zamanında, Rufus'un çifte eyaletin ilk valisi olmasıyla ilgili olduğunu söylemektedirler. SYME 1958a: 3'e göre ise; Rufus, bu çifte eyalette Claudius zamanında valilik yapmıştır. HALFMANN 1982: 641, Rufus'un 49 ya da 54 yıllarında *Lycia et Pamphylia* Eyaleti valisi olduğu söylemektedir. Fakat, Rufus'un A belgesinde belirtilen, Claudius zamanındaki *legatus Augusti pro praetore*'liği *Lycia et Pamphylia*'dan başka bir eyalette olmalıdır. Çünkü İ.S. 43 yılında Claudius tarafından kurulan eyalet sadece *Lycia* Eyaleti'ydi (İPLİKÇİOĞLU 2008: 5, n. 2). İPLİKÇİOĞLU 2008: 18 vd.'na göre, çifte eyalet (*Lycia et Pamphylia*) ancak İ.S. 70 yılında Vespasianus tarafından kurulmuş olmalıdır. Vespasianus zamanı (İ.S. 69–79) boyunca ise, bu eyalette görev yapan valilerin listesi İPLİKÇİOĞLU 2008: 19'da ortaya konulmuştur. Buna göre, Claudius zamanında vali olan Rufus'un, bu çifte eyaletin valisi olması olanaksızdır.

⁷⁸ JAMESON, *op.cit.*; *RE* Suppl. XIV (1974) 85, s.v. «Calpurnius, no. 110a» (ECK); ECK 1991: 103.

⁷⁹ L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (P31) *consul*'lüğünün tarihlendirilmesi ve ailenin yeni *stemma*'sı için bk. P03, n. 74.

P05
TI. CLAVDIVS AGRIPPINVS

A [Lykia/Oinoanda]

HEBERDEY – KALINKA 1896: 41 vdd., no. 60; DESSAU 1899: 199 vdd.; IGR III 500, col. II, st. 60–70; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 147 vd., no. 98, C:

... ||⁶⁰ σῶν νήσ{σ}ων καὶ μετὰ τοῦτο | Λυκιάρχης, ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου | Ἀ[ν]τωνείνου καὶ τῆς Λικιν|νίας Μαξίμας θυγάτηρ Ἰου|λία Λυσιμάχη, ἦν γαμεῖ Κλαύ||⁶⁵διος Δρυαντιανὸς Παταρ|εὺς ὁ Λυκισαρχήσας, πατήρ ὑ|πατικοῦ καὶ πενθερὸς καὶ | πάππος [κ]αὶ θεῖ[ος] συν|κλητικῶν κ[α]ὶ ὑπα|τικής γενε ||⁷⁰ ‘ἀπὸ] τοῦ [Κ]λα[δίου] Δρυ[αν]|τια[ν]ο[ῦ] καὶ [τῆ]ς Ἰου[λίας] Λυσιμάχ[ης] Κλα[ύ]διος Ἀγριπ|πειν[ος] ...]λ. νος καὶ Κλαυ|δί[α] Ἐ[λέ]ν[η], ἀπὸ τοῦ Κλαυδίου ||⁷⁵ Ἀγ[ρ]ιππείνου καὶ Αἰλίας | Πλατων[ίδ]ος Τιβέριος Κλαύ|διος [Δρυ]αντιανὸς Ἀντωνεῖ|νος καὶ Κλαυδία Ἀμμιανή | Δρυά[ν]τιλλα. κ.τ.λ. (PHI)

B [Lykia/Patara]

IGR III 674; TAM II 414; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 148, no. 98, D:

Bk. P11, E belgesi

C [Lykia/Rhodiapolis]

PETERSEN – LUSCHAN 1889: 124, no. 161, XVII A; XVIII D; IGR III 739; TAM II 905, col. XVII, st. 7 vd.; KOKKINIA 2000: XVII A; XVIII D; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 148, no. 98, E:

... |⁶ ... θεῖα Αἰλίας Π[λατ]ωνίδος | γυναικὸς Κλαυδ[ίου] Ἀγριππεί|νου συνκλητικο[ῦ], ζῶν]τι ἐπει|κῶς καὶ καλῶς, κ.τ.λ. (PHI)

D [Lykia/ Rhodiapolis]

IGR III 739; TAM II 905, col. XVIII, st. 53 vd.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 147, no. 98, E:

... |⁵³ ... θεῖος τῆς γυναικὸς τῆς Κλαυδίου | [Ἀγριππε]ίνου συνκλητικοῦ, κ.τ.λ. (PHI)

E [Italia/Roma]

AE 1947, 59; CFA 79; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 147, no. 98, B:

... | [L(ucius Antonius) Albus Ti(berius) Claudius Agrippinus | isdem co(n)s(ulibus) III [K(alendas) Iunias] | [in domum M(arci) Valeri] Iuniani magistri fratres Arvales ad [consummandum sacrum] deae Diae convenerunt [ibique inter cenam] | [M(arcus) Valerius Iunianus] mag(ister) Sex(tus) Caecilius Maximus Ti(berius) Iulius Cand[idus Capito M(arcus) Fabius Iuli]anus Heracleo Optatia[nus A(ulus) Avillius Urina]||[tius Quadratus 3 Claudius] Pollio L(ucius) Antonius Ti(berius) Claudius Agrippinus.

F [Italia/Roma]

CIL VI 2086, 32380; CFA 80, 99a; ILS 451, 5030, 5041; PASOLI 1950: 155 vdd., no. 69; AE 1998, 113; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 147, no. 98, A:

C(aio) Iulio Severo [M(arco) Iunio] | Rufino co(n)s(ulibus) III N[on](as) Ian(uarias)] | magisterio Avilli Qua[drati] | per promag(istrum) M(arcum) Fulvium Apronianum | in Capitolio votorum nuncupandorum causa pro salute Imp(eratoris) Caesaris Titi Aeli [Hadriani] | An-

*tonini Aug(usti) Pii p(atris) p(atriciae) fratres Arvales convenerunt M(arcus) [Fulvius] | Apro-
nianus promag(ister) M(arcus) Valerius Homullus L(ucius) Claudiu[s M]odestus | M(arcus)
Fabius Iulianus Heracleo O<p=C>ta<t=V>ianus M(arcus) Val(erius) I[u]nianus | C(aius)
Iulius Maximus Ti(berius) Claudius Agrippinus ——— etc.*

- PRO** PIR² C 776; RE III/2 (1899) 2672 vdd., s.v. «Claudius, no. 39» (GROAG); KP 1 (1979) 1210, s.v. «Claudius, no. II 2» (HANSLIK); DNP 3 (1997) 12, s.v. «Claudius, no. II 3» (ECK)
- LIT** WILHELM 1897; DESSAU 1899: 200 vdd.; JAMESON 1966: 125 vdd.; SHEID 1975: 77 vd.; ALFÖLDY 1977: 155, 166; HALFMANN 1979: 164 vd., no. 80; HALFMANN 1982: 640; REYNOLDS 1982: 116, 118; WÖRRLE 1988: 60 vd., n. 48; ŞAHİN 1991: 114; ADAK 1996: 137; BRANDT – KOLB 2005: 106; REITZENSTEIN 2005: 88
- TEM** İ.S. II. yy. ortaları
- ORI** Lykia/Patara
- STE** Tablo 20, *Stemma* 2
- CH** • *tribunus plebis*
• *consul suffectus* [A, B]
→ Harita 8
- FS** • *frater Arvalis* [F] (İ.S. 149?) [E] (İ.S. 155)

Lykia'daki ünlü Licinniuslar'ın jenealojisinin verildiği A belgesine göre; Lykia/Pataralı Agrippinus; Pataralı, Birlik Başrahibi Ti. Claudius Agrippinus'un⁸⁰ torunu, yine Birlik Başrahipliği yapmış olan *lykiarkhes* Ti. Claudius Dryantianus ile Lykia'dan Oinoandalı Licinnia Maxima⁸¹ ile *lykiarkhes* C. Iulius Demosthenes'in⁸² oğlu Iulius Antoninus'un⁸³ kızı olan Iulia Lysimakhe'nin oğludur (A). Karısı ise, Rhodiapolisli hayırsever Opramoas'ın erkek kardeşi, *lykiarkhes* Aelius? Apollonios III'ün kızı Aelia Platonis'tir (A). Kız kardeşi Claudia Helena⁸⁴, Lykialı bir senatör olan Ti. Claudius Flavianus Titi-
anus'un (P12) karısıdır. İki çocuğu olan Agrippinus'un kızı Claudia Ammiana Dryan-
tilla⁸⁵, *senatus* Sınıfı'na mensup Sulpicius Pollio'nun (P45) karısı; oğlu ise, senatör Ti. Claudius Dryantianus Antoninus'tur (P11).

Agrippinus'un Lykia'nın yönetici tabakasından oluşan ailesi⁸⁶ O'nun kariyeri açısından çok önemli olmuştur. Agrippinus, Roma vatandaşı olan ve Atlı Sınıfı kariyeri yapan babasından sonra, Rhodiapolisli ünlü Opramoas onuruna dikilen onur anıtının iki

⁸⁰ PIR² C 776; RE III/2 (1899) 2672 vdd., s.v. «Claudius, no. 39» (GROAG).

⁸¹ RE XIII/1 (1926) 500, s.v. «Licinius, no. 199» (STEIN).

⁸² PIR² I 288; RE X/1 (1918) 578, s.v. «Iulius, no. 206» (STEIN).

⁸³ PIR² I 153; RE Suppl. XIII (1973) 288, s.v. «Lykia» (JAMESON).

⁸⁴ RE III/2 (1899) 2889, s.v. «Claudius, no. 419» (GROAG).

⁸⁵ PIR² C 776; RE III/2 (1899) 2889, s.v. «Claudius, no. 401» (GROAG).

⁸⁶ Ailenin *stemma*'sı için bk. JAMESON 1966: 136 vdd.; HALFMANN 1979: 166.

yazıtındaki (C, D) συνκλητικός (*senatorius*) ifadesinde de görüldüğü gibi, *senatus* Sınıfı'na girmiştir. Bu yazıtlarda, görevi İ.S. 149/151 yıllarına tarihlenen *Lycia et Pamphylia* Eyaleti valisi Rupilius Severus'un zamanında Agrippinus'tan sadece senatör olarak bahsediliyor olması, O'nun muhtemelen *praetorius* olduğunu göstermektedir (ALFÖLDY 1977: 166). İ.S. 149? (F) ve 155 (E) yıllarında⁸⁷ Arval Kardeşler⁸⁸ arasında belgelenmektedir. Bu durum; Agrippinus'un o tarihler arasında senatör olarak aktif bir şekilde görev yaptığını göstermektedir. WÖRRLE 1988: 60, n. 48'e göre, Licinniuslar'ın jenealojisinin yapıldığı edisyonda st. 71'den sonra boş bırakılmış yerde O'ndan *demarkhos* (*tribunicus*)⁸⁹ ve *hypatikos* (*consularis*) olarak bahsedilmekte olup; bu da, Agrippinus'un *senatus* Sınıfı'na muhtemelen *adlectio inter tribunicios* yolu ile girmiş olduğunu göstermektedir. Agrippinus yaklaşık olarak İ.S. 115 yılı civarında doğmuş ve İ.S. 145/50 civarında *senatus*'a girmiş olmalıdır⁹⁰. Buna göre, REYNOLDS 1982: 116'da belirtilen, İ.S. 119 yılında *Asia* Eyaleti *procurator*'u olan aynı adlı kişi ile Agrippinus'un aynı kişi olması olanaksızdır.

Agrippinus'un *consul suffectus*'luğunun tarihine ilişkin kesin bir kanıt olmamakla birlikte, *Fasti Ostienses*'de bulunan *consul* listelerine ait bir fragmanda *cognomen*'i ---NVS ile biten kişinin Ti. Claudius Agrippinus olduğu; diğer *consul* eşinin ise, yine muhafaza olmuş *SEX(tus) praenomen*'inden ötürü, İ.S. 145/161 yıllarında *Dalmatia* Eyaleti *legatus*'u Sex. Aemilius Equester olabileceği düşünülmektedir (ALFÖLDY 1977: 166 n. 113). Agrippinus'un yaklaşık olarak *senatus*'a giriş tarihini ve olası *consul* eşinin kariyerini de göz önüne aldığımızda, O'nun *consul suffectus*'luğunu 151 yılından sonraya tarihleyebiliriz⁹¹.

⁸⁷ PASOLI 1950: 69; ALFÖLDY 1977: 169, n. 112; DNP 3 (1997) 12, s.v. «Claudius, no. II 3» (ECK).

⁸⁸ *Arvales fratres* (Arval Kardeşler): Roma'da Augustus tarafından kurulmuş 12 *ordo senatorius* üyesi rahibten oluşan dinsel bir cemiyettir, bk. KP 1 (1979) 629–631, s.v. «Arvales fratres» (ECK).

⁸⁹ Bk. yuk. A belgesi st. 72: ---Κλα[ύ]διος Ἀγρίππ[ει]ν[ος]...λ. Agrippinus'un *cursus*'da belirtilmesi gereken *tribunus plebis*'lik görevine ilk kez GROAG (PIR² C 776) dikkat çekerek, IGR III 500, col. II, st. 72 [78]'de, yazıtın resminde Agrippinus'un *demarkhos*, yani *tribunus plebis* unvanını okuduğunu, fakat transkripsiyonda bunun gözden kaçmış olduğunu belirtmiştir. Bu görüşe HALFMANN 1979: 164 vd., no. 80 tarafından da gönderme yapılmıştır.

⁹⁰ ALFÖLDY 1977: 169; WÖRRLE 1988: 60, n. 48.

⁹¹ PIR² C 776; ALFÖLDY 1977: 167; JAMESON 1966: 125 vd.; HALFMANN 1979: 164 vd., no. 80; WÖRRLE 1988: 60, n. 48; DNP 3 (1997) 12, s.v. «Claudius, no. II 3» (ECK).

P06
CLAVDIVS APELLINVS

A [Britannia/Rochester]

CIL VII 1046; *RIB* 1281; ERTEKİN 2002: 106, no. 11.2.1.:

Imp(eratori) Cae[s(ari) M(arco) Aur(elio) [[Seve]]][[ro Alex[andr]o]] Pi(o) F(elici) Aug(usto) | [[matr(i)] | [[I[mp(eratoris) Caes(aris) et ca]s(trorum)]] coh(ors) I F(ida) Vard(ullorum) ||⁵ [[m(illiaria) S(everiana) A(lexandriana)]] ballis(tarium) a solo re[sti]t(uit) | sub c(ura) Cl(audi) Apellini le[g(ati)] | Aug(ustorum) | instante Aur(elio) Quinto tr(ibuno).

PRO *PIR*² C 780

LIT LAMBRECHTS 1937: 46, no. 523; BARBIERI 1952: 201, no. 992; HALFMANN 1982: 642 vd.

TEM İ.S. III. yy.'ın birinci yarısı

ORI Pamphylia/Perge

CH • *legatus Augusti pro praetore provinciae Britanniae inferioris*
→ Harita 9

Pergeli *arkhiereus* ve *tribunus legionis II Traianae*⁹² L. Claudius Propinquianus Apellinus'un⁹³ torunu⁹⁴ olan Claudius Apellinus, yukarıdaki yazıttan anlaşıldığı gibi, Severus Alexander zamanında (İ.S. 222–235) *Britannia inferior* Eyaleti'nin⁹⁵ *praetor* seviyesindeki valiliğini üstlenmiştir.

Kariyeri hakkında başkaca bilgi sahibi olmadığımız Apellinus'un, yine yukarıdaki belgeden, *Britannia inferior*'da bir *ballistarium*'u⁹⁶ tamir ettirdiğini öğreniyoruz.

⁹² Bk. yuk. n. 64.

⁹³ Bk. *CIG* 4342b (1160'ta *addendum*); LANCKORONSKI 1890: 168, no. 39; *IGR* III 797; MERKEL-BACH – ŞAHİN 1988: 127, no.48: Ἰέρειαν τῆς προεστῶσης τῆς | πόλεως ἡμῶν θεᾶς Ἀρτέμιδος ἁσύλου | καὶ ἰέρειαν Ἀθηνᾶ[ς δι]ὰ βίου Κλ. Παυ[λ][ε]ῖν[αν] Ἀρτεμεισία[ν, θυ]γατέρ[α Κλ.] Ἀπε[λ]||⁵λεῖν[ου καὶ] Οὐλπ. Ἀρτεμεισίας ἀρχιερέων | Μ. Κλ. Ῥοτεῖλιος Οὐᾶρος ἑπαρχος ἱππέων | εἰλῆς α' κολωνῶν καὶ Λ. Κλ. Προπινκιανὸς Ἀ[π]ελλῖνος | χειλ(ιάρχος) λεγ. β' Τραιανῆς | τὴν μάμμην οἱ ἔγγονοι.

⁹⁴ BARBIERI 1952: 201, no. 992; HALFMANN 1982: 642 vd.

⁹⁵ Antikçağ'da Britannia diye adlandırılan ülke, Hadrianus Duvarı'na (*Hadrian's Wall*) kadar olan bugünkü İngiltere'yi, Cornwall'u ve Galler'i kapsıyordu. Ülke, İ.S. 43 yılında İmparator Claudius zamanında Roma eyaleti yapıldıktan sonra, İ.S. 440'a kadar Roma egemenliğinde kalmıştır. *Britannia* Eyaleti; Septimius Severus'un Clodius Albinus'u bertaraf etmesiyle, İ.S. 197'den kısa bir süre sonra, başkenti Londinium olan ve bir *consularis*'in yönetimine verilen *Britannia superior* ile başkenti Eboracum olan ve bir *praetorius*'un yönetimine verilen *Britannia inferior* olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Daha sonra, Diocletianus zamanında başka bölünmeler de olacaktır; Roma Çağı *Britannia*'sı için bk. *DNP* 2 (1997) 783–787, s.v. «*Britannia*» (ECK).

⁹⁶ *Ballistarium*, yaya benzeyen büyük askeri top makinaları olan *ballista*'ların çalıştırıldığı yerdi (Plaut. *Poen.* 1,1,74). Halat ve kayışlarla gerilen bu makinalarla büyük taşlar ve diğer türde toplar çok uzak mesafelere kadar (300 m.'nin üzerinde) atılabiliyordu. *Ballista*, Hellence

P07
TI. CLAVDIVS ATTALVS

A [Lykia/Ksanthos]

IGR III 613; *TAM* II 280; ERTEKİN 2002: 94, no. 9.3.1.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 154, no. 105:

Τιβ(έριον) · Κλ(αύδιον) · Ἄτταλον | συνκλητικόν, | Τιβ(ερίου) · Κλ(αυδίου) · Στασιθέ|μιδος
υἰόν · Κλ(αύδιος) · ||⁵ Τηλέμαχος | ό θεῖος · βουλῆς | καί δήμου ψηφίσ|ματι. (*PHI*)

PRO *PIR*² C 799; *RE* III/2 (1899) 2676, s.v. «Claudius, no. 67» (GROAG)

LIT BARBIERI 1952: 201, no. 993; HALFMANN 1982: 640; CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 223

TEM İ.S. III. yy.'ın birinci yarısı

ORI Lykia/Ksanthos

STE Tablo 21, *Stemma* 3

CA Lykia/Sidyma

CH • *senatorius*

Yukarıdaki yazıttan anlaşılacağı gibi, Attalus; Ti. Claudius Stasithemis'in⁹⁷ oğlu, *consularis* Ti. Claudius Telemachus'un (**P16**) ise, yeğenidir. Amcası tarafından Attalus için diktirilmiş bu onurlandırmada O'nun συνκλητικός (*senatorius*) olarak zikredilmesi dışında, kariyeri hakkında başkaca bilgiye sahip değiliz.

P08
TI. CLAVDIVS AVRELIVS ATTALVS

A [Lykia/Ksanthos]

TAM II 281; ERTEKİN 2002: 141 vd., no. 16.4.1.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 155, no. 107:

Τιβ(έριον) Κλ(αύδιον) Αύρηλιον Ἄτταλον | τὸν τῆς κρατίστης μνή|μης γενόμενον ἄνδρα
Τιβ(ερίας) · Κλ(αυδίας) | Ἀρσινόης τῆς καὶ Τηλεμα||⁵[χίδος — — — | — — —]. (*PHI*)

PRO *PIR*² C 807

LIT LAMBRECHTS 1937: 525; BARBIERI 1952: 201, no. 995; HALFMANN 1982: 640; CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 223

TEM İ.S. III. yy.'ın ikinci çeyreği

ORI Lykia/Ksanthos

STE Tablo 21, *Stemma* 3

CA Lykia/Sidyma

CH • *senatorius*

βάλλειν (“atmak”) sözcüğünden gelmekle birlikte, yalnızca Latince’de belgelenmiştir (bk. Plaut. *Capt.* 796; Prok. *BG* 1,22).

⁹⁷ *PIR*² 1031; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 199, n. 170.

Ti. Claudius Aurelius Attalus; *senatorius* Ti. Claudius Aurelius Telemachus'un (P09) babası, *consul* Ti. Claudius Telemachus (P16) ile Tiberia Claudia Arsasis'in⁹⁸ kızı Tiberia Claudia Arsinoe *alias* Telemachis'in⁹⁹ ise kocasıdır.

Yukarıdaki belge τὸν τῆς κρατίστης μνήμης γενόμενον ἄνδρα ifadesinden anlaşılacağı gibi Attalus'un ölümünden sonra onun onuruna dikilmiş bir anıttır. *Ordo senatorius* için kullanılan κράτιστος (= "son derece güçlü") sıfatının burada zikredilmesi, O'nun bir *senatorius* olduğunu göstermektedir.

Karısının babası Ti. Claudius Telemachus'un (P16) *consul* lüğü, İ.S. III. yy.'ın başına tarihlendiğine göre; Attalus'un devlet kariyerini İ.S. III. yy.'ın ikinci çeyreğine tarihleyebiliriz.

P09 TI. CLAUDIVS AVRELIVS TELEMACHVS

A [Lykia/Sidyma]

BENNDORF – NIEMANN 1884: 67, no. 41, 42; *IGR* III 581; *TAM* II 194 (sağ); ERTEKİN 2002: 95, no. 9.3.2.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 156, no. 108:

Bk. P16, C belgesi, st. 13 vd.

- PRO** *PIR*² C 809; *RE* III/2 (1899) 2679, s.v. «Claudius, no. 80» (GROAG)
- LIT** LAMBRECHTS 1937: 47, no. 526; BARBIERI 1952: 266, no. 1515; HALFMANN 1982: 640; CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 220, 224
- TEM** İ.S. III. yy.'ın son çeyreği
- ORI** Lykia/Ksanthos
- STE** Tablo 21, *Stemma* 3
- CA** Lykia/Sidyma
- CH** • *senatorius*

Ti. Claudius Aurelius Telemachus; *consul* Ti. Claudius Telemachus (P16) ile Tiberia Claudia Arsasis'in¹⁰⁰ kızı olan Tiberia Claudia Arsinoe *alias* Telemachis¹⁰¹ ile Ti. Claudius Aurelius Attalus'un (P08) oğludur.

P16, C belgesi, st. 13 vd.'nda geçen συνκλητικός (*senatorius*) ifadesi dışında Telemachus'un *cursus honorum*'u hakkında başka bilgiye sahip değiliz. Telemachus'un kariye-

⁹⁸ Bk. P16, B belgesi, st.1; ayrıca, *PIR*² C 1073; *RE* III/2 (1899) 2889, s.v. «Claudius, no. 404» (GROAG).

⁹⁹ Bk. P16, C belgesi, st.12; ayrıca, *PIR*² C 1074; *RE* III/2 (1899) 2889, s.v. «Claudius, no. 405» (GROAG).

¹⁰⁰ Tiberia Claudia Arsasis için bk. P08, n. 98.

¹⁰¹ Tiberia Claudia Arsinoe *alias* Telemachis için bk. P08, n. 99.

rini, dedesi Ti. Claudius Telemachus'un (P16) İ.S. III. yy.'ın ilk çeyreğine tarihlendirilmesi göz önüne alınacak olursa, İ.S. III. yy.'ın son çeyreğine tarihleyebiliriz.

P10 CLAVDIVS CASSIVS (*vel* CAESIVS) AGRIPPINVS

A SHA Avid. 13,6 vdd.:

Vixerunt igitur posterii Avidii Cassii securi et ad honores admissi sunt. sed eos Commodus Antoninus post excessum divi patris sui omnes vivos incendi iussit, quasi in factione depr[a]ehensos.

B [Lykia/Oinoanda]

HEBERDEY – KALINKA 1896: 41 vdd., no. 60; DESSAU 1899: 199 vdd.; IGR III 500, col. II, st. 65–81; ERTEKİN 2002: 93, no. 9.2.5.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 160, no. 112:

... ||⁶⁵ Κλαύδιος Δρυαντιανὸς Παταρ|εὺς ὁ λυκιοαρχήσας, πατήρ ὑ|πατικοῦ καὶ πενθερὸς καὶ | πάππος [κ]αὶ ἐπί|παππος συν||⁷⁰κλητικῶν κ[α]ὶ ὑπα|τικῆς γενε|ᾶς. [Ἀπὸ] τοῦ [Κ]λαυ[δίου] Δρυ[αν]τια[ν]ο[υ] καὶ [τῆ]ς Ἰου[λίας] Λυ|σιμάχ[ης] Κλα[ύ]διος Ἀγριπ|πειν[ος] ...]λ. νος καὶ Κλα[ύ]δι[α] Ἑ|λέ[ν]η. Ἀπὸ τοῦ Κλαυδίου ||⁷⁵ Ἀγ[ρ]ιππείνου καὶ Αἰλίας | Πλατων[ίδ]ος Τιβέριος Κλαύδιος [Δρυ]αντιανὸς Ἀντωνεῖ|νος καὶ Κλαυδία Ἀμμωνή | Δρυά[ν]τιλλα. Ἀπὸ τοῦ Δρυαν||⁸⁰τιανοῦ Ἀντωνείων Κλαύδιος | Κά[σ]ιος Ἀγριππείνος.
(PHI)

PRO PIR² C 828; RE III/2 (1899) 2691, s.v. «Claudius, no. 93» (GROAG)

LIT WILHELM 1897; DESSAU 1899: 200; LAMBRECHTS 1937: 21, no. 116; BARBIERI 1952: 39, no. 146; LAMBRECHTS 1972: 174, no. 1169a; HALFMANN 1982: 640

TEM İ.S. III. yy.'ın birinci yarısı

ORI Lykia/Patara

STE Tablo 20, *Stemma* 2

CH • *senatorius*

Claudius Cassius (*vel* Caesius) Agrippinus; Birlik Başrahipliği yapmış *lykiarkhes* Ti. Claudius Dryantianus'un oğlu olan, Pataralı *consul suffectus* Ti. Claudius Agrippinus'un (P05) torunu, *senatorius* Ti. Claudius Dryantianus Antoninus (P11) ile Doğu kökenli İ.S. 166 yılı *consul*'ü Avidius Cassius'un¹⁰² kızı Avidia Cassia Alexandria'nın (PIR² A 512) oğludur. Yukarıdaki yazıtta ἐπίπαππος συνκλητικῶν καὶ ὑπατικῆς γενεᾶς ifadesinden anlaşılacağı gibi, Cassius Agrippinus *senatus* Sınıfı mensubu bir aileye mensuptur; bu nedenle, kendisi de büyük olasılıkla *senatus* Sınıfı'na mensup olmalıdır.

¹⁰² DNP 2 (1997) 369, s.v. «Avidius, no. 1» (ECK).

Agrippinus'un B belgesi st. 81'de zikredilen *gens* adı kesin değildir. *PIR*² C 828, bunu Cas[s]ius olarak değerlendirirken; GROAG¹⁰³, Ca[e]sius olarak değerlendirilmiştir.

GROAG (*loc.cit.*), Cassius Agrippinus'un İ.S. 214 yılına tarihlenen ve C. Sulpicius Pollio'nun da (P35) Arval Kardeşler Kurulu'nun *promagister*'i olarak adının zikredildiği *CIL* VI 2103'ün A kısmında adı geçen bir Agrippinus ile aynı kişi olabileceğini belirtmiştir.

P11

TI. CLAVDIVS DRYANTIANVS ANTONINVS

A *Cod. Iust.* 9,8,6:

Paulus de publicis iudiciis. meminisse oportebit, si quid contra maiestatem imperatoris commissum dicatur, etiam post mortem rei id crimen instaurari solere, posteaquam divus Marcus depitiani utpote senatoris, qui Cassiani furoris socius fuerat, bona post mortem fisco vindicari iussit et nostro tempore multis heredibus ablata sunt.

B *SHA Avid.* 9,3 vd.:

Nam et Alexandriae, filiae Cassii, et genero Druentiano liberam evagandi, ubi velle<n>t, potestatem dedit.

C *SHA Aur.* 26,12 vd.:

Filii autem Cassii et amplius media parte acceperunt paterni patrimonii, et auro atque argento adiuti, mulieres autem etiam ornamentis.

D [Lykia/Oinoanda]

HEBERDEY – KALINKA 1896: 41 vdd., no. 60; DESSAU 1899: 199 vdd.; *IGR* III 500, col. II, st. 75–80; ERTEKİN 2002: 93, no. 9.2.5.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 164, no. 119, C:

Bk. P10, B belgesi, st. 75–80

E [Lykia/Patara]

IGR III 674; *TAM* II 414; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 164, no. 119, D:

Τιβέριος Κλαύ[δ]ιος Τιβερίου Κλαυδίου Ἀγρίπ[π]εινίου ὑπάτου [υἱὸς Κυρεῖνα — — — τὰς ἐξέ]ιδρας τῇ γλυκυτάτ[ῃ] πατρίδι ἀνέθηκεν]. (*PHI*)

PRO *PIR*² C 859; *RE* Suppl. I (1903) 319, s.v. «Claudius, no. 141» (GROAG); *DNP* 3 (1997) 16 vd., s.v. «Claudius, no. II 28» (ECK)

LIT DESSAU 1899: 200 vdd.; WILHELM 1897; LARSEN 1946: 61; PFLAUM 1968/9: 221 vd.; HALFMANN 1979: 197, no. 129; HALFMANN 1980: 640

TEM İ.S. II. yy.'ın ikinci çeyreği

¹⁰³ *RE* III/2 (1899) 2691, s.v. «Claudius, no. 93».

ORI Lykia/Patara
 STE Tablo 20, *Stemma* 2
 CH • *senatorius*

Antoninus; *lykiarkhes* Tib. Claudius Dryantianus'un torunu; Pataralı *consul* Ti. Claudius Agrippinus'un (P05) ise, oğludur (A, D). Suriyeli İ.S. 166 yılı *consul*'ü Avidius Cassius'un¹⁰⁴ kızı Avidia Alexandra (A) ile evli olan Antoninus'un, *senatus* mensubu Claudius Cassius (*vel* Caesius) Agrippinus (P10), Claudia Vettia Agrippina (*PIR*² C 859), Maeciana Alexandra ve Claudia Dryantilla Platonis¹⁰⁵ adında dört çocuğu olmuştur.

B ve C belgelerinde, O'nun; Marcus Aurelius'a isyan eden *usurpator* kayınbabası Avidius Cassius'un kızına, yani Antoninus'un karısı Avidia Alexandra'ya bıraktığı mirastan söz edilmektedir. A belgesine göre ise, Antoninus; kayınbabası Avidius Cassius'un isyanına katılmış; fakat, Marcus Aurelius tarafından korunmakla birlikte, serveti elinden alınarak cezalandırılmıştır.

Babası Agrippinus'un (P05) devlet kariyerini İ.S. ca. 150'ye tarihlendiğini göz önünde bulundurursak, Antoninus'un *cursus honorum*'unu da İ.S. II. yy.'ın ikinci çeyreğine tarihleyebiliriz.

P12

TI. CLAUDIVS FLAVIANVS TITIANVS Q. VILIVS PROCVLVVS L. MARCIVS CELER M. CALPV RNIVS LONGVS

A SHA Aur. 26,11,1–26,12,4:

... *deportatus est Heliodorus, filius Cassi, et alii liberum exilium acceperunt cum bonorum parte[m]. filii autem Cassii et amplius media parte acceperunt paterni patrimonii, et auro atque argento adiuti, mulieres autem etiam ornamentis: ...*

B [Lykia/ Oinoanda]

HEBERDEY – KALINKA 1896: 41 vdd., no. 60; DESSAU 1899: 199 vdd.; IGR III 500, col. III, st. 15–23; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 178, no. 135, A:

... ||¹⁵ Ἀπὸ τῆς Κλαυδία[ς] Ἑλένης | τῆς θυγατρὸς Κλ[α]υδίου [Δ]ρυ|αντιανοῦ καὶ ἀπ[ὸ] Κλαυδ[ί]ου | Τίτιανοῦ συνκλ[η]τικοῦ θυ[γ]ατέρες Κλαυδι[α] Τίτια[ν]ῆ ||²⁰ καὶ Κλαυδία Του[λ]ία <Οὐει[λ]ία> Πρόκλα ἡ γαμηθεῖσα Γαίῳ Κλαυδίων Κλήμεντι Λικιννι[α]νῶ | ὑπατικῶ. (PHI)

¹⁰⁴ DNP 2 (1997) 369, s.v. «Avidius, no. 1» (ECK).

¹⁰⁵ *PIR*² C 859; *RE* III/2 (1899) 2890, s.v. «Claudius, no. 415» (GROAG).

C [Lykia/Patara]

HICKS 1889: 78 vd., no. 31; IGR III 665; TAM II 419 DE, st. 27 vd.; EF, st. 34 vd.; FG, st. 41 vd.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 178, no. 135, B:

(DE)

... [Ἀννίαν Σεβαστήν | Φαυστεινήν, Αὐτοκράτ|τορος Καίσαρος Μάρ|κου Αὐ<ρ>ηλίου Ἀντωνεῖ||²⁵νου Σεβαστοῦ γυναῖκα, | τὴν ἰδίαν εὐεργέτιν, | Τιβέριος Κλ(αῦδιος) Φλαουιανὸς | Τιτιανὸς καὶ Κλ(αυδία) Οὐ(ειλία) Πρόκλα.

(EF)

| [Αὐτοκράτορα Καίσαρα | Μάρκον Αὐρήλιον] | Ἀντωνεῖνον Σεβαστόν, | τὸν σωτήρα καὶ εὐεργέτην | παντὸς γένους καὶ οἴκου | τοῦ ἑαυτοῦ, Τιβέριος ||³⁵ Κλ(αῦδιος) Φλαουιανὸς Τιτιανός.

(FG)

| [Αὐτοκράτορα Καίσαρα | Λούκιον Αὐρήλιον Οὐήρον] | Σεβαστόν, τὸν σωτήρα | καὶ εὐεργέτην παντὸς ||⁴⁰ γένους καὶ οἴκου τοῦ | ἑαυτοῦ, Τιβέριος | Κλ(αῦδιος) Φλαουιανὸς Τιτιανός. (PHI)

D [Lykia/Patara]

IGR III 667; ILS 8835; TAM II 426; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 178, no. 135, C:

[Τ]ιβ(έριον) · Κλ(αῦδιον) · Φλαουιανὸν | Τιτιανὸν Κοίντον Οὐίλιον | Πρόκλον Λούκιον Μάρκιον | Κέλερα Μάρκον Καλπούρνι||⁵ον Λόνγον, δέκα ἀνδρῶν πρῶ|τ<ω>ν, χειλιάρχον πλατύσημον | λεγεῶνος πέμπτης Μακεδον|κῆς, ταμίαν Κύπρου, δήμαρχον | [κ]α[ι] στρατηγὸν δήμου Ῥωμαίων, πρεσ||¹⁰βευτὴν Πόντου καὶ Βειθυνίας, ἔπαρ|[χο]ν σειτομετρίου δήμου Ῥωμαίων, | [ἀ]νθύπατον Κύπρου, ἐπιμελητῆ[ν] | [ὁδ]οῦ Κλωδίας Κασσίας Ἀννίας [Κι]|<μ>ινίας, ἔτι δὲ καὶ Φλαμινίας, ||¹⁵ ca. Οὐλία Πρόκλα τὸν φ[ίλ]|τατον πατέρα. *vacat* (PHI)

E [Lykia/Patara]

JAMESON 1966: 129; AE 1967, 519; AE 1968, 499; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 178, no. 135, D:

Ἄφθορος οἰ|κονόμος | Κλαυδίου Τιτι|ανοῦ τοὺς θρέ||⁵ψαντας Εὐψυχον | καὶ Ἡράκλειαν μν|ήμης χάριν ἤ|ρωας. (PHI)

PRO PIR² C 870; RE III/2 (1899) 2721, s.v. «Claudius, no. 154» (GROAG)

LIT WILHELM 1897; WALTON 1929: 66; JAMESON 1966: 134 vdd.; PFLAUM 1968/9: 121; HALFMANN 1979: 184, no. 107; HALFMANN 1982: 640 vd.; RÉMY 1989: 74 vd., no. 56

TEM ἱ.Σ. ΙΙ. γγ. ὀrtaları

ORI Lykia/Patara

STE Tablo 20, *Stemma* 2; Tablo 23, *Stemma* 5

CA Lykia/Kadyanda

CH

- *Xvir stlitibus iudicandis* [D]
- *tribunus militum legionis V Macedonicae* [D]
- *quaestor provinciae Cypri* [D]
- *tribunus plebis* [D]
- *praetor* [D]

- *legatus proconsulis pro praetore provinciae Ponti et Bithyniae* [D]
 - *praefectus frumenti dandi* [D]
 - *proconsul provinciae Cypri* [D]
 - *curator viarum Clodiae, Cassiae, Anniae, Ciminiae, Flaminiae* [D]
- Harita 10

Cl. Fl. Titianus; Kadyandalı Claudius Flavianus ile Pataralı Vilia Procula'nın¹⁰⁶ oğludur. JAMESON 1966: 134, Vilia Procula'nın Claudius Flavianus Titianus'un büyükannesi olması gerektiğini söylemektedir. C belgesi, İmparatorlar Marcus Aurelius, Lucius Verus ile İmparatoriçe Annia Augusta Faustina'ya, *Pontus-Bithynia*'nın henüz imparator eyaleti olarak düzenlenmeden önce (İ.S. 162 yılından önce), bu eyaletin *legatus*'luğunu yapmış (D) Ti. Claudius Flavianus Titianus isimli biri tarafından diktirilmiş adak yazıtlarıdır. HALFMANN 1979: 184, no. 107, bu adak yazıtlarını diktiren aynı isimli kişi ile Titianus'u tanımlıyarak, O'nun kronolojik olarak Vilia Procula'nın torunundan ziyade oğlu olması gerektiğini belirtmektedir. Claudius Flavianus Titianus; *consul* Agrippinus'un (P05) kızkardeşi Claudia Helena'nın¹⁰⁷ kocası, Claudia Titiana ile *consul* C. Claudius Clemens Licinnianus'un (P42) karısı olan Claudia Vilia Procula'nın¹⁰⁸ babasıdır (B)¹⁰⁹. Titianus, Lydai'dan İ.S. 140/41 yıllarında *arkhiereus* olan C. Iulius Heliodorus ile evli bir başka Claudia Vilia Procula'nın ise kardeşidir¹¹⁰. Claudius Flavianus Titianus'un akrabalık ilişkilerine dair bir başka bilgiyi ise, A belgesinden edinmekteyiz; buna göre, Suriyeli *usurpator* Avidius Cassius'un kızı ile evli olan karısının yeğeni, Avidius Cassius'un ölümünden sonra O'nun çocuklarının bakımını Claudius Flavianus Titianus ve karısı Claudia Helena üstlenmişlerdir (PFLAUM 1968/9: 121 vd.).

İsminin tamamının zikredildiği D belgesinde, Claudius Flavianus Titianus'un devlet kariyerine dair detaylı bilgiler bulunmaktadır. Buna göre; kariyerine *vigintiviratus* memuriyetlerinden *Xvir stlitibus iudicandis*, yani Roma Kenti'nde, medeni hukukun işleyişinden sorumlu bir hâkimler kurulunda görev yapan 10 kişilik *senatus* adaylarından biri olarak başlamıştır. Daha sonra İ.S. 106–160 yılları arasında *Moesia inferior* 'da bulunan *legio V Macedonica* 'da askeri *tribunus* 'luk hizmeti veren Titianus kariyerine sırayla *Cyprus* Eyaleti *quaestor* 'luğu, *tribunus plebis* 'lik ve ardından *praetor* 'luk ile devam

¹⁰⁶ Vilia Procula için bk. JAMESON 1966: 130 vdd.; 134 vd.; HALFMANN 1979: 173.

¹⁰⁷ HALFMANN 1979: 184, no. 107; HALFMANN 1982: 641; ayrıca Claudia Helena için bk. P05, n. 84.

¹⁰⁸ WALTON 1929: 66; JAMESON 1966: 134 vd.; PFLAUM 1968/9: 122'ye göre; B belgesinde, Claudius Flavianus'un kızının adının bulunduğu kırık kısım Iulia yerine Vilia olarak tamamlanmalıdır.

¹⁰⁹ Aile *stemma* 'sı için bk. HALFMANN 1979: 185.

¹¹⁰ JAMESON 1966: 134; HALFMANN 1979: 184, no. 107; HALFMANN 1982: 641; ayrıca bu konuya ilişkin olarak aile *stemması* için bk. HICKS 1899: 58; TAM II: s. 45.

etmiştir. Titianus, bundan sonra *Pontus-Bithynia* Eyaleti'nde vali yardımcılığı yapmış, bu görevin ardından ise, tekrar Roma Kenti'ne dönerek *praefectus frumenti dandi* memuriyetini, yani Roma Kenti'nde parasız hububat dağıtımından sorumlu *praefectus*'luk görevini icra etmiştir. Bu son hizmetinin ardından *Cyprus* Eyaleti *proconsul*'ü olan Titianus, bir kez daha Roma'ya dönerek burada *Clodia*, *Cassia*, *Annia*, *Ciminia*, *Flaminia* yollarının bakım ve onarımından sorumlu olduğu *curator*'luk memuriyetini üstlenmiştir.

P13 TI. CLAUDIUS STASITHEMIS

A [Lykia/Ksanthos]

FdXanth VII 92:

[Τιβέριον ΚΛ]αύδιον Στασιθέμιδος δις τοῦ Τηλεμά[χου — — — Κ]υρείνα Τηλέμαχον, φιλοσέβαστον καὶ φιλό[πατριν, Ῥωμαῖο]ν καὶ Ξάνθιον καὶ Παταρέα καὶ Μυρέα, πολειτευόμενον | [δὲ καὶ ἐν ταῖς κατ]ὰ Λυκίαν πόλεσι πάσαις, τὸν τῶν Αὐτοκρατόρων ξέ||⁵[νον, χειλιάρχον] λεγεῶνος δ Σκυθικῆς, τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ | [γραμματέα Λυκί]ων τοῦ κοινοῦ, ἀρχιερατεύσαντα τῶν Σεβαστῶν καὶ γραμμα[τεύσαντα καὶ ἀγω]νοθετήσαντα ἐν τῇ ἡγμένη ἰσολυμπίῳ πενταετηρικῇ | [πανηγύρει ἐν τῷ] παρ' ἡμῖν ἀγιωτάτῳ ἱερῷ τῆς Λητοῦς εὐσεβῶς καὶ φιλοδό[ξως, χαρισάμεν]ον δὲ καὶ ἀργυρικὰς τῇ πόλει καὶ τῷ ἔθνει ἐπιδόσεις, ||¹⁰ [ιερατεύσαντα τ]οῦ ἔθνους θεᾶς Ῥώμης, τετειμημένον ἐν πάσαις | [ταῖς κατὰ Λυκία]ν πόλεσι καὶ ὑπὸ Λυκίων τοῦ κοινοῦ ταῖς πρώταις καὶ | [δευτέραις καὶ τ]ρίταις τειμαῖς, τειμώμενον δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Λυκίων | [ἔθνους κατ' ἔ]τος διὰ παντός, προγόνων ὑπάρχοντα στρατηγῶν | [— — — γραμ]μα- τέων πρυτανέων γυμνασιάρχων τῶν πόλλα ||¹⁵ [καὶ μεγάλα τῷ ἔ]θνει καὶ ταῖς πόλεσι παρασχομένων ἐν πολε[ι]τείαις, | [— — — ἀργυ]ρικαῖς ἐπιδόσεσι, ἀναθέσει κοινείων, ἄνδρα μεγάλ[ο]ν φρονα — — —] λόγῳ καὶ ᾗθει καὶ δικαιοσύνη διαφέροντα, | [— — —] *vac.* ἔνεκεν. (*PHI*)

B [Lykia/Ksanthos]

IGR III 613; *TAM* II 280; ERTEKİN 2002: 94, no. 9.3.1.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 154, no. 105:

Bk. P07, A belgesi, st. 3 vd.

C [Lykia/Sidyma]

BENNDORF – NIEMANN 1884: 67, no. 41, 42; *IGR* III 581; *TAM* II 194 (sol); CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 214 vdd.; ERTEKİN 2002: 95, no. 9.3.3. B; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 204 vd., no. 174, A:

Bk. P16, B belgesi, st. 6 vd.

D [Lykia/Sidyma]

BENNDORF – NIEMANN 1884: 67, no. 41, 42; IGR III 581; TAM II 194 (sağ); CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 214 vdd.; ERTEKİN 2002: 95, no. 9.3.3. A; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 133, no. 77, A:

Bk. P16, C belgesi, st. 11

PRO PIR² C 1032; RE III/2 (1899) 2871, s.v. «Claudius, no. 356» (GROAG)

LIT BARBIERI 1952: 263, no. 1004; HALFMANN 1982: 640; CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 223

TEM İ.S. III. yy.'ın birinci yarısının sonu ya da ikinci yarısı.

ORI Lykia/Ksanthos

STE Tablo 21, *Stemma* 3

CA Lykia/Sidyma

CH • *senatorius*

Stasithemis; Ksanthos ve Pinara vatandaşı (C) Tiberia Claudia Arsasis¹¹¹ ile *consularis* Ti. Claudius Telemachus'un (P16) oğlu; Tiberia Claudia Arsinoe *alias* Telemachis'in¹¹² ise, kardeşidir (D). Annesinin onurlandırıldığı C belgesinde ve babası Telemachus'un onurlandırıldığı D belgesinde aile fertleri için kullanılan κράτιστος (= *egregius* = “son derece güçlü”) sıfatı, Stasithemis'in ailesinin devlet aristokrasisine ait olduğunun bir ifadesidir.

Yazıtlarda *senatorius* olarak tanımlanan Stasithemis'in devlet kariyeri hakkında başkaca bilgiye sahip değiliz. Babası *consularis* Telemachus'un (P16) devlet kariyerini İ.S. III. yy.'ın ilk çeyreğinde yapmış olduğunu göz önünde bulundurursak; Stasithemis'in, kariyerini aynı yüzyılın ortalarına tarihleyebiliriz¹¹³.

P14 TI. CLAUDIVS TELEMACHVS

A [Lykia/Ksanthos]

HEBERDEY 1897: 69; IGR III 614, 1517; TAM II 279; ERTEKİN 2002: 96, no. 9.3.4. C; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 205, no. 174, C:

[T]ιβέριον Κλαύδιον Τηλέμαχον, | τὸν ἀρίστης μνήμης λαμπρό[τ]ατον ὑπα[τικó]ν, γενόμενον | [ἀν]θύπατον [τῆς Ἀ]φρικῆς, Τιβέρι[5]οι Κλαύδιοι ca. 5 κ]αὶ Τηλέμ[α]χος καὶ ca. 10]κῆ τὸν | [ἐαυτῶν πάππον?]. (PHI)

¹¹¹ Tiberia Claudia Arsasis için bk. P08, n. 98.

¹¹² Tiberia Claudia Arsinoe *alias* Telemachis için bk. P08, n. 99.

¹¹³ ERTEKİN 2002: 95, no. 9.3.3., bu tarihlendirmeyi İ.S. III. yy.'ın ilk yarısının sonuna ya da ikinci yarısına yapmaktadır.

PRO	PIR ² C 1037; RE III/2 (1899) 2881, s.v. «Claudius, no. 364» (GROAG); DNP 3 (1997) 21, s.v. «Tib. Claudius Telemachus, no. II 66» (ECK); THOMASSON 2009: 162, no. 39:154
LIT	LAMBRECHTS 1937: 23, no. 141; GROAG 1939: 122; BARBIERI 1952: 45, no.175; HALFMANN 1982: 640; CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 223; 225; SYME 1995: 281; THOMASSON 1996: 96 vd., no. 136; SLAVICH 2003: 278 vd.
TEM	İ.S. III. yy.'ın birinci yarısı
ORI	Lykia/Ksanthos
STE	Tablo 21, <i>Stemma</i> 3
CH	• <i>proconsul provinciae Africae</i> [A] → Harita 11

Lykia'nın Ksanthos kentinde bulunmuş olan yukarıdaki yazıtta, Ti. Claudius Telemachus isimli bir *senatorius*, *Africa* Eyaleti *proconsul*'ü olarak zikredilmektedir. Bu kentte ve Sidyma'da bulunmuş yine Ti. Claudius Telemachus adını taşıyan *senatus* mensubu kişiler için başkaca onurlandırma yazıtları bulunmaktadır. Bu yazıtlar bu adı taşıyan, senatörlerin aile ilişkileri ya da *cursus honorum*'ları hakkında bilgiler veriyor olsa da; bu bilgilerin kısıtlı olması ve, aynı ismi taşımalarına karşın, kariyerleri incelendiğinde bu kariyerlerin düzensiz bir silsile izlediğinin görülmesi, söz konusu yazıtların farklı Telemachuslar'a ait olabileceğini göstermiştir. Lykia kökenli ve *senatus* mensubu olduğu kesin olan iki farklı Telemachus bulunmaktadır. P15, A belgesinde adı geçen Telemachus ile P16, B ve C belgelerinde detaylı *cursus honorum*'uyla zikredilen Telemachus'un yazıtlarında belirtilen görevlerin hiyerarşisi ve niteliği bunların farklı kişiler olduğunu göstermektedir. Fakat, genel geçer bir görüş olarak; Telemachus (P16) ile Telemachus (P14) identifiye edilmiştir¹¹⁴. Bu idetinfikasyon beraberinde çeşitli problemler getirmektedir. THOMASSON 1996: 96 vd., no. 136, bu sorunlara değinmiş, *Africa* Eyaleti *proconsul*'ü olarak zikredilen Telemachus ile *consularis* Ti. Claudius Telemachus'un (P16) çok büyük bir olasılıkla farklı kişiler olduğunu belirtmiştir. Yukarıdaki Ksanthos belgesinde, Telemachus'un *Africa proconsul*'lüğü öncesinde nasıl bir kariyer yaptığı gösterilmemiştir. Bu nedenle O'nun, P16 ile özdeş olabileceği düşünülse de, P16'nın detaylı *cursus honorum*'unun verildiği aşağıdaki belgelerde (P16, B ve C belgesi), eğer O *Africa proconsul*'lüğü görevini üstlenmişse, bunun belirtilmiş olması gerekirdi. Tabii, bu yazıtlar (P16, B ve C belgesi), P16'nın *proconsul*'lük görevinden önce de yazılmış olabilir. Herhalûkârda, elimizdeki kısıtlı somut verilere göre, daha önce *Africa* Eyaleti *proconsul*'lüğüne yaptığına dair hiç bir kanıt olmayan P16 ile *proconsul* sıfatıyla onurlandırılan P14'ü ayrı kişiler olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır.

¹¹⁴ PIR² C 1037; RE III/2 (1899) 2881, s.v. «Claudius, no. 364» (GROAG); DNP 3 (1997) 21, s.v. «Tib. Claudius Telemachus, no. II 66» (ECK) ERTEKİN 2002: 96, no. 9.3.4. C; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 204 vdd., no. 174.

THOMASSON 1996: 96 vd., no. 136, P14'ü İ.S. III. yy.'ın başına koymaktadır. Yazara göre, CHRISTOL – DREW-BEAR 1991'de ve *FdXanth* VII 279 vdd.'nda tarihlendirmesi yapılan diğer iki Telemachus'a (P15 ve P16) nazaran Ti. Claudius Telemachus (P14) daha erken bir zamana ait olmalıdır.

P15 TI. CLAUDIVS TELEMACHVS

A [Lykia/Ksanthos]

CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 197 vd.; SEG 41, 1394; ERTEKİN 2002: 96, no. 9.3.4. D; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 206 vd., no. 175:

(A)

[— — — | Τιβ. Κλαύδιος | Τη]λέμα|[χος ύ]πατικὸς ||⁴ [ὁ π]ατήρ.

(B)

[— — —] Καπηνατίων, πρεσβευτὴν Ἀχαΐας δις, ἀνθύ[πα]|τον Κύπρου, ἡγεμόνα λεγεῶνος τετάρτης [Σκυ]|θηκῆς, ὕπατον, πρεσβευτὴν Ἀσίας, οἰκιστὴν Λα[ο]||⁴δικέων καὶ Ἱεραπολειτῶν, λογιστὴν Τρωαδέων | καὶ πάλιν λογιστὴν Ἐφεσίων Τραλλιανῶν | Μαγνήτων Μειλησίων *vac.* ἡ πατρίς.

PRO DNP 3 (1997) 21, s.v. «Tib. Claudius Telemachus, no. II 67» (Eck)

LIT CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 216 vdd.; THOMASSON 1996: 96 vd., no. 136

TEM İ.S. III. yy.'ın birinci yarısı

ORI Lykia/Ksanthos

STE Tablo 21, *Stemma* 3

CH • *legatus proconsulis pro praetore provinciae Achaiae (bis)*
• *proconsul provinciae Cypri*
• *legatus Augusti legionis IV Scythicae*
• *consul*
• *legatus proconsulis (pro praetore?) provinciae Asiae*

FE • *curator Capenatium*
• οἰκιστὴς Λαοδικέων καὶ Ἱεραπολειτῶν
• *curator Troadorum*
• *curator civitatis Ephesiorum, Trallianorum, Magnedorum, Milesiorum*
→ Harita 12

Telemachus; yukarıdaki belgenin Lykia/Ksanthos'tan çıkmış olması ve Lykia'da bu ismi taşıyan başka kişilerin bulunmasından ötürü, Lykia/Ksanthos kökenli olmalıdır. P15, Lykia kökenli olan diğer Ti. Claudius Telemachuslar'la (P14 ve P16) çok büyük ihtimalle akraba olup; bu akrabalık ilişkisinin ne şekilde olduğu tam olarak bilinmemektedir. Lykialı Ti. Claudiuslar'la ilgili olarak, CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 223 vd.'nda ve-

rilen aile ilişkileri ile soy ağacına, ayrıca *FdXanth* VII 92–94 ve 273 vd.’nda yeni bilgiler ışığında değerlendirilen aile ilişkilerine göre; P15, *Africa* Eyaleti *proconsul*’ü olan P14’ten sonraki bir kuşakta; *consul suffectus* olan P16’dan ise önceki bir zamanda, muhtemelen Septimius Severus’un hükümdarlığı zamanında devlet kariyeri yapmış olmalıdır (THOMASSON 1996: 96 vd., no. 136). SEG 41, 1394’e göre ise; P15, *consul suffectus* olan P16’nın oğlu, yeğeni ya da kuzeni olabilir.

Yukarıdaki baş kısmı olmayan yazıttan, Ti. Claudius Telemachus isimli bir *consul* babanın çocuğu ya da çocukları tarafından onurlandırıldığını öğrenmekteyiz. P15’in *cursus*’u hakkında ayrıntılı bilgiler veren bu yazıt, O’nun, devlet kariyerine özgür kentlerin maliyelerini denetlemekle görevli bir *curator*’luk ile başlamış olduğunu göstermektedir. Bu görevi, Etruria’daki Capena Kenti’nde icra etmiş; bundan sonra, iki kez olmak üzere *Achaia* Eyaleti *legatus*’luğu (vali yardımcılığı) görevini, *Cyprus* Eyaleti *proconsul*’lüğü ve daha sonra ise, o dönemde Zeugma’da konuşlandırılmış olan *legio IV Scythica*’nın komutanlığı görevlerini üstlenmiştir. Yazıta göre, P15, Suriye’deki bu askeri hizmetinin ardından *consul* olmuştur. Aslında pek de parlak olmayan bu kariyerin *consul*’lük ile taçlandırılması yine de normal bir durumken; yazıtta ifade edilen, *consul*’lük sonrası görevler oldukça dikkat çekicidir. Buna göre, P15, *consul*’lük sonrasında da devlet kariyerine aslında pek de *consul*’lük sonrası yapılması beklenmeyen görevler üstlenerek devam etmiştir. Telemachus’un (P15) *cursus*’undaki bu dikkat çekici durum, CHRISTOL – DREW-BEAR 1990: 208 vd. tarafından da sıradışı bulunmuştur. Yazıtta belirtilen kariyer basamaklarındaki hiyerarşiye göre; Telemachus (P15), *consul*’lükten sonra, genel olarak *praetor*’luk sonrasında geline bir memuriyet olan *Asia* Eyaleti *proconsul* yardımcılığı, yani *legatus proconsulis provinciae Asiae* göreviyle kariyerini sürdürmüştür. THOMASSON 1996: 96 vd., no. 136; P15’in, bu son görevini icra ederken orada οἰκιστής ve λογιστής (= *curator civitatis*) olarak bazı kentleri himayesine aldığını söylemektedir. A belgesinde zikredilen bu görevler, aslında *cursus honorum* basamakları arasında yer almayan görevlerdi. P15, Laodikeia ve Hierapolis kentlerinin *oikistes*’liği ile Atlı Sınıfı mensubu ve *senatus* Sınıfı mensubu kişilerin, imparatorun ya da *senatus*’un atamasıyla gelebildikleri *curator*’luk görevlerini icra etmiştir. Bu görevlerin yerleri; Troas Bölgesi ile Ephesos, Tralleis, Magnesia ve Miletos kentleridir.

CHRISTOL – DREW-BEAR 1990: 225, Telemachus’un İ.S. 205–10 yılları arasında *praetor* ve İ.S. 235–40 yılları arasında da *legatus proconsulis provinciae Asiae* olmuş olması gerektiğini belirtmektedir. THOMASSON 1996: 96 vd., no. 136 ise; Ti. Claudius Telemachus’un, *consul suffectus* olan P16’ya göre daha erken bir zamana tarihlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

P16
TI. CLAVDIVS TELEMACHVS

A [Lykia/Ksanthos]

IGR III 613; *TAM* II 280; *ERTEKİN* 2002: 94, no. 9.3.1.; *DÖNMEZ-ÖZTÜRK* 2010: 154, no. 105:

Bk. P07, A belgesi, st. 4 vd.

B [Lykia/Sidyra]

BENNDORF – NIEMANN 1884: 67, no. 41, 42; *IGR* III 581; *TAM* II 194 (sol); *CHRISTOL – DREW-BEAR* 1991: 214 vdd.; *ERTEKİN* 2002: 96, no. 9.3.4. B; *DÖNMEZ-ÖZTÜRK* 2010: 204 vd., no. 174, A:

Τιβ(ερίαν) · Κλ(αυδίαν) · Ἀρσασιν Ξανθίαν | καὶ Πιναρίδα τὴν κρατίσ|την ὑπατικήν, γενομένην | γυναῖκα τοῦ λαμπροτάτου ||⁵ ὑπατικοῦ Τιβ(ερίου) · Κλ(αυδίου) · Τηλεμάχ[ου], | μητέρα τοῦ κρατίστου συν|[κ]λητικοῦ Τιβ(ερίου) Κλ(αυδίου) Στασιθέμι|[δος ———]||[— —] ||¹⁰ [— — —]|νευτον Σιδυμένων | ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος. (*PHI*)

C [Lykia/Sidyra]

BENNDORF – NIEMANN 1884: 67, no. 41, 42; *IGR* III 581; *TAM* II 194 (sağ); *CHRISTOL – DREW-BEAR* 1991: 214 vdd.; *ERTEKİN* 2002: 96, no. 9.3.4. A; *DÖNMEZ-ÖZTÜRK* 2010: 133, no. 77, A:

Τιβ(έριον) · Κλαύ[δ(ιον)] Τηλέμαχον Ξάνθιον καὶ Σιδυμέα τὸν λαμπρότατον ὑπατικὸν | ἐν πολλοῖς ἀνδραγαθήσαντα πρότερον, | γενόμενον δὲ καὶ ταμίαν Ἀχαΐας, ||⁵ σεμνότατον πρεσβ[ευ]τὴν [[Ἀχα]]ΐας {<Ἀσ>ίας *legendum?*} | καὶ τὸν οἰκιστὴν Λαοδικέων Ἱεραπολειτῶν, | λογιστὴν Καλλατιανῶν πόλεως Μυσ[ί]ας | [— — —] | [— — —] ||¹⁰ [πατέρα τοῦ κρατίστου] | συνκλητικοῦ Τιβ(ερίου) Κλ(αυδίου) Στασιθέμιδο[ς] | καὶ τῆς κρατίστης Κλ(αυδίας) Ἀρσινόης, | πάππον τοῦ κρα(τίστου) συνκλητικοῦ Τιβ(ερίου) Κλ(αυδίου) | Αὐρ(ηλίου) Τηλεμάχου *vac.* Σιδυμένων ||¹⁵ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος κρίσει τὸν αὐ|τῆς πολεῖτην καὶ εὐεργέτην. (*PHI*)

PRO *PIR*² C 1037; *RE* III/2 (1899) 2881, s.v. «Claudius, no. 364» (*GROAG*); *DNP* 3 (1997) 21, s.v. «Claudius, no. II 66» (*ECK*); *THOMASSON* 2009: 162, no. 39:154

LIT *LAMBRECHTS* 1937: 23, no. 141; *GROAG* 1939: 122; *BARBIERI* 1952: 45, no.175; *HALFMANN* 1982: 640; *CHRISTOL – DREW-BEAR* 1991: 223; 225; *SYME* 1995: 281; *THOMASSON* 1996: 96 vd., no. 136; *SLAVICH* 2003: 278 vd.

TEM Ἰ.Σ. III. yy.'ın birinci yarısı

ORI Lykia/Ksanthos

STE Tablo 21, *Stemma* 3

CA Lykia/Sidyra

CH • *quaestor provinciae Achaiae* [C]
• *legatus proconsulis pro praetore provinciae Asiae* [C]
• *consul suffectus* [B, C]

FE • οἰκιστὴς Λαοδικέων Ἱεραπολειτῶν [C]
• *curator civitatis Callatianorum civitatis Moesiae* [C]
→ Harita 13

Ksanthos ve Sidyma vatandaşı olarak onurlandırılan P16 (B, C); Commodos Dönemi'nde Birlik Başrahipliği¹¹⁵ ve daha sonra Atlı Sınıfı kariyeri¹¹⁶ yapmış olan Ti. Claudius Telemachus'un oğlu, Ksanthos ve Pinara vatandaşı olan Tiberia Claudia Arsasis'in¹¹⁷ kocası (B), *senatorius* Ti. Claudius Stasithemis (P13) ile Tiberia Claudia Arsinoe *alias* Telemachis'in¹¹⁸ (C) ise, babasıdır. P16, *senatorius* Ti. Claudius Aurelius Attalus (P08) ile evli olan kızı Tiberia Claudia Arsinoe *alias* Telemachis'in oğlu Ti. Claudius Aurelius Telemachus'un (P09) büyükbabası, *senatorius* Ti. Claudius Attalos'un (P07) ise, amcasıdır¹¹⁹. Bu aile ilişkilerinden de anlaşılacağı gibi, P16 Roma devlet aristokrasisi içinde de yer alan Lykia'nın önemli bir ailesine mensuptu.

P16, C belgesine göre, devlet kariyerine *Achaia* Eyaleti *quaestor*'luğu ile başlamıştır. Adı geçen belgede bu *magistratus*'u *Asia* Eyaleti *proconsul legatus*'luğu izlemekle birlikte, P16 bundan önce *cursus honorum*'un olağan hiyerarşisine göre önce *praetor* olmuş olmalıdır. Yine aynı belgeye göre, *proconsul* yardımcılığı görevini ve daha sonra, işlevinin ne olduğu henüz kesin olarak bilinmeyen, fakat *senatus*'un ya da imparatorun atamasıyla gelinebilen, yerel işlerin düzenlenmesinden sorumlu olduğu düşünülen *Lao-dikea* ve *Hierapolis* kentlerinin *oikistes*'lik görevini icra etmiştir. Yine aynı belgeden, *Moesia inferior*'daki *Callatia*'da *curator civitatis* olduğunu öğrendiğimiz P16; bu görevinden sonra ise, *consul*'lüğe ulaşmıştır¹²⁰. P16, B belgesinde de, Telemachus, *consul* olarak onurlandırılmış olup; bu *consul*'lüğünü *suffectus* olarak yapmış olmalıdır¹²¹.

B ve C belgelerindeki kariyerine göre, P16'nın *cursus*'unun *consul*'lük ile son bulmuş olduğu görülmektedir. Fakat, P14'de de değindimiz gibi, P14 ile P16'nın identifiye edilerek; P14'ün A belgesindeki *Africa* Eyaleti *proconsul*'lüğü görevi de, P16'nın kariyerinin devamı olarak düşünülmüştür¹²². Bu identifikasyon; P16'nın B ve C belgelerindeki *cursus honorum*'unda *Africa* Eyaleti *proconsul*'lüğünden hiç bahsedilmemesinden ve P14'ün A belgesinde, sadece *Africa* Eyaleti *proconsul*'lüğünden söz edilip bu görevinden önceki *cursus*'u hakkında bilgi vermemesinden; kısacası, P16 ile özdeşleştirilebilecek bir kanıt olmamasından ötürü, pek de uygun değildir.

¹¹⁵ *Lykiarhes* Ti. Claudius Telemachus için bk. TAM II 175; IGR III 582.

¹¹⁶ *FdXanth* VII: 92, n. 281.

¹¹⁷ Tiberia Claudia Arsasis için bk. P08, n. 98.

¹¹⁸ Tiberia Claudia Arsinoe *alias* Telemachis için bk. P08, n. 99.

¹¹⁹ Aile *stemma*'sı için bk. PIR² C 1037.

¹²⁰ B belgesi st. 9'da Μυσ[ι]αç diye tamamlanan kısım ile ifade edilmek istenen yer *Moesia*'dır (CHRISTOL – DREW-BEAR 1991: 216; THOMASSON 1996: 97).

¹²¹ DNP 3 (1997) 21, s.v. «Tib. Claudius Telemachus, no. II 66» (ECK).

¹²² Bk. P14, n. 114.

THOMASSON 1996: 96 vd., no. 136, P16 ile P14'ün ayrı kişiler olduklarını düşünmekte ve P16'yı zamansal olarak, *senatorius* Telemachuslar içinde en geç zamana koyarak, İ.S. III. yy.'ın ilk çeyreğine tarihlendirmektedir.

P17 CLAVDIVS (?)

A [Lykia/Patara]

MAREK 1994: 97 vd., no. 5; AE 1994, 1729; ERTEKİN 2002: 91, no. 9.2.1.:

Τιβ. Κλαύδιον Ἀλέξανδρον τὸν | καὶ Μ. Αἴλιον Μ. Αἰλίου τοῦ καὶ | Ἐπιγόνου Παταρέα, ἀρχινεῶ|[κ]ορο[ν] διὰ βίου [ἐ]κ Βασιλικῆς ||⁵ δωρεᾶς τῶν πατρῶων ΟΣ | Λήτους, Ἀπόλλωνος, Ἀρτέμιδος, τὸν κράτιστον δουκηνά|ριον, πατέρα συνκλητικῶν, | ἀδελφιδοῦν συνκλητικῶν ||¹⁰ καὶ Λυκίαρχον *vac.* Παταρέων ἡ | λαμπρὰ καὶ ἔνδοξος πόλις, ἡ μητρό|πολις, ἡ ἀρχιπρόφητις καὶ δις νε|ωκόρος τοῦ Λυκίων ἔθνους τὸν | ἴδιον λογιστὴν καὶ ἐκ βασιλικῆς ||¹⁵ γνῶσεως καὶ προστάτην ἐν πᾶ|σιν *vac.* καὶ εὐεργέτην.

TEM İ.S. III. yy.

ORI Lykia/Patara

CH • *senatorius*

Yukarıdaki belgede, Pataralı *lykiarkhes* M. Aelius *alias* Epigonus'un oğlu Tib. Claudius Alexandros *alias* M. Aelius; πατήρ συνκλητικῶν, ἀδελφιδῆς συνκλητικῶν καὶ Λυκίαρχος Παταρέων ifadesinde görüldüğü gibi, *senatorius*'ların babası ve yeğeni ve Pataralıların *lykiarkhes*'i olarak tanımlanmıştır. Buna göre; O'nun, muhtemelen *Claudius prænomen*'i taşıyan en az 2 senatör oğlunun (P17 ve P18) ve ismi belli olamayan en az 2 senatör dayısı ya da amcasının (P37 ve P38) varlığından haberdar olmakla birlikte, bu kişiler hakkında başkaca bilgiye sahip değiliz.

P18 CLAVDIVS (?)

A [Lykia/Patara]

MAREK 1994: 97 vd., no. 5; AE 1994, 1729; ERTEKİN 2002: 92, no. 9.2.2.:

Bk. P17, A belgesi, st. 9

TEM İ.S. III. yy.

ORI Lykia/Patara

CH • *senatorius*

Yukarıdaki belgede, P17’de de ifade ettiğimiz gibi; Pataralı Claudiuslar Ailesi’ne mensup Tib. Claudius Alexander *alias* M. Aelius’un senatörlerin babası ve yeğeni olarak zikredilmiş olması; P17 ile kardeş, muhtemelen *Claudius praenomen*’i taşıyan bir başka *senatorius* olduğunu göstermektedir. P17 ile P18’in babalarının *lykiarkhes*’lik görevi İ.S. III. yy.’a tarihlenmektedir¹²³. Dolayısıyla, bu senatör kardeşlerin devlet kariyerlerini aynı yüzyıla tarihleyebiliriz.

P19 L. GAVIVS AELIANVS

A [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 102, no. 19; BE 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 36 vd., no. 26; AE 1972, 616; SEG 17, 584:

Λ. Γάουιον Λ. Γαυίου Φρόν|τωνος υ(ιόν) Φρόντωνα, πρει|μοπειλάριον λεγ(εῶνος) γ’ Κυρηνα|ϊκῆς καὶ στρατοπεδάρ||⁵χην λεγ(εῶνος) ιε’ Ἀπολλιναρί|ας πρῶτον καὶ μόνον ἐκ | τῆς πατρίδος, πατέρα Λ. | Γαυίου Αἰλιανοῦ ταμίου καὶ | ἀντιστρατήγου δήμου Ῥωμαί||¹⁰ων, πάππον Λ. Γαυίου Κλάρου | πλατυσήμου, ἵππῳ δημοσί|ῳ τετειμημένον ὑπὸ τοῦ Σε|βαστοῦ καὶ τειμαῖς ἀριστεί|οις, ἐνχειρισθέντα ὑπὸ θε||¹⁵οῦ Τραϊανοῦ τρισχειλίους οὐ|ετρανοὺς λεγεωνάριους ἰς τὸ | κατοικίσαι Κυρήνην, ἐπηνγελέ|νον αἰώνιον γυμνασιάρχίαν κα|τὰ πενταετίαν πρῶτον, ἀρχιε||²⁰ρέα πάντων τῶν Σεβαστῶν ἐπὶ | τετραετίαν κα|ι] ἀγωνοθέτην ἐ|κ τῶν ιδίων σκηνικῶν ἀγώνων | καὶ γυμνικῶν, Λ. Γάουιος Σέ|λευκος τὸν ἑαυτοῦ πάτρωνα ||²⁵ καὶ εὐεργέτην. (PHI)

B [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 102, no. 20; BE 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 37, no. 27; AE 1972, 617; SEG 17, 585:

[Λ. Γάουιον Λ. Γαυίου Φρόν|τωνος υ(ιόν) Φρόντωνα, πρειμο||πειλάριον λεγεῶνος τρι|της Κυρηναϊκῆς, στρατο|πεδάρχην λεγεῶνος πεν|τεκαδεκάτης Ἀπολλιναρ|ίας, πατέρα Γαυίου Αἰλια||⁵νοῦ ταμίου καὶ ἀντιστρατή|γου, πάππον Γαυίου Κλά|ρου πλατυσήμου, | Πόπλιος Γάουιος Γαλλικὸς | τὸν ἑαυτοῦ φίλον καὶ εὐ||¹⁰εργέτην. (PHI)]

PRO *PIR*² G 90; *RE* Suppl. XII (1970) 117, s.v. «Attaleia, no. 4» (JAMESON); *RE* Suppl. XIV (1974) 126, s.v. «Gavius, no. 7a» (ECK)

LIT LEVICK – JAMESON 1964: 103; ECK 1970: 18 vd.; HALFMANN 1979: 160, no. 71; HALFMANN 1982: 642; SOUTHERN 2006: 220

TEM İ.S. 134/138

ORI Pamphylia/Attaleia

CH • *quaestor pro praetore provinciae (Lyciae et Pamphyliae)* [A, B]

¹²³ REITZENSTEIN 2009: 123, n. 566.

Aelianus; L. Gavius Fronto'nun torunu, Atlı Sınıfı mensubu L. Gavius Fronto'nun¹²⁴ oğlu, *senatorius* L. Gavius Clarus'un (P20) ise babasıdır (A, B).

Yukarıdaki her iki belgede, Aelianus'un babasının Traianus zamanında Atlı Sınıfı'na alınarak onurlandırıldığı ifade edilirken; Aelianus, ταμίας καὶ ἀντιστράτηγος δήμου Ῥωμαίων (= *quaestor pro praetore*)¹²⁵ olarak zikredilmekte; fakat, bu görevin hangi eyalette olduğu belirtilmemektedir. İsmi belirtilmeyen bu eyalet olasılıkla *Lycia et Pamphylia*'dır.¹²⁶ MAGIE 1905: 99'da belirtildiği gibi, *quaestor pro praetore*'lik İmparatorluk Çağı'nda *senatus*'a bağlı eyaletlerde üstlenilen bir görevdi. Dolayısıyla, Aelianus'un A ve B belgelerinde zikredilen bu memuriyetini, *Lycia et Pamphylia* Eyaleti'nin Hadrianus Dönemi'nde (İ.Ö 134'te) *senatus* eyaletine dönüştürüldüğü¹²⁷ ve P20 C belgesine göre; Aelianus'un İ.S. ca. 161'de ölmüş olabileceğini göz önüne alarak, Hadrianus Dönemi'ne İ.S. ca. 134/138 yıllarına tarihlendirebiliriz (HALFMANN 1982: 642).

P20 L. GAVIVS CLARVS

A Fronto, *ad Ver. Imp.* 2,7,1–2:

Quanta et quam vetus familiaritas mihi intercedat cum Gavio Claro, meminisse te, domine, arbitror. Ita saepe de eo apud te ex animi mei sententia sum fabulatus. Nec ab re esse puto memorem te tamen admonere. A prima aetate sua me curavit Gavius Clarus familiariter non modo iis officiis, quibus senator aetate et loco minor maiorem gradu atque natu senatorem probe colit ac promeretur; sed paulatim amicitia nostra eo processit ut neque illum pigeret neque me puderet ea illum oboedire mihi, quae clientes, quae liberti fideles ac laboriosi obsequuntur; nulla hoc aut mea insolentia aut illius adulatione, sed mutua caritas nostra et amor verus ademit utrique nostrum in officiis moderandis omnem detractionem.

B Fronto, *ad Ver. Imp.* 2,7,5:

Haec mihi cum Gavio Claro iura sunt. Iam ego, si res familiaris mihi largior esset, ne quid ad senatoris munia facile toleranda deesset, omni ope subvenirem neque <umqu>am ego huius negotii causa eum trans mare proficisci paterer. Nunc et nostrae res haud copiosae et huius

¹²⁴ L. Gavius Fronto için bk. *PIR*² G 100; DEVIJVER 1984: 254, no.4; ayrıca, HALFMANN 1979: 160 vd., no. 71a; SOUTHERN 2006: 220.

¹²⁵ *Quaestor pro praetore* için bk. MAGIE 1905: 99.

¹²⁶ LEVICK – JAMESON 1964: 103; *RE Suppl.* XII (1970) 117, s.v. «Attaleia, no. 4» (JAMESON); ECK 1970: 19, n. 91; *RE Suppl.* XIV (1974) 126, s.v. «Gavius, no. 7a» (ECK); HALFMANN 1979: 160, no. 71; HALFMANN 1982: 642.

¹²⁷ Cass. Dio 69,14,4: τὸν δὲ Σεουήρον ἐς Βιθυνίαν ἔπεμψεν, ὅπλων μὲν οὐδέν, ἄρχοντος δὲ καὶ ἐπιστάτου καὶ δικαίου καὶ φρονίμου καὶ ἀξίωμα ἔχοντος δεομένην· ἃ πάντα ἐν ἐκείνῳ ἦν. καὶ ὁ μὲν διήγαγε καὶ διώκησε καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ αὐτῶν οὕτως ὥσθ' ἡμᾶς καὶ ἐς δεῦρο αἰεὶ αὐτοῦ μνημονεύειν, τῇ δὲ δὴ βουλῇ καὶ τῷ κλήρῳ ἡ Παμφυλία ἀντὶ τῆς Βιθυνίας ἐδόθη.

paupertas artior me compulerunt ut eum invitum expellerem in Suriam ad legata, quae ei in testamento hominis amicissimi obvenerunt, persequenda.

C Fronto, *ad Ver. Imp.* 2,7,6:

Quae paupertas Claro meo nulla ipsius culpa optigit, sed neque paterna ulla neque materna bona fruenda percepit: eaque fine heres patri fuit, ut creditoribus paternis aegre satis faceret. Ceterum parsimonia et officii et frugalitate onera quaestoria et aedilicia et praetoria perfunctus est. Cui quidem per apsentiam eius divus pater vester sumptum praeturae de fisco vestro cum expendisset, ubi preimum in urbem Clarus reconciliata sibi valetudine rediit, omne fisco vestro persolvit.

D [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 102, no. 19; BE 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 36 vd., no. 26; AE 1972, 616; SEG 17, 584:

Bk. P19, A belgesi, st. 10

E [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 102, no. 20; BE 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 37, no. 27; AE 1972, 617; SEG 17, 585:

Bk. P19, B belgesi, st. 5 vd.

PRO PIR² G 97; RE VII/1 (1910) 868, s.v. «Gavius, no.13» (GROAG)

LIT HALFMANN 1979: 183 vd., no. 106; HALFMANN 1982: 642

TEM İ.S. II. yy.'ın ortaları ya da ikinci yarısı

ORI Pamphylia/Attaleia

CH • *quaestor* [C]
• *aedilis* [C]
• *praetor* [A, C]
→ Harita 14

Clarus; Atılı Sınıfı mensubu L. Gavius Fronto'nun¹²⁸ torunu; *senatorius* L. Gavius Aelianus'un (P19) ise, oğludur (D, E).

D ve E belgelerinde dedesi L. Gavius Fronto'nun “senatör babası ve dedesi” olarak öğülmesinden O'nun ve babasının senatör olduğunu öğreniyoruz. Antik yazar Fronto'nun *ad Verum* adlı eserinden ise, Clarus'un devlet kariyerine dair daha detaylı bilgiler öğrenmekteyiz (A). Clarus'un *praetor*'luğu hakkında bilgi veren Fronto, İmparator Verus'a O'nun için tavsiyede bulunmuştur. Anlaşıldığına göre, Antoninus Pius (İ.S. 138–161) Clarus'un bu görevinin masraflarını *fiscus*'tan karşıladığı için, ailesi zengin

¹²⁸ L. Gavius Fronto için bk. P19, n. 124.

değildi (C). Gene Fronto'ya göre; Clarus, Suriye'de bir *homo amicissimus*'un, yani çok yakın bir arkadaşının mirasını elde etmiştir (B).

P21 C. IVLIVS ASPER

A Cass. Dio, 77,5,3:

ὅτι τὸν Ἀσπρον τὸν Ἰουλιανὸν οὐδ' ἄλλως εὐκαταφρόνητον καὶ διὰ παιδείαν καὶ διὰ φρόνημα ὄντα ἐξάρας ὁμοίως καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐν πολλαῖς τοσαύταις ῥάβδοις ὁμοῦ ἐμπομπεύσαντα, προεπηλάκισε παραχρήμα δεινῶς καὶ ἐς τὴν πατρίδα μεθ' ὕβρεως καὶ μετὰ δέους ἰσχυροῦ ἀπέπεμψε.

B Cass. Dio, 78,22,3 vdd.:

Ἀσίαν ἀντὶ τοῦ Ἀσπρου ἄρξων ἐπέμφθη. ἐκεῖνος [μὲν] γὰρ τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάνυ πολλῆς παρὰ τοῦ Μακρίνου τιμῆς, ὥς καὶ καταστήσαι τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ δυνησόμενος, ἔτυχεν· ἔπειτ' ἐν ὁδῷ ὄντα αὐτὸν ἤδη καὶ πλησιάζοντα τῷ ἔθνει (τὴν γὰρ παραίτησιν, ἢ παρὰ τοῦ Καρακάλλου παρήτητο, ἐς αὐτὸν ἐλθοῦσαν οὐκ ἐδέξατο) δεινῶς περιύβρισεν ἀπωσάμενος (καὶ γὰρ τίνα καὶ διηγέλλετο αὐτῷ λελαληκῶς οὐκ ἐπιτήδεια), καὶ δῆτα, ὥς καὶ αὐθις αὐτοῦ παρεμένου διὰ τε γῆρας καὶ νόσον, τῷ Φαύστῳ τὴν Ἀσίαν, καίπερ παροφθέντι τὴν τοῦ κλήρου τάξιν ὑπὸ τοῦ Σεουήρου, ἐνεχείρισεν· καὶ ἐπειδὴ γε βραχὺς ὁ χρόνος τῆς ἡγεμονίας αὐτῷ ἐγίγνετο, καὶ ἐς τὸ ἐπὶ ἔτος ἄρξαι αὐτὸν ἀντ' Αὐφιδίου Φρόντωνος ἐκέλευσε.

C Cass. Dio, 79,4,4:

... ἔγνωστο· διόπερ 8καὶ ὑπὸ τοῦ Μακρίνου τὴν ἄλλως προπεμφθεὶς ἐν Βιθυνίᾳ τὴν δίαίταν ἐποιεῖτο. τοῦτόν τε οὖν ἀπέκτεινεν, καίτοι τῇ γερούσιᾳ περὶ αὐτοῦ γράψας ὅτι αὐτὸν εἰρχθέντα τῆς Ῥώμης, ὥσπερ καὶ τὸν Ἀσπρον τὸν Ἰούλιον, ...

D Tert. *ad Scap.* 4,3:

Quanti autem praesides, et constantiores et crudeliores, dissimulauerunt ab huiusmodi causis! ut Cincius Seuerus, qui Thysdri ipse dedit remedium, quomodo responderent Christiani ut dimitti possent; ut Vespronius Candidus, qui Christianum quasi tumultuosum ciuibus suis satisfacere dimisit; ut Asper, qui modice uexatum hominem et statim deiectum, nec sacrificium compulit facere, ante professus inter aduocatos et adsessores, dolere se incidisse primum in hanc causam. Pudens etiam missum ad se Christianum, in elogio concussionis eius intellecta, dimisit, scisso eodem elogio, sine accusatore negans se auditurum hominem secundum mandatum.

E [Africa/Carthago]

CIL VIII 24585; THOMASSON 1996: 80 vd., no. 107b; ERTEKİN 2002: 103, no. 11.1.1. C:

Exegit Iulius Asper.

F [Africa/Carthago]

POINSSOT 1921: 334; AE 1920, 28; AE 1922, 56 (st. 14 vd.); *IL Afr* 355; *ILT* 1047; THOMASSON 1996: 80 vd., no. 107a; ERTEKİN 2002: 103, no. 11.1.1. A:

Matri Deum Mag(nae) Idaeae sac(rum) | pro salute Imp(eratoris) Caes(aris) L(uci) Septimi Severi Pii Pertinac(is) | Aug(usti) Arabici Adiab(enici) Parthic(i) max(im)i p(atris) p(atriciae) et | [I]mp(eratoris) Caes(aris) M(arci) Aureli Antonini Aug(usti) Pii Felicis principl⁵is i[juven]tutis et [[[Imp(eratoris) Caes(aris) P(ubli) Septimi Getae Aug(usti)]]] | [[[Pii Felicis principis iuventutis ———]]] | [et Iuliae] Aug(ustae) matris Aug(ustorum) [et castrorum totiusq]ue | divinae domus eorum | [———] ||¹⁰ [———] | [———] | [———] | [———] | Iulio Aspro proco(n)s(ule) c(larissimo) v(iro) Claudio Iuliano leg(ato) pro ||¹⁵ praet(ore) [c(larissimo) v(iro)] T[———].

G [Germania superior/Mogontiacum]

AE 1976, 500:

[In] h(onorem) d(omus) d(ivinae) | de(ae) Minervae | M(arcus) A(urelius) Iustus | Belatullus | mag(ister) plu[m(ariorum)] ||⁵ v(otum) s(olvit) l(ibens) l(aetus) m(erito) | Aspro et Aspro | c(o)n(s)ulibus].

H [Germania superior/?]

RSO 92; SCHILLINGER-HÄFELE 1977: 480 vd., no. 44; AE 1978, 525:

In h(onorem) d(omus) d(ivinae) I(ovi) O(ptimo) M(aximo) | Iunon[i] Regin(a)e | [Mi]nerv[(a)e] Bono | Even[tui] Ge[n]io lo||⁵ci deo patrio | Marti conservatori | d(is) d(eabusque) om(nibus) C(aius) Securi|us Domit[ia]nus m(il)es leg(ionis) VIII [Aug(ustae)] P(iae) F(idelis) C(onstantis) C(ommodianae) ||¹⁰ Antonin[iana]e b(ene)ficiarius] | [co(n)s(ularis) pro [se et suis] | [ter]tia stat(ione) [v(otum) s(olvit) l(ibens) m(erito) Id(ibus)] | Iul(iis) duob(us) A[spris] co(n)s(ulibus)].

I [Italia/Lorium]

CIL XI 7729; DIETZ 1996: 510; ERTEKİN 2002: 143, no. 16.6.1. A:

Cassiae · Patarnae | Iuli · Aspri · | I[u]lius · Camilivs · Asper | et · Iulius · Severus Calidus · ||⁵ et · Camilia · Aequa | [fili]i.

J [Italia/Ostia]

CIL XIV 119:

Imp(eratori) Caes(ari) M(arco) Au[r]elio Anton(ino) | Pio Fel(ici) Severi | fil(io) Aug(usto) ||⁵ C(aius) Caesius Eutyhion imm(unis) | k(annophoris!) O(stiensibus) d(onum) d(edit) a(rgenti) p(ondo) I |(scriptula) VIII | cuius ded(icatione) ded(it) | pan(em) vin(um) et ||¹⁰ (denarios) I | ded(icata) pr(idie) N(onas) Apr(iles) | Aspris II co(n)s(ulibus).

K [Italia/Roma]

CIL V 429,017; CIL VI 1063; ILS 2178 (st. 80 vd.):

Pro salute et incolumit[a]|te domini nostri Marci | Aureli Severi Antonini Pii A[ug(usti)] | et Iuliae Aug(ustae) matri Aug(ustorum) n(ostrorum) [et] ||⁵ castrorum | Cerellio Apollinare pr(aefecto) vig(ilum) et Firmio Amuntia[no] | subpr(aefecto) Ulpio Firmo |(centurione)

fr(umentario) Rufio Verino | (centurione) fr(umentario) | Fulvio Socrate{n} tesserario Claudius Cnorim[us] | aedilis factus a vexillatione et ludos edidit de ||¹⁰ suis acroamatis item scenici Cluvius Glaber arch(imimus) | Caetenius Eucarpus arc(himimus) Volusius Inventus stup(idus) Suelli[us] | Secundinus stup(idus) Lucilius Marcianus arc(himimus) Vindicius Fel[ix 3] | Flavius Saturninus scur(ra) Datibus Baianus opera feliciss[ima] // coh(ors) I vig(ilum) | |(centuria) Serotini ||¹⁵ Atili Heliodor | Gemelli Felicissim(e) | Acci Montani | |(centuria) Quadrati | Fulvi Socrates tes(serari) ||²⁰ |(centuria) Iuventini | Caecina Valerian(e) | Arrunti Valerian(e) | |(centuria) Cordulonis | Cluvi Glaber arc(himime) ||²⁵ [C]aeteni Eucarpe arc(himime) | |(centuria) Zenonis | Helvi Ianuari | coh(ors) II vig(ilum) | |(centuria) Metretis ||³⁰ Anni Ianuari | Vibi Celer | Flavi Marce | |(centuria) Candidiani | Lucili Marciane ||³⁵ Iuli Maxime | coh(ors) III vig(ilum) | |(centuria) Victoris | [A]ureli Ex{x}orate // coh(ors) IIII vig(ilum) | |(centuria) Caesi ||⁴⁰ Vindici Felix | |(centuria) Provincialis | Iuli Donate | Messi Messiane | |(centuria) Decembriana ||⁴⁵ Ameti Felix | Suelli Secundin(e) | |(centuria) Asclepi | Iuli Felix | Datibe Baiane ||⁵⁰ Flavi Saturnin(e) | |(centuria) Peregrini | Corneli Solutor | coh(ors) V vig(ilum) | |(centuria) Ve[r]ini ||⁵⁵ Statili Severe | |(centuria) Rufi | Mari Claudian(e) | coh(ors) VI vig(ilum) | |(centuria) Severiani ||⁶⁰ Claudii Gnorime // Aoni Cratere | |(centuria) Marcellini | Minuci Secundian(e) | |(centuria) Iuliani | Turi Ianuari ||⁶⁵ Statili Satyr(e) | |(centuria) Venatoris | Aemili Felix | coh(ors) VII vig(ilum) | |(centuria) Victoris ||⁷⁰ Licini Maxim[e] | |(centuria) Restuti | Volussi Inventa | item classis pr(aetoria) M(isenatis) | |(centuria) quadrieri Fide ||⁷⁵ Naevi Eutuchian[e] | |(centuria) trieris Spei | Flavi Antioce | Iuli Domnion | |(centuria) liburna Fidei ||⁸⁰ Ael(i) Alexandr[3] // dedicata III Id(us) Apr(iles) As[pro] | et Aspro co(n)s(ulibus).

L [Italia/Roma]

CIL VI 1029; *InscrIt* XIII/1, 33; AE 1981, 25 (st. 68):

[— — —] | [lustr(um) XXVII] | [co(n)s(ules)] | [M(anius) Acilius Glabrio] ||⁵ [C(aius) Bellicius Torquatus] | [M(arcus) Valerius Asiaticus II] | [L(ucius) Epidius Aquilinu]s | [M(arcus) Annius Verus] III | [C(aius) Eggius Ambib]olus ||¹⁰ [T(itus) Atilius Titia]nus | [M(arcus) Gavius Ga]llican(us) | [L(ucius) Nonius Aspr]enas II | [M(arcus) Annius Lib]o | [q(uin)]q(uennales) ||¹⁵ [3]allus | [3]erus | [3 C]haroti | [3 Epa]gathus | [rus] ||²⁰ [//] | [lu]str(um) XXIIIX | co(n)s(ules) | [P(ublius) Iu]ventius Celsus II | [L(ucius)] Neratius Marcellus I[I] ||²⁵ Q(uintus) Fabius Catullinus | M(arcus) Flavius Aper | M(arcus) Antonius Rufinu[s] | Ser(vius) Laena(s) Pontianu[s] | C(aius) Serius Augurinu[s] ||³⁰ C(aius) Trebius Sergianu[s] | C(aius) Antonius Hiberu[s] | P(ublius) Mummius Sisenn[a] | quinq(uennales) | M(arcus) Valerius Regill[us] ||³⁵ C(aius) Iulius Clem[ens] | M(arcus) Iunius Succe[ssus] | M(arcus) Minicius Marc[3] | C(aius) Septicius Dor[3] | M(arcus) Ulpius Par[3] ||⁴⁰ [lustr(um) XXIX] | [//] // [lustr(um) XXXXII(?)] | [co(n)s(ulibus)] | [Anullino II et Frontone] | [Severo et Victorino] ||⁴⁵ [Muciano et Fabiano] | [Imp(eratoribus) Severo III et Antonino] | [Plautiano II et Geta II] | [quin]q(uennales) | [I Servilius Zeth]us(?) ||⁵⁰ [C(aius) Iulius Satur]ninus | [C(aius) Apuleius Philu]menus | [I Monnienius Pri]scus | [3 Fau]stinus | [in loc(o) Fausti]ni def(uncti) ||⁵⁵ [3 Iulius C]hryses | [Q(uitus) Annaeus] Philetus //] | [quinq(uennales)] | M(arcus) [3] | Q(uitus) Ma[rcius Euty]ches(?) ||⁶⁰ T(itus) Mar[senius Adiutor(?)] | M(arcus) Sal[3] | T(itus) Flav[ius Fausti]nus(?) | C(aius) Iuli[us Euty]ches(?) // [lustr(um) XXXXIV] | [co(n)s(ulibus)] ||⁶⁵ [Pompeia]no [et Avito] | [Faustino] ef Ruff[ino] | [Gentian]o et Bas[so] | [Aspr]o II et Aspr[o] | [Imp(eratore) Antonino III et Balbino II] ||⁷⁰ [//] [lustr(um) XXXXVI] | [co(n)s(ulibus)] | [Imp(eratore) Antonino II et Sacerdote] II | [Imp(eratore) Antonino III et Comazon]te II | [Sabiniano et Sele-

uc]o ⁷⁵ [Imp(eratore) Alexandro A]ug(usto) | [Maximo II et Aeliano] | [// Lustr(um) XX[XXVII] | co(n)s(ulibus)] | Iuliano II e[st Crispino] ⁸⁰ Fusco II e[st Dextro] | Imp(eratore) [[A[l]ex[andro]] II et Marcello II] | [Albino et Maximo] | [Modesto II et Probo] | [// lustr(um) XXXXVIII ⁸⁵ co(n)s(ulibus) | [Imp(eratore) Al]exan[dro III et Dione II] | [Agricola et Clementino] | [Pompeiano et Paeligniano] | [Lupo et Maximo] ⁹⁰ [Maximo et Paterno] | [— — —]

M [Italia/Roma]

CIL VI 2003; CIL VI 32329:

[— — —] | [Q(uito) Sosio Prisco] | P(ublio) Coelio Apollinare co(n)s(ulibus) | [p(ost)] R(omam) c(onditam) DCCCCXXII ⁵ Q(uitus) Clodius Marcellinus | cooptatus | Fabio Cilone II Flabio Libone | p(ost) R(omam) c(onditam) ann(o) DCCCCL[VI] | M(arcus) Valerius Paetus Aqu[3] ¹⁰ cooptatus | C(aio) Iulio Aspro II C(aio) Iulio As[pro co(n)s(ulibus)] | p(ost) R(omam) c(onditam) ann(o) DCCCCLXI[III] | L(ucius) Iulius Faustinianus | cooptatus ¹⁵ Antonino Aug(usto) III et Comaz[onte co(n)s(ulibus)] | [p(ost) R(omam) c(onditam) anno] DCCCCLXXII | [3]n[ianus] | [— — —]

N [Italia/Roma]

CIL VI 31716; CIL VI 41184; DIETZ 1996: 504; AE 1997, 126; ERTEKİN 2002: 104, no. 11.1.2.:

Bk. P23, A belgesi, st. 5–7

O [Italia/Roma]

CIL XIV 2514; DIETZ 1996: 490; ERTEKİN 2002: 103, no. 11.1.1. D:

Asper | bis co(n)sul | praefectus | urbi.

P [Italia/Roma]

CIL XIV 2515a + 2515b + 2518 (DIETZ 1996: 512'ye göre):

[C(aius) Iul(ius)] Asper [c(larisimmus) v(ir), bis co(n)s(ul), prae]fectu[s urbi; patri | defuncto et Cas]siae Paternae c(larissimae) f(eminae), Iul(i) Aspri co(n)s(ulis) matr[i, | Iul(ius) Camil(ius) Asper et Iul(ius) Cal]id(us) Severus cc(larisimmi) v[v(iri) et Cami]l[i]q[ue] Aequa c(larisimma) f(emina) fil[ii] e[st] here[des].

R [Italia/Tusculum]

RMD I 74 (st. 21, 38):

Im[p(erator) Caes(ar) divi Septimi Severi] Pii Arab(ici) Adiab(enici) Parth(ici) max(imi) | Brit(annici) max(imi) fil(ius) divi M(arci) Antonini Pii Germ(anici) Sarm(atici) nep(os) | divi Antonini Pii pron(epos) divi Hadriani abnep(os) | divi Traiani Parthici et divi Nervae adnep(os) ⁵ M(arcus) Aurelius Severus Antoninus Pius Felix Aug(ustus) | Parthic(us) max(imus) Brit(annicus) max(imus) pontif(ex) max(imus) | trib(unicia) pot(estate) XV imp(erator) II co(n)s(ul) III p(ater) p(atriciae) proco(n)s(ul) | iis qui militaverunt in classe praetoria An[ton(in)]iana Misenensi quae est sub Valerio Dato ¹⁰ prae]fecto octonis et vicens stipendi(i)s emeritis | dimissis honesta missione quorum nomina | subscripta sunt ipsis filiisque eorum | quos susceperint ex mulieribus quas secum | concessa consuetudine vix< i=E>sse probaverint ¹⁵ civitatem Romanam dedit et conubium cum iis|dem quas tunc secum habuis-

sent cum est | civitas iis data aut siqui tunc non habuis | sent cum iis quas postea uxores duxissent | dumtaxat singuli{s} singulas ||²⁰ *a(nte) d(iem) III Kal(endas) Sept(embres) | C(aio) Iulio Aspro II et C(aio) Iulio Camilio Aspro co(n)s(ulibus) | ex centurione | M(arco) Didio Hellanici fil(io) Heliodoro Pompeiopol(i) ex Cilic(ia) et Didiae Tryphene ux(ori) eius Nicensi ex Bithyn(ia) | descriptum et recognitum ex tabula aerea quae fixa est* ||²⁵ *Romae in muro post templum divi Aug(usti) ad Minervam // L(uci) Pul(l)i M(arcionis?) | C(ai) Pub(l)ici Lu(perci) | M(arci) Iun(i) Pi(i) | Ti(beri) Claudi Cassandr(i) | Ti(beri) Claudi Epin(ici) | L(uci) Pulli Benign(i) ||*³⁰ *Ti(beri) Iuli [D]a[ti]vi //]iisqu(e) [3] | [3] qua[3] | [3]V[3] | nom[3]V[3] ||*³⁵ *quo [3] | con[3] | [3]V[] // a(nte) d(iem) III K(alendas) Sept(embres) | Aspro II et Aspro co(n)s(ulibus) | ex centurion(e) ||*⁴⁰ *M(arco) Didio <H=M>ellanici f(ilio) Heliodoro | Pompeiopol(o)li ex Cilic(ia) et Didiae | Tryp(h)ene ux(ori) ei(us) Nicen(si) ex Bithyn(ia) | descript(um) et recognit(um) ex tabula aer(ea) | quae fixa est Rom(ae) in muro pos(t) ||*⁴⁵ *templ(um) divi Aug(usti) ad Minervam.*

S [Moesia superior/Timacum Minus]

AE 1904, 92; *ILJug* 1284; *IMS* III/2, 20:

*[Pro salute M(arci) Aureli Antonini Aug(usti) ---] | [et Iuliae Augustae] | [matris Aug(usti) et senatus] | [et pat]riae et ca[st]rorum] ||*⁵ *[vete]r(ani) coh(ortis) II Au[r(eliae) Dard(anorum) Ant(oniniana)] | [pro]bati Mate[rno et] | [Bra]dua co(n)s(ulibus) m[issi hon(esta)] | [miss(ione)] Iulio A[spro II et Iul(io)] | co(n)s(ulibus)].*

T [Pannonia superior/Savaria]

CIL III 4157; *RIU* I 9; AE 1995, 1250:

*I(ovi)] O(ptimo) M(aximo) Iun(oni) | [Reg(inae)] Clau(dius) | Victor et | C(laudia) Avitav(otum) s(olverunt) l(ibentes) m(erito) du||*⁵ *obus Aspris | co(n)s(ulibus) Idibus Iuni(i)s.*

U [Provincia incerta]

AE 2002, 1754; *RMD* V 455 (st. 16 vdd., 35 vd.):

*Imp(erator) Caes(ar) divi Septimi Severi Pii Arabici | Adiab(enici) Parthic(i) max(imi) Brit(annici) max(imi) fil(ius) divi M(arci) | Antonini Pii Germ(anici) Sarm(atici) nep(os) divi Antonini Pii pronep(os) divi Hadriani abnep(os) divi ||*⁵ *Traiani Parthic(i) et divi Nervae adnep(os) | M(arcus) Aurellius(!) Severus Antoninus Pius Felix | Aug(ustus) Parthic(us) max(imus) Brit(annicus) max(imus) trib(unicia) potest(ate) XV | imp(erator) II co(n)s(ul) III p(ater) p(atriciae) | nomina militum qui militaverunt in coh(ortibus) praetori(i)s decem I II III IIII V VI VIII | VIII X piis vindicibus qui pie et fortiter | militia functi sunt ius tribui conubi(i) dumtaxat cum singulis et primis uxoribus ut | etiamsi peregrini iuris feminas in ma(trimonio) suo iunxerint proinde liberos ||*¹⁵ *tollant ac si ex duobus civibus Romanis na|tos a(nte) d(iem) VII Idus Ian(uarias) | C(aio) Iulio Aspro II | C(aio) Iulio Camilio Aspro co(n)s(ulibus) | coh(ors) VI pr(aetoria) p(ia) v(index) ||*²⁰ *L(ucio) Mario L(uci) f(ilio) Ulp(ia) Maximo | Nicopoli | desc(ri)ptum et recognitum ex tabula aerea qu(a)e fi|xa est Rom(a)e in muro pos(t) templum divi Aug(usti) ad Miner|vam // Imp(erator) Caes(ar) divi Septimi Severi Pii Arab(ici) Adiab(enici) Par||*²⁵ *thic(i) max(imi) Brit(annici) max(imi) fil(ius) divi M(arci) Antonini Pii Germ(anici) | Sarm(atici) nep(os) divi Antonini Pii pronep(os) divi Hadriani abnep(os) divi Traiani Parthic(i) et divi Nervae adnepos | M(arcus) Aurellius(!) Severus Antoninus Pius Felix Aug(ustus) Parth(icus) | max(imus) Brit(annicus) max(imus) pontif(ex)*

max(imus) trib(unicia) pot(estate) XV imp(erator) II co(n)s(ul) III p(ater) p(atriae) | nomina militum qui militaverunt in cohortibus ³⁰ *praetori(i)s decem I II III IIII V VI VII VIII X piis vin|dicibus qui pie et fort(it)er militia functi sunt ius | tribui conubi(i) dumtaxat cum singulis et primis uxo|ribus ut etiamsi peregrini iuris feminas in ma|trimonio suo iunxerint proinde liberos | tollant ac si ex duob[us] civibus Romanis* ³⁵ *natos // A(nte) d(iem) VII Id(us) Ian(uarias) | Aspro II et As{i}pro co(n)s(ulibus) | coh(ors) VI pr(aetoria) p(ia) v(index) | L(ucio) Mario L(uci) f(ilio) Ulp(ia) Maximo Nicop(oli) | descript(um) et recognit(um) ex tab(u)* ⁴⁰ *la aerea qu(a)e fixa est Rom(a)e | in muro pos(t) templum divi | Aug(usti) ad Miner-vam // T(iti) Flavi Licini | C(ai) Iuli Terti | M(arci) Aureli Firmi* ⁴⁵ *M(arci) Aureli Firmi | C(ai) Gemelli Gemellini | Ti(beri) Claudi Laberiani | M(arci) Aureli Tharsa.*

- PRO** *PIR*² I 182; *RE* X/1 (1918) 172, s.v. «Iulius, no. 96» (GÖSCHKA); *KP* 2 (1979) 1525 s.v. «Iulius, no. 11» (HANSNIK); *DNP* 6 (1999) 27, s.v. «Iulius, no. II 18» (FRANKE)
- LIT** BARBIERI 1952: 69 vd., no. 285; DEGRASSI 1952: 59; THOMASSON 1960: 106; ALFÖLDY 1968: 121–154; HALFMANN 1979: 200, no. 134; HALFMANN 1982: 642; LEUNISSEN 1989: 216, 225; GRANINO-CECERE 1990: 145–157; DIETZ 1996; MANN 1997: 251 vdd.
- TEM** İ.S. II. yy.'ın son çeyreği
- ORI** Pamphylia/Attaleia
- CH** • *consul*
• *proconsul provinciae Africae* (İ.S. 210?) [D, E, F]
• *consul ordinarius II* (İ.S. 212) [G, H, J, K, L, M, N, O, P, R, S, U, T]
• *praefectus urbi* (İ.S. 212) [E, N, O, P]
→ Harita 15

Roma İmparatorluğu'nun en önemli siyasetçi ve hukukçularından, Pamphylia/Attaleialı C. Iulius Asper ve ailesi hakkında günümüze ulaşmış birçok yazıt ve antik yazarların eserlerinden pasajlar bulunmaktadır. Kaynakların bu sayısal yoğunluğu, C. Iulius Asper ve ailesi hakkında detaylı bilgiler veriyor olsa da, bunlar değerlendirilirken çeşitli problemler ortaya çıkmaktadır:

Bu problemlerden birincisi Asperler'in jenealojisiyle ilgilidir. C. Iulius Asper'in aile ilişkilerine dair farklı araştırmacılar tarafından farklı öneriler getirilmiştir: *PIR*² I 182'de verilen *stemma*'ya göre C. Iulius Asper; Cassia Paterna ile evli olan *consul* C. Iulius Galerius Asper (1)'in (P22) babası, *consul* C. Iulius Galerius Camilius Asper (2) (P23) ile *senatorius* Iulius Severus Calidus ve Iulia Camilia Aequa'nın dedesidir. GRANINO-CECERE 1990: 157'de verilen *stemma*'ya göre ise, *PIR*² I 182'de verilen bu aile ilişkilerine ek olarak C. Iulius Asper'in Iulia Iuliana ile evli olduğu belirtilmektedir. Fakat bu aile bağları C. Iulius Asper'e ait olduğu tespit edilen ve Antonius Pius'un yaptırdığı imparatorluk sarayına yakınlığı ile dikkat çeken Grottaferrata'daki villalarında bulunan yazıtların yeniden değerlendirilmesi ve yeni fragmanların bulunmasıyla, farklı bir öne-

riyle yeniden düzenlenmiştir¹²⁹. Buna göre C. Iulius Asper, bir Iulius'un oğlu; Cassia Paterna'nın¹³⁰ kocası (I, P); Iulia Iuliana'nın¹³¹ ise, kardeşidir (P). Asper, *consul* C. Iulius Camilius Galerius Asper (1) (P22) ile *senatorius* Iulius Severus Calidus (P28) ve Iulia Camilia Aequa'nın (PIR² I 654) babası (I, P); *consul* C. Iulius Camilius Galerius Asper (2)'in (P23) ise, dedesidir (J)¹³².

Asper, yazıtlardan ve antik yazarların bize bildirdiklerinden anlaşıldığı gibi, son derece etkileyici bir kariyer yapmış ve ailesini Roma devlet aristokrasisinin eşi görülmemiş bir şekilde en tepesine taşımıştır.

Muhtemelen en geç İ.S. 150 yılında doğmuş olan C. Iulius Asper, *senatus* Sınıfı'na *homo novus* olarak Commodus Dönemi'nde (İ.S. 180–192) girmiş olmalıdır. Birçok araştırmacıya göre¹³³, Asper'in ilk *consul*lüğü de (*suffectus*) aynı imparatorun zamanına tarihlenmelidir. DIETZ 1996: 521' e göre ise; Asper, bu dönemde hâlâ *praetor* olup, daha sonraki yükselişini üstün hitabet gücü ve Roma hukuku bilgisine borçludur. Asper'in Commodus Dönemi'ndeki devlet kariyerinin muazzam şekilde ilerlemesi muhtemelen Septimius Severus'un (İ.S. 193–211) imparator olma sürecinde, imparatorun O'nu yetenekli bir avukat ve hatip olmasından ötürü, kendisini savunması için seçmiş olmasıyla ilgilidir (*loc.cit.*)¹³⁴. İ.S. 194/95 yıllarında Septimius Severus ile kurmuş olduğu bu mesleki ve şahsi yakınlık, O'nu çok süratli bir şekilde üst mevkilere, ailesini de *patricius*'lar arasına taşımıştır. Asper, bu dönemin sonlarına doğru *Africa* Eyaleti *proconsul*lüğüne atanmıştır¹³⁵ (D, E, F). O'nun bu *proconsul*lük görevi, kimi araştırmacılar tarafından İ.S. 200 ya da 210 yıllarına tarihlendirilirken¹³⁶; LEUNISSEN 1989: 216, bu görev için İ.S. 200–201 ya da 204–205 yıllarını vermektedir. DIETZ 1996: 522'ye göre ise; Asper'in *Africa* Eyaleti *proconsul*lüğü, İ.S. 209–210 yıllarına tekabül etmektedir. Fakat, DIETZ'in, Asper'in *Africa* Eyaleti *proconsul*lüğü için verdiği İ.S. 209 tarihi, THOMASSON

¹²⁹ DIETZ 1996: 486–515; Asperler'e ilişkin olarak önceden bilinen yazıtları, yeni bulunan fragman ve el yazmalarıyla karşılaştırmak suretiyle yeniden değerlendirerek, Asperler Ailesi'nin mensupları ve aile ilişkileri konusuna açıklık getirmiştir.

¹³⁰ Cassia Paterna için bk. PIR² C 559; RE XVIII/4 (1959) 2160, s.v. «Paterna», (SCHULTEN); DNP 2 (1997) 1003, s.v. «Cassia, no. 3» (ECK).

¹³¹ Iulia Iuliana için bk. RE X/1 (1918) 172, s.v. «Iulius, no. 96» (GÖSCHKA).

¹³² Aile *stemma*'sı için bk. DIETZ 1996: 523.

¹³³ PIR² I 182; RE X/1 (1918) 172, s.v. «Iulius, no. 96» (GÖSCHKA); HALFMANN 1979: 200 no. 134; KP 2 (1979) 1525 s.v. «Iulius, no. 11» (HANSLIK); HALFMANN 1982: 642; DNP 6 (1999) 27, s.v. «Iulius, no. II 18» (FRANKE).

¹³⁴ C. Iulius Asper; Septimius Severus Dönemi'nde, birçok kişiyi savunmuş ve karışık durumda olan birçok kenti düzenleyerek *defensor fidelissimus* (= “son derece güvenilen bir avukat”) unvanını almıştır. Bu konu hakkında bk. DIETZ 1996: 521, n. 177.

¹³⁵ Bk. D belgesi; ayrıca bk. DNP 6 (1999) 27, s.v. «Iulius, no. II 18» (FRANKE).

¹³⁶ HALFMANN 1979: 200, no. 134; THOMASSON 1996: 80 vd., no. 107.

1996: 80 vd., no. 107 tarafından İ.S. 209 yılı *proconsul*'ünün biliniyor olmasından ötürü uygun bulunmamıştır. Yazıtların yanı sıra antik yazarlardan da öğrendiğimiz üzere; Asper, Africa *Eyaleti proconsul*'lüğü görevi sırasında buradaki Hristiyanlar'a karşı ılımlı bir politika izlemiş ve Hristiyan takibatından ötürü üzüntü duyduğunu belirterek, Onlar'a karşı duyarlı davranmaya çalışmıştır (D). Asper'in Septimius Severus Dönemi'nin sonlarında gerçekleştirdiği bu görevinin ardından değişen imparatorla birlikte kariyeri de etkileyici bir biçimde değişmiştir:

İ.S. 212 yılı başında Caracalla kardeşi Geta'yı katlettiği sırada, Roma İmparatorluğu kaotik bir siyasi amtosfer içindeyken, C. Iulius Asper, İ.S. 204 yılı *consul ordinarius*'u olan L. Fabius Cilo'nun¹³⁷ halefi olarak, ikinci kez *consul* olmuştur (Bk. yuk. CH). C. Iulius Asper, bu ikinci *consul*'lüğüne yıla adını veren *consul ordinarius* sıfatıyla icra ederken; meslekdaşı, oğlu C. Iulius Camilius Galerius Asper (1) (P22) idi. Baba ve oğulun aynı zamanda, üstelik *ordinarius* olarak *consul*'lük yapmaları (DEGRASSI 1952: 59), belki de bu karışık siyasi ortamın yaratmış olduğu bir vesileyle gerçekleşmiştir. Caracalla'nın kardeş katliyle gölgelenen, Asperler'in bu siyasi başarısı, Roma İmparatorluğu'nda *duobus Aspris* (= "iki Asper'in zamanında") diye tarihlenen belgelerde (H, J, K, L, M, T) açıkça görülmektedir¹³⁸. T belgesi, *du|obus Aspris | co(n)s(ulibus) Idibus Iuni(i)s* ifadesinden de anlaşılacağı gibi, Baba ve Oğul Asperler'in *consul* oldukları yılın Temmuz ayının *idus*'larında, yani 15 Temmuz'da düzenlenmiştir. Aynı aileden iki kişinin *consul ordinarius* olmaları, Roma devlet kariyerinde zaten muazzam bir onurken; bu onur, muhtemelen yine aynı yıl içinde¹³⁹ Asper'in *praefectus urbi* olmasıyla (E, N, O, P), Roma Tarihi'nde eşine az rastlanır bir *cursus honorum*'a dönüşmüştür.

Asper'in, Commodus Dönemi'nde başlayan, Septimius Severus zamanında parlayan ve Caracalla Dönemi'nde de zirveye ulaşan kariyer ve saygınlığı, adı geçen sonuncu imparatorun keyfi hükümdarlığı nedeniyle inişli çıkışlı bir yola girmiştir. Cass. Dio, 77,5,3'e (A) göre; *consul ordinarius* olan C. Iulius Asper, başlarda İmparator Caracalla tarafından onurlandırılırken daha sonra Roma'dan sürgün edilip, memleketine yollanmıştır. Bu sürgün devam ederken, muhtemelen yine usta hatipliği ile devlet organizasyonu konusundaki derin bilgi ve deneyimlerinden ötürü, karışık bir durumda olan

¹³⁷ RE VI/2 (1909) 1763–1768, s.v. «Fabius, no. 65» (GROAG); DNP 4 (1998) 376, s.v. «Fabius, no. II 6: L. Fabius Cilo Septiminus Catinius Acilianus Lepidus Fulcinianus» (ECK).

¹³⁸ *Duobus Aspris* tarihlemesine papirüs belgelerinde de rastlanmaktadır. Örneğin; CPL 144; CPL 335.

¹³⁹ DIETZ 1996: 484'e göre; Asper'in *praefectus urbi*'lik onuruna ulaşmasının tarihi kesin olarak bilinmese de, İ.S. 212 yılından öncesi ya da sonrasına tarihlendirilmesi, O'nun *cursus honorum*'unun hem hiyerarşik, hem de zamansal iç mantığına ters düşmektedir. Bu nedenle, Asper'in Roma Kenti *praefectus*'luğu görevi, *consul ordinarius* olduğu yıla, yani İ.S. 212 yılına tarihlendirilmelidir.

Asia Eyaleti’ni düzenlemesi için, Caracalla tarafından İ.S. 217–218 yıllarında *Asia* Eyaleti *proconsul*’lüğüne tayin edilmiştir. Asper, bu görev davetine karşılık bir *excusatio* (= “mazaret bildirme”) ile karşılık vermiş olsa da, Caracalla’dan sonra imparator olan Macrinus (İ.S. Nisan 217–Haziran 218); O’nun bu mazaretini kabul etmeyerek, Caracalla gibi, O’nu yine *Asia* Eyaleti *proconsul*’lüğüne tayin etmiştir (B). Bu görevi istemeyerek de olsa kabul etmek zorunda kalan Asper; görevini icra etmek için yola çıktığı sırada, İmparator Macrinus’un kendisini engellediği şeklinde konuşmalar yaptığı yolunda hakkında ortaya çıkan dedikodular yüzünden görevden alınarak; bu görev, Q. Anicius Faustus’a verilmiştir (B). İleri yaşı bahane edilerek kendisine görev verilmeyen Asper, ancak Elagabalus Dönemi’nde (İ.S. 218–222) tekrar Roma’ya dönebilmiştir (C).

P22

C. IVLIVS CAMILIVS GALERIVS ASPER (1)

A [Germania superior/?]

RSO 92; SCHILLINGER-HÄFELE 1977: 480 vd., no. 44; AE 1978, 525:

Bk. P21, H belgesi, st. 13

B [Italia/Lorium]

CIL XI 7729; DIETZ 1996: 510; ERTEKİN 2002: 143, no. 16.6.1. A:

Bk. P21, I belgesi, st. 3

C [Italia/Ostia]

CIL XIV 119:

Bk. P21, J belgesi, st. 12

D [Italia/Roma]

CIL V 429,017; CIL VI 1063; ILS 2178:

Bk. P21, K belgesi, st. 80 vd.

E [Italia/Roma]

CIL VI 1029; *InscrIt* XIII/1, 33; AE 1981, 25:

Bk. P21, L belgesi, st. 68

F [Italia/Roma]

CIL VI 1982/3; DIETZ 1996: 503:

... [L. Annio Fabiano M. Nonio Ar]rio Mu|ciano co(n)s(uli) ||¹⁰ [---in locum] Corneli [A]|nullini augur[is --- in locu]m Iuli [A]|spri f[laminis].

G [Italia/Roma]

CIL VI 2003; *CIL* VI 32329:

Bk. P21, M belgesi, st. 11.

H [Italia/Roma]

CIL VI 31716; *CIL* VI 41184; DIETZ 1996: 504; *AE* 1997, 126; ERTEKİN 2002: 104, no. 11.1.2.:

Bk. P23, A belgesi, st. 4 vd.

I [Italia/Roma]

CIL XIV 2515a + 2515b + 2518 (DIETZ 1996: 512'ye göre):

Bk. P21, P belgesi, st. 2 vd.

J [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2505; DIETZ 1996: 489; THOMASSON 1996: 130, no. 11a; ERTEKİN 2002: 105, no. 11.1.3. A:

C. Iulio Aspro | co(n)s(uli) praetori | curator viae | appiae sodali ||⁵ Augustali trib(un)o | [p]leb(is) quaestori | prov(inciae) Africae cu|rator aedium sacr(arum) | Sex. Umidius ||¹⁰ Artemidorus | amico | incomparabili.

K [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2506; DIETZ 1996: 490; THOMASSON 1996: 130, no. 11b + *CIL* XIV 2516 (DIETZ 1996: 502'ye göre):

C(aio) Iulio Aspro co(n)s(uli), | [p]raetori, curator | viae Appiae, sodali | Augustali, trib(un)o plebi(s), ||⁵ quaestori provinc(iae) | Africae, | Corneliu[s --- | ---amico, patrono] | provinciarum V (=quinque) ||¹⁰ Hispaniar(um) trium et | M[a]ure[t]anar(um) duar(um), | oratori prae-stantissimo, | defensori clientium fidelissimo.

L [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2507; DIETZ 1996: 489:

C(aio) Iulio Aspro | co(n)s(uli) | praetori curato[ri viae] Appiae sodali ||⁵ [6] | [6] | [6] | aedium sacr[aru]m | Imetius Miesius ||¹⁰ [3]nensis | [3]censi amico | [incompara]bili.

M [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2508; DIETZ 1996: 489; THOMASSON 1996: 130, no. 11c; MANN 1997: 251; ERTEKİN 2002: 105, no. 11.1.3. B:

[C] Iulio Aspro | co(n)s(uli) | praetori curator | viae appiae soda[l] August[al] ||⁵ trib(un)o [pleb(is)] quaestori | provinc(iae) · Africae curat(i) | aedium sacrarum | provincia Britannia | patrono.

N [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2509; DIETZ 1996: 489; THOMASSON 1996: 130, no. 11d; ILS 1156; ERTEKIN 2002: 105, no. 11.1.3. C:

C · Iulio · Aspro | co(n)s(uli) designato | curator(i) viae Appi|ae · sodali · Augusta||⁵li · praetori · peregr(ino) | trib(un)o · pleb(is) · quaestor(i) | provinc(ae) · Africae, | curat(i) · aedium sacrar(um) | prov(incia) · Mauretania ||¹⁰ tingitana patrono | optimo.

O [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2510; DIETZ 1996: 489; THOMASSON 1996: 130, no. 11e; MANN 1997: 252:

[C(aio)] Iulio Galerio | Aspro | pr(aetori) tr(ibun)o plebis | quaest(ori) provinciae ||⁵ Africae | cur(atori) aed(ium) sacrar(um) | Cornelius Pla[---] | amico incompa|rabili.

P [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2511; DIETZ 1996: 489:

G(aio!) Iulio Galer(ia) | Aspro p<r=P>(aetori) tri(buno) (p)leb(is) | <q=O>uaest(ori) <p=I>rovin<c=E>(iae) | Africa[e] cu[ratori] ||⁵ a<e=L>d<i=E>[um] sa[crar(um)] | eip[3]o[3] | patrono | bene merenti.

R [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2512:

C(aio) Iulio Aspro | co(n)s(uli) candidato.

S [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2513; DIETZ 1996: 490:

[— — —] C(aio) Iulio [3] | [3 A]sp[ro 3] | [3] L[3] | [3]IIV [— — —].

T [Italia/Tusculum]

DIETZ 1996: 491:

C(aio) Iulio Ga|ler Aspro prae|tori peregr(rino), trib(un)o | [p]leb(is) quaest(ori) ||⁵ [Africae].

U [Italia/Tusculum]

GRANINO-CECERE 1990: 142; AE 1990, 129; DIETZ 1996: 487:

Mesia Titia|na c(larissima) p(uella) pronept(is) | Aspri iunio(ris).

V [Italia/Tusculum]

RMD I 74:

Bk. P21, R belgesi, st. 21, 38

Y [Pannonia superior/Savaria]

CIL III 4157; RIU I 9; AE 1995, 1250:

Bk. P21, T belgesi, st. 5 vd.

- PRO *PIR*² I 334; *RE* Suppl. XII (1970) 503, s.v. «Iulius, no. 159a» (HANSNIK).
- LIT BARBIERI 1952: 214, no. 1066; HALFMANN 1982: 642; GRANINO-CECERE 1990: 145–157; DIETZ 1996; MANN 1997: 251 vdd.
- TEM İ.S. II. yy. sonu ya da III. yy. başı
- ORI Pamphylia/Attaleia
- CH
- *curator aedium sacrarum* [J, L, M, N, O, P]
 - *quaestor provinciae Africae* [J, K, M, N, O, P, T]
 - *tribunus plebis* [J, K, M, N, O, T]
 - *praetor* [J, K, L, M, N, O, P, T]
 - *curator viae Appiae* [J, K, L, M, N]
 - *consul designatus* [N]
 - *consul ordinarius* [A, B, C, D, E, G, I, J, K, L, M, R, V, Y]
- Harita 16
- FS
- *sodalis Augustalis* [J, K, L, N]
 - *pontifex* [H]
 - *flamen* [F]

Pamphylia/Attaleialı C. Iulius Camilius Galerius Asper (1)'in aile ilişkileri, babası C. Iulius Asper'i (P21) anlatırken de değindiğimiz gibi; farklı zamanlarda, farklı araştırmacılar tarafından değişik şekillerde ifade edilmiştir. Fakat son buluntuların incelenmesi ve eski belgelerin yeniden değerlendirilmesi ile şu şekilde bir jenealoji vermek mümkündür: C. Iulius Camilius Galerius Asper (1); *consul* C. Iulius Asper (P21) ile Cassia Paterna'nın¹⁴⁰ oğlu, *senatorius* Iulius Severus Calidus (P28) ve Iulia Camilia Aequa'nın (*PIR*² I 654) kardeşi, *consul* Iulius Camilius Galerius Asper (2)'in (P23) ise, babasıdır¹⁴¹ (B, I).

Daha önce P21'de bahsettiğimiz gibi; Attaleialı bu *consularis* aile hakkında günümüze birçok yazıt ve antik yazarlardan pasajlar kalmış, fakat bu belgelerin değerlendirilmesi çeşitli problemlere neden olmuştur. Bu problemlerden birincisi, daha önce açıklık getirmeye çalıştığımız, aile bağlarıyla ilgiliydi. İkincisi ise, Asper (1)'in tam isminin yazıtlarda nasıl ifade edildiğiyle ilgilidir. C. Iulius Camilius Galerius Asper (1)'in adı birçok belgede *Iulius Asper* olarak geçmektedir (A, F, G, I, J, K, L, M, N, R, S). O'nun adının bu şekilde kısaltılarak kullanılmış olması anlaşılır bir durumdur; fakat, modern araştırmacıların dikkatini çeken konu, Asper (1)'in adının bazı yazıtlarda *Galerius*; bazılarında ise *Camilius gens* adıyla zikredilmiş olmasıdır. Bu durum, Asper (1)'in belgelerinin anlaşılmasında bazı güçlükler çıkarmaktadır: Birçok araştırmacı, Asper (1)'den söz ederken, *C. Iulius Galerius Asper* ya da *C. Iulius Camilius Galerius*

¹⁴⁰ Cassia Paterna için bk. P21, n. 130.

¹⁴¹ Aile *stemmas*'ı için bk. DIETZ 1996: 523.

Asper adını kullanmıştır¹⁴². *Asper* (1)'in kendisinin, babasının ve oğlunun isim ve unvanlarının zikredildiği *H* belgesi ile *Tusculum*'da ele geçen ve *Asper* (1)'in *cursus honorum*'unun yer aldığı *O*, *P* ve *T* belgelerinde, *Asper* (1)'den bahsederken *Galerius* adının kullanıldığı görülmektedir. Fakat bu isim bazı yazıtlarda *Camilius* ile birlikte verilirken; *Asperler*'in aile ilişkileri ile *cursus honorum*'ları hakkında detaylı bilgi veren, *Asper* (1)'in kardeşleriyle birlikte babaları adına diktirdikleri bir onur anıtı olan *I* belgesinde *Galerius* ifadesi hiç kullanılmamıştır. Bu durum, DIETZ 1996: 512 tarafından şüpheli bulunmuştur. Yazar, *H* belgesindeki kırık olan *Gal* kısmının *Asper* (1)'in kayıtlı olduğu *tribus*'un ismi olduğunu düşünmüş ve bunun *Gal(er)ia* şeklinde tamamlanması gerektiğini belirterek, söz konusu yazıtı buna göre yeniden düzenlemiştir. Bununla birlikte, bu konu hâlâ tatmin edici bir açıklık kazanmamıştır. İsmi ile ilgili, bu pek de net olmayan duruma oranla, *Asper* (1)'in devlet kariyerinin detaylarıyla ilgili bilgilerde netlik vardır:

Asper (1)'in babası *C. Iulius Asper*'in (*P21*), *Commodus* Dönemi'nden sonra Roma siyasetinin önemli ve aranan bir şahsiyeti olması, O'nun kariyerini ileriye götürmüş; başta oğlu *Asper* (1) olmak üzere, tüm ailesini de Roma'nın devlet aristokrasisinin kaymak tabakasına taşımıştır¹⁴³. Siyaset ve hukuk alanında bu kadar etkin bir babanın oğlu olan *Asper* (1); beklenildiği gibi, kariyerinde başarılı bir isim olmuştur. *Cursus*'una *curator aedium sacrarum* göreviyle başlamıştır (Bk. yuk. CH). Ancak, O'nun bu görevi, Roma Kenti'nde *consularis*'ler tarafından icra edilen bir *curator*'luk hizmeti olmayıp, *Tusculum*'da, yani kentsel bazda bir *curator*'luk göreviydi (*PIR*² I 334). Bu görevinin ardından da *Africa* Eyaleti *quaestor*'u olmuştur (Bk. yuk. CH). THOMASSON 1996: 130, no. 11, *Asper* (1)'in bu göreve İ.S. 205 yıllarından çok da sonra olmayan bir zamanda, getirildiğini söylemektedir. *PIR*² I 334'e göre ise, O; bu görevini, babası *Africa* Eyaleti *proconsul*'lükten yani, O'nunla birlikte icra etmiştir. Ancak, baba ve oğlun aynı eyalette böyle bir görevi birlikte icra etmesi, *quaestor*'luk görevinin özelliklerinden dolayı pek beklenen bir durum değildir (THOMASSON 1996: 130, no. 11). Ayrıca, *Asper* (1)'in babası *Iulius Asper*'in (*P21*) bu eyaletteki *proconsul*'lüğünün İ.S. 209 ya da 210 tarihine veriliyor olmasından ötürü, burada baba ve oğlun birlikte çalışmış olmaları o kadar

¹⁴² *C. Iulius Camilius Galerius Asper*: BARBIERI 1952: 214, no. 1066; *C. Iulius Galerius Asper*: HALFMANN 1982: 642; GRANINO CECERE 1990: 145–157; MANN 1997: 251 vdd. Ayrıca bk. *PIR*² I 334; *DNP* 6 (1999) 27, s.v. «Iulius, no. II 18» (FRANKE).

¹⁴³ Roma siyasetinde etkin bir rol oynayan bu ailenin *gens* ismi, Roma'da bulunmuş ve İ.S. IV. yy.'a, *Constantinus* ve *Licinianus*'un birlikte *Augustus* oldukları döneme ait bir yazıtta dahi geçmektedir. GRANINO-CECERE 1982; *AE* 1984, 151; GRÜNEWALD 1990: 222, no. 270; DIETZ 1996: 487: [Dd(omini) nn(ostr) Flavius Valerius Consta]ntinus Maximus et Valerius Licinianus Licinius Pii Felices Inv[i]cti semp[er Augusti] | [thermas ---]i temporis deformatas Laurentibus suis addito cultu restituerunt curante Camilio Aspro v(iro) c(larissimo) cu[ratore] ---].

olası da değildir. Asper (1), *quaestor*'luk hizmetinden sonra *tribunus plebis* olmuş (Bk. yuk. CH); daha sonra ise, normal şartlarda Roma devlet kariyer basamakları dışında yer alan, fakat sosyal bir prestij sağlayan, dini bir kurula (*sodales Augustales*)¹⁴⁴ üye olmuştur (Bk. yuk. CH). Yine yazıtlardaki *cursus*'undan anlaşıldığı üzere; bu görevlerin ardından senatörlerin daha sonraki kariyerleri için önemli bir basamak olan *praetor*'luk mevkisi gelmiştir (Bk. yuk. CH). Bu görevini Roma Kenti'nde icra ettiği *Via Appia curator*'luğu izlemiştir (Bk. yuk. CH). Bu son görevinden de anlaşılabileceği gibi, Asper (1); babasının açtığı bu devlet aristokrasisine giden yolda son derece önemli ve saygın görevlerde bulunmuştur. O belgesinde açıkça görüldüğü gibi; Asper (1), *curator*'luk hizmetinin ardından *consul* olarak belirlenmiş (*designatus*) (N) ve nihayet İ.S. 212 yılında babası C. Iulius Asper (P21) ile birlikte *consul ordinarius* olmuştur (Bk. yuk. CH).

Asper (1), Roma devlet kariyerinin en üst basamağı olan *consul ordinarius*'luğa kadarki süreçte, sadece *cursus honorum*'un genel hiyerarşisi içerisinde yer alan görevleri üstlenmemiştir. Yukarıda değindiğimiz gibi, bir takım soylu sınıfına özgü dinsel gruplar içerisinde de yer almıştır. Bu grupların başında, H belgesinde belirtilen, *pontifex*'lik¹⁴⁵ ile O'nun devlet kariyeri hakkında bilgi veren hemen hemen tüm yazıtlarda açıkça belirtilen *sodales Augustales* üyeliği gelmektedir. Bir diğeri ise, F belgesindeki *Iuli [A]|spri f[flaminis]* ifadesinde görüldüğü gibi, *flamen*'liktir¹⁴⁶. Asper (1), dini bir takım işler dışında da devlet kariyerinin olağan basamakları arasında olmayan işler yapmış ve unvanlar almıştır: M belgesinde, *Britannia* Eyaleti *patronus*'u olarak onurlandırılan Asper (1), N belgesinde de *Mauretania Tingitana* Eyaleti'nin *patronus*'u olarak görülmektedir.

¹⁴⁴ *Sodales Augustales*: Roma'da Augustus'un tanrılaştırılmasından sonra Tiberius'un kurduğu 21 kişiden oluşan aristokratik bir "kardeşlik kurulu" olup; bu kurul, *divus Augustus* kültünden sorumlu idi; bk. DNP 11 (2001) 666, s.v. «Sodales» (SEHLMAYER).

¹⁴⁵ *Pontifex*; Roma'nın tüm resmi ve özel kültlerinden sorumlu, en önemli rahipler kuruldur (*collegium pontificum*); bu konu hakkında bk. DNP 10 (2001) 135–138, s.v. «Pontifex, Pontifices» (GORDON).

¹⁴⁶ *Flamen*'ler (*flamines*), münferit ilahlara hizmet etmekle yükümlü Roma rahipleriydi. Toplam 15 *flamen*'in 3'ü (*flamines maiores*) Iupiter'in (*flamines Dialis*), Mars'ın (*fl. Martialis*) ve Quirinus'un (*fl. Quirinalis*) rahipleriydi. Geriye kalan 12 *flamen* (*flamines minores*) ise; Vulcanus, Voltumnus, Palatua, Furrina, Flora, Carmenta, Ceres, Falacer, Portunus, Pomona ve adı bilinmeyen iki ilahın rahipleriydi; *flamen*'ler için bk. DNP 4 (1998) 537 vdd., s.v. «Flamines» (PRESCENDI).

P23
C. IVLIVS CAMILIVS GALERIVS ASPER (2)

A [Italia/Roma]

CIL VI 31716; *CIL* VI 41184; DIETZ 1996: 504; *AE* 1997, 126; ERTEKİN 2002: 104, no. 11.1.2.:

[C(aio)] Iulio Camilio | Gal[er(ius) As]pro co[(n)s(uli)] | [patri]cio | [C(ai)] Iuli C[amil]i Aspr[i] ||⁵ [co(n)s(ulis) or[dinar(ii)] pont[if(ici)s]] | [fili]o | [C(ai) Iu]li As[pr]i bis co(n)s(ulis) | [pra]ef(ecti) [urb(i)] nepoti | [VII]viro epulonum ||¹⁰ Luperco | [M]artiali[s] | act(or) c(um) s(uis).

PRO *PIR*² I 232

LIT BARBIERI 1952: 217, no. 1066; HALFMANN 1982: 642; DIETZ 1996; MANN 1997: 251 vdd.

TEM İ.S. III. yy.'ın ikinci çeyreği

ORI Pamphylia/Attaleia

CH • *consul*
→ Harita 17

FS • *VIIvir epulonum*
• *Lupercus*

Asper (2), *consul ordinarius* C. Iulius Camilius Galerius Asper (1)'in (P22) oğlu; *consul II* C. Iulius Asper'in (P21) torunu (A); *senatorius* Severus Calidus'un (P28) ise, yeğeni-dir. Attaleialı Iulius Asperler Ailesi'nin *senatus* mensubu olduğu bilinen son ferdidir.

Muhtemelen İ.S. III. yy.'ın ortalarına doğru *senatus* Sınıfı'na girerek Roma'da devlet kariyeri yapan Asper (2); dedesi ve babası gibi, bu kariyerini *consul*'lüğe kadar taşımıştır. *Consul*'lük öncesindeki *cursus*'u hakkında bilgi sahibi olmadığımız Asper (2); yukarıdaki yazıtta *consul*'üğünün yanı sıra *VIIvir epulonum*¹⁴⁷ ve *Lupercus*¹⁴⁸ unvanlarıyla onurlandırılmıştır.

Yine aynı belgede, O'nun babasının ve dedesinin *cursus honorum*'u verilmiş olmasına rağmen, kendisinin devlet kariyerinden bahsedilmemiştir. Asper (2)'in hakkında fazlaca yazıt olmaması; dedesi Iulius Asper'e (P21) ait olan ve babası Asper (1)'in de

¹⁴⁷ *VIIviri epulonum*: İ.S. 196 yılında oluşturulmuş bir Roma rahipler kuruludur. Görevleri, öncelikle, *pontifex*'lerin işlerini hafifletmektir. Iuppiter için yapılan yemek şenliğini düzenlemek *VIIvir*'lerin başlıca görevleriydi. Başlangıçta sayıları 3 iken daha sonra 7'ye yükselmiştir. Caesar bu kurulun sayısını daha sonra 10'a çıkardıysa da; kurul, ismini *VIIviri* olarak korumuştur. Bu kurul için bk. *DNP* 11 (2001) 427 vd., s.v. «Septemviri» (BENDLIN).

¹⁴⁸ *Lupercus*'lar (= "kurt-insanlar"): 15 Şubat'ta *Lupercalia* Şenliği'ni kutlamakla görevli olan eski bir Roma kardeşlik birliğiydi. Suet. *Aug.* 31,4'e göre, Augustus bu rahiplik makamını yeniden düzenlemiş ve Atlı Sınıfı'na tahsis etmiştir. Fakat, daha sonra, *Lupercus*'lar arasında senatörler de görülmüştür. Bu birlik ve şenlik, İ.S. V. yy.'a kadar varlığını sürdürmüştür. *Lupercalia* Şenlikleri için bk. *DNP* 7 (1999) 509 vd., s.v. «Lupercalia» (BAUDY).

orada yaşamış olduğundan haberdar olduğumuz, Tusculum Grottaferrata'daki villada yaşamamış olmasından kaynaklanıyor olabilir.

P24

C. IVLIVS [PLANCIVS VARVS] CORNVTVS TERTVLLVS

A Plin. *epist.* 2,11,19:

Cornutus Tertullus consul designatus, uir egregius et pro ueritate firmissimus, censuit septingenta milia quae acceperat Marius aerario inferenda, Mario urbe Italiaque interdicendum, Marciano hoc amplius Africa. In fine sententiae adiecit, quod ego et Tacitus iniuncta aduocatione diligenter et fortiter functi essemus, arbitrari senatum ita nos fecisse ut dignum mandatis partibus fuerit.

B Plin. *epist.* 2,11,24:

... Placuit censente Cornuto referri de eo proximo senatu; tunc enim, casu an conscientia, affuerat.

C Plin. *epist.* 5,14:

C. PLINIVS PONTIO ALLIFANO SVO S.: Secesseram in municipium, cum mihi nuntiatum est Cornutum Tertullum accepisse Aemiliae uiae curam. Exprimere non possum, quanto sim gaudio adfectus, et ipsius et meo nomine: ipsius quod, sit licet (sicut est) ab omni ambitione longe remotus, debet tamen ei iucundus honor esse ultro datus, meo quod aliquanto magis me delectat mandatum mihi officium, postquam par Cornuto datum uideo. Neque enim augeri dignitate quam aequari bonis gratius. Cornuto autem quid melius, quid sanctius, quid in omni genere laudis ad exemplar antiquitatis expressius? Quod mihi cognitum est non fama, qua alioqui optima et meritissima fruitur, sed longis magnisque experimentis. Vna diligimus, una dileximus omnes fere quos aetas nostra in utroque sexu aemulandos tulit; quae societas amicitiarum artissima nos familiaritate coniunxit. Accessit uinculum necessitudinis publicae; idem enim mihi, ut scis, collega quasi uoto petitus in praefectura aerarii fuit, fuit et in consulatu. Tum ego qui uir et quantus esset altissime inspexi, cum sequerer ut magistrum, ut parentem uererer, quod non tam aetatis maturitate quam uitae merebatur. His ex causis ut illi sic mihi gratulor, nec priuatim magis quam publice, quod tandem homines non ad pericula ut prius uerum ad honores uirtute perueniunt. In infinitum epistulam extendam, si gaudio meo indulgeam. Praeuertor ad ea, quae me agentem hic nuntius deprehendit. Eram cum prosocero meo, eram cum amita uxoris, eram cum amicis diu desideratis, circumibam agellos, audiebam multum rusticarum querellarum, rationes legebam inuitus et cursim (aliis enim chartis, aliis sum litteris initiatus), coeperam etiam itineri me praeparare. Nam includor angustiis commatus, eoque ipso, quod delegatum Cornuto audio officium, mei admoneor. Cupio te quoque sub idem tempus Campania tua remittat, ne quis cum in urbem rediero, contubernio nostro dies pereat. Vale.

D Plin. epist. 7,21:

C. PLINIVS CORNVTO SVO S. Pareo, collega carissime, et infirmitati oculorum ut iubes consulo. Nam et huc tecto uehiculo undique inclusus quasi in cubiculo perueni et hic non stilo modo uerum etiam lectionibus difficulter sed abstineo, solisque auribus studeo. Cubicula obductis uelis opaca nec tamen obscura facio. Cryptoporticus quoque adopertis inferioribus fenestris tantum umbrae quantum luminis habet. Sic paulatim lucem ferre condisco. Balineum adsumo quia prodest, uinum quia non nocet, parcissime tamen. Ita adsueui, et nunc custos adest. Gallinam ut a te missam libenter accepi; quam satis acribus oculis, quamquam adhuc lippus, pinguisssimam uidi. Vale.

E Plin. epist. 7,31:

C. PLINIVS CORNVTO SVO S. Claudius Pollio amari a te cupit dignus hoc ipso quod cupit, deinde quod ipse te diligit; neque enim fere quisquam exigit istud nisi qui facit. Vir alioqui rectus integer quietus ac paene ultra modum (si quis tamen ultra modum) uerecundus. Hunc, cum simul militaremus, non solum ut commilito inspexi. Praeerat alae miliariae; ego iussus a legato consulari rationes alarum et cohortium excutere, ut magnam quorundam foedamque auaritiam, neglegentiam parem, ita huius summam integritatem, sollicitam diligentiam inueni. Postea promotus ad amplissimas procurationes, nulla occasione corruptus ab insito abstinentiae amore deflexit; numquam secundis rebus intumuit; numquam officiorum uarietate continuam laudem humanitatis infregit, eademque firmitate animi laboribus suffecit, qua nunc otium patitur. Quod quidem paulisper cum magna sua laude intermisit et posuit, a Corellio nostro ex liberalitate imperatoris Neruae emendis diuidendisque agris adiutor adsumptus. Etenim qua gloria dignum est, summo uiro in tanta eligendi facultate praecipue placuisse! Idem quam reuerenter, quam fideliter amicos colat, multorum supremis iudiciis, in his Anni Bassi grauissimi ciuis, credere potes, cuius memoriam tam grata praedicatione prorogat et extendit, ut librum de uita eius (nam studia quoque sicut alias bonas artes ueneratur) ediderit. Pulchrum istud et raritate ipsa probandum, cum plerique hactenus defunctorum meminerint ut querantur. Hunc hominem adpetentissimum tui, mihi crede, complectere adprehende, immo et inuita, ac sic ama tamquam gratiam referas. Neque enim obligandus sed remunerandus est in amoris officio, qui prior coepit. Vale.

F Plin. epist. 9,13,16:

... Cornutus, datum se a consulibus tutorem Heluidi filiae petentibus matre eius et uitrigo; nunc quoque non sustinere deserere officii sui partes, in quo tamen et suo dolori modum imponere et optimarum feminarum perferre modestissimum adfectum

G Plin. paneg. 90–92:

Scio, patres conscripti, cum ceteros ciues, tum praecipue consules oportere sic adfici, ut se publice magis quam priuatim obligatos putent. Vt enim malos principes rectius pulchriusque est ex communibus iniuriis odisse quam ex propriis, ita boni speciosius amantur ob ea quae generi humano quam quae hominibus praestant. Quia tamen in consuetudinem uertit, ut consules publica gratiarum actione perlata, suo quoque nomine quantum debeant principi profiteantur, concedite me non pro me magis munere isto quam pro collega meo Cornuto Tertullo clarissimo uiro fungi. Cur enim non pro illo quoque gratias agam, pro quo non minus debeo?

praesertim cum indulgentissimus imperator in concordia nostra ea praestiterit ambobus, quae si tantum in alterum contulisset, ambos tamen aequaliter obligasset. Vtrumque nostrum ille optimi cuiusque spoliator et carnifex stragibus amicorum et in proximum iacto fulmine adflauerat. Isdem enim amicis gloriabamur, eosdem amissos lugebamus, ac sicut <nunc> spes gaudiumque, ita tunc communis nobis dolor et metus erat. Habuerat hunc honorem periculis nostris diuus Nerua, ut nos, etsi minus <notos>, ut bonos promouere uellet, quia mutati saeculi signum et hoc esset, quod florerent quorum praecipuum uotum ante fuerat, ut memoriae principis elaberentur. Nondum biennium compleueramus in officio laboriosissimo et maximo, cum tu nobis, optime principum fortissime imperatorum, consulatum obtulisti, ut ad summum honorem gloria celeritatis accederet: tantum inter te et illos principes interest, qui beneficiis suis commendationem ex difficultate captabant, gratioresque accipientibus honores arbitrabantur, si prius illos desperatio et taedium et similis repulsae mora in notam quandam pudoremque uertissent. Obstat uerecundia quo minus percenseamus, quo utrumque nostrum testimonio ornaris, ut amore recti amore rei publicae priscis illis consulibus aequaueris. Merito necne, neutram in partem decernere audemus, quia nec fas est adfirmationi tuae derogare, et onerosum confiteri uera esse quae de nobis praesertim tam magnifica dixisti. Tu tamen dignus es, qui eos consules facias, de quibus ista possis praedicare. Tribuas ueniam quod inter haec beneficia tua gratissimum est nobis, quod nos rursus collegas esse uoluisti. Ita caritas mutua, ita congruens tenor uitae, ita una eademque ratio propositi postulabat, cuius ea uis ut morum similitudo concordiae nostrae gloriam minuatur, ac perinde sit mirum, si alter nostrum a collega ac si a se ipse dissentiat. Non ergo temporarium et subitum est, quod uterque collegae consulatu tamquam iterum suo gaudet, nisi quod tamen qui rursus consules fiunt, bis quidem sed temporibus diuersis obligantur, nos duos consulatus simul accepimus, simul gerimus alterque in altero consules et iterum et pariter sumus. Illud uero quam insigne, quod nobis praefectis aerario consulatum ante quam successorem dedisti! Aucta est dignitas dignitate, nec continuatus tantum sed geminatus est honor, finemque potestatis <altera> alterius tamquam parum esset excipere praeuenit. Tanta tibi integritatis nostrae fiducia fuit, ut non dubitares te salua diligentiae tuae ratione facturum, si nos post maximum officium priuatos esse non sineres. Quid quod eundem in annum consulatum nostrum <in quem tuum> contulisti? Ergo non alia nos pagina quam te consulem accipiet, et nostra quoque nomina addentur fastis, quibus ipse praescriberis. Tu comitiis nostris praesidere, tu nobis sanctissimum illud carmen praeire dignatus es; tuo iudicio consules facti, tua uoce renuntiati sumus, ut idem honoribus nostris suffragator in curia, in campo declarator existeres. Iam, quod ei nos potissimum mensi attribuisti quem tuus natalis exornat, quam pulchrum nobis! quibus edicto, quibus spectaculo celebrare continget diem illum triplici gaudio laetum, qui principem abstulit pessimum, dedit optimum, meliorem optimo genuit. Nos sub oculis tuis augustior solito currus accipiet, nos inter secunda omina et uota certantia, quae praesenti tibi conferentur, uehemur alacres et incerti, ex utra parte maior auribus nostris accadat clamor.

H [Bithynia/Nikomedia?]

REYNOLDS 1963: 1 vd.; SEG 20, 786; HAENSCH – WEISS 2005: 451, no. 1; AE 2005, 1429:

(a):

Ἀγορανομῦν|τος Ἰέρω|νος | Χρήστ||⁵ου.

(b):

Ἔτους ηἰ' | Αὐτοκράτορο|ς Νέρουα Τραϊανοῦ Κα|ίσαρος ἀρίστου Σεβασ||⁵του Γερμανικοῦ
Δακι|κοῦ, διακατέχοντος | τήν ἐπαρχείαν Γα(ίου) | Ἰουλίου Κορνούτου | Τερτύλλου
πρεσβευτ||¹⁰ου τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀ|ντιστρατή|γου.

I [Pamphylia/Perge]

IGSK 54, 44:

Γάϊον Ἰούλιον Κορνοῦ|τον Βρυωνεῖνον, | ἀρχιερασάμενον | τῶν Σεβαστῶν ||⁵ ἀγωνοθέτην
ἀπο|δειχθέντα τῶν μεγάλων Καισαρείων | ἀγώνων {vac.} Γάϊος | Ἰούλιος Κορνούτος ||¹⁰
Τέρτυλλος ὁ ἀδελφός. (PHI)

J [Pamphylia/Perge]

IGSK 54, 45:

Γάϊον Ἰούλιον Κορνοῦ|τον Βρυωνεῖνον, | ἀρχιερασάμενον τῶν | Σεβαστῶν καὶ
ἀγωνο||⁵θέτην ἀποδειχθέν|τα τῶν μεγάλων Καί|σαρείων ἀγώνων, Γά|ϊος Ἰούλιος
Κορνοῦ|τος Τρεβωννιανός ||¹⁰ ὁ ἀδελφός. (PHI)

K [Pamphylia/Perge]

IGSK 54, 122:

[Πλανκίαν Μάγναν] | [Μ. Πλανκίου Οὐάρου] | καὶ Πόλεως θυγατέρ[α], | ἀνεψιὰν
βασιλέω[ς] | Ἀλεξάνδρου, γυν[αῖ]|κα Γ. Ἰουλίου Κ[ορ]||⁵νούτου Τερτύ[λλου], | Μ. Πλάνκιος
Πί[ος τὴν] | ἑαυτοῦ πατρώ[νισσαν]. (PHI)

L [Africa/Annobaris]

POINSSOT 1920; AE 1921, 38; ILAfr 591; THOMASSON 1996: 52, no. 62b:

] | [—]idia | [—] inter Aunobari|tanos et Iulium Regillum pro|nuntiasse in ea verba
quae | infra scripta sunt | postquae(!) Marcellus proco(n)s(ul) | collocutus cum consilio dec-
re|tum ex tabella recitavit | cum acta inter Iulium Regillum | et Aunobaritanos causa solum |
aput(!) me Cornuti decretum cla|rissimi viri prolutum sit nihil ex eo mutari placet.

M [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2925, 2925a; ILS 1024; THOMASSON 1996: 52, no. 62a:

C(aio) Iulio P(ubli) f(ilio) Hor(atia) [---] | Cornuto Tertul[lo] | co(n)s(uli) proconsuli provin-
ci[ae Asiae] | proconsuli provinciae Narbo[nensis] ||⁵ legato pro praetore divi Traiani [Parthi-
ci] | provinciae Ponti et Bith[yniae] | eiusdem legato pro pr[ae]tore | provinciae Aquitani[ae]
c[e]nsu[um] | accipiendorum cu[ra]to[ri viae] ||¹⁰ Aemiliae praefecto aerari Sa[tu]r[ni] | lega-
to pro praetore provinc[iae] | Cretae et Cyrenarum a[dl]e[cto] | inter praetorios a divis
Ves[pasiano] | et Tito censoribus aedili Ce[riali] ||¹⁵ quaestori urbano | ex testamento | C(aius)
Iulius Plancius Varus Cornutus [---]

- PRO** *PIR*² I 273; *RE* X/1 (1918) 570, s.v. «Iulius, no. 196» (GROAG); *RE* Suppl. XIV (1974) 208, s.v. «Iulius, no. 196» (ECK); *KP* 2 (1979) 1530, s.v. «Iulius, no. 32: C. Iulius Cornutus Tertullus» (HANSLIK); *DNP* 6 (1999) 33, s.v. «Iulius, no. II 48» (ECK); THOMASSON 2009: 96, no. 27:032
- LIT** DEGRASSI 1952: 30; SYME 1960: 363 vdd.; JAMESON 1965: 54; ECK 1970: 72, 114, 125 vd.; ZEVİ 1973: 438; CORBIER 1974: 119 vdd., 127 vdd.; MITCHELL 1974: 34–38; JONES 1976: 231 vdd.; PFLAUM 1978: 118; HALFMANN 1979: 117, no. 22; RÉMY 1989: 47 vdd., no. 32; HAENSCH – WEISS 2007: 207; ELLIOT 2004: 19, 132, 267
- TEM** İ.S. 73–74
- ORI** Pamphylia/Perge
- STE** Tablo 22, *Stemma* 4
- CH**
 - *quaestor urbanus* [M]
 - *adlectus inter praetorios* [M]
 - *legatus proconsulis pro praetore provinciae Cretae et Cyrenarum* [M]
 - *proconsul provinciae Narbonensis* [M]
 - *praefectus aerarii Saturni* [C, D, G]
 - *consul suffectus* [G 91,1; 92,2–5]
 - *curator viae Aemiliae* [C, M]
 - *legatus pro praetore provinciae Aquitaniae censuum accipiendorum* [M]
 - *legatus Augusti pro praetore provinciae Ponti et Bithyniae* [H, M]
 - *proconsul provinciae Africae* [L]
→ Harita 18

C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus Tertullus, İ.S. 45’lerde doğmuştur¹⁴⁹. C. Iulius Bryoninus’un (I) ve C. Iulius Trebonianus’un (J) kardeşi olan Tertullus; *CIG* 4237 ve *IGR* III 562’de Tloslular tarafından onurlandırılan Iulia Tertulla’nın¹⁵⁰ ise, babası ya da kardeşi olmalıdır. Karısı, Pamphylia/Pergeli ünlü M. Plancius Varus’un (P32) kızı Plancia Magna¹⁵¹ (K); oğlu ise, C. Iulius Plancius Varus Cornutus’tur (P27) (M). Planciuslar’la bir evlilik sonucu akraba olan Tertullus’un isminin eksik olan kısmı, THOMASSON 2009: 96, no. 27:032 tarafından *C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus* olarak tamamlanmıştır.

Tertullus’un oğlu C. Iulius Plancius Varus Cornutus’un Tusculum’da Tertullus adına diktiridiği onur yazıtından (M) O’nun *cursus honorum*’u hakkında ayrıntılı bilgiler edinmekteyiz. Buna göre; ilk olarak *quaestor urbanus* olmuş, daha sonra Vespasianus zamanında, İ.S. 73–74 yıllarında¹⁵² *adlectio inter praetorios* yoluyla *senatus*’a girmiştir. İ.S. 76–77’de *Cretae et Cyrenarum* Eyaleti’nin vali yardımcılığını ve ca. 78–79’da *proconsul provinciae Narbonensis* olarak kariyerini sürdürmüştür. Tertullus hakkında

¹⁴⁹ *KP* 2 (1979) 1530, s.v. «Iulius, no. 32: C. Iulius Cornutus Tertullus» (HANSLIK).

¹⁵⁰ Iulia Tertulla için bk. *DNP* 6 (1999) 33, s.v. «Iulius, no. II 90» (ECK).

¹⁵¹ Plancia Manga için bk. *PIR*² P 444; *RE* Suppl. XIV (1974) 386, s.v. «Plancius, no. 8» (ECK); *DNP* 9 (2000) 1063, s.v. «Plancia Magna» (ECK); ayrıca bk. *IGSK* 54, s. 107 vd.

¹⁵² *DNP* 6 (1999) 33, s.v. «Iulius, no. II 48» (ECK); *IGSK* 54, 113.

geniş bilgiler veren yakın arkadaşı “Genç” Plinius; O’nun *Narbonensis* Eyaleti *proconsul*’lüğünden sonra Domitianus Dönemi’nde (İ.S. 98–96), Domitianus’un uyguladığı devlet politikasını tasvip etmemesi nedeniyle siyasetten bir müddet uzak durduğunu belirtmektedir (G). Bu dönemde Domitianus’a karşı Stoacı muhalefet ile ilişki kuran Tertullus; Stoacı Helvidius Priscus’un idam edilmesinden sonra O’nun kızının vesayetini üstlenmiş ve aynı yıl Publicius Certus için bir kınama dilekçesi vermiştir (F). Cornutus Tertullus’un bu kararlı doğrucu kişiliğinin etkilerini ve dönemin siyasi atmosferine karşı kendi kişisel tutumunu, siyasi yaşamı boyunca yaptığı işlerde açıkça görmekteyiz. İ.S. 100 yılının başlarında *consul designatus* olan Tertullus, Marius Priscus’un cezalandırılmasını ve iddia vekilleri Tacitus ve Plinius’un öğülmesini sağlamış ve bu konu, Plinius tarafından kaleme alınmıştır (A, B).

İ.S. 98’de “Genç” Plinius’la birlikte *senatus* hazinesinden sorumlu *praefectus aerarii Saturni*’lik görevini üstlendiğini, yine “Genç” Plinius’un Tertullus’a “meslekdaşım” (*collega*) diye hitap ettiği mektuplardan (C, D, G) öğreniyoruz. İ.S. 100 yılında ise, muhtemelen gene arkadaşı “Genç” Plinius’la birlikte *consul suffectus* olmuştur (G 91,1; 92,2–5)¹⁵³. Tertullus; kariyerine *consul*’lüğünün ardından, İ.S. 105/106’da *via Aemilia curator*’luğu ile devam etmiştir (C, M). İ.S. 109/110’da *Aquitania*’da *census*’tan (varlık değerlendirmesi) sorumlu *legatus pro praetore* olmuştur (M). Parlak bir kariyer yapan Tertullus, *Aquitania*’daki bu görevinin ardından özel bir görevlendirme ile *Pontus–Bithynia* Eyaleti’nin valiliğine getirilmiştir (H, M). Eck; Tertullus’un bu eyaletteki görevini Plinius’un halefi olarak yaptığı belirtilmekte ve İ.S. 111 yılına tarihlendirmektedir¹⁵⁴. HAENSCH – WEISS 2005: 451, no. 1 ise, *Pontus–Bithynia*’dan bulunan İ.S. 10 Aralık 113 ile 9 Aralık 114 yılları arasına tarihlenen bir ağırlıkta Cornutus Tertullus’un adının *Pontus–Bithynia* Eyaleti valisi olarak geçtiği söyleyerek, Tertullus’un söz konusu eyaletteki valiliğine dair kesin bir tarihlendirme yapmıştır. İ.S. 45 yılından önce doğmuş olması muhtemel olan¹⁵⁵ C. Iulius Cornutus Tertullus; İ.S. 116–117 yılları arasında *Africa* Eyaleti *proconsul*’ü (valisi) olduğunda (L; CORBIER 1974: 127) 75 yaşlarında olmalıydı. Tertullus; bu son görevinden sonra Tusculum’da ölüp, oraya gömülmüştür.

¹⁵³ DEGRASSI 1952: 30; ZEVİ 1973: 438; MITCHELL 1974: 27; JONES 1976: 231; HALFMANN 1979: 117, no. 22; RÉMY 1989: 47 vdd., no. 32; IGSK 54, 108, PIR² I 273; RE X/1 (1918) 570, s.v. «Iulius, no. 196» (GROAG); RE Suppl. XIV (1974) 208, s.v. «Iulius, no. 196» (ECK); DNP 6 (1999) 33, s.v. «Iulius, no. II 48» (ECK); THOMASSON 2009: 96, no. 27:032.

¹⁵⁴ DNP 6 (1999) 33, s.v. «Iulius, no. II 48».

¹⁵⁵ DNP 6 (1999) 33, s.v. «Iulius, no. II 48» (ECK).

P25
IVLIVS FRONTO TLEPOLEMVS

A [Cyprus/Paphos]

SEYRIG 1927: 138 vd., no. 2; AE 1928, 61; SEG 6, 810; ERTEKİN 2002: 97, no. 9.4.1.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 255, no. 248:

Τύχη ἀγαθῇ. | Αὐτοκράτορα Καίσαρα Μ. Αὐρήλιον Ἀντωνεῖν[ον Εὐσεβ]ῇ Εὐτυχ[ῇ] | Σεβαστὸν Ἀραβικὸν Ἀδιαβηνικὸν Παρθικὸν Μ(έγιστον) Βρεταν[νικὸν] Σεβαστῇ | Κλ(αυδία) Φλ(αυία) Πάφος ἡ ἱερὰ μητρόπολις τῶν κατὰ Κύπρον πόλεων, παρόντων ||⁵ καὶ καθιερούντων τοῦ τε κρατίστου ἀνθυπάτου Ἰουλίου Φρόντωνος | Τληπολέμου καὶ τοῦ ἀξιολογωτάτου λογιστοῦ Ἡλιανοῦ Πολυβιανοῦ, | δοθέντος ὑπὸ τῶν κυρίων ἡμῶν Αὐτοκρατόρων | καὶ καταστήσαντος τὸν ἀνδριάντα ἀπὸ (δηναρίων) φ' | ἀπὸ πόρων τῶν δογματισθέντων ὑπὸ τῶ[ν] ||¹⁰ ἀρχόντων τοῦ ἐνεστῶτος ἰθ' τοῦ καὶ ἰδ' | καὶ κθ' ἔτους.

PRO PIR² I 328; RE Suppl. XIV (1974) 209, s.v. «Iulius, no. 251a» (ECK)

LIT LAMBRECHTS 1937: 255, no. 23; HILL 1949: 255; BARBIERI 1952: 72, no. 294; HALFMANN 1982: 641; SLAVICH 2003: 291

TEM Ἰ.Σ. ΙΙΙ. γγ.'ın birinci yarısı

ORI Lykia/?

CH • *proconsul provinciae Cypri*
→ Harita 19

Tlepolemos'un Ἰ.Σ. 147'de Lykia'da Birlik Başrahipliği yapmış, *lykiarkhes* C. Iulius Tlepolemos'un soyundan¹⁵⁶ geldiği için Lykia kökenli olduğu düşünülmektedir¹⁵⁷.

Lykia'nın hangi kentinden geldiğini bilmediğimiz Tlepolemos, yukarıdaki belgeden anlaşıldığı gibi *Cyprus* Eyaleti'nde *proconsul*lük (valilik) yapmıştır. Tlepolemos'un *proconsul*lük hizmetini, A belgesinde onurlandırılan Caracalla'nın unvanları göz önüne alarak Ἰ.Σ. 211 ve sonrasına tarihleyebiliriz (KIENAST 1996²: 163 vd.).

¹⁵⁶ Tlepolemoslar'ın *stemma*'sı için bk. TAM II 140, 146 ve TAM II: s. 45.

¹⁵⁷ SEYRIG 1927: 140; RE Suppl. XIV (1974) 209, s.v. «Iulius, no. 251a» (ECK); HALFMANN 1982: 641.

P26
C. IVLIVS MAXIMIANVS DIOPHANTVS

A [Lykia/Lydai]

HICKS 1889: 68 vd., no. 20; IGR III 524; TAM II 145; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 269 vd., no. 260, A:

[Γ(άιον) Ἰ]ούλιον Γ(άιου) Ἰουλίου Διοφάντου | υἱὸν Διοφάντον Λυδάτην πολι|τευσάμενον ἐν ταῖς κατὰ Λυκίαν | πόλεσι πάσαις, ἀρχιερατεύσαν||⁵τα τῶν Σεβαστῶν καὶ γραμματεύ|σαντα Λυκίων τοῦ ἔθνους, προγόνων ἱπάρχων ναύαρχων Λυκι|αρχῶν, πατέρα συγκλητικοῦ, κα|ταλιπόντα καὶ τῇ πατρίδι εἰς ||¹⁰τὸ διηνεκὲς δωρεὰς εἰς θέσιν | ἐλαίου, Λυδατῶν ἢ βουλή καὶ ὁ δῆ|μος τὸν ἴδιον πολίτην καὶ εὐερ|γέτην· τὸν δὲ ἀνδριάντα κατέστη|σαν ἐκ τῶν ιδίων οἱ υἱοὶ αὐτο[ῦ] ||¹⁵Ἰούλιος Μαξιμιανὸς Διοφάντος | [καὶ — —]. (PHI).

B [Lykia/Lydai]

HICKS 1889: 70, no. 21; IGR III 525; TAM II 136; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 270, no. 260, B:

Γ(άιον) Ἰούλιον Γ(άιου) Ἰουλίου Διο|φάντου υἱὸν Βουλτινία | Μαξιμιανὸν Διοφάντον | Λυδάτην, τὸν κράτιστον ||⁵συγκλητικόν, Λυδατῶν | ἢ βουλή καὶ ὁ δῆμος τὸν | ἴδιον πολίτην καὶ | εὐεργέτην. (PHI).

PRO PIR² C 418; RE X/1 (1918) 676, s.v. «Iulius, no. 349» (GROAG)

LIT HICKS 1889: 58; TAM II: s. 45; HALFMANN 1979: 201, no. 137; PUECH 2002: 292; TIETZ 2003: 155 vd.; REITZENSTEIN 2009: 263, no. 75

TEM İ.S. II. yy.'ın sonu ile III. yy.'ın başı

ORI Lykia/Lydai

CH • *senatorius* [A, B]

Lykia'nın yönetici tabakasına mensup bir aileden gelen C. Iulius Maximianus Diophantus; Commodus Dönemi'nde (REITZENSTEIN 2009: 263, no. 75) Lykia Birlik Başrahiplliği ve Sekreterliği yapmış olan C. Iulius Diophantus (A, B) ile Kadyandalı Aelia Hegemonis'in¹⁵⁸ oğludur¹⁵⁹.

Lydai vatandaşı ve Lykia'nın tüm kentlerinin vatandaşlığına sahip bir *euergetes* olarak babasının Lydai Kenti Danışma ve Halk meclisleri tarafından onurlandırıldığı A belgesinden, senatör C. Iulius Maximianus Diophantus'un ismi belli olmayan bir erkek kardeşiyle birlikte babasının heykelinin yapım masraflarını üstlendiği anlaşılmaktadır. B belgesinde ise; Maximianus Diophantus, Lydai Halk ve Danışma meclisleri tarafından *senatorius* ve *euergetes* olarak onurlandırılmaktadır. Yukarıdaki her iki bel-

¹⁵⁸ Aelia Hegemonis için bk. PUECH 2002: 292; TIETZ 2003: 155; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 77 vd., no. 003.

¹⁵⁹ Aile *stemma'sı* için bk. HICKS 1889: 58; TAM II: s. 45.

gede aileden yalnızca Maximianus Diophantus'un *senatorius* olarak zikredilmesi, O'nun *senatus*'a giren ilk kişi olduğunu göstermektedir.

Maximianus Diophantus'tan yalnızca *senatorius* olarak söz edilmesi, O'nun bir kariyer yapmamış olduğu anlamına gelmekle birlikte; bu, kesin değildir. Maximianus Diophantus'un *senatus*'a girişini, babasının Commodus Dönemi'nde Lykia Birlik Başrahipliği yaptığını göz önüne alarak, İ.S. II. yy.'ın sonu ile III. yy.'ın başına yerleştirebiliriz.

P27

C. IVLIVS PLANCIVS VARVS CORNVTVS

A Dig. 25,3,3:

ULPIANUS libro trigesimo quarto ad edictum. siue contra pronuntiauerit, non fore suum, quamuis suus fuerit: placet enim eius rei iudicem ius facere. et ita Marcellus libro septimo digestorum probat, eoque iure utimur. Quia Plancianum senatus consultum ad eos partus pertinet qui post diuortium eduntur, aliud senatus consultum temporibus diui Hadriani factum est, ut, etiamsi<i> constante matrimonio partus sit editus, de agnoscendo eo agatur. Quid ergo, si quis post mortem patris nascatur auo superstite, in cuius potestate recasurus est, ut si ex filio eius susceptus probetur? uidendum quid dici debeat. et certe probandum est cum auo praeiudicium de partu agnoscendo similiter agendum. Quid si hoc ipsum in quaestionem ueniat, utrum in matrimonio an postea editus sit? Dicendum est et super hoc ex senatus consultis agendum. Et quid sit, si an uxor fuerit disceptetur? et Iulianus Sexto Caecilio Africano respondit locum esse praeiudicio. Illud tenendum haec senatus consulta post mortem parentis cessare, si is supersit, in cuius potestate recasuri non sunt. quid ergo est? in petitione hereditatis, quam filius intendit, quaeretur, utrum ex eo natus sit cuius hereditatem petit an non. adeo hoc uerum est, ut Iulianus libro nono decimo digestorum scribat, si uiuo patre redditum sit praeiudicium et antequam sententia feratur, pater decesserit, transeundum ad Carbonianum edictum. Item haec senatus consulta pertinent ad eos, qui sui heredes adgnascantur: ceterum si forte non sint in potestatem recasuri, uerius est senatus consulta cessare.

B [Pamphyliā/Perge]

JAMESON 1965: 54; AE 1965, 208; JONES 1976: 232; BE 1966, 457 (J. – L. ROBERT); MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 132 vd., no. 57; ŞAHİN 1996: 121; IGSK 54, 128:

Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος | Γ. Ἰούλιον Πλάνκιον | Οὐάρων Κορνοῦτον | τὸν πάτρωνα καὶ
εὐεργέτη(ν) ||^s στεφανωθέντα πάντα | ἀθλήματα θέμιδος | Οὐαρείου ἔννεα[τη]ρίδος | ζ'
τιμῆς χά[ριν].

C [Pamphyliā/Perge]

ŞAHİN 1996: 119 vd.; IGSK 54, 127; AE 1996, 1513; SEG 46, 1701:

C. Iu[l]io [Plan]cio [C.f. Va]ro | [C]orn[ut]o Pl[an]c[i]a | M. f. M[ag]na m[at]er. | Γ. Ἰουλ[ί]ω
Πλ[αν]κίῳ Οὐ[ά]ρῳ Κο[ρ]νοῦτῳ Πλ[αν]κ[ί]α Μάγνα] ἡ μήτ[ηρ]

D [Italia/Tibur]

EE IX 900; *InscrIt* IV/1, 132b–c; SYME 1969: 365:

] | *Mem*[3] | *C(aius?) Rut*[||] *Jollia* | [3]*varo* | [3] *Cypri* [||] *LVLR*[3] | [*C(aius) Iuli*]us *Pla[ncius Varus]* | [3] *C()* [||] *legat*]o *Aug(usti)* [*pro praet(ore)*] | [*provinci*]ae *Cilliciae* || *II(?) C(ai?) f(ilio?)* / [*Pla*]ncio *Va[ro]*

E [Italia/Tusculum]

CIL XIV 2925, 2925a; *ILS* 1024; THOMASSON 1996: 52, no. 62a:

Bk. P24, M belgesi, st. 17

- PRO** *PIR*² I 470; *RE* Suppl. XIV (1974) 386, s.v. «Plancius, no. 7» (ECK)
- LIT** BOWERSOCK 1969: 22, 84; SYME 1969: 365 vd.; HOUSTON 1972: 167; HALFMANN 1979: 128 vd., no. 31
- TEM** İ.S. I. yy. sonu
- ORI** Pamphylia/Perge
- STE** Tablo 22, *Stemma* 4
- CH** • *legatus Augusti pro praetore provinciae Ciliciae* [D]
→ Harita 20

Pamphylia'nın ünlü Planciuslar Ailesi'ne mensup olan C. Iulius Plancius Varus Cornutus'un akrabalık ilişkileri son derece tartışmalıdır. P27, birçok araştırmacı tarafından M. Plancius Varus'un (P32) oğlu C. Plancius Varus ile C. Iulius Plancius Varus Cornutus identifiye edilmiştir. Buna göre: C. Plancius Varus'un babası M. Plancius Varus (P32); C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus Tertullus'u (P24) kızı Plancia Magna¹⁶⁰ ile evliliği vesilesiyle adopte etmiştir. C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus Tertullus (P24) ise, M. Plancius Varus'un (P32) oğlunu, yani karısı Plancia Magna'nın erkek kardeşi olan C. Plancius Varus'u adopte etmiştir. Dolayısıyla, Cornutus Tertullus'un (P24) adoptif oğlu C. Iulius Plancius Varus aslında; Cornutus Tertullus'un (P24) karısının kardeşidir¹⁶¹. Bu görüşe temel teşkil eden düşünce, Pamphylia/Perge'de bulunan bir yazıttaki Γ. Πλάνκιος Οὐάρως ἀδελφὸς Πλανκίας Μάγνης (P32, T Belgesi) şeklindeki ifadeye dayanmaktadır. Bir başka görüş ise; C. Plancius Varus Cornutus Tertullus'un, *consul* C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus Tertullus (P24) ile Plancia Magna'nın gerçek oğlu olup (C); P32, T Belgesinde Plancia Magna'nın kardeşi olarak ifade edilen C. Plancius Varus'un; C. Iulius Plancius Varus Cornutus'tan ayrı bir kişi olduğu şeklindedir¹⁶².

¹⁶⁰ Plancia Magna için bk. yuk. P24, n. 151.

¹⁶¹ *RE* X/1 (1918) 570, s.v. «Iulius, no. 196» (GROAG); JAMESON 1965: 54; SYME 1969: 365 vd.; HOUSTON 1972: 167; *RE* Suppl. XIV (1974) 386, s.v. «Plancius, no. 7» (ECK); MITCHELL 1974: 27 vd.; HALFMANN 1979: 129 vd., no. 31.

¹⁶² MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 114, 120 ve 133; SALOMIES 1992: 65, no.7; *IGSK* 54: 107.

D belgesinden *Cilicia* Eyaleti valisi olduğunu öğrendiğimiz Varus Cornutus'un kariyerinin detayları hakkında bilgimiz yoktur. Ancak, A belgesinde Hadrianus Döneminde (İ.S. 117–138) *consul* olduğu zikredilen bir Plancius'la özdeş olabileceği düşünülmektedir (HALFMANN 1979: 128, no. 31).

P28 IVLIVS SEVERVS CALIDVS

A [Italia/Lorium]

CIL XI 7729; DIETZ 1996: 510; ERTEKİN 2002: 143, no. 16.6.1. A:

Bk. P21, I belgesi, st. 4

B [Italia/ Roma]

CIL XIV 2515a + 2515b + 2518 (DIETZ 1996: 512'ye göre):

Bk. P21, P belgesi, st. 3

PRO *PIR*² I 577

LIT HALFMANN 1982: 642

TEM İ.S. III. yy. başı

ORI Pamphylia/Attaleia

CH • *senatorius*

Severus Calidus; *consul* C. Iulius Asper (P21) ile Cassia Paterna'nın¹⁶³ oğlu; *consul* C. Iulius Camilius Galerius Asper (1) (P22) ile Camilia Aequa'nın (*PIR*² I 654) kardeşi (A, B); *consul* C. Iulius Camilius Galerius (2)'in (P23) ise, amcasıdır.

Senatus Sınıfı'nın en üst basamaklarına gelmiş bir babaya ve kardeşe sahip olan Calidus'un kendisi de, B belgesinde *senatus* Sınıfı mensupları için kullanılan bir sıfat olan *clarissimus*'dan anlaşıldığı gibi, *senatus* Sınıfı mensubuydu. Calidus'un söz konusu unvanı dışında devlet kariyeri hakkında elimizde başkaca bilgi bulunmamaktadır.

¹⁶³ Cassia Paterna için bk. P21, n. 130.

P29

T. LICINNIVS MVCIANVS

A [Galatia/Ankyra]

IGR III 155; D'ORBELIANI 1924: 41, no. 63; AE 1930, 143; SEG 6, 14; RAMSAY 1933: 314; BE 1952, 156 (J. – L. ROBERT); BOSCH 1967: 185; VIDMAN 1969: 172, no. 336; RÉMY 1989: 154 vd., no. 119:

Διὶ Ἡλίῳ Μεγάλῳ Σαράπιδι καὶ τοῖς συν|νάοις θεοῖς τοὺς Σωτήρας Διοσκούρ|ους ὑπὲρ τῆς τῶν Αὐτοκρατόρων σωτη|ρίας καὶ νείκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς Μ. ||⁵Αὐρηλίου Ἀντωνεῖνου καὶ Μ. Αὐρηλίου Κομόδου καὶ τοῦ σύμπαντος | αὐτῶν οἴκου καὶ ὑπὲρ βουλῆς καὶ | δήμου τῆς μητροπόλεως Ἀγκύρας | Ἀπολλώνιος Ἀπολλωνίου ||¹⁰ [Ἀλεξανδρεὺς τῆς μεγάλης] | [Ἀλεξανδρείας ὁ καὶ Ἀγκυρανὸς] | [νεωκόρος τοῦ Μεγάλου Σαράπιδος ἀ]|νέστη[σεν ἐκ τῶν ιδίων ἀφιερ]||¹⁵οὔντος καὶ ἡγουμένου τῆς [ἐ]|παρχείας Τίτου Λικιννίου Μου|κιανοῦ τοῦ Σωτήρος, ἐπὶ ἱερέω[ς] | Κλ(αυδίου) Τερτύλλου. (PHI)

B [Galatia/Ankyra]

MILTNER 1937: 31 vd.; BE 1952, 156 (J. – L. ROBERT); BOSCH 1967: 184; VIDMAN 1969: 172, no. 335; RÉMY 1989: 154 vd., no. 119:

[Διὶ] Ἡλίῳ Μεγάλῳ Σα[ράπιδι καὶ] | [τοῖς] συννάοις θεοῖς [τοὺς Σω]||[τῆρα]ς Διοσκούρους ὑπὲρ [τῆς] | [τῶν] Αὐτοκρατόρων σωτη[ρί]||⁵[ας κ]αὶ νείκης καὶ αἰωνίου δ[ιά]||[μον]ῆς Μ. Αὐρηλίου Ἀντωνε[ί]||[νου] καὶ Μ. Αὐρηλίου Κομόδου | [καὶ] τοῦ σύμπαντος αὐτῶν | [οἴκο]υ καὶ ὑπὲρ βουλῆς καὶ δῆ||¹⁰[μου] τῆς μητροπόλεως Ἀγκύ|[ρας] Ἀπολλώνιος Ἀπολλω|[νίου] Ἀλεξανδρεὺς τῆς μεγά|[λης] Ἀ]λεξανδρείας ὁ καὶ Ἀγκυ|[ρανὸς] νεωκόρος τοῦ Μεγάλου ||¹⁵ [Σαράπ]ιδος ἀνέστησεν ἐκ τῶν ιδί|[ων] ἀφι|εροῦντος καὶ ἡγουμένου τῆς | [ἐπαρ]χείας Τίτου [Λ]ικιννίου Μουκι|[ανοῦ] τοῦ Σωτήρος ἐπὶ ἱερέως Κλ(αυδίου) | [Τ]ερτύλλου. (PHI)

C [Pamphylia/Side]

BEAN – MITFORD 1970: 38, no. 19; AE 1972, 626; BE 1972, 498 (J. – L. ROBERT); HOPWOOD 1983: 176; 186, no. 4; RÉMY 1989: 154 vd., no. 119; IGSK 43/1, Tεp 1; HAGEL – TOMASCHITZ 1998: 56, no. Ayd. 3; ÖZTÜRK 2006: 103 vd., no. 1.1.1.10; POLAT-ÖGÜT 2006: 134 vdd., EP.12.270 (st. 7 vdd.):

Ἀγαθῇ | <τύχη> | ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τῆς λαμπροτάτης καὶ ἐνδόξου Σιδητῶν πόλεως ἐτείμησεν νν Αὐρήλιον Μανδριανὸν Λογγεῖνον, τῷ[ν] | ἴδιον βουλευτήν, ἀρχιερασάμενον τῷ Σεβαστῷ εὐσεβῶς καὶ φιλοτείμως, ἐπιδόντα νομὰς βουλευταῖς τε καὶ πολεῖταις, | ἐπιτελέσαντα θεωρίας παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ μεγαλοπρεπῶς, ἀγωνοθετήσαντα σεμνῶς καλουμέ||⁵νου ἀγῶνος Φοιβείου καὶ δόντος(!) ἐπὶ τῇ ἀγωνοθεσίᾳ αὐτοῦ διανομὰς βουλευταῖς τε καὶ πολεῖταις, ἀγορανομήσαντα ||⁵ ἀγνώως τριμήνου τρίτης, εἰρηναρχήσαντα ἀνδρείως καὶ ἐπιμελῶς, ἀρχισειτωνασησάμενον, πρακτορεύσαντα, προθύσαν|τα ὑπὲρ τῆς σεμνοτάτης βουλῆς, παραπέμψαντα ἱεράς ἀννῶνας εἰς τὸ Σύρων ἔθνος τρίς, συνιερασάμενον τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Αὐρηλία Κιλλαραμωτιανῇ Εἰη τῇ προκαθεζομένην θεῶ Ἀθηνᾶ πενταετηρίδι, προστατήσαντα κυνη|γεσιῶν καὶ μονομαχιῶν τῶν καταλειφθεισῶν ὑπὸ τοῦ τῆς ἀρίστης μνήμης ὑπατικοῦ Τίτου Λικιννίου Μουκιανοῦ | ἐνδόξως καὶ μεγαλοπρεπῶς, γενόμενον καὶ ἐπιμελητὴν τοῦ ὑδρείου καὶ ἐν ἄλλαις ἐπιμελείαις πολλαῖς καὶ ὑ||¹⁰πηρεσίαις χρησιμεύσαντα τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἐν

τοῖς πρώτοις ἐξητασμένον· τὸν δὲ ἀνδριάντα ἀνέστη|σεν Αὐρ. Κιλλαραμωτιανὴ Ἰης ἡ γυνὴ
αὐτοῦ φιλανδρίας χάριν. (PHI)

D [Pamphylia/Side]

BOSCH 1947: 22; BE 1952, 156 (J. – L. ROBERT); AE 1953, 211; RÉMY 1989: 154 vd., no. 119;
IGSK 43/1, 59:

Λικίνυ[ιον] | [Μ]ουκιαν[όν] | ὕπατον | ἡ πατρίς. (PHI)

- PRO** PIR² L 217; RE Suppl. XIV (1974) 233, s.v. «Licinius, no.117a» (ECK); DNP 7 (1999) 177,
s.v. «Licinius, no. II 15» (ECK)
- LIT** ALFÖLDY 1977: 199; SHERK 1951: 74 vd.; HALFMANN 1979: 189, no. 113; SHERK 1979: 170
vd., no.14; HALFMANN 1982: 643; POLAT-ÖĞÜT 2006: 12
- TEM** İ.S. II. yy. ortaları
- ORI** Pamphylia/Side
- CH** • *legatus Augusti pro proetore provinciae Galatiae* [A, B]
• *consul suffectus* [C, D]
→ Harita 21

Pamphylia/Sideli T. Licinius Mucianus'un aile ilişkileri hakkında bilgi sahibi değiliz.
HALFMANN 1979: 189, no. 113, Mucianus'un Lykia/Oinoandalı Mucianus¹⁶⁴ ile akraba
olabileceğini düşünmektedir.

Kariyeri hakkında da fazlaca bilgiye sahip olamadığımız Mucianus; İ.S. ca. 175/177–
176/177'de *Galatia* Eyaleti valisi (A, B); İ.S. ca. 178'de ise, *consul suffectus* olmuştur (C,
D) (RÉMY 1989: 154 vd., no. 119).

Pamphylia/Side'de bulunan C belgesi, st. 7 vdd.'ndan *consularis* Mucianus'un mem-
leketi Side'de gladyatör döğüşleri ve vahşi hayvan oyunları kurulması için vasiyette bu-
lunduğunu öğrenmekteyiz.

¹⁶⁴ Lykialı Mucianus için bk. JAMESON 1966: 125–130.

P30
C. LICINNIVS TELEMACHVS

A [Attica/Atina]

BÉRARD 1890: 649, no. 2; SIG³ 1110; IG II/III² 2963 (st. 7 vd.); GROAG 1939: 133 vd.; ERTEKİN 2002: 98, no. 9.4.2. B; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 306, no. 312, A:

Ἀγαθῇ Τύχη. | ἐπὶ ἄρχοντος Διονυσίου τοῦ | Διονυσίου Ἀχαρνέως | οἱ παιανισταὶ τοῦ Μουνιχί||⁵ου Ἀσκληπιοῦ ἐντυχόντες | τῷ κρατίστῳ λογιστῇ τῆς λαμπροτάτης | Ἀθηναίων πόλεως Γαίῳ Λικιννίῳ Τηλε|μάχῳ, καθὼς αὐτὸς ὁ θεὸς ἐχρημάτισε διὰ | Αὐρ. Εἰσιδώρου τ[οῦ ἱερέως], ὑπετάξαμεν [τὴν ὑπὸ τοῦ κρατίστου λογιστοῦ δοθεῖσαν] [ἀπόκρισιν — — —.

B [Attica/Atina]

IG II/III² 1, 1077; GROAG 1939: 133 vd.; ERTEKİN 2002: 98, no. 9.4.2. A; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 306, no. 312, B:

... ἄγεσθαι δὲ καὶ τὴν τῆς κρα||³⁰[τίστης ἀρχῆς γενέθλ]ιον ἡμέραν ἀκολούθως ταῖς ἄλλαις αὐτῶν κρα|τίσ[ταις, καθὼς διὰ τῆ]ς ὁσίας ῥήσεως αὐτῶν μεμαθήκαμεν, καὶ δίδο|[σθαι παντὶ τῷ δῆ]μ[ωι δι]ανομήν, καθὰ καὶ ὁ κράτιστος πρεσβευτῆς | [αὐτῶν καὶ ἀντιστράτηγος] καὶ λογιστῆς τῆς πατρίδος ἡμῶν Γάϊος Λι|[κίννιος Τηλέμαχος] δεδήλωκεν ἐν τῷ προκ[ε]μένῳ διατάγματι ||³⁵ σκησμ.ι.5..εν εὐσέβειαν, δι' ἧς τὴν τῆς πόλεως εὐφροσύ|νην καὶ εἰωθυ[ῖ]αν εἰς τὸν Ὀλύμπιον αὐτῶν οἶκον εὐσέβει|[αν] δηλώσομεν. κ.τ.λ.

PRO PIR² L 254; RE XIII/1 (1926) 486, s.v. «Licinius, no. 169» (STEIN)

LIT BÉRARD 1890: 650; GROAG 1939: 133 vd.; BARBIERI 1952: 80, no. 328; HALFMANN 1982: 641

TEM Í.S. III. yy. başı

ORI Lykia/?

CH • *legatus proconsulis pro praetore provinciae Achaiae* [B]

FE • *curator civitatis Atheniensium* [A, B]
→ Harita 22

Telemakhos'un Lykia'da sıkça kullanılan Hellence bir isim ve *Licinnius* gens adının Lykia'nın ünlü Licinniuslar Ailesi'ninkiyle aynı olması, C. Licinnius Telemachus'un bu aileyle akraba olabileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle, Telemachus'un Lykia kökenli olması çok muhtemeldir¹⁶⁵. Ksanthos'tan tanıdığımız, Lykia Birliği Başrahipliği yapmış bir C. Licinnius Telemachus ile senatör Telemachus'un aynı isimleri taşıyor olmaları, senatörün de Ksanthos'tan aynı aileye mensup olduğu olasılığını güçlendirmektedir (DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 307).

B belgesi, İ.S. 209 yılının Eylül-Ekim aylarında, Geta'nın *augustus*'luğa yükseltilmesi vesilesiyle yapılan şenliklerin düzenlenmesine ilişkin bir Atina kararnamesidir. Bu kararnameden anlaşıldığına göre Telemachus İ.S. 209–212 yılları arasında, Atina Kenti

¹⁶⁵ GROAG 1939: 133 vd.; BARBIERI 1952: 80, no. 328; HALFMANN 1982: 641.

maliye müfettişi (*curator civitatis Atheniensium*) ve *Achaia* Eyaleti *legatus pro praetore*'sidir (vali yardımcısı). Yine Atina'dan bir adak yazıtı olan A belgesinde ise, “Dionysios'un *arkhon*'luğu zamanında” Atina *logistes*'i olarak zikredilen Telemachus'a Asklepios Mounichios¹⁶⁶ sanatçılarının ithafta bulundukları belirtilmektedir.

P31

L. MARCIVS CELER M. CALPVRNIVS LONGVS

A [Kibyrtis/Kibyra]

MERKELBACH – STAUBER 2004: 44 vd., no. 24/30; AE 2004, 1473; CORSTEN 2005: 41 vd.; NOLLÉ 2006: 179–195; SEG 54, 1399:

Λούκιος Μάρκιος Κέλερ | Μάρκος Καλπούρνιος | Λόνγος | Ποσειδῶνι ||⁵ ἐπηκόω | Ἄγροτέρην Νυμφαῖσιν ὀειν, Κρονίδη κλυτο|πῶλῳ | ἱῆαλον ὑψίκερων ἥν ὀρεσσιπότην, | αἰξιν ὁμῶς ἄλλοισιν ἐλῶν περιμήκε||¹⁰σι τοῖσδε| ἡδὲ βαθυσκοπέλοις οὔρεσι | Λόνγος ἐνι, | δαίμοσι πανγενέταις | μηλοτροφίης καὶ ἀρούρης ||¹⁵ ἡρατινῶν δα|πέδων τῷ θ' ἱέρειυσεν ἔνι | τῶν ἐνε|[κ'] αἰὲν ἅπαντα, θ[ε]αί, νόῳ εὐφρονη μῆλα | πείονά τ' εἴρυσθαι τοῖο βοηροσίην.

B [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 104 vd., no. 21; BEAN 1958: 27 vd., no. 13; BE 1959, 447 (J. – L. ROBERT); SEG 17, 570; AE 1972, 620 vd.; RÉMY 1989: 69 vd., no. 51:

Λούκιον [Κέλερα] | [M]άρκον Καλ[πούρνιον] | Λόγγον, χιλία[ρχον· πλατύση]||μον λεγεῶν[ος πρώτης Ἰτα]||⁵λικῆς, πρεσβε[υτήν Πόντου] | καὶ Βιθυνίας, [πρεσβευτήν] | [Α]χαίας ὑπ[ατον, τὰ οἰκε(?)]|τικὰ παιδία τὰ [ὑπ' αὐτοῦ ἀνα]||[τ]ρεφόμενα [τὸν ἑαυτῶν αἰ]||¹⁰ώνιον τροφ[έα τε καὶ πά]||τρωνα καὶ ε[ὐεργέτην]. (PHI)

C [Pamphylia/Attaleia]

ATLAN – BOSCH 1947: 106, no. 22; BE 1948, 229 (J. – L. ROBERT); BEAN 1958: 28, no. 14; TAM II 426; SEG 17, 571; AE 1972, 621 vd.; RÉMY 1989: 69 vd., no. 51:

Λούκιον Μάρκιον | Κέλερα Καλπούρνι|ον Λόνγον, κουατ|τορουίρουμ οὐία||⁵ρουμ κουρανδάρουμ, | χειλιάρχον λεγεῶ|νος πρώτης Ἰταλικῆς, | Ικρασὶς Ἑρμαπίου | τὸν ἑαυτοῦ φίλον ||¹⁰ καὶ εὐεργέτην. (PHI)

D [Boiotia/Koroneia]

FOSSEY 1981/82: 47 vd., no. 5; SEG 32, 466; AE 1986, 635; OLIVER 1989: 262, no. 111:

Ξα αὐτὸν διδάσκετε καὶ περὶ τῶν πρὸς Ὀρχομενίους· οὐ γὰρ κατάρ|ξεται τοῦ ἐκείνων ἔργου πρότερον πρὶν ἐξετάσαι μή τι ἐ| πιλαβὲς ὑμῖν γενήσεσθαι μέλλει· τὰ ἐπὶ τοῖς τέλεσιν γνωσθέντα | μοι, ἐὰν μὴ φυλάττωσιν Ὀρχομενιοί, ἐντύχετε ||⁵ τῷ κράτιστῳ ἀνθυπάτῳ Καλπουρνίῳ Λόνγῳ κακείνος ἐπαναγκά|σει αὐτοὺς μηδὲν παρεγγέειν τέλος παρὰ τὰ ἐμοὶ δόξαντα· πέ|πομφα δὲ αὐτῷ καὶ τοῦ ψηφίσματος ὑμῶν ἀντίγραφον vac. ἐπρέ|σβευεν Ζωῖλος Διονύμου ᾧ τὸ ἐφόδιον δοθήτω εἰ μὴ προῖκα | ὑπέσχηται. vac. εὐτυχεῖτε. vac. (PHI)

¹⁶⁶ Asklepios Mounichios Tapınağı için bk. JUDEICH 1931²: 441.

E [Italia/Misenum]

CAMODECA 1996: 235; AE 1996, 1384; D'ARMS 2000: 135 vd.; AE 2000, 344; GUADAGNO 2002: 670; DE BONDT 2007: Fascis 3, 54 vd., no. 232:

... Actum Miseni XV k(alendas) Ianuar(ias) | M. Calpurnio Longo D. Velio Fido co(n)s(ulibus) ...

F [Moesia inferior]

RMD V 398; AE 2004, 1924 (st. 26 vd.):

[Imp(erator) Caes(ar) divi H]adr(iani) f(ilius) divi Traiani Part(hici) n(epos) | [divi Nervae pro]n(epos) T(itus) Ael(ius) Hadr(ianus) Antoninus | [Aug(ustus) Pius pon]t(ifex) max(imus) tr(ibunicia) pot(estate) VII imp(erator) II co(n)s(ul) | [III desig(natus)] IIII p(ater) p(atricae) ||⁵ [eq(uitibus) et ped(itibus) qui m]il(itaverunt) in alis V et coh(ortibus) XI quae | [appel(lantur) 3 V Delm]at(arum) c(ivium) R(omanorum) et sunt in Maur(etania) Ting(itana) | [sub Ut-tedio] Honorato quin(is) et vic(enis) it[em clas(sicis) sen(is) et vic(enis) pl]ur(ibusve) st(ipendiis) eme(ritis) dim(issis) hon(esta) miss(ione) ||¹⁰ [quor(um) nomin(a) su]bsc(ripta) sunt c(ivitatem) R(omanam) qui eor(um) non | [haber(ent) ded(it) et co]n(ubium) cum ux(oribus) q(uas) t(unc) hab(uissent) cum est civ[it(as) iis dat(a) aut cu]m iis qu(as) post(ea) dux(issent) dum[taxat singul(is)] | [a(n)te d(iem) XI K(alendas) Ian(uarias)] ||¹⁵ [Longo et Fido co(n)s(ulibus)] | coh(ortis) V Del[mat(arum) c(ivium) R(omanorum) cui prae(e)st P(ublius) Servilius Africanus Sabr(atha)] | ex pe[dite] | Damanaeo S[// et sunt in Maur(etania)] | Ting(itana) [sub U]<tt=II>edio Ho[norato quin(is) et vic(enis)] ||²⁰ i[te]m clas(sicis) sen(is) et vic(enis) plur(ibusve) stip(endiiis) emer(itis) dim(issis) | honest(a) miss(ione) quor(um) nomin(a) subsc(ripta) sunt c(ivitatem) R(omanam) | qui eor(um) non haber(ent) ded(it) et conub(ium) cum ux(oribus) | quas tunc hab(uissent) cum est civit(as) iis dat(a) aut cum | iis quas post(ea) dux(issent) dumtaxat singul(is) ||²⁵ a(n)te [d(iem)] XI K(alendas) Ian(uarias) | M(arco) Calpurnio Longo D(ecimo) V<el=II>io Fido co(n)s(ulibus) | coh(ortis) V De[l]l[m]at(arum) c(ivium) R(omanorum) cui prae(e)st | P(ublius) Servilius Africanus Sabr(atha) | ex [ped]i<t=I>[e] ||³⁰ Damanaeo S[3]ri <f=I>(ilio) Daco | descr(iptum) et recog(nitum) ex tabula aerea quae fi[li]a est Rom(ae) in muro post templ(um) divi | Aug(usti) ad Minervam // P(ubli) Atti [Severi] | L(uci) Pulli [Daphni] ||³⁵ M(arci) Servili [Getae] | L(uci) Pulli [Chresimi] | M(arci) Sentili [Iasi] | Ti(beri) Iuli [Felicitis] | C(ai) Iuli [Silvani].

PRO PIR² M 221; RE Suppl. XII (1970) 118, s.v. «Attaleia, VI. Senatoren und Ritter, no. 3» (JAMESON); RE Suppl. XIV (1974) 85, s.v. «Calpurnius, no. 51b» (ECK); DNP 2 (1997) 945, s.v. «Calpurnius, no. II 10» (ECK); THOMASSON 2009: 674, no. 24:038

LIT OLIVER 1948: 437 vd.; JAMESON 1966: 130 vdd.; HOUSTON 1971: 361 vdd.; HALFMANN 1979: 142 vd., no. 52; HALFMANN 1982: 641 vd.; ECK 1983: 186 vdd.; JONES 1989: 189 vdd.; SCHÄFER 1989: 373 vd.; SEG 39, 1387; ECK 1991: 97–106; SEG 41, 1322; STUPPERICH 1991: 417–422; CAMODECA 1996: 235–240; SEG 55, 1458

TEM Hadrianus Dönemi (İ.S. 117–138)

ORI Pamphylia/Attaleia

STE Tablo 19, *Stemma* 1

- CH
- *IVvir viarum curandarum* [B, C]
 - *tribunus militum legionis I Italicae* [B, C]
 - *legatus proconsulis pro praetore provinciae Ponti et Bithyniae* [B]
 - *proconsul provinciae Achaiae* [B, D]
 - *consul suffectus* [B, E, F]
- Harita 23

Pamphylia/Attaleialı Calpurnius Longus, aile ilişkileri son derece tartışmalı olan Calpurniuslar Ailesi'ne mensup olmalıdır. OLIVER 1948: 438, n. 10, L. Marcus Celer M. Calpurnius Longus'un, İtalik kökenli bir Cecilia Tertulla ile bir M. Calpurnius [---]'un oğlu olan M. Calpurnius (M. f. Coll.)¹⁶⁷ Rufus'un (P04) oğlu; *Achaia proconsul*'ü Calpurnius Rufus'un (P41) ise, babası olduğunu söylemektedir. Benzer bir öneri ise, RÉMY 1989: 70'deki *stemma*'da verilmiştir. RÉMY'ye göre de, Longus; Cecilia Tertulla ile M. Calpurnius [---]'un oğlu olan, OLIVER 1948: 438'de olduğu gibi, özdeşliklerini kabul ettiği M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus (P40) ve M. Calpurnius Rufus'un (P04) torunu; L. Calpurnius Longus'un (P03) ise, oğludur. Aile ilişkilerine dair bir başka görüş ise, ECK 1991: 102 vdd. ve 106'daki *stemma*'da belirtilmiştir. Yazara göre, Cecilia Tertulla ile M. Calpurnius [---]'un oğlu olan M. Calpurnius Rufus (P04) ile Ephesos'ta ölen M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus (P40) kesin olarak farklı kişilerdir. Muhtemelen 40 yaşlarında bilinmeyen bir eyaletin *legatus*'u olan M. Calpurnius Rufus'un (P04) oğlu olan *senatorius* L. Calpurnius Longus (P03), L. Marcus Celer M. Calpurnius Longus'un büyük olasılıkla babasıdır. L. Marcus Celer M. Calpurnius Longus'un *Achaia* Eyaleti *proconsul*'üğünü Hadrianus Dönemi'ndeki bir zamana tarihlendiren ECK (*op.cit.*), O'nunla; yine Hadrianus Dönemi'nde *Achaia proconsul*'ü olmuş olan başka bir Calpurnius Rufus'un (P41) aynı yerde, zamanda ve rütbede görev yapmış olduğunu düşündüğü için, bunların kardeş olabileceklerini düşünmektedir. L. Marcus Celer M. Calpurnius Longus'un *Achaia proconsul*'üğünün tarihlendirilmesinden kaynaklanan bu öneri, CAMODECA 1996: 235 tarafından yayımlanan E belgesi nedeniyle geçerliliğini yitirmiştir. Söz konusu belge ile Longus'un *consul* olduğu tarihin hemen hemen kesinleştirilmesiyle; *Achaia* Eyaleti *proconsul*'üğü görevinin tarihi de, yaklaşık olarak belirlenmiştir: İ.S. ca. 143 (145/6) yıllarında *Achaia proconsul*'ü olan Longus; Calpurnius Rufus (P41) ile aynı imparator zamanında, aynı yer, zaman ve mevkide görev yaptığı için kardeş olma olasılığı artık bulunmamaktadır (CAMODECA 1996: 239 vd.).

¹⁶⁷ OLIVER 1948: 438'de ve RÉMY 1989: 70'deki *stemma*'da, M. Calpurnius Rufus (P04) ile M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus (P40) identifiye edilmiştir. Fakat bu identifikasyon söz konusu senatörlerin gerek *cursus honorum*'ları, gerekse bu kişilere ait yazıtların niteliği incelendiğinde, mümkün değildir. Bu konu hakkında bk. M. Calpurnius Rufus (P04) ve M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus (P40).

L. Marcus Celer M. Calpurnius Longus'un *cursus honorum*'u, Attaleia'dan bulunan B ve C belgelerinde detaylı bir şekilde verilmiştir. Fakat, özellikle B belgesi, ATLAN – BOSCH 1947: 104 vd., no. 21'de ilk kez yayımlandıktan sonra, st. 5 vdd. birçok kez farklı önerilerle yeniden düzenlenmiştir. B belgesi st. 5 vdd.'nin ATLAN – BOSCH tarafından, $\pi\rho\epsilon\sigma\beta\epsilon[\nu\tau\eta\nu\ \Pi\acute{o}\nu\tau\omicron\upsilon] \mid \kappa\alpha\iota\ \text{B}\iota\theta\upsilon\nu\acute{\iota}\alpha\varsigma\ [\alpha\nu\theta\acute{\upsilon}\pi\alpha\tau\omicron\nu] \mid [\text{A}]\chi\alpha\acute{\iota}\alpha\varsigma$ olarak tamamlanmasına, OLIVER 1948: 437 karşı çıkarak, $[\alpha\nu\theta\acute{\upsilon}\pi\alpha\tau\omicron\nu] \mid [\text{A}]\chi\alpha\acute{\iota}\alpha\varsigma$ yerine $[\pi\rho\epsilon\sigma\beta\epsilon\upsilon\tau\eta\nu] \mid [\text{A}]\chi\alpha\acute{\iota}\alpha\varsigma$ önerisini getirmiş ve bu öneri BEAN 1958: 27 vd., no. 13 tarafından $[\pi\rho\epsilon\sigma\beta\epsilon\upsilon\tau\eta\nu] \mid [\text{A}]\chi\alpha\acute{\iota}\alpha\varsigma$ tamamlanmasına $\acute{\upsilon}\pi[\alpha\tau\omicron\nu]$ eklemesi yapılarak desteklenmiştir. Fakat BEAN (*op.cit.*) tarafından yapılan bu rekonstrüksiyonun st. 5 vdd.'na göre, Calpurnius Longus, bir askeri *tribunus*'luk, *Pontus et Bithynia* Eyaleti *proconsul legatus*'luğu ve tamamlamada olduğu gibi, *Achaia* Eyaleti *proconsul*'ü iken bir başka *legatus*'luk ve *consul*'lük görevlerini üstlenmiştir. Bu, $[\pi\rho\epsilon\sigma\beta\epsilon\upsilon\tau\eta\nu]$ tamamlaması sonucunda gelişen, alışılmışın dışında bir *cursus honorum*'du. Calpurnius Longus'un, *Achaia proconsul*'üğünün yanında üstlendiği iddia edilen ikinci *legatus*'luktan sonra, doğrudan doğruya *consul* olması pek mümkün görülmemiştir¹⁶⁸. Longus'un; B belgesindeki, belirsiz olan *Achaia proconsul*'üğü ile bunun yanı sıra çok tartışılan ikinci bir *legatus*'luğu, Koroneia'dan bulunan bir imparator mektubu ile anlaşılır hale gelmiştir. FOSSEY 1981/82: 47 vd., no. 5'te ilk kez yayımlanan bu mektupta; Longus, $\alpha\nu\theta\acute{\upsilon}\pi\alpha\tau\omicron\nu$ (= *proconsul*) olarak zikredilmekte ve mektup imparator tarafından bizzat O'na gönderilmektedir (D). Bu belgenin ortaya çıkmasıyla, Longus'un *cursus honorum*'u şüphe uyandıracak şekilde alışılmışın dışında gelişen bir kariyer olma özelliğini yitirmiştir.

Longus'un *cursus honorum*'u yeni buluntular ışığında şu şekilde düzenlenebilir: Kariyerine Roma Kenti'nin cadde ve yollarının bakımından sorumlu olduğu *IVvir viarum curandarum* görevi ile başlamıştır (B, C). Bu görevi, *Moesia inferior*'da *legio I Italicæ*'nin *tribunus*'luğu izlemiştir (B, C). Bu askeri görevden sonra ise; Longus *Pontus et Bithynia* Eyaleti vali yardımcısı (B) daha sonra ise; *Achaia* Eyaleti valisi (*proconsul*) olmuştur (B, D). Bu sonuncu görevin tarihlendirilmesine ilişkin ipuçları yine bu, hangi imparator tarafından yazıldığı bilinmeyen mektupta (D) bulunmaktadır. SOURIS 1989: 58 vd., imparator mektuplarının selam formüllerini inceleyerek, bu formülleri tarihlendirmeye ilgili ayırıcı bir ölçüt olarak değerlendirmiştir. Buna göre; $\epsilon\upsilon\tau\upsilon\chi\epsilon\iota\tau\epsilon$ selam formülü, Hadrianus Dönemi'nden itibaren kullanılmış olup; kent elçileri ise, $\epsilon\pi\rho\epsilon\sigma\beta\epsilon\upsilon\epsilon\nu$ olarak zikredilmektedir. Elçiler için kullanılan bu ifade, ilk kez bu dönemde, İ.S. 124/126 yılları arasında, kullanılmıştır. Bu nedenle, D belgesindeki ifadeler göz önüne alındığında, söz konusu mektubun İ.S. 125/126'dan önce yazılmış olma olasılığı çok düşüktür¹⁶⁹. Longus'un, bu tartışmalı *proconsul*'lük görevi E belgesinin yayım-

¹⁶⁸ HALFMANN 1979: 142 vd., no. 52; HALFMANN 1982: 641 vd.

¹⁶⁹ SOURIS 1989: 58 vd.; ECK 1991: 100.

lanmasından sonra netlik kazanmıştır. Longus; E ve B belgelerinde *consul* olarak zikredilmektedir. Özellikle Misenum *Augustalis*'lerine ait bir binanın temelinde bulunan E belgesinde, Longus'un ismi *consul* meslekdaşı D. Vellius Fidus ile birlikte zikredilmektedir. L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus ve D. Vellius Fidus; İ.S. 148 yılının son iki ayında yani Kasım ve Aralık'ta *consul (suffectus)* olmuşlardır (CAMODECA 1996: 235).

Longus'un *consul*'lük tarihinin nerdeyse kesinleşmesiyle *cursus*'unun gelişimini de buna göre tarihlendirebiliriz (CAMODECA 1996: 239): Longus; İ.S. ca 122/125'te *IVvir viarum curandarum*, 125/128'de *tribunus militum legionis I Italicae*, ca. 140'da *legatus proconsulis provinciae Ponti et Bithyniae*, ca. 143 (145/46)'de *Achaia proconsul*'ü ve İ.S. 148'de *consul* olmuştur. Fakat CAMODECA'nın verdiği bu *consul*'lük tarihi, bir askeri diplomanın (F) bulunmasıyla şimdi daha da aşağıya çekilerek İ.S. 144 yılına konmaktadır (SEG 54, 1399).

Attaleia'da "Hıdırlık Kulesi" diye adlandırılan ve daha sonra kent surlarına entegre edilen kulenin, yalnızca Roma'da belgelenmiş bir mezar anıtı tipinde olduğu tespit edilmiştir. SCHÄFER 1989: 373 vd., no. B1, bu mezar anıtının, anıt üzerindeki 12 *fascies* betimlemesinden ötürü *consul*'lük seviyesine ulaşmış Calpurniuslar Ailesi'ne mensup bir kişiye ait olabileceğini düşünmektedir. STUPPERICH 1991: 417–422 ise, İ.Ö. I. yy. ve İ.S. I. yy.'ın ilk yarısı dolaylarına tarihlendirdiği bu mezar anıtının *consul*'lük basamağına ulaşmış olduğunu düşündüğü M. Calpurnius Rufus'a (P04) ya da Longus'a ait olabileceğini söylemektedir.

Longus'un adının tam olarak zikredildiği A belgesinden, O'nun, Kibyra'nın kuzeyinde arazisi olduğu öğreniyoruz. CORSTEN 2005, buradaki iki boş arazinin birinin İ.S. II. yy.'da Cladius Polemenos'a diğerinin ise Longus'a ait olabileceğini, bu arazilerin daha sonra Ummidiuslar Ailesi'ne kalmış olabileceğini belirtmektedir.

P32
M. PLACIVS VARVS

A Tac. *hist.* 2,63,1–7:

Sed Vitellius adventu fratris et inrepentibus dominationis magistris superbior et atrocior occidi Dolabellam iussit, quem in coloniam Aquinatem sepositum ab Othone rettulimus. Dolabella audita morte Othonis urbem introierat: id ei Plancius Varus praetura functus, ex intimis Dolabellae amicis, apud Flavium Sabinum praefectum urbis obiecit, tamquam rupta custodia ducem se victis partibus ostentasset.

B [Bithynia/Nikaia]

CIG 3745a; KÖRTE 1899: 400 vd, no. 1; AE 1900, 78; IGR III 37; SCHNEIDER – KARNAPP 1938: no. 12; ROBERT 1977: 1–39; IGSK 7, 1; IGSK 9, 25:

Τῷ σεβαστῷ τῶν Αὐτοκρατόρων οἴκω καὶ [[τῇ πρώτῃ τῆς ἐπαρχείας πόλει]] Νεικαία | Μ. Πλάνκιος Οὐᾶρος ἀνθύπατος καθιέρωσεν ἐπιμεληθέντος [τῆς κατασκευῆς] Γ. Κασσίου Χρήστου. (PHI)

C [Bithynia/Nikaia]

CIG 3745d; IGSK 9, 26:

Τῷ σεβαστῷ τῶν Αὐτοκρατόρων οἴκω καὶ [[τῇ [π]ρώτῃ τῆς [ἐπαρχείας πόλει]] Νεικαία | Μ. Πλάν[κι]ος Οὐᾶρος ἀ[ν]θ[ύ]πατος καθιέρωσεν [ἐπ[ι]μελ[η]θ[έ]ντος τῆς κατασκευῆς] Γ. Κασσίου Χρήστου. (PHI)

D [Bithynia/Nikaia]

CIG 3746; IGSK 9, 27:

Τῷ σεβαστῷ τῶν Αὐτοκρατόρων οἴκω καὶ τῇ πρώτῃ τῆς ἐπ[α]ρχείας Νε[ι]κα[ί]α | [[Μ. Πλάνκιος Οὐᾶρος ἀ[ν]θ[ύ]πατος [κα]θι[έρ]ωσεν [ἐπ[ι]μελ[η]θ[έ]ντος τῆς κατασκευῆς] Γ. Κασσίου Χρήστου]]. (PHI)

E [Bithynia/Nikaia]

CIG 3747; IGSK 9, 28:

[Τ]ῷ σεβαστῷ τῶν Αὐτοκρατόρων οἴ[κ]ω[ι] καὶ τῇ πρώτῃ τῆς ἐπ[α]ρχ[ε]ί[ας] Νεικαί[α] | [[Μ. Πλάνκιος Οὐᾶρος ἀνθύπατος καθιέρωσεν ἐπιμεληθέντος τῆς κατασκευῆς] Γ. Κασσίου Χρήστου]]. (PHI)

F [Bithynia/Nikaia]

IGSK 9, 42; SEG 29, 1286:

Frg. A:

[———Μ. Πλάνκιος Οὐᾶ(?)ρος ἀνθύπατος[ς ———]]. (PHI).

Frg. B:

[— — — ἐκ τῶν ἰδι(?)ων ἀνέσ[τη]σεν — — —]. (PHI).

G [Bithynia/Nikaia]

SCHNEIDER – KARNAPP 1938: no. 13 (yazıtın sadece sağ tarafı); *IGSK* 7, I 2; *IGSK* 9, 52:

Μ. Πλάνκιον Ουᾶρον τὸν ἀνθύπατον καὶ | πάτρωνα τῆς πόλεως Τι. Κλαύδιος Κυνιντιανὸς
τὸν ἑαυτοῦ | φίλον. (PHI)

H [Bithynia/Nikaia]

SCHNEIDER – KARNAPP 1938 no. 13b (yazıtın sadece ilk üç harfini görmüştür); *IGSK* 7, 3; *IGSK* 9, 51:

Μ. Πλάνκιον Ουᾶρον ἀνθύπατον, πάτρωνα τῆς | πόλεως Γ. Κάσσιος Χρῆστος τὸν ἑαυτοῦ
φίλον. (PHI)

I [Bithynia/Nikomedeia]

TAM IV/1, 22:

[Αὐτοκράτορι Οὐ]εσπασια[ν]ῶ Καίσαρι Σε[βαστῶ] | [— — — τέ]με[ν]ος καὶ ο[ἱ]κον
ναυκλη[ρικὸν οἱ] | [— — — ναύ]κληροι, Μάρ[κ]ου Πλανκίου Ο[υᾶρου] | [ἀνθυπάτου
κατασκευ]ασθῆ[ν]αι [ἀ]πο[φ]ηναμένου, Κα— — — ||⁵ — — — ος ἀνθύπατος καδιέρωσε — — —
| — — — ΔΟΥΩΥΙΟΥΟ — — — | — — —. (PHI)

J [Galatia/Germa]

AULOCK 1968: 231; *AE* 1971, 463; MACPHERSON 1972: 217 vdd.; *AE* 1973, 534; MITCHELL 1974: 27 vd.:

*M(arco) Planc[io . f(ilio)] Varo X uiro stl(itibus) | iud(icandis), q(uaestori) pro pr(aetore) pro
| uinciae Ponti et Bithyniae, tr(ibunus) pl(ebis), | pr(aetori), leg(ato) pro pr(aetore)
pro||⁵ uinciarum Acha[iae] et Asiae | P(ublius) Cornelius P(ublili) f(ilii) | Fab(ia) Pro[culus ...].*

K [Pamphylia/Attaleia]

VIALE 1925/26: 365 vd.; *SEG* 6, 650; HOUSTON 1972: 168 vd.; MITCHELL 1974: 28; *AE* 1973, 539:

[Σέξτον Κυϊνκτί]λιον, Σέξτου υἱόν, | Ουᾶλέριον Μάξι|μον, ὑπὸ τοῦ θεοῦ ||⁵ Νέρουα τῇ
πλατυ|σῆμψ κοσμηθέντα, | ταμίαν ἀντιστρά|τηγον ἐπαρχείας | Πόντου καὶ Βειθυ||¹⁰νίας,
δήμαρχον, | στρατηγόν, πρεσβευ|τὴν καὶ ἀντιστρά|τηγον ἐπαρχειῶν | Ἀχαιῆς καὶ Ἀσίας, ||¹⁵
Μᾶρκος Σεπρώνιος | {Σεμπρώνιος} | Ἀλβανὸς ἀρχιερεὺς | καὶ ἀγωνσθέτης, | ἑπαρχος ἱππέων
Ἰλῆς | Σεβαστῆς Γερμανικί||²⁰ανῆς, τὸν ἑαυτοῦ φίλον. (PHI)

L [Pamphylia/Perge]

CIG 4342b3; *IGR* III 794; MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 122, no. 35; *IGSK* 61, 356:

Frg. A:

[Πλ]ανκία Μά[γνα, Μ.] Πλανκίου Ουᾶρου καὶ Πόλεως θυγάτηρ, δημιου[ρ]γὸς καὶ
γυμ[νασίαρχος] | [— — — — — — — — —] Κοκκηία Τῖ[— — —]. (PHI).

Frg. B:

[— — — διὰ τὴν εἰς τὴν ἐπα]ρχείαν εὐεργεσίαν. (PHI)

M [Pamphylia/Perge]

IGSK 54, 86:

Frg. A:

[Plancia Marci f.] Magna | [pat]riae — — —]o. (PHI).

Frg. B:

Πλα[νκία Μάγν]α θυγάτηρ Μ. | Πλα[νκίου Ουάρο]υ τῇ πατρίδι. (PHI)

N [Pamphylia/Perge]

IGSK 54, 117:

ἡ [β]ουλὴ καὶ ὁ δῆμος | Π[λ]ανκίαν Μάγναν | [Ουάρ]ου καὶ Πόλεως | [θ]υγατέρα
δημιουργόν. (PHI)**O [Pamphylia/Perge]**

IGSK 54, 120:

ὁ δῆμος | Πλανκίαν Μάγναν | Μ. Πλανκίου Ουάρου | καὶ Πόλεως θυγατέρα, ||⁵ ἰέρειαν τῆς
Ἀρτέμιδος καὶ | δημιουργόν, | ἰέρειαν Μητρὸς θεῶν | διὰ βίου πρώτην καὶ | [μόν]ην, εὐσεβῆ
καὶ ||¹⁰ φιλόπατριν. (PHI)**P [Pamphylia/Perge]**

IGSK 54, 123:

[Πλανκίαν Μάγναν Μ. Πλανκίου Ουάρου καὶ Πόλεως θυγατέρα ἰέρειαν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ]
| [δημιουργ]όν τὸ δε[ύτερον], | [ἰέρειαν Μητρ]ὸς θεῶν διὰ [βίου] | [ἀ]ρχιέρειαν τῶν
Σεβασ[τῶν] | Μ. Πλάνκιος Πῖος τὴν πατρώνισσαν. (PHI)**R [Pamphylia/Perge]**

IGSK 54, 125:

— — — [Πλανκίαν Μάγναν Μ. Πλανκίου Ουάρου | κ]αὶ Πόλεως θυ[γατέ]||ρα, ἰέρειαν τῆς
Ἀρ[τέ]||μιδος καὶ δημιουρ|γόν τὸ τρίτον, ἰέρει||⁵αν Μητρὸς θεῶν δι|ὰ βίου, ἀρχιέρειαν τῶν |
Σεβαστῶν. (PHI)**S [Pamphylia/Perge]**

İNAN 1974: 648 vd.; İNAN – ALFÖLDI-ROSENBAUM 1979: no. 225, n. 4, lev. 171.4; IGSK 54, 124:

[Π]λανκίαν Μάγναν Μ. Πλανκ[ίου] | Ουάρου καὶ Πόλεως θυγα[τέ]ρα, | [ι]έρειαν τῆς
Ἀρτέμιδο[ς] κ[αὶ] | δημιουργόν τὸ τρίτον, ||⁵ ἰέρειαν Μητρὸς θεῶν διὰ βίο[υ], | ἀρχιέρειαν
τῶν Σεβαστῶν | Μ. Πλάνκιος Ἀλέξανδρος | τὴν πατρώνισσαν. (PHI)**T [Pamphylia/Perge]**MANSEL 1956a: tab. 6, res. 20 (orada bk. s. 10); JAMESON 1965: 56; AE 1965, 212; SEG 34,
1305b; MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 119, no. 28b; IGSK 54, 109:Κτίστης | Γ. Πλάνκιος Ουάρος | ἀδελφός | Πλανκίας Μάγνης ||⁵ Περγαῖος. (PHI).

U [Pamphylia/Perge]

MANSEL 1956b: 119, res. 69; AE 1958, 78; JAMESON 1965: 55; AE 1965, 209; SEG 26, 1409; MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 122, no. 36; IGSK 54, 118:

[Η βουλή κ]αὶ ὁ δ[ῆμος] | [Π]λανκ[ι]άν Μά[γ]ναν | [Μ. Π]λανκίου Οὐά[ρου] | [κ]αὶ πόλεως
θυ[γατ]έρα ||⁵ [ιέ]ρειαν τῆς Ἀρτέμι[δος καὶ δημιουργό]ν, | [ιέ]ρειαν Μητρὸς θεῶν | διὰ βίου
πρώτην καὶ | μόν[η]ν, εὐσεβῆ καὶ ||¹⁰ φιλόπατριν. (PHI)

V [Pamphylia/Perge]

MANSEL 1956b: 120, n. 87; MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 152, no. 106; IGSK 61, 355:

[Π]λανκία Μάγνα, Μ.] Πλανκίου Οὐά[ρου καὶ π]όλεως θυγά[τηρ — — —]. (PHI)

Y [Pamphylia/Perge]

MANSEL 1958: 370, Fig. 2; JAMESON 1965: 56; AE 1965, 212; SEG 34, 1305a; MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 119, no. 28a; IGSK 54, 108:

[κτίστ]ης | [Μ.] Πλάνκιος Οὐᾶρος | [πα]τήρ Πλανκίας Μάγνης | Περγαῖος. (PHI)

Z [Pamphylia/Perge]

ORMEROD – ROBINSON 1910/11: 245, no. 31; MANSEL 1956b: 120, n. 87; JONES 1976: 233; MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 123, no. 37; SEG 38, 1397; IGSK 54, 121:

[οἱ γερ]αιοὶ | [Π]λανκίαν Μάγναν | Μ. Πλανκίου Οὐάρου | καὶ πόλεως θυγατέρα, ||⁵
ιέρ[ε]ιαν τῆς Ἀρτέμι[δος] καὶ δημιο[υ]ργό[ν], | [ιέ]ρειαν Μη[τρ]ὸς θεῶ[ν] | [διὰ βίου]
πρώτην κ[αὶ] | [μόνην, ε]ὐσεβῆ κ[αὶ] ||¹⁰ φ[ι]λόπατριν. (PHI)

Za [Pamphylia/Perge]

PAGE 1921: 31, no. 15; MERKELBACH – ŞAHİN 1988: 116, no. 23; IGSK 54, 95:

[Imp. Caesari divi] Traiani | [Parthici f., divi N]ervae n. | [Traiano Hadria]no Aug. | [pont.
max., trib. p]otest. V, ||⁵ [cos. III, Plancia M. f.] Ma[gna] | [Αὐτοκράτορι Καίσαρ]ι, θεοῦ |
[Τραιανοῦ Παρθικοῦ νίϙ], θεοῦ | Νέ[ρουα νίωνϙ, Τραιανϙ Ἀδρια] | ν<ϙ> Σεβαστϙ
[ἀρχιέρει μεγίστϙ], ||¹⁰ δημαρχικῆ[ς ἐξουσίας τὸ ε'], | ὑπάτϙ τὸ γ'. [Πλανκία Μάγνα]. (PHI)

PRO PIR² P 443; RE Suppl. XX/2 (1950) 2015, s.v. «Plancius, no. 5» (HOFFMAN); RE Suppl. XIV (1974) 386, s.v. «Plancius, no. 5» (ECK); KP 4 (1979) 882 s.v. «Plancius» (HANSNIK); DNP 9 (2000) 1064, s.v. «Plancius, no. 3» (ECK)

LIT HOUSTON 1972: 169–180; HALFMANN 1979: 104 vd., no. 8; İNAN 1979: 5–9; RÉMY 1989: 31 vdd., no. 17; HILLEBRAND 2006: 193, no 42 (B kısmı)

TEM İ.S. I. yy.'ın ikinci yarısı

ORI Pamphylia/Perge

STE Tablo 22, *Stemma* 4

- CH
- *Xvir stlitibus iudicandis* [J]
 - *quaestor pro praetore provinciae Ponti et Bithyniae* [J]
 - *tribunus plebis* [J]
 - *praetor* [A, J]
 - *legatus proconsulis pro praetore provinciae Achaiae* [J, K]
 - *legatus proconsulis pro praetore provinciae Asiae* [J, K]
 - *proconsul provinciae Ponti et Bithyniae* [B, C, D, E, F, G, H, I, J, K]
- Harita 24

Pamphylia/Pergeli Planciuslar; Roma İmparatorluk Devri Küçükasya'sının en önemli ailelerindenidir. Muhtemelen Cumhuriyet Devri'nde Latium'daki Atina'dan *negotiatorlar* (= tüccar) olarak Perge'ye gelmiş olan (JAMESON 1965: 55) bu Pergeli aileye mensup kişilere ait birçok yazıt bulunmakla birlikte, ailenin bireyleri arasındaki akrabalık ilişkileri hakkında farklı öneriler ileriye sürülmüştür. M. Plancius Varus; Hadrianus Dönemi'nde Perge'nin hayırhahı olarak ünlenmiş olan Plancia Magna¹⁷⁰ ile C. Plancius Varus'un (T) babasıdır. C. Iulius Plancius Varus Cornutus (P27)¹⁷¹ ise, İ.S. 100 yılı *consul*'ü C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus Tertullus (P24) ile evli olan Plancia Magna'nın Hadrianus Dönemi'de *consul* olan oğludur¹⁷².

Plancius Varus'un kariyeri hakkında bilgi veren birçok yazıt günümüze ulaşmıştır. *Senatus* Sınıfı'na İmparator Nero Dönemi'nde (İ.S. 54–68) ca. İ.S. 56/57'de giren (HIL-LEBRAND 2006: 193) Varus; devlet kariyerine *vigintiviratus* memuriyetlerinden biri olan, Roma Kenti'nde medeni hukukun işleyişinden sorumlu bir hâkimler kurulundaki (= *Xviri stlitibus iudicandis*) görevle başlamıştır (J). Bunu takiben, *quaestor pro praetore provinciae Ponti et Bithyniae*, ardından da *tribunus plebis* görevini icra etmiştir (J). A belgesinde; Varus'un, İ.S. 68 yılında arkadaşı Cornelius Dolabella'yı *praefectus urbi*'ye şikâyet ettiği belirtilmektedir. İ.S. 68 yılında gerçekleşen bu hadisede Varus *praetor* unvanı ile zikredilmektedir, yani İ.S. 69 yılından önce *praetor* olmuş olması gerekir (J). *Praetor*'luğunun ardından, önce *Achaia* Eyaleti'nde daha sonra ise *Asia* Eyaleti'nde *legatus pro praetore* sıfatıyla vali yardımcılığı görevlerini icra etmiştir (J, K). Vespasianus Dönemi'nde (İ.S. 69–79) ise, *Pontus-Bithynia* Eyaleti valisi (*proconsul*) olmuştur (Bk. yuk. CH).

Kızı Plancia Magna tarafından birçok yazıtla (Bk. yuk. L–Za) onurlandırılan Varus'un, Doğu Galatia'daki Tavium'da ve Güney Galatia'daki Apollonia'da ele geçen ya-

¹⁷⁰ Plancia Manga bk. P24, n. 151.

¹⁷¹ M. Plancius Varus'un oğlu C. Plancius Varus ile C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus Tertullus'un (P24) oğlu C. Iulius Plancius Varus Cornutus (P27) birçok araştırmacı tarafından identifiye edilmiştir. Bu konudaki görüş ve tartışmalar için bk. P27.

¹⁷² Aile *stemma*'sı için bk. IGSK 9: 115.

zıt fragmanlarından anlaşıldığı gibi, buralarda mülkleri ve arazileri bulunmakta idi¹⁷³. Bu fragmanlar ayrıca, Planciuslar ile Cornutuslar'ın arasındaki geniş bağlantıları da belgelemektedir (MITCHELL 1974: 34–38).

P33 L. SEPTIMIUS MANNVS

A [Pamphylia/Selge]

NOLLÉ 1988: 134; SEG 38, 1325; AE 1990, 981; IGSK 37, 12; ERTEKİN 2002: 106 vd., no. 11.3.1. A:

Σεπτίμιον Μάνν[ον], | τὸν λαμπρότατον | ἀνθύπατον | Λυκίας Παμφυλίας ||⁵ [ἡ]
λαμπροτάτη | [π]ρώτη φίλη | καὶ σύμμαχος | Ῥωμαίων | Σελγέων [πό]λις ||¹⁰ ἡ π[α]τρὶς | τὸν
εὐεργέτην.

B [Hispania citerior /Tarraco]

CIL II 4127; ALFÖLDY 1969: 111; ALFÖLDY 1975: 146; ERTEKİN 2002: 106 vd., no. 11.3.1. B:

L. Septimio | Manno | c(larissimo) v(iro) | consilium | p(rovinciae) H(ispaniae) C(iterioris).

PRO PIR² S 464; THOMASSON 2009: 278, no. 30:067a

LIT BARBIERI 1952: 369, no. 2100; BOWERSOCK 1982: 668, no. 40

TEM İ.S. III. yy. ortaları

ORI Pamphylia/Selge

CH • *legatus iuridicus provinciae Hispaniae citerioris* [B]
• *proconsul provinciae Lyciae et Pamphylicae* [A]
→ Harita 25

Septimius Mannus'un aile ilişkileri hakkında elimizde bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Mannus; İ.S. III. yy.'a tarihlenen (ALFÖLDY 1975: 146) B belgesine göre, *Hispania citerior* Eyaleti'nde *legatus iuridicus* olarak görev yapmıştır. Selge'de bulunan A belgesinin keşfine kadar, Septimius Mannus'un -Arapça bir *cognomen* taşıyor olmasından ötürü- Edessa kökenli olduğu düşünülüyordu¹⁷⁴. Gene Selge'de keşfedilen ve Mannus'un kentin *euergetes*'i ve -İ.S. 162'de *senatus*'un yönetimine verilip (TIB 8: 105, n. 118) İ.S. 179 yılında kısa bir süre için gene imparatora bağlandıktan sonra tekrar *senatus*'un yönetimine geçen- *Lycia-Pamphylia* Eyaleti'nin *proconsul*'ü olarak onurlandırıldığı A belgesi st. 10'daki ἡ πατρὶς (= “vatan”, “memleket”) ifadesinden ise, artık O'nun Pamphylia kökenli olduğu anlaşılmış bulunmaktadır (NOLLÉ 1988: 134 vd.).

¹⁷³ MITCHELL 1974: 34–38; JONES 1976: 231; DNP 9 (2000) 1064, s.v. «Plancius, no. 3» (ECK).

¹⁷⁴ PIR² S 464; BARBIERI 1952: 369, no. 2100; BOWERSOCK 1982: 668, no. 40.

NOLLÉ 1988: 134. vdd.; Mannus'un, kendi memleketi olan bir eyalette valilik yapmasını dikkat çekici bularak, O'nun Selge vatandaşı olarak onurlandırılmasına rağmen, atalarının bu bölgeye daha sonradan gelmiş olabileceğini ya da Selge'nin seçkin bir ailesiyle evlilik gerçekleştirerek, bu bölgeyle bağ kurmuş olabileceğini de göz ardı etmemiştir.

P34 C. SVLPICIVS IVSTVS DRYANTIANVS

A [Lykia/Oinoanda]

HEBERDEY – KALINKA 1896: 41 vdd., no. 60; DESSAU 1899: 199 vdd.; *IGR* III 500, col. III, st. 5-14; ERTEKİN 2002: 89, no. 9.1.1. A; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 342, no. 356, B:

... ||⁵ Ἀπὸ τῆς Κλαυδίας Ἀμμιανῆς | Δρυαντίλλης καὶ Σουλπικίου Πωλλίωνος συνκλητικοῦ | Σου[λ]πικίος Ἰούστος ὁ ἀνθυ|πατεύσας Λυκίας καὶ Παμφυ||¹⁰ λίας καὶ Σουλπικίος Πωλλί|ων ὁ πρεσβεύσας σὺν | τῷ ἀδελφῷ καὶ Σουλπικία | Ἀγριππεῖνα ἡ γαμηθεῖσα | [Σ]οσσίω Φάλκω[ν] | ὑπατικ[ῶ] ... (PHI)

B [Pisidia/Senir]

FRENCH 1991: 55; *AE* 1991, 1528; ERTEKİN 2002: 89, no. 9.1.1. B; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 342, no. 356, C:

Imperator Caesar | *L(ucius) Septimius Severus* | [*Pius*] *Pertinax* [*Aug(ustus)*] | *Arabicus* *Adiab[eni]* ||⁵ *cus Parthicus* | *max(imus) pontife[x]* | [*ma*] *x(imus) trib(unicia) potest(ate)* [*VI*] | *imp(erator) XII co(n)s(ul) II proco(n)s(ul)* | {*u*} *p(ater) p(atriae) et Imp(erator) Caesar* ||¹⁰ *M(arcus) Aurelius Anto|ninus* [*Augustus et*] | [[[*P(ublius) Septimius Geta*]]] | *Caes(ar) restituerunt* | *per Ca[i]um Sulpici* ||¹⁵ *um Iustum Dr[y]antianum proc(on)s(ulem)* | *VIII* | η'.

C [Africa/Utica]

AE 1964, 179; *AE* 1973, 575; ERTEKİN 2002: 89 vd., no. 9.1.1. C; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 342, no. 356, A:

C(aiae) Sulpiciae [*C(ai) f(iliae)*] | *Dymianae c(larissimae) [f(eminæ)]* | *coniugi Q(uinti) Vin[i] Victorini c(larissimi) v(iri) fil(iae)* ||⁵ *C(ai) Sulpici Iusti c(larissimi) v(iri)* | *Calpurnius Gabini[us]* | *patronae*.

PRO *PIR*² S 1009; *RE* IV A (1931) 813, s.v. «Sulpicius, no. 73» (GROAG); *RE* Suppl. XIV (1974) 748, s.v. «C. Sulpicius Iustus, no. 73» (ECK); THOMASSON 2009: 278, no. 30:045a (1), 30:068

LIT WILHELM 1897; DESSAU 1899: 200 vd.; LAMBRECHTS 1937: 38, no. 361; BARBIERI 1952: 114, no. 492; JAMESON 1966: 125–130; THOMASSON 1984: 286, no. 68; RÉMY 1989: 318 vd., no. 269

TEM İ.S. III. yy. başları

ORI Lykia/Patara

STE Tablo 20, *Stemma* 2

CH • *proconsul provinciae Lyciae et Pamphyliae* [A]
→ Harita 26

Lykialı Dryantianus; Licinniuslar'ın jenealojisinin verildiği A belgesinde görüldüğü gibi, *senatus* Sınıfı mensubu Sulpicius Pollio (P45) ve Pataralı *consul suffectus* Ti. Claudius Agrippinus'un (P05) kızı olan Claudia Ammiana Dryantilla'nın¹⁷⁵ oğludur. Kendisi gibi *senatorius* olan C. Sulpicius Pollio (P35) ile *consul ordinarius* Sosius Falco'nun eşi¹⁷⁶ Sulpicia Agrippina'nın (PIR² S 1027) ise, kardeşidir (A). Kızı Sulpicia Dymiana'nın¹⁷⁷ onurlandırıldığı C belgesinde C. Sulpicius Iustus Dryantianus *senatus* Sınıfı'nın bir praedikatı olan *clarissimus vir* sıfatıyla onurlandırılan kişinin babası olarak anılmaktadır. Aynı belgeden C. Sulpicia Dymiana'nın, *Africa* kökenli bir *senatorius* olan Q. Vinius Victorinus¹⁷⁸ ile evli olduğu öğrenmekteyiz.

Lykia'nın önemli aristokrat ailelerinden *Sulpiciuslar*'ın kökeni hakkında kesin bir bilgi yoktur. Fakat Lykia'da belgelenen *senatus* Sınıfı mensubu *Sulpicius* kardeşler (P34, P35) baba tarafından kesin olmasa da, anne tarafından kesin bir biçimde Lykialılardır.

Dryantianus'un devlet kariyeri hakkında bilgi veren A belgesinden, O'nun *Lycia et Pamphylia* Eyaleti'de *pronconsul*lüğünü yaptığını; B belgesinden ise, bu görevi Septimius Severus Dönemi'nin (İ.S. 193–211) 198–211 yıllarında üstlenmiş olduğunu öğrenmekteyiz (KIENAST 1996²: 158). Dryantianus'un kariyerinin devamı hakkında başkaca bilgiye sahip değiliz.

P35 C. SVLPICIVS POLLIO

A [Lykia/Oinoanda]

HEBERDEY – KALINKA 1896: 41 vdd., no. 60; DESSAU 1899: 199 vdd.; IGR III 500, col. III, st. 5-14; ERTEKİN 2002: 90 vd., no. 9.1.2. A; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 343, no. 357, D:

Bk. P34, A belgesi, st. 10 vd.

B [Italia/Roma]

CIL VI 2086; PASOLI 1950: 165 vd., no. 86 (st. 9); ERTEKİN 2002: 90 vd., no. 9.1.2. B; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 343, no. 357, A:

¹⁷⁵ Claudia Ammiana Dryantilla için bk. P05 n. 85.

¹⁷⁶ RE III/A,1 (1927) 1180, s.v. «Sosius, no. 5» (GROAG).

¹⁷⁷ RE Suppl. XIV (1974) 748, s.v. «C. Sulpicia Dymiana, no. 117a» (ECK).

¹⁷⁸ Q. Vinius Victorinus için bk. RE Suppl. XIV (1974) 896, s.v. «Vinius, no. 5a» (ECK); DNP 12/2 (2002) 238, s.v. «Vinius, no. II 2» (ECK).

... [XIII kal(endas) Iun(ias)] adfuerunt L(ucius) Armenius Peregrinus praet(or), promag(ister), Cn(aenus) Catilius Severus, T(itus) Statilius Silianus, C(aius) Sulpicius Pollio, Aelius Coeranus ...

C [Italia/Roma]

CIL VI 2103b (st. 6, 9); AE 1994, 108; AE 1998, 113; CFA 99b; ERTEKİN 2002: 90 vd., no. 9.1.2. C; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 343, no. 357, B:

[— et immolavit C(aius) Sulpicius Polli]o promag(ister) ...

[— adfurent] C(aius) Sulpicius Pollio, P(ublius) Aelius Coeranus Iun(ior)

D [Italia/Roma]

CIL VI 2104a (32388); ILS 5039; PASOLI 1950: 166 vd., no. 88 (st. 9); AE 1976, 12; CFA 100; ERTEKİN 2002: 90 vd., no. 9.1.2. D; AE 2003, 4; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 343, no. 357, C:

... Catil(ius) Severus, Statil(ius) Silianus, Sulpic(ius) Pollio, Fl(avianus) Archelaus, Armenius [Peregrinus].

PRO PIR² S 1017; RE IV A (1931) 821, s.v. «Sulpicius, no. 87» (GROAG)

LIT WILHELM 1897; DESSAU 1899: 200 vd.; LAMBRECHTS 1937: 38, no. 363; BARBIERI 1952: 114, no. 494; JAMESON 1966: 125–130; RÉMY 1989: 330, no. 289

TEM İ.S. III. yy. başları

ORI Lykia/Patara

STE Tablo 20, *Stemma* 2

CH • *legatus proconsulis pro praetore provinciae Lyciae et Pamphylicae* [A]
→ Harita 27

FS • *frater Arvalis* [B] (İ.S. 213), [D] (İ.S. 218)]
• *promagister fratrum Arvalum* [C] (İ.S. 214)

Pollio; Sulpicius Pollio (P45) ve Pataralı *consul suffectus* Ti. Claudius Agrippinus'un (P05) kızı Claudia Ammiana Dryantilla'nın¹⁷⁹ oğlu; *Lycia et Pamphylia* Eyaleti *proconsul*'ü C. Sulpicius Iustus Dyrantianus (P34) ile bir *senatorius* eşi olan Sulpicia Agrippina'nın (PIR² S 1027) ise, kardeşidir.

A belgesinden Pollio'nun; kardeşi C. Sulpicius Iustus Dryantianus (P34) *Lycia et Pamphylia* Eyaleti *proconsul*'lü iken O'na yardımcılık (*legatus*) yaptığını öğrenmekteyiz. B belgesinde, İ.S. 213 yılında, tıpkı dedesi Ti. Claudius Agrippinus (P05) gibi, Arval Kardeşler¹⁸⁰ üyesi olduğu ifade edilen Pollio'nun; C belgesindeki *promagister* ifadesinden de, İ.S. 214 yılında bu Arval Kardeşler Kurulu'nun başkanı olduğunu anlamaktayız (PIR² S 1017). Yine bir Arval Kardeşler Kurulu listesi olan, İ.S. 218'e tarihlendirilen D

¹⁷⁹ Claudia Ammiana Dryantilla için bk. P05 n. 85.

¹⁸⁰ Arval Kardeşler için bk. P05, n. 88.

belgesinden ise, Pollio'nun, söz konusu kurul üyeliğinin bu tarihte hâlâ devam ettiğini öğrenmekteyiz (PIR² S 1017).

P36 Q. VILIVS TITIANVS --- QVADRATVS

A [Korinthos]

IGR III 537; GROAG 1939: 107 vd.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 364, no. 390:

*Q(uinto) Vili[o 3] | Titia[no] | Quadra[to 3] | IIIIvir(o) vi[ar(um) cur(andarum) trib(uno)] ||⁵
la<t=I>icl(avio) <le=II>g(ionis) [3 leg(ato) prov(inciae)] | Ach(aiae) ob ius[titiam et fidem] |
quam circa [universam] | Achaia[m exhibuit] | qu<a=I>m pro pr(aetore) [administravit] ||¹⁰
<M=AI>(arcus) An<t=I>onius M(arci [f(ilius)] | Nigrinus [— — —]*

PRO PIR¹ V 435; RE VIII/A,2 (1958) 2160, s.v. «Vilius, no. 1» (HANSLIK)

LIT HALFMANN 1979: 172, no. 91; HALFMANN 1982: 640

TEM İ.S. II'ın birinci yarısı (Antoninus Pius Dönemi)

ORI Lykia/Patara

STE Tablo 23, *Stemma* 5

CH • *IVvir viarum curandarum*
• *tribunus militum legionis*
• *legatus proconsulis pro praetore provinciae Achaiae*
→ Harita 28

Lykialı ünlü Viliuslar Ailesi'nden olan Quadratus; Vilius Titianus'un oğlu, Vilia Procula'nın (PIR¹ V 436) ise, kardeşidir (GROAG 1939: 107 vd.). Vilia Procula, Kadyanda'da babası Vilius Titianus'un yaptırdığı *skenion* binasının çevresine heykeller diktirerek burasının çevre düzenlemesini yapmıştır. Vilia Procula, yaptırdığı bu imar faaliyetlerini bir yazıtla İmparator Antoninus Pius'a ithaf etmiştir¹⁸¹. Lykia/Patara'dan bulunan bu yazıtta dayanarak Quadratus'un devlet kariyerini İ.S. II. yy.'ın ilk yarısına tarihleyebiliriz.

Cursus honorum'u hakkında bilgiler edindiğimiz yukarıdaki belgeye göre, Quadratus, kariyerine *IVvir viarum curandarum* ile başlamıştır. Bu hizmetini adı bilinmeyen bir *legio*'daki *tribunus*'luk (= binbaşılık) görevi izlemiştir. Viliuslar'dan devlet kariyeri yapan başkaca senatör tanımıyor olmamız, O'nun Atlı Sınıfı kökenli bir *senatorius* olduğunu düşündürmektedir. Antoninus Pius zamanında *Achaia* Eyaleti valisi olan Quadratus, bu görevi, daha önce burada görev yapan *proconsul*'lün ölümünden sonra vekâleten üstlenmiş olabilir (GROAG 1939: 107 vd.). HALFMANN 1982: 640 ise, Quadra-

¹⁸¹ CIG III 4283; IGR III 664. 1520; TAM II 408.

tus'un *Achaia*'daki bu görevini *legatus pro praetore Achaiae* sıfatıyla vali yardımcısı olarak üstlendiğini söylemektedir.

P37 INCOGNITVS

A [Lykia/Patara]

MAREK 1994: 97 vd., no. 5; AE 1994, 1729; ERTEKİN 2002: 91, no. 9.2.1.:

Bk. P17, A belgesi, st. 9

TEM İ.S. III. yy.

ORI Lykia/Patara

CH • *senatorius*

Tib. Claudius Alexander *alias* M. Aelius, yukarıdaki yazıtta πατέρα συνκλητικῶν, ἀδελφοῦν συνκλητικῶν καὶ Λυκίαρχον Παταρέων ifadesiyle birçok *senatorius*'un babası ve yeğeni olarak tanımlanmıştır. Buna göre; O'nun, muhtemelen Claudius *praenomen*'i taşıyan en az 2 senatör oğlu (P17 ve P18) ve en az 2 dayısı ya da amcası bulunmaktadır (P37 ve P38).

P38 INCOGNITVS

A [Lykia/Patara]

MAREK 1994: 97 vd., no. 5; AE 1994, 1729; ERTEKİN 2002: 91, no. 9.2.1.:

Bk. P17, A belgesi, st. 9

TEM İ.S. III. yy.

ORI Lykia/Patara

CH • *senatorius*

Bk. P37

P39
INCOGNITVS

A [Lykia/Lydai]

IGR III 535; *TAM* II 135; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 278, no. 269:

Αἰλίαν Ἡγεμονίδα Λυδαῖτιν | τὴν κρατίστην | μητέρα καὶ μάμ||⁵μην συνκλητικῶν τὴν
εὐεργέ|τιν διὰ Παρ[— — —]ἀνέστ[η|σ]εν Λυδατῶν | ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆ||¹⁰μος. (*PHI*)

LIT HICKS 1889: 58; PUECH 2002: 292; TIETZ 2003: 155 vdd.

TEM İ.S. II. yy.'ın ikinci yarısı

ORI Lykia/Lydai

CH • *senatorius*

Yukarıdaki belgede, Lykia/Lydai'dan C. Iulius Diophantus Maximianus'un da (P26) annesi olan Aelia Hegemonis¹⁸² isimli bir kadın, "Senatörlerin Annesi" olarak onurlandırılmaktadır. Bu nedenle, Aelia Hegemonis'in, P26 dışında, kocasının *cognomen*'inden ötürü, muhtemelen C. Iulius --- adını taşıyan bir senator oğlunun ya da ismi bilinmeyen bir senator torunun varlığından söz edebiliriz.

¹⁸² Aelia Hegemonis için bk. P26, n.158.

Incerti

P40 M. CALPVRNIVS RVFVS

A [Ionia/Ephesos]

CIL III 6072; *IGSK* 13, 631; *Eck* 1991: 102; İPLİKÇİOĞLU 1983: 145 vd., no. 2.1.5 A:

M(arco) Calpurnio M(arci) f(ilio) Col(lina) Rufo | praef(ecto) frumenti | ex s(enatu) c(onsultum) | leg(ato) pro(vinciae) Cypro pr(o) pr(aetore) | et Ponto et Bithyniae | et pro(vinciae) Asiae.

B [Ionia/Ephesos]

CIL III 6079; *CIL* III 71281; *IGSK* 16, 2238; İPLİKÇİOĞLU 1983: 145 vd., no. 2.1.5 B:

C.] Coelio C. f. [| d]omo Augu[st | a]n. XXXV [| e]co publ[ico ||⁵]--[| c]omiti M. Ca[l]purni Rufi ?] |]leg. pro [pr. Prov. Asiae] | c]uram egit[|]si[u]s Mascul[us].

PRO *PIR*² C 313; *RE* III/1 (1899) 1401 s.v. «Calpurnius, no. 111» (GROAG); *DNP* 2 (1997) 948, s.v. «Calpurnius, II 28» (Eck)

LIT GROAG 1939: 61 vd.; OLIVER 1948: 438, n. 10; HALFMANN 1979: 149, no. 60; MITFORD 1980: 1306, no. 5; RÉMY 1989: 70; *Eck* 1991: 102 vdd., 106; *SEG* 41, 1322

TEM İ.S. I. yy. ortaları

ORI Pamphylia?

STE Tablo 19, *Stemma* 1

CH

- *praefectus frumenti dandi ex senatu* [A]
- *legatus proconsulis pro praetore provinciae Cypri* [A]
- *legatus proconsulis pro praetore provinciae Ponti et Bithyniae* [A]
- *legatus proconsulis pro praetore provinciae Asiae* [A, B]

→ Harita 29

M. Calpurnius Rufus; A belgesindeki yazıtta ifade edildiği gibi, *Collina tribus*'una mensup bir *senatorius* idi. Aile ilişkileri hakkında kesin bilgi sahibi olamadığımız Rufus, Attaleialı Calpurniuslar Ailesi'nin bilinen ilk senatörü olan M. Calpurnius Rufus (P04) ile identifiye edilmiştir¹⁸³. Bu hatalı identifikasyona öncelikle JAMESON ve ECK¹⁸⁴ karşı

¹⁸³ GROAG 1939: 61 vd.; *BE* 1948, 229 (J. – L. ROBERT); OLIVER 1948: 438, n. 10; RÉMY 1989: 70. Ayrıca bk. *PIR*² C 313.

¹⁸⁴ *RE* Suppl. XII (1970) 117 vdd., s.v. «Attaleia, VI. Senatoren und Ritter, no. 1» (JAMESON); *RE* Suppl. XIV (1974) 85, s.v. «Calpurnius, no. 110a» (Eck); *Eck* 1991: 103.

çıkarak bunların aynı kişiler olamayacağını söylemektedirler. Eck 1991: 102 vdd., bu konuyu daha detaylı bir biçimde ele almıştır: Yazar burada, M. Calpurnius Rufus'a (P40) ait Ephesos'ta bulunmuş olan A belgesinin biçimsel ve içerik olarak analizini yapmış ve daha önce bir onurlandırma yazıtı olarak düşünülen A belgesinin gramatik yapısının ve üzerine yazıldığı taşın niteliğinin aslında bir mezar yazıtı özelliklerine sahip olduğunu vurgulayarak, söz konusu yazıtın M. Calpurnius Rufus'un (P40) Ephesos'ta ölmüş olması sebebiyle dikilmiş olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle, M. Calpurnius Rufus'un (P40) bu yazıtta geçen *cursus honorum*'un dışında bir kariyer yapmış olması olanaksız görülmüş ve O'nun, M. Calpurnius Rufus (P04) ile özdeş olamayacağı ifade edilmiştir. Ephesos'ta ölen Rufus (P40), Attaleialı Rufus (P04) ile aynı kişi olmasa da, isim benzerliğinden ötürü, aralarında tam olarak bilemediğimiz bir akrabalık ilişkisi olmalıdır. HALFMANN 1979: 149, no. 60, Rufus'un (P40) kökeninin Pisidia Antiokheia'sından geldiğini belirtmişse de, Pamphyliyalı Calpurniuslar'la çok kuvvetli bir ihtimalle akraba olması O'nun da Pamphyliyalı olabileceğini düşündürmektedir. HALFMANN, ayrıca Hadrianus Dönemi'nde *Achaia* Eyaleti *proconsul*'ü olan bir Calpurnius Rufus (P41) ile M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus'u (P40) tanımlayarak, P41 A belgesinde geçen *Achaia proconsul*lük görevini de Rufus'a (P40) vermiştir; fakat, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, *Asia legatus*'u olan Rufus'un (P40) A belgesinde geçen *cursus*'u dışında bir kariyer yapmış olması mümkün değildir¹⁸⁵.

Yukarıdaki belgelerde M. Calpurnius Rufus'un (P40) devlet kariyeri hakkında bir fikir sahibi olmaktayız. Çok sayıdaki vali yardımcılığı görevlerinden dolayı çok da parlak olmayan bir kariyer yaptığı anlaşılan Rufus, A belgesine göre, önce Roma Kenti'nin hububat iaşesinden sorumlu *praefectus frumenti dandi*'lik görevini icra etmiştir. Bu görevin ardından Rufus, önce *Cyprus* sonra *Pontus-Bithynia* Eyaleti ve nihayet *Asia* Eyaleti *legatus pro praetore*'si sıfatıyla vali yardımcılığı görevlerini üstlenmiştir (A, B).

Rufus'un *senatus*'a girişi; Claudius Dönemi'nde *legatus* olan ve muhtemelen İ.S. I. yy.'in ortalarında *senatus*'a girmiş olan M. Calpurnius Rufus (P04) ile muhtemel akrabalığı göz önünde tutulursa, İ.S. I. yy.'in ortalarında gerçekleşmiş olabilir (İPLİKÇİOĞLU 1983: 145 vd., no. 2.1.5).

¹⁸⁵ İPLİKÇİOĞLU 1983: 145 vd.; Eck 1991: 102 vdd.

P41
CALPVRNIVS RVFVS

A Dig. 1,16,10:

IDEM [Ulpianus] libro decimo de officio proconsulis. meminisse oportebit usque ad aduentum successoris omnia debere proconsulem agere, cum sit unus proconsulatus et utilitas prouinciae exigat esse aliquem, per quem negotia sua prouinciales explicent: ergo in aduentum successoris debebit ius dicere. Legatum suum ne ante se de prouincia dimittat, et lege Iulia repetundarum et rescripto diui Hadriani ad Calpurnium Rufum proconsulem Achaiae admonetur.

- PRO** PIR² C 311; RE III/1 (1899) 1400 s.v. «Calpurnius, no. 110» (GROAG); DNP 2 (1997) 948, s.v. «Calpurnius, no. II 27» (ECK).
- LIT** GROAG 1939: 61 vd.; OLIVER 1948: 438, n. 10; HALFMANN 1979: 149, no. 60; MITFORD 1980: 1306, no. 5.; İPLİKÇİOĞLU 1983: 145 vd., no. 2.1.5.; RÉMY 1989: 70; ECK 1991: 102 vdd., 106; CAMODECA 1996: 240
- TEM** İ.S. II. yy. başları
- ORI** Pamphyliā?
- STE** Tablo 19, *Stemma* 1
- CH** • *proconsul prouinciae Achaiae*
→ Harita 30

Calpurnius Rufus'un; akrabalık ilişkileri ve kökeni konusunda elimizde kesin veriler bulunmamaktadır. Fakat, Rufus'un *nomen gentile*'sinin Attaleialı ünlü Calpurniuslar'ınkiyle aynı olması, O'nun bu aileye mensup olabileceğini düşündürmektedir. Attaleialı bu ailenin soy ağacı konusunda daha önce de bahsettiğimiz gibi farklı öneriler bulunmaktadır: OLIVER 1948: 438'e göre, Rufus (P41); M. Calpurnius Rufus (P04) ile tanıtiye ettiğı M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus'un (P40) torunu, L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (P31) ise, oğludur. Bazı araştırmacılar, O'nu M. Calpurnius M. f. Coll. Rufus (P40) ile de tanıtiye etmişlerdir¹⁸⁶. Bu tanıfikasyonun yanlışlığı ve Calpurniuslar Ailesi'nin *stemma*'sı, ECK 1991: 102 vdd. ve 106 tarafından ele alınmıştır. Buna göre, Rufus (P41); M. Calpurnius Rufus'un (P04) torunu, L. Calpurnius Rufus'un (P03) oğlu; L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (P31) ise, kardeşi olmalıdır. CAMODECA 1996: 240'daki *stemma*'ya göre ise, Calpurnius Rufus (P41); Pamphyliā'lı diğeri Calpurnius'larla akraba olsa da, bu akrabalık ilişkilerinin nasıl olduğı bilinmemektedir. ECK 1991: 102 vdd., Hadrianus Dönemi'nde Achaia Eyaleti *proconsul*'ü olan Rufus (P41) ile yine Achaia Eyaleti *proconsul*'üğü görevini Hadrianus Dönemi'ne tarihlendirdiğı L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (P31), aynı imparator zamanında, aynı yer ve mevkideki bu görevlerinden ötürü, kardeş olabileceklerini düşünmüştür.

¹⁸⁶ GROAG 1939: 61 vd.; HALFMANN 1979: 149, no. 60.

Ancak, CAMODECA 1996: 239, L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus'un (P31) *Achaia* Eyaleti *proconsul*'lüğünün tarihini İ.S. 143 (145/6) yılına vermiştir. Bu nedenle, elimizde O'nların kardeş olduklarını gösterebilecek herhangi bir kanıt bulunmamaktadır.

Yukarıdaki *Dig.* 1,16,10 (A), daha önce Rufus'un (P41) yazmış olduğu resmi bir yazıya karşı İmparator Hadrianus'un verdiği yanıtla ilgilidir. Bu cevabi mektubun sonunda, O'na, bizzat imparator tarafından *Achaia* Eyaleti *proconsul*'ü olarak hitap edilmektedir. Rufus'un (P41) bu *proconsul*'ük görevi dışında devlet kariyeri hakkında elimizde başkaca bilgi yoktur.

P42

C. CLAVDIVS CLEMENS LICINNIANVS

A [Lykia/Oinoanda]

HEBERDEY – KALINKA 1896: 41 vdd., no. 60; DESSAU 1899: 199 vdd.; *IGR* III 500, col. III, st. 15–23; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 390, no. 426, A:

Bk. P12, B belgesi, st. 21 vd.

- PRO** *PIR*² C 837; *RE* III/2 (1899) 2696, s.v. «Claudius, no. 113» (GROAG)
LIT LARSEN 1946: 61; *RE* Suppl. XIII (1973) 287, s.v. «Lykia» (JAMESON); HALFMANN 1979: 204, no. 145
TEM İ.S. II. yy.'ın ikinci yarısı
ORI Lykia?
STE Tablo 23, *Stemma* 5
CH • *consul suffectus*
 → Harita 31

Licinnianus; Lykialı *consul* Ti. Claudius Agrippinus'un (P05) kız kardeşi Claudia Helena¹⁸⁷ ile *proconsul* Ti. Claudius Flavianus'un (P12) kızı olan Vilia Procula'nın kocasıdır¹⁸⁸ (A). Eşinin Lykialı olması ve bunun yukarıdaki yazıtta zikredilmiş olması dışında bu bölgeyle ilgili başkaca bağlarından haberdar değiliz.

Yukarıdaki yazıtta *consul* olarak anılan Licinnianus, bu görevi Commodus Dönemi'nde (İ.S. 180–192) *suffectus* olarak üstlenmiş olmalıdır¹⁸⁹. Lykia kökenli olup olmadığı tam olarak bilinmeyen Licinnianus'un, Ephesos'tan bulunmuş olan bir yazıtta¹⁹⁰

¹⁸⁷ Claudia Helena için bk. P05, n. 84.

¹⁸⁸ Aile *stemma*'sı için bk. P12, n. 109.

¹⁸⁹ *PIR*² C 837; HALFMANN 1979: 204, no. 145.

¹⁹⁰ *IGSK* 17/1, 3017: ... Οὐλπ(ιος) Λολ[λ]ιανὸς Ὀνή[σι]μος φιλοσέβ(αστος) ὑὸς γραμματέως ἐνδόξου λιτουργο[ῦ, ἀ]δελφ[ὸ]ς ἱερείῳ[ν, ἐγγ]ονος Συμ[—] | ἐνδόξου λιτ[ου]ργοῦ, προέγγ[ο]νος Οὐλπ(ίου) Λολλιανοῦ ἐπ[ι]τρ[ό]που Σεβαστοῦ, ἀπόγονος [Ο]ὐλπίο[υ] Ρού[φου]

her ikisi de *consularis* olarak zikredilen Clementinus ve Clemens adlı kişilerle isim benzerliğinden dolayı bu kentte akrabaları olma ihtimali bulunmaktadır¹⁹¹.

P43 IVLIVS FRONTO

A [Lykia/Patara]

MAREK 1994: 98, no. 6; AE 1994, 1730; SEG 44, 1211; SLAVICH 2003: 291 vd.; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 395, no. 435:

Παταρέων ἡ πόλις, ἡ μητροπόλις | τοῦ Λυκίων ἔθνους Μ. Αὐρ. Διονύσιον υἱὸν | μὲν τοῦ
ἀξιολογωτάτου φιλοδόξου Μ. Αὐρ. | Δημοσθένους δις τοῦ καὶ Διονυσίου ||⁵ καὶ τῆς
κρατίστης ματρῶνης Ἰουλίας Τάτας | τῆς καὶ Ἑλένης, ἔκγονον δὲ Γ(αίου) Ἰουλ(ίου)
Νιγρείνου | συνκλητικοῦ καὶ Ἰουλ(ίας) Μεττίας Αὐρ(ηλίας) Ἑλένης | ὑπατικῆς καὶ Μ(άρκου)
Αὐρ(ηλίου) Διονυσίου β' Λυκιάρχου, | ἐξέκγονον δὲ Ἰουλ(ίου) Φρόντωνος ὑπατικοῦ ||¹⁰ καὶ
τοῦ λοιποῦ παντὸς γένους Λυκιάρχικου | καὶ συνκλητικοῦ. *vac.*

PRO DNP 6 (1999) 34, s.v. «Iulius, no. II 62» (Eck)

TEM İ.S. II. yy. sonu/ III. yy. başı

ORI Lykia?

CH • *consularis*
→ Harita 32

Yukarıdaki belge; M. Aurelius Demosthenes II *alias* Dionysios'un ile Iulia Tata *alias* Helene'nin oğlu *lykiarkhes* M. Aurelius Dionysios'a ait bir onurlandırmadır.

Iulius Fronto'nun *consularis* olduğu belirtilen bu belgede; Fronto, M. Aurelius Dionysios'un büyük babası olarak zikredilmektedir. Yazıtta geçen καὶ τοῦ λοιποῦ παντὸς γένους Λυκιάρχικου καὶ συνκλητικοῦ ifadesiyle, M. Aurelius Dionysios; ismi bilinen Iulius Fronto ve C. Iulius Nigrinus (P44) dışında, birçok senatör ve *lykiarkhes*'in mensup olduğu bir aileden geldiği belirtilerek onurlandırılmaktadır.

ἀ[σιάρ]χου ναῶ[ν τῶν] | ἐν Ἐφέσῳ, [πρ]ογόνων ὑ[πα]τικῶν Κλήμεντος κ[α]ὶ
Κλημεντε[ῖ]ν[ο]υ ἡ[γορα]νόμη[σε]ν ||⁵ [εὐ]σ[ταθῶς κα]ὶ ἐλ[αι]οθέτησεν ἐν [π]ᾶσι τοῖς
[γυ]μνασίο[ις εὐτυχῶς.]. (PHI).

¹⁹¹ RE Suppl. XIII (1973) 287, s.v. «Lykia» (JAMESON) ; HALFMANN 1979: 204, no. 145.

P44
C. IVLIVS NIGRINVS

A [Lykia/Patara]

MAREK 1994: 98, no. 6; AE 1994, 1730; SEG 44, 1211; SLAVICH 2003: 291 vd. (st. 6); DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 395, no. 436:

Bk. P43, A belgesi, st. 7

TEM İ.S. III. yy.'ın birinci yarısı

ORI Lykia?

CH • *senatorius*

Yukarıdaki yazıtta *lykiarkhes* M. Aurelius Demosthenes II *alias* Dionysios; birçok senatör ve *lykiarkhes*'in mensup olduğu aileden geldiği belirtilerek onurlandırılmıştır. Söz konusu yazıtta *senatorius* C. Iulius Nigrinus'un ismi de Dionysios'un büyükbabası olarak zikredildiği için, bu senatörün varlığından haberdar olmakla birlikte; O'nun hakkında başkaca bilgiye sahip değiliz.

P45
SVLPICIVS POLLIO

A [Lykia/Oinoanda]

HEBERDEY – KALINKA 1896: 41 vdd., no. 60; DESSAU 1899: 199 vdd.; IGR III 500, col. III, st. 5–14; DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 392, no. 429:

Bk. P34, A belgesi, st. 6 vd.

PRO *PIR*² S 1016; *RE* IV A (1931) 821, s.v. «Sulpicius, no. 86» (GROAG)

LIT DESSAU 1899: 200 vd.; LAMBRECHTS 1937: 38, no. 363; BARBIERI 1952: 114, no. 493

TEM İ.S. II. yy.'ın ikinci yarısı.

ORI Lykia?

STE Tablo 20, *Stemma* 2

CH • *senatorius*

Sulpicius Pollio; senatör kardeşler C. Sulpicius Iustus Dryantianus (P34) ve C. Sulpicius Pollio (P35) ile Sulpicia Agrippina'nın (*PIR*² S 1027) babası; Lykialı *consul* Ti. Claudius Agrippinus'un (P05) kızı Claudia Ammiana Dryantilla'nın (bk. P05, n. 85) ise, kocasıdır (A).

Yukarıdaki yazıtta Sulpicius Pollio; ileri yaşlarında olmasına rağmen sadece *senatorius* olarak zikredildiği için, muhtemelen kariyer yapmamıştır.

Pollio'nun bu bölgeyle bağlantısı; Lykialı bir ailenin kızı olan Claudia Ammiana Dryantilla ile evlenmiş olduğu ve Lykia'da bulunan yukarıdaki yazıtta ismi geçtiği için kurulmuştur. Bunun dışında, Pollio'nun Lykia ile ilişkisine dair başkaca ipucu bulunmamaktadır.

P46 --- CELSVS PLANCIANVS

A [Italia/Samnium]

CIL XVI 124; SYME 1969: 366:

[Imp(erator) Caes(ar) M(arcus) Aurelius Antoninus Aug(ustus) 3 et Imp(erator) Caes(ar) L(ucius) Aurelius Verus Aug(ustus) 3 divi Antonini f(ili) divi Ha]dr[i]ani nepo[|tes divi Traiani Pa]rthici pronepo[|tes divi Nervae] abnepotes | [nomina militum qu]i militaverunt ||⁵ [in cohortibus prae]tori(i)s decem I II | [III IV V VI VII VIII] IX X et urbanis | [quattuor X XI XII] XIV subiecimus | [quibus fortiter et] pie militia fun[|ctis ius tribuimu]s conubi(i) dumtaxat ||¹⁰ [cum singulis et p]rimis uxoribus | [ut etiamsi peregr]ini iuris feminas | [matrimonio suo i]unxerint proin[|de liberos tolla]nt ac si ex duobus | [civibus Romanis] natos ||¹⁵ [a(n)te d(iem) // [Imp(erator) Caes(ar) M(arcus) Aurelius Antoninus Aug(ustus) 3 et Imp(erator) Caes(ar) L(ucius) Aurelius Verus Aug(ustus) 3 divi Antonini f(ili) divi Hadriani nepotes divi Traiani Parthici pronepotes divi Nervae abnepotes] | [nomina militum qui militaverunt in cohortibus praetori(i)s decem I II III IV V VI VII VIII IX X et urbanis quattuor X XI XII XIV subiecimus quibus fortiter et pie militia functis ius tribuimus conubi(i) dumtaxat cum singu]lis et primis uxo[|ribus ut eti]amsi peregrini iuris | [feminas m]atrimonio suo iunxe[|rint pro]inde liberos tollant ||²⁰ [ac si ex d]uobus civibus Romanis | [natos a(n)te] d(iem) pr[idie] Non(as) Mai(as) | [3] Celso Planciano | [C(aio) Av]idio Cassio co(n)s(ulibus) | [co]h(ortis) X urb(anae) ||²⁵ [3] f(ilio) Arn(ensi) Apolloniano Teate | [descrip]t(um) et recognit(um) ex tabul(a) aer(ea) | [quae fixa e]st Rom(ae) in mur(o) post templ(um) | [divi Aug(usti) ad Minervam].

PRO PIR² C 650; RE III/2 (1899) 1883, s.v. «Celsus, no. 11» (GROAG); DNP 2 (1997) 1051, s.v. «Celsus, no. 6» (ECK)

LIT JONES 1976: 231; ALFÖLDY 1977: 181 vd., 320; HALFMANN 1979: 210

TEM İ.S. II.'ın birinci yarısı

ORI Pamphylia?

STE Tablo 22, *Stemma* 4

CH • *consul suffectus*

→ Harita 33

Samnium'da bulunan yukarıdaki askeri diplomada, isimin baş kısmı tahrip olmuş bir --
- Celsus Plancianus; İ.S. 166 yılı *consul suffectus*'u olarak geçmektedir. Plancianus'un meslekdaşının daha sonraki *usurpator* Avidius Cassius olduğunu, yine yukarıdaki bel-

geden öğrenmekteyiz. Aile ilişkilerine¹⁹² dair bilgi sahibi olamadığımız Plancianus'un Pergeli ünlü Planciuslar Ailesi'ne mensup ve bu ailenin *cursus honorum* yapmış son ferdi olabileceği düşünülmektedir¹⁹³. Bu nedenle, Plancianus'un kökeni hakkında kesin bilgiler olmasa da, O'nun Pamphyliyalı ya da Pamphyliyalılar'la akraba olduğu ihtimali üzerinde durmak gerekir.

¹⁹² Mümkün akrabalıkları için bk. ALFÖLDY 1977: 320.

¹⁹³ SYME 1969: 366; JONES 1976: 231; ALFÖLDY 1977: 181 vd., 320; HALFMANN 1979.

II. TARİHSEL BÖLÜM

A. Bölge, Kent ve Yüzyıllara Göre Senatörlerin Durumu

1. Lykia

Principatus Devri boyunca Lykia ve Pamphylia bölgelerinde 7'si *incerti* olmak üzere toplam 46 *ordo senatorius* mensubu bulunmaktadır. Bu senatörlerin, 4'ü *incerti* olmak üzere¹⁹⁴, 27'si Lykia Bölgesi'nden çıkmıştır. Lykia'nın en fazla senatör çıkaran kenti toplam 11 senatörle, beklenildiği gibi, Patara'dır¹⁹⁵. Bu kenti 8 senatör ile Ksanthos¹⁹⁶; 2 senatör ile Lydai¹⁹⁷ izlemekte olup; bunların dışında Lykia'nın hangi kentinden olduğu bilinmeyen 6 *senatus* mensubu¹⁹⁸ daha vardır (Bk. Tablo 4, 5 ve 6). Lykia'daki bu dağılımda dikkat edilmesi gereken bir husus, Pataralı bazı senatörlerin kendi memleketleri dışında başka kentlerin vatandaşlıklarını da almış olmalarıdır¹⁹⁹.

Lykia Bölgesi'nden bilinen ilk senatör, *senatus*'a girişi büyük bir ihtimalle Domitianus ya da Traianus zamanında gerçekleşmiş olan Ksanthoslu M. Arruntius Claudianus'tur (P01). Lykia'nın, ancak, İ.S. 43 yılında eyaletleştirilmesinden çok da kısa sayılmayacak bir zaman sonra ilk senatörünü çıkarmış olması dikkat çekicidir. Bu durum Lykia'nın uzun süren "özgür" bir Birlik olarak varlığını sürdürdüğü dönemden sonra Küçükasya'daki diğer eyaletlere göre daha geç bir tarihte eyaletleştirilmesiyle ilgili olabilir. Roma vatandaşlık hakkını ilk kez babası Marcus'un elde etmesinden sonra; Claudianus'un (P01) Atlı Sınıfı'nda askeri kariyer yapıp, yukarıda adı geçen imparatorlar zamanında *senatus*'a girmiş olması, Roma'nın Doğu sınır güvenliğindeki tehditler sonucunda söz konusu imparatorların Doğu kökenli askerlere ihtiyaçlarının artmasıyla ilgili olabilir.

¹⁹⁴ P42, P43, P44, P45.

¹⁹⁵ P05, P10, P11, P12, P17, P18, P34, P35, P36, P37, P38.

¹⁹⁶ P01, P07, P08, P09, P13, P14, P15, P16.

¹⁹⁷ P26, P39.

¹⁹⁸ P25, P30, P42, P43, P44, P45.

¹⁹⁹ Bunlardan 5'i (P07, P08, P09, P13, P16) Sidyma; 1'i (P12) ise, Kadyanda vatandaşlığı almıştır. P12'nin Kadyanda vatandaşlığı almış olmasında, şüphesiz, Kadyandalı bir baba ile Pataralı bir anneden doğmuş olması önemli bir rol oynamıştır.

P01'i İ.S. II. yy.' da Lykia Bölgesi'nden 9 senatör²⁰⁰ izlemektedir. Bunların 4'ü Patara'dan²⁰¹; 2'si Lydai'dan²⁰²; geriye kalan 3'ü ise, *incerti*'dir²⁰³. Patara Kenti'nden *senatus*'a giren 1 senatör aynı zamanda Kadyanda vatandaşlığını da elde etmiştir (P12). Lykia'nın önemli kentlerinden biri olan Ksanthos'un İ.S. II. yy.'da senatör çıkardığına dair bilgi olmayışı dikkat çekicidir. Bu durumun nereden kaynaklandığı anlaşılamamaktadır.

Lykia Bölgesi'nden İ.S. III. yy.'da 1'i (P44) *incertus* olmak üzere toplam 17 senatör bulunmaktadır. Bu yüzyılda İ.S. I. ve II. yy.'a göre bu bölgeden *senatus*'a giren kişilerin oldukça arttığını görüyoruz. Bu, dönemin siyasi atmosferiyle yakından ilgili olmalıdır. Zira, Roma İmparatorluğu'nda İ.S. II. yy.'ın sonlarında başlayan ve III. yy. boyunca süren iç karışıklıklar, III. yy.'da değişik politikalar uygulayan birçok farklı imparatorun başa geçmesine neden olmuş ve bu durum da eyaletlerin idaresini önemli ölçüde etkilemiştir. Şimdi Doğu kökenli asker ve senatörler, Doğu'daki eyaletlerin yönetimi ve kontrolü için önceki dönemlere göre Roma devlet organizasyonunda daha çok tercih edilmektedirler. Bu dönemde Ksanthos²⁰⁴ ve Patara²⁰⁵ kentlerinden 7 ve hangi kentlerden olduklarını bilmediğimiz daha 2 senatörün²⁰⁶ varlıklarından haberdarız²⁰⁷ (Bk. Tablo 4, 5 ve 6).

2. Pamphylia

Pamphylia Bölgesi'nden *Principatus* Devri boyunca varlığından haberdar olduğumuz toplam 19 senatör bulunmaktadır. Bunlardan 3'ü²⁰⁸ *incerti* olup; diğerlerinin Pamphyliyalı oldukları kesindir. Bu bölgedeki senatörlerin kentlere göre dağılımı ise, şu şekildedir: Attaleia'dan²⁰⁹ 9, Perge'den²¹⁰ 4, Side'den²¹¹ 2, Selge'den 1 (P33) ve büyük olasılıkla Pamphyliyalı, yani *incerti*²¹² olan 3 senatör (Bk. Tablo 4, 5 ve 6).

²⁰⁰ P05, P11, P12, P26, P36, P39, P42, P43, P45.

²⁰¹ P05, P11, P12, P36.

²⁰² P26, P39.

²⁰³ P42, P43, P45.

²⁰⁴ P07, P08, P09, P13, P14, P15, P16.

²⁰⁵ P10, P17, P18, P34, P35, P37, P38.

²⁰⁶ P25, P30.

²⁰⁷ Bu dönemde Ksanthoslu 7 senatörden 5'inin (P07, P08, P09, P13, P16) aynı zamanda Sidyra vatandaşlığını da elde ettiğini görüyoruz.

²⁰⁸ P40, P41, P46.

²⁰⁹ P03, P04, P19, P20, P21, P22, P23, P28, P31.

²¹⁰ P06, P24, P27, P32.

²¹¹ P02, P29.

²¹² P40, P41, P46.

Pamphylia'da İ.S. I. yy.'dan; Perge'den 3²¹³, Attaleia'dan 2²¹⁴ ve hangi kentten olduğunu bilemediğimiz 1 (P40) senatör olmak üzere, toplam 6 senatör tespit edilmiştir (Bk. Tablo 4, 5 ve 6). Bölge'nin bu yüzyılda sayıca oldukça fazla senatör çıkarmış olması, daha önce bir imparator eyaleti olarak düzenlenmiş olan *Galatia*'nın içinde yer alması ve coğrafi olarak doğal limanlara sahip olması nedeniyle tüccarların burayı yerleşim yeri olarak seçmiş olmalarıyla ilgili olabilir.

İ.S. II. yy. boyunca bu bölgeden; Attaleia'dan 4²¹⁵, Side'den 1 (P29) ve hangi kentten olduğu bilinmeyen 2²¹⁶ senatör bulunmaktadır (Bk. Tablo 4, 5 ve 6). Bu yüzyılda, İtalik yerleşmelerin yoğun olduğu Perge'den hiç bir senatöre rastlanmaması ise ilginçtir.

Pamphylia'da İ.S. III. yy.'da Attaleia'dan 3²¹⁷, Pergeli 1 (P06), Selgeli 1 (P33) ve Sideli 1 (P02) olmak üzere toplam 6 *senatus* mensubu kişiyi tanımaktayız (Bk. Tablo 4, 5 ve 6).

Lykia ve Pamphylia bölgelerinden *Principatus* Devri boyunca Roma devlet organizasyonu içinde yer alan senatörlerin bölge, kent ve yüzyıllara göre dağılımına baktığımızda, İ.S. I. yy.'da Lykia Bölgesi Pamphylia'ya göre daha geç bir tarihte, bu yüzyılın sonunda ve sadece bir senatör çıkarırken; Pamphylia'da daha bu yüzyılın ortalarından itibaren çok sayıda senatörün çıkmış olduğunu görüyoruz. İ.S. 70'de bu iki bölgenin çift eyalet olarak düzenlenmesinden sonra ise, Lykia'da Pamphylia'ya göre senatör sayısında artış vardır. Bu sayısal artışın nedenini, daha sonra detaylı bir biçimde ele alacağımız, senatörlerin kökenlerinden, ailelerinin durumundan, sosyal mensubiyetleri ile kişisel becerilerinden ve dönemin politikalarından kaynaklanan gereksinimlerde aramak gerekecektir.

B. *Cursus honorum*'un Basamaklarına Göre Senatörlerin Durumu

1. *Vigintiviratus*

İ.S. I. yy.'dan itibaren *senatus* mensubu kişilerin varlığından haberdar olduğumuz Lykia ve Pamphylia bölgelerinde, *senatus*'a henüz 20'li yaşlarında *vigintiviratus* ile girmiş, toplam 4 kişi bulunmaktadır: Bunlardan 2'si²¹⁸ İ.S. II. yy.'da Likya'nın Patara Kenti'nden; diğer 2 senatörün 1'i (P32) İ.S. I. yy.'da Pamphylia/Perge'den; diğeri (P31) ise, İ.S. II. yy.'da Pamphylia/Attaleia'dan söz konusu basamak ile devlet kariyerlerine başlamışlardır (Bk. Tablo 2, 3, 7 ve 9).

²¹³ P24, P27, P32.

²¹⁴ P03, P04.

²¹⁵ P19, P20, P21, P31.

²¹⁶ P41, P46.

²¹⁷ P22, P23, P28.

²¹⁸ P12, P36.

Roma'da bir yıllığına üstlenilen ve dört ayrı gruptan oluşan *vigintiviratus* memuriyetinde yolların bakım ve onarımından sorumlu olan ve önem bakımından diğer *vigintiviratus* basamaklarına göre ikinci sırada yer alan *IVvir viarum curandarum* grubundan İ.S. II. yy.'da Pamphylia/Attaleialı P31 ve Lykia/Pataralı P36 bulunmaktadır. *Vigintiviratus*'un bir başka basamağı olan Roma Kenti'ndeki medeni hukukun işleyişinden sorumlu *Xvir stlitibus iudicandis*'lik göreviyle; biri, İ.S. II. yy.'ın ortalarında Lykia/Pataralı P12; diğeri ise, İ.S. I. yy.'ın ikinci yarısında Pamphylia/Pergeli P32 olmak üzere iki kişi kariyerine başlamıştır (Bk. Tablo 2, 3, 7 ve 9).

Principatus Devri boyunca kariyerine Roma Kenti'ndeki *vigintiviratus* ile başlayan kişilerin sayıları her iki bölge için her ne kadar eşit görünüyorsa da; Pamphylia Bölgesi'nde henüz İ.S. I. yy.'ın başlarında, ca. 56/57'de (HILLEBRAND 2006: 193), M. Plancius Varus'un (P32) kariyerine *Lycia et Pamphylia* Eyaleti kurulmadan önce *vigintiviratus* ile başlamış olması dikkat çekicidir. O dönemde, Augustus tarafından bir imparator eyaleti olarak düzenlenmiş olan (İ.Ö. 25) *Galatia*'dan henüz bir senatör çıkmamışken; *Galatia*'nın bir parçası olan Pamphylia'dan bir *senatorius*'un olması ve bu senatörün kariyerine bir *adlectio* yoluyla değil de, henüz 20'li yaşlarında *senatus* Sınıfı devlet kariyerinin ilk basamağıyla başlamış olması; söz konusu senatörün henüz Cumhuriyet Devri'nde Pamphylia Bölgesi'ne yerleşmiş, ticaretle uğraşan İtalik kökenli (JAMESON 1965: 55) bir aileye mensup olmasıyla yakından ilgili olmalıdır. Çünkü Hellenistik Çağ'dan itibaren Küçükasya için önemli bir pazaryeri olan Doğu Galatia'daki Tavium'da ve ayrıca Güney Galatia'daki Apollonia'da mülk ve arazileri olan Plancius Varus'un Roma devlet kariyerine bu basamakta başlamak için gereken 1 milyon *sestertius*'luk servete sahip olma koşulunu İmparatorluğun erken bir döneminde sağlamış olması; ancak, Plancius Varus'un (P32) ve ailesinin daha Cumhuriyet Devri'nden itibaren bu coğrafyada yürüttükleri ticari faaliyetlerle açıklanabilir.

Lykia Bölgesi'nde *vigintiviratus* ile kariyerlerine başlayan senatörlerin, bu bölgedeki yerel yönetici aristokrasi sınıfına mensup ailelerinin *senatus*'a giren ikinci kuşağından olmaları ise anlaşılır bir durumdur. Lykia Bölgesi'ndeki yerel yönetici kesimin bu şekliyle Roma'nın bu bölgedeki idari aparatına dönüşmüş olması, Lykia'nın oldukça geç bir zamanda eyaletleşmesiyle ilgili olmalıdır.

2. *Tribunatus militum*

Lykia ve Pamphylia bölgelerinden *Principatus* Devri boyunca, askeri bir hizmet olan *tribunatus militum* görevini İ.S. II. yy.'da içinde 3 kişinin icra ettiğini biliyoruz: Lykia/Pataralı P12 ve P36 ile Pamphylia/Attaleialı P31 (Bk. Tablo 2, 3, 7 ve 9).

P36'nın bu görevi hangi *legio*'da üstlendiği bilmemektedir. Buna karşın, İ.S. II. yy.'ın ortalarında *legio V Macedonica*'da görev yapan P12 ile *legio I Italica*'da görev ya-

pan P31; bu *tribunus*'luk görevlerini, kurulduğu zamandan itibaren *consularis* seviyesinde bir vali (*legatus*) tarafından yönetilen ve Domitianus zamanında Yukarı (*superior*) ve Aşağı (*inferior*) olarak ikiye bölünen *Moesia*'nın, *consularis* seviyesinde bir vali tarafından yönetilmeye devam eden *Moesia inferior* kısmındaki *legio*'larda yapmışlardır.

Cursus honorum'un bu basamağında sadece 3 kişinin görev yapmış olması, senatörlerin *adlectio* nedeniyle *cursus*'un bu basamağını atlamış olmalarından kaynaklanmış olabilir. Çünkü devlet kariyer basamaklarının normal hiyerarşisinde birinci basamak olan *vigintiviratus* ile kariyerlerine başladıklarını bildiğimiz Lykialı ve Pamphyliyalı 4 kişiden 3'ü, normal bir silsile içinde *vigintiviratus*'tan sonra bu askeri *tribunus*'luk hizmetini de üstlenmişlerdir.

3. Quaestura

Her yıl 8'i Roma Kenti'nde; 12'si ise, *senatus* eyaletlerinde görevli, toplam 20 kişinin görev yaptığı, *cursus honorum*'un bu basamağında *Principatus* Devri boyunca Lykia ve Pamphylia kökenli, toplam 7 senatör bulunmaktadır.

İ.S. I. yy.'da Pamphyliya/Perge'den 2 *senatorius*²¹⁹ bu görevi üstlenmişlerdir (Bk. Tablo 2, 3, 7 ve 9). Aynı yüzyılda Lykialı bir senatörün *quaestor*'luk görevini üstlendiğini görmememizin sebebi, yine Lykialılar'ın *senatus*'a ilk girişlerini İ.S. II. yy.'dan itibaren daha çok *adlectio* yoluyla yapmış olmalarıdır. I. yy.'daki Pamphyliyalı *quaestor*'ların her ikisi de Perge'nin İtalik kökenli eşrafındandır.

İ.S. II. yy.'da Lykia/Pataralı P12'nin eyalet *quaestor*'u olarak görev yaptığını biliyoruz. Aynı yüzyılda Pamphylia/Attaleialı daha 2 senatör de²²⁰ *quaestor* olmuşlardır (Bk. Tablo 2, 3, 7 ve 9).

İ.S. III. yy.'da Lykia/Ksanthoslu P16 ile bu yüzyılın başlarında Pamphylia/Attaleialı P22, devlet kariyerlerinde bu basamakta hizmet vermiş senatörlerdir (Bk. Tablo 2, 3, 7 ve 9).

Genel olarak, *Principatus* Devri boyunca bu memuriyet Pamphyliyalılar tarafından Lykialılar'dan daha çok üstlenilmiştir. Pamphyliyalılar erken dönemlerden itibaren bu görevin çeşitli basamaklarında hizmet vermiş; özellikle Pamphyliya/Pergeli P24, daha İ.S. I. yy.'da Roma Kenti'nde *senatus* Hazinesi'nden (*aerarium*) sorumlu *quaestura urbana* görevini icra etmiştir. Bu, Roma Kenti'nde yürütülen ve Roma aristokrasisinin merkezinde yer alan, önem bakımından da diğer *quaestor*'luklar içerisinde ikinci sırada yer alan bir pozisyondu. Pamphylia/Attaleialı P22'nin İ.S. II. yy.'ın sonu, III. yy.'ın başında

²¹⁹ P24, P32.

²²⁰ P19, P20.

üstlendiği, gene *senatus* hazinesinden sorumlu olunan eyalet *quaestor*'luğu ise, bu görevin *consularis* bir valisi olan *Africa* Eyaleti'nde icra edilmiş olması bakımından oldukça önemlidir. Bu durum; Asperler'in, İtalik kökenlerinin yanı sıra, Roma aristokrasisine entegre olmuş Pamphyliyalı bir aile olmalarından kaynaklanmış olabilir.

4. *Tribunatus plebis*

Roma Kenti'nde bir yıllık süreyle *pleb* kökenli 10 *senatorius*'un görev yaptığı Roma devlet kariyerinin bu basamağında, *Principatus* Devri boyunca Lykia ve Pamphylia kökenli, belirlenebilen 4 *senatorius* vardır (Bk. **Tablo 2, 3, 7 ve 9**).

İ.S. I. yy.'da bu bölgelerden sadece 1 *senatorius*'un bu göreve geldiğini tespit ediyoruz. Pamphylia/Pergeli P32, daha önce de belirttiğimiz gibi, oldukça erken bir dönemde *senatus*'a girerek, *Principatus* Devri'nde yetkilerini *princeps*'e devretmiş, sadece onursal bir makam olarak varlığını sürdüren bu kurulda görev üstlenmiştir.

Lykia/Pataralı P05 ve P12 ise, İ.S. II. yy.'da *tribunus plebis* olmuşlardır. Lykia Bölgesi'nden I. ve III. yy.'larda bu görevi yapmış olan başka bir senatör tanımıyoruz.

İ.S. III. yy.'a gelindiğindeyse, *cursus*'unda bu basamakta hizmet vermiş olan tek bir senatör bulunmaktadır (Bk. **Tablo 2, 3, 7 ve 9**). Bu kişi, Pamphylia/Attaleialı P22'dir. *Principatus* Devri öncesine kadar sadece *pleb* kökenlilerin gelebildikleri bu makama *Principatus* Devri'yle birlikte *patricius* kökenlilerin de geldiklerini görmekteyiz. P22'nin babası C. Iulius Asper (P21), siyasi kariyerinde elde ettiği başarılarından ötürü ailesini *patricius*'lar arasına taşıyabilmiştir.

5. *Aedilitas*

Principatus Devri'nde *aedilis*'lik görevini üstlenmiş olan, Pamphylia/Attaleialı 1 senatör bulunmaktadır: İ.S. II. yy.'ın sonuna ya da ikinci yarısına tarihlendirebileceğimiz ve parlak bir kariyere sahip olmayan P20 (Bk. **Tablo 2, 3, 7 ve 9**). Roma devlet kariyerinin bu basamağında Lykialı hiçbir senatör tanımıyoruz. Pamphylia Bölgesi'nden ise, P20'nin dışında başka bir senatörün bu göreve geldiğini bilmiyoruz. Bu durum, Roma devlet kariyerinin bu basamağının karakteristiği ile ilgili olmalıdır (Bk. **Tablo 1**).

6. *Praetura*

Roma Kenti'nde her yıl 30 yaşından gün almış 18 senatörün gelebildiği bu görevde, *senatorius*'lar hukuki işlerden sorumluydular (Bk. **Tablo 1**). Devlet kariyerinin bu basamağı, gerek *cursus honorum*'un genel gidişatı için, gerekse Lykia ve Pamphylia gibi Doğu eyaletlerinden gelen senatörler için oldukça önemliydi. Çünkü *praetor*'luk imparatorun bizzat ve açıkça müdahale ettiği bir basamaktı. İmparatorlar, *cursus honorum*'un bu basamağına, özellikle İ.S. II. yy.'da Atlı Sınıfı kariyeri yaparak kendilerini

imparatora kanıtlamış olan kişileri *adlectio* yoluyla alarak müdahalede bulunmuşlardır. Bu şekilde, hem *senatus*'un üye sayısındaki eksikliği bunlarla gidermeyi; hem de, imparatorluğun çeşitli yerlerine konuşlandırılmış olan *legio*'ların komutasında ortaya çıkabilecek zafiyeti bu deneyimli subaylarla ortadan kaldırmayı amaçlamışlardır. Roma devlet kariyerinin bu basamağında her yıl ortalama olarak 2 kişi Atlı Sınıfı'ndan *praetor*'lar arasına alınırken; bu sayı, yukarıda da söylediğimiz gibi, tamamen imparatorun inisiyatifine bağlı olarak artabilmekteydi.

Principatus Devri boyunca Lykia ve Pamphylia kökenli, *praetor*'luk yaptığından haberdar olduğumuz 5 senatör²²¹ bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, 3 *praetorius*'un da²²² varlığını biliyoruz: Bunlardan 2'si *adlectio* yoluyla *praetor*'lar arasına girmiştir²²³.

İ.S. I. yy.'da Pamphylia/Pergeli P32, *cursus honorum*'un ilk basamaklarıyla başlayan devlet kariyerinde bu görevi de üstlenmiştir. Bu yüzyılda Lykia/Ksanthoslu P01, başarılı bir Atlı Sınıfı kariyeri yapmış olup, aynı yüzyılın sonunda *adlectio* yoluyla *senatus*'a alınarak *praetor*'luk hizmetini gerçekleştirmiş sayılmıştır. P01'in bu şekilde *praetorius* olması, yukarıda bahsettiğimiz nedenlerden kaynaklanmaktadır.

Lykia/Pataradan P12, İ.S. II. yy.'da *vigintiviratus*'luk ile başladığı kariyerinde normal bir hiyerarşi izleyerek *praetor*'luk görevini de icra etmiş bir senatördür. Aynı yüzyılda Pamphylia/Attaleialı P20, yine kariyerinde bu basamakta hizmet verdiğini bildiğimiz bir başka senatördür. İ.S. III. yy.'da ise, sadece Attaleialı P22'nin *praetor*'luk yaptığını belirliyoruz.

Pamphylia Bölgesi'nden *praetor* ya da *praetorius* olarak tanıdığımız kişilerin Lykia Bölgesi'ne göre sayıca daha fazla olması, söz konusu bölgedeki *senatus* mensubu kişilerin kişisel becerilerinden kaynaklanıyor olabilir. Daha önce de vurguladığımız gibi, İtalya'da yerleşimcilerin yoğun olduğu Pamphylia'dan gelen senatörler şüphesiz Lykialılar'a göre Latin diline daha hâkimdiler. Bu durum, Roma Kenti'nde icra edilecek bir görev için tercih sebebi olmuş olabilir. Ayrıca senatörlerin hukuksal işlerden sorumlu oldukları *praetor*'lukta gereken mesleki formasyon konusunda da Pamphylia Bölgesi, Lykia'ya göre, daha ileri seviyede olabilir; örneğin *praetor*'luk yapmış olan P22'nin babası C. Iulius Asper (P21) hukuk alanında ün salmış ve Roma aristokrasisine kendisini ve ailesini bu teknik bilgi ve deneyimleri sayesinde taşımış Pamphylialı bir hukukçudur.

7. *Legatio proconsulis*

Cursus honorum'un bu basamağında senatörler *senatus* eyaletlerindeki valilerin (*proconsules*) yardımcılık görevini 1 yıllık süre için icra ederlerdi (Bk. Tablo 1). Burada

²²¹ P01, P12, P20, P22, P32.

²²² P02, P04, P24.

²²³ P02, P24.

dikkat edilmesi gerek nokta, *Asia* ve *Africa* eyaletlerinde bu görevi üstlenen senatörlerin kariyerlerinin ileride parlak bir şekilde devam edecek olmasıdır. Çünkü, GİRİŞ'te de belirttiğimiz gibi, adı geçen eyaletlerdeki valiler *consul*'lük yapmış kişilerdi. Bu iki eyalet dışında kalan diğer *senatus* eyaletlerindeki valiler ise *proconsul* unvanını taşımalarına rağmen, kendi yardımcılarını (*legatus proconsulis*) gibi, sadece *praetorius* rütbesindeki kişilerdi.

Principatus Devri'nde Lykia ve Pamphylia kökenli 11 senatör *cursus honorum*'un bu basamağında hizmet vermiştir. İ.S. I. yy.'da bu sayı, Lykialı 1, Pamphyliyalı 3 senatör olmak üzere, toplam 4 *senatorius* şeklindedir (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10). İ.S. I. yy.'da Lykia/Ksanthoslu P01, Lykia'nın bilinen ilk senatörü olup, bu görevi önce *Achaia*'da, daha sonra da iki kez *Asia* Eyaleti'nde üstlenmiştir. P01'in *Achaia* Eyaleti'ndeki vali yardımcılığı görevi kariyer bakımından pek de parlak bir iş değildir. Fakat bu memuriyetinden sonra *Asia* Eyaleti'nde iki kez üstlendiği vali yardımcılığı görevi, O'nun bundan sonraki kariyerinde çok yükseleceğini işaret etmekteydi. Fakat, dikkat çekici bir biçimde, P01'in kariyeri *Asia* Eyaleti'ndeki bu hizmetinden sonra beklenildiği gibi ilerlememiş ve bir *senatus* eyaleti valiliği (*proconsul provinciae Macedoniae*) ile son bulmuştur. Bu durum P01'in asker ve Doğu kökenli olmasıyla ilgili olabilir. Daha sonraki yüzyıllarda asker ve Doğu kökenli imparatorların başa geçtiğini biliyor olsak da; P01'in kariyer yaptığı dönemde Doğulu *senatorius*'lar, Roma aristokrasisi içinde henüz yer alamamışlardır. Bu yüzyılda 2'si Pergeli²²⁴, 1'i (P40) ise *incertus* olmak üzere, toplam 3 Pamphyliyalı senatör *legatus proconsulis* olmuştur. Pergeli P32, Lykialı P01 gibi, ilk olarak *Achaia*'da daha sonra ise, *Asia*'da vali yardımcısı olmuş ve kariyerini yine Lykialı P01 gibi, bir *proconsul*'lük ile tamamlamıştır. *Cursus honorum*'a *vigintiviratus* ile başlayan P32'nin kariyerinin pek de parlak olmamasının sebepleri kişisel gayret ve becerileriyle ilgili olmalıdır. Çünkü, İtali kökenli, ticaretle uğraştığı bilinen ve *Galatia*'da mülkleri olan P32, *cursus honorum*'una, bunun için gerekli maddi koşulları sağladıktan sonra imparatorun onayı ve seçimi ile ilk basamaklarla başlamıştır. Ayrıca; HALFMANN 1979: 97'de ifade edildiği gibi, Roma devlet oraganizasyonu içinde yer alabilmek ve iyi bir kariyer yapabilmek için gerekli olan Romanizasyon koşulu, P32'nin yaşadığı kent olan Perge'de, kendi ailesi gibi İtali kökenli aileler vasıtasıyla erken dönemlerden itibaren sağlanmıştır. Nitekim damadı P24 bu yüzyıl içerisinde kariyerini *consul*'lük ile taçlandırabilmiş; kızı Plancia Manga ise, Perge'de hayırhahlığıyla ün salmış ve burada Roma aristokrasisini en iyi şekilde temsil eden bir kadın olmuştur. Pamphylia/Pergeli P24, yine İ.S. I. yy.'da vali yardımcılığı yapmış bir senatördür. Bu vali yardımcılığı memuriyetinden sonra kariyerine valilik ile devam ederek Pamphyliyalı bir *senatorius*'tan

²²⁴ P24, P32.

beklenen ivme ile kariyerinde yükselerek ilerlemiştir. *Incertus* olan P40 ise, yine aynı yüzyıl içinde bu görevi 3 kez üstlenmiştir. Önce *Cyprus*'ta daha sonra ise *Pontus et Bithynia* ve son olarak da *Asia* eyaletlerinde görev yapan P40'ın yine *Asia* Eyaleti vali yardımcılığından sonra yükselmesi beklenirdi; fakat P40'ın bilinen bu son işinden sonra *Asia*'da öldüğü bu nedenle kariyerinin de noktalanmış olduğu ortaya çıkmıştır.²²⁵

İ.S. II.'da vali yardımcılığı yaptığını bildiğimiz 3 senatör bulunmaktadır: Lykia/Patara'dan ²²⁶; Pamphylia/Attaleia'dan ise 1 (P31) (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10). Bu yüzyıldan itibaren kariyerinde bu basamakta görev yapan Lykialı senatörlerin sayısının arttığını görüyoruz. *Pontus et Bithynia* Eyaleti'nde vali yardımcılığı yapan P12 ile *Achaia* Eyaleti'nde vali yardımcısı olan P36, kariyerlerine *cursus*'un en alt basamağından başlayıp, *senatus* eyaletinde vali yardımcılığı olmuşlar ve, beklenildiği gibi, kariyerlerinde fazlaca ilerleyememişlerdir. Pamphylia/Pergeli P31 ve Lykialı P12, aynı yüzyılda ve aynı basamakta *cursus*'larına başlamışlar; her iki senatör de *Pontus et Bithynia* Eyaleti'nde vali yardımcılığı yapmıştır. Burada üzerinde durulması gereken husus, kariyerini *consul* lüğe taşıyan Pamphylialı P31 ile Lykialı P12 örneğinde olduğu gibi, senatörler benzer mevkilerde hizmet vermiş de olsalar, kariyerlerinin devamının farklı bir seyir izleyebilmiş olmasıdır. Bu durum, şüphesiz, senatörlerin kişisel gayretleri ya da becerileriyle de ilgili olmalıdır.

İ.S. III. yy.'da bu basamakta sadece Lykialı senatörlerin²²⁷ görev yaptığını görüyoruz (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10). Şimdi Lykia'da geç de olsa sağlanmış olan Romanizasyon sonucunda, İ.S. III. yy.'da Doğulu senatörlerin Roma yönetiminde daha fazla rol oynamış olmalarına paralel olarak, Lykialı'lar da Roma devlet organizasyonunda önemli mevkilere gelmektedirler. Ksanthoslu P15 iki kez *Achaia*'da vali yardımcılığı yaptıktan sonra *consul* olmuş; *consul* ten sonra ise, alışılmadık bir şekilde, *Asia* Eyaleti'nde vali yardımcılığı (?) yapmıştır. Lykia'nın hangi kentinden olduğunu bilemediğimiz P30 da vali yardımcılığı görevini *Achaia*'da üstlenen bir başka senatördür. P16, bu memuriyetini *Asia*'da yaptıktan sonra *consul* olmuştur. Pataralı P35 ise, pek sık rastlanmayan bir şekilde memleketinde, yani *Lycia et Pamphylia* Eyaleti'nde vali yardımcılığı görevini üstlenmiştir. Genel olarak bakıldığında her iki bölgeden de senatörler en çok *Achaia* ve *Pontus et Bithynia* eyaletlerinde görev yapmışlardır. Bu durum, imparatorun Doğulu senatörlere Batı bölgelerindeki bir eyaletten çok, Doğu bölgelerindeki eyaletlerde görev verdiğini göstermektedir. Bu da, Hellen kökenli senatörlerin Hellence konuşulan bölgelerde hizmet vermesinin tercih edilmiş olmasıyla açıklanabilir.

²²⁵ Bu konu hakkındaki yorum ve tartışmalar için bk. P40.

²²⁶ P12, P36.

²²⁷ P15, P16, P30, P35.

8. *Cura viarum*

Roma'da cadde ve yolların bakımdan sorumlu olunan bu memuriyette, *Principatus* Devri boyunca Lykia ve Pamphylia kökenli 3 senatör bulunmaktadır: İ.S. I. yy.'da, Pamphylia/Pergeli P24 *curator viae Aemiliae* olmuştur. İ.S. II. yy.'da, Lykia/Pataralı P12; İ.S. III. yy.'a gelindiğinde ise, Pamphylia/Attaleialı senatör P22, bu memuriyette bulunmuşlardır (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10).

Cura viarum; Roma Kenti'nde, devlet aristokrasinin merkezinde icra edilen, senatörlerin kendilerini kanıtlamaları için son derece önemli pozisyondu. Belki de bu nedenle, Doğu kökenli senatörlerin bu basamakta daha az görev yaptıklarını görmekteyiz. Bu memuriyeti, İtalik kökenli ve Latin diline hâkim P22 ile P24 dışında, Lykia'dan sadece Pataralı P12 üstlenmiştir. P12 de, *cursus*'una *vigintiviratus* ile başlamış olup; Pamphyliyalı senatörler gibi O da, Latin diline hâkim ve Roma'da daha önce görev yapmış, genç yaşlarında itibaren siyasetin içinde olmuş bir *senatorius* niteliği taşımaktadır.

9. *Praefectura frumenti dandi*

Roma'da parasız hububat dağıtımından sorumlu olunan ve 3 aylık bir görev süresi olan bu memuriyet bir senatörün kariyeri açısından önemli bir mevki değildi. Bu basamakta İ.S. I. yy.'da *incertus* P40 ve İ.S. II. yy.'da Lykia/Pataralı P12 görev yapmışlardır (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10). Her iki senatörün de kariyerlerinin *consul*lüğe ulaşmadan bitmiş olması şaşırtıcı değildir.

10. *Legatio Augusti legionis*

Askeri bir görev olan *legatio Augusti legionis*'likte senatörler genellikle *consularis*'lerin valilik yaptığı bir eyaletteki *legio*'larda komutanlık hizmeti veriyorlardı (Bk. Tablo 1). Bu basamak, senatörler için çok önemliydi; çünkü iyi bir kariyer için çok önemli olan imparator eyaletlerinde vali olmak için bu mevkide görev yapmak gerekirdi. *Principatus* Devri boyunca bu basamakta görev yaptığını bildiğimiz 2 senatör bulunmaktadır: İ.S. I. yy.'da, başarılı bir askerî kariyer sonucunda *senatus*'a alınmış olan Lykia/Ksanthoslu P01, muhtemelen yine bu askerî deneyimi sayesinde *legio* komutanı olmuştur (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10). İ.S. III. yy.'da ise; yine Lykia/Ksantholu P15 bu görevi üstlenmiştir. *Cursus honorum*'un bu basamağında Pamphyliyalı hiçbir senatör tanımamızın nedeni; bu görevin, özellikle İ.S. II.'dan itibaren, askerlik konusunda tecrübeli kişilere ayrılmış olması olabilir.

11. *Praefectura aerarii Saturni*

Roma Kenti'nde *aerarium*'dan (*senatus* hazinesi = devlet hazinesi) sorumlu olunan bu memuriyette *Principatus* Devri boyunca görev yaptığı tespit edilmiş 1 Pamphyliyalı senatör (P24) bulunmaktadır (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10). İ.S. I. yy.'da *aerarium*'dan sorumlu olan Pergeli P24'ün bu görevi üstlenmiş olması oldukça önemlidir. Adı geçen senatör bu göreve getirilmiş olmayı büyük bir olasılıkla kariyerinin henüz başlarından itibaren gösterdiği gayretli yükselişine borçludur. P24, bu işinden hemen sonra *consul* olmuştur.

12. Proconsulatus

Senatus eyaletlerinde bir yıllığına üstlenilen bu valilik görevine her yıl 8 *senatorius* atanıyordu. Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus; *senatus* eyaletleri olan *Africa* ve *Asia*'da yapılan valiliklerin ancak *consul*'lükten sonra mümkün olmasıdır (Bk. Tablo 1). *Africa* ve *Asia* eyaletleri dışında kalan *senatus* eyaletlerindeki valiliklerde, yani *praetor*'luk sonrası üstlenilen *proconsul*'lük görevlerinde *Principatus* Devri boyunca Lykia ve Pamphylia bölgelerinden 10 senatörün hizmet verdiğini biliyoruz. Bunların yüzyıllara göre dağılımı şu şekildedir; İ.S. I. yy.'da 3; İ.S. II. yy.'da 3; III. yy.'da ise 4 senatör (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10).

İ.S. I. yy.'da Lykia/Ksanthos'tan P01, *Macedonia proconsul*'ü olmuştur. Bu yüzyılda Pamphylia/Perge'den P32, *Pontus et Bithynia* Eyaletinde; P24 ise, daha kariyerin başlarında *Narbonensis* Eyaleti'nde vali olmuşlardır.

İ.S. II. yy.'da Lykia/Pataralı P12, *proconsul provinciae Cypri* olmuştur. Aynı yüzyılda Pamphylia/Attaleia'dan P31 ve *incertus* P41'in *Achaia* Eyaleti'nde *proconsul* olduklarını görüyoruz.

İ.S. III. yy.'a gelindiğinde ise; Lykia/Ksanthoslu P15 ve Lykia'nın hangi kentinden olduğunu bilmediğimiz P25, *proconsul provinciae Cypri* olarak görev yapmışlardır. Yine İ.S. III. yy.'da Lykia/Pataralı P34 ve Pamphylia/Selgeli P33, kendi memleketleri olan *Lycia et Pamphylia* Eyaletinde *proconsul* olmuşlardır.

Principatus Devri boyunca Lykia ve Pamphylia'dan *praetor*'luk sonrasında *proconsul*'lük yapan senatörlerin görev yerlerinin dağılımına baktığımızda, hemen hemen hepsinin görevlerinin İmparatorluğun doğusunda bulunan eyaletlerde olduğunu görmekteyiz. Bunlar, daha önce ifade ettiğimiz *proconsul* yardımcılığı (*legatio proconsulis pro praetore*) memuriyetinde olduğu gibi, *Pontus et Bithynia*, *Achaia* ve *Cyprus* eyaletleridir. Senatörlerin bu *proconsul*'lük sonrası kariyerlerine yakından bakacak olursak, *cursus*'larının birbirinden farklı şekilde ilerlediğini görürüz. Bu durum *senatorius*'ların valilikleri sırasındaki performanslarıyla ilgili olmalıdır. Örneğin Pergeli P32, kariyerini *Pontus et Bithynia proconsul*'lüğü ile noktalamışken; damadı, yine Pergeli P24, *Narbonensis* Eyaleti'ndeki valiliğinden sonra kariyerine yükselerek devam etmiş; *consul* ve

daha sonra *consularis*'lerin üstlenebildiği *Africa proconsul*lüğü mevkiine kadar ulaşabilmiştir. Bu durum, senatörlerin kişisel çabalarının kariyerlerini nasıl etkilediğini açıkça göstermektedir.

Lykialı ve Pamphyliyalı *proconsul*'lerde dikkati çeken bir başka konu ise; Roma devlet organizasyonunda pek de tercih edilmeyen, senatörlerin kendi memleketlerinde görev yapmaları konusudur. İ.S. III. yy.'da bu duruma uyan, söz konusu bölgelerden 2 kişi vardır: Pamphylia/Selgeli P33 ile Lykia/Pataralı P34. Daha önce belirttiğimiz gibi, Septimius Mannus'un (P33) isminden ötürü Arap kökenli olarak düşünülmüştür; daha sonra O'nun Pamphyliyalı olduğu anlaşılmış olsa da, köken olarak başka bir bölgeden buraya yerleşmiş birisi olma olasılığı vardır²²⁸. Pataralı P34'ün ise; anne tarafından kesin bir biçimde Lykialı olsa da, baba tarafından nereli olduğu belli değildir. Özetle, kendi memleketlerinde valilik yapan her iki senatörün de, söz konusu bölgelerin yerli-leri olup olmadıkları şüphelidir.

13. *Legatio Augusti pro praetore*

İmparator tarafından atama yoluyla gelinen bu askerî memurlukta senatörler içinde 1 *legio* bulunan bir imparator eyaletinde valilik görevinden sorumluydular (Bk. Tablo 1). Kariyer bakımından son derece önemli olan bu askerî valiliğe gelen senatörler genellikle daha sonra *consul*lüğe yükselebiliyorlardı. *Principatus* Devri'nde Pamphylia kökenli toplam 6 senatör²²⁹ kariyerinde bu basamağa ulaşabilmiştir (Bk. Tablo 2, 3, 8 ve 10). Lykialı olup, bu basamakta görev yaptığını bildiğimiz senatör bulunmamaktadır.

İ.S. I. yy.'da 3 *senatorius, legatio Augusti pro praetore* görevini üstlenmiştir: Pamphylia'nın bilinen ilk senatörü olan, İtalik kökenli Attaleialı P04'ün bu görevi hangi eyalette yaptığı bilinmemektedir. O'nun dışında Pergeli P24, *Pontus et Bithynia* Eyaleti'nde; P24'ün oğlu P27 ise, *Cilicia* Eyaleti'nde askerî valilik yapmışlardır.

İ.S. II.'da *cursus*'un bu basamağında görev yapmış yalnızca 1 senatörden haberdarız: Pamphylia/Sideli P29, *legatus Augusti pro praetore* olarak *provincia Galatia*'da bulunmuştur.

İ.S. III. yy.'a gelindiğinde; Pamphylia/Sideli P02, *Gallia Lugdunensis*'te; Pergeli P06 ise, *Britannia inferioris*'te *legatus* olmuşlardır. Pamphyliyalı bu iki senatörün imparatorluğun Batı eyaletlerinde görev yapmış olmaları dikkat çekici bir durumdur. Zira, genel olarak Doğulu senatörler kendi memleketleri olmayan Doğu'daki başka eyaletlerdeki görevlere getirilmişlerdir. Fakat bu yüzyılda tersine bir durum söz konusudur. Özellikle

²²⁸ Bu konu hakkındaki görüşler için bk. P33.

²²⁹ P02, P04, P06, P24, P27, P29.

P02'nin, diğer Pamphyliyalı senatörler gibi, İtalik kökenli olması da söz konusu değildir. Bu, olasılıkla, dönemin gereksinimleriyle ilgili bir durumdu.

İmparatorluğun erken dönemlerinden itibaren bu basamakta görev yapan bir Lykialı senatör bulunmazken; Pamphyliyalı'ların bu göreve gelmiş olmaları, Onlar'ın Roma aristokrasisine yakın olmalarıyla; özellikle İ.S. I. yy.'da aynı aileye mensup 2 kişinin *legatus Augusti* olmuş olması, söz konusu ailenin kökeni, ekonomik durumu ve yaşadığı bölgedeki Romanizasyonu pekiştirmek adına birtakım işler yapmış olmalarıyla alakalı olabilir.

14. *Consulatus*

İmparatorluk Devri'yle birlikte yılda 4 çift *senatorius*'un 3'er aylığına geldikleri bu makam, Roma devlet kariyerinin zirve noktasıydı (Bk. **Tablo 1**). *Principatus* Devri boyunca Lykia ve Pamphyliyalı 13 senatörün *consul*'lüğe ulaştığı tespit edilmiştir (Bk. **Tablo 2, 3 ve 11**):

İ.S. I. yy.'da Pamphylia/Pergeli P24, İmparatorluğun henüz erken dönemlerinde *senatus*'a girmiş ve başarılı bir kariyerin ardından *consul* olmuştur. Bu yüzyılda Lykia'dan *consul* olmuş başka bir senatör tanınmamakla birlikte, Pamphylia'dan da *consul*'lüğe ulaşmış başka bir senatör bilmiyoruz. Bu yüzyılda Lykialı bir *consul*'lün olmaması, Lykia'nın geç bir zamanda eyaletleşmesi ve Romanizasyonun bu bölgede geç bir zamanda sağlanmış olmasından kaynaklanmış olabilir. Pamphylia'dan ise, sadece bir *consul*'ün çıkmış olması, henüz o yüzyılda Doğu'dan gelen senatörlerin devlet aristokrasisinde fazlaca yer almamasıyla ilgili olabilir.

İ.S. II. yy.'da, 2'si *incertus* olmak üzere, Lykialı 3 senatör²³⁰; Pamphylia'dan, 1'i *incertus* (P46) olmak üzere, 4 senatör²³¹ *consul* olmuştur (Bk. **Tablo 2, 3 ve 11**): Pataralı P05, Lykia'nın bilinen ilk *consul*'üdür. İ.S. II. yy.'ın ortalarına tarihlenen P05'in ailesi, *cognomen*'inden de anlaşılacağı gibi, vatandaşlık hakkını *Iulius-Claudius* Sülalesi zamanında, yani Lykia'nın Romalılaşıma sürecinin başında almıştır. P05'in, Lykia'nın yerel yönetici tabakasından olan ailesinin, *Lycia* Eyaleti'nin kurulmasından hemen sonra vatandaşlık hakkını elde ederek Roma'nın bu bölgedeki somut varlığının işareti olarak ortaya çıkması ve İ.S. II. yy.'da P05'in *consul* olarak devlet aristokrasisinde yer alması, Lykia'nın ve Lykialılar'ın artık birer "Romalı" olarak devlet aristokrasisine girmeye başladıklarını göstermektedir. *Incertus consul*'ler P42 ve P43'e bakacak olursak; her ikisi de Lykia'nın eski yerel yöneticileriyle ya da bu yöneticilerin şimdiki *senatorius* torunlarıyla akraba-

²³⁰ P05, P42, P43.

²³¹ P21, P29, P31, P46.

dırlar. Bu durum, Lykia'daki eşrafın belli bir zümreyle, yani yine kendi sosyal sınıflarına uygun eşraftan birileriyle evlenmeleriyle açıklanabilir.

Pamphylia Bölgesi'nde ise, İ.S. II. yy'da *consul* olan senatörlerden özellikle Attaleialı P21'in kariyeri oldukça dikkat çekicidir: İtali kökenli olan P21 ve ailesi neredeyse tüm memuriyetlerini Roma'da, imparatora ve çevresine oldukça yakın bir mesafede yapmışlardır. P21, iki kez *consul* olarak kariyerini zireveye taşımış bir devlet adamıdır. Fakat, O'nun bu başarısı sadece İtali kökeni, memleketi olan Attaleia'da Romanizasyonun erken bir dönemde sağlanmış olması gibi nedenlerle açıklanamaz. Avukatlığı ile ünlenmiş olan P21, *senatus*'a da belki bu meslekî yeteneği sayesinde alınmış; senatör olduktan sonraki hızlı ve muazzam yükselişini ise, yine bu meslekî başarılarıyla sağlamıştır. Ayrıca, P21'in oğlu P22 de, III. yy.'ın başlarında *consul* olmuştur; bu durum, başarılı bir devlet adamının ailesi için nasıl itici bir güç olduğunu da göstermektedir. Pamphylialı bir başka *consul* ise, Sideli P29 olup; O'nun *consul*lük öncesindeki kariyerinde *Galatia* Eyaleti Valisi olduğunu biliyoruz; yani P29, bir askerî valilikten sonra beklenildiği gibi *consul* olmuştur. Memleketi Side'nin hayırhahı olan P29, buradaki Romanizasyonu sağlamak için çalışmalar da yapmıştır. Pamphylia'dan İtali kökenli Attaleialı P31 ve belki de aynı ailden olan P46 da kariyerlerini *consul*lüğe taşıyabilmiş senatörlerdir. Bu yüzyılda yine Pamphylialı *consul*'ler Lykialılara göre daha fazla sayıdadırlar. İ.S. II. yy.'daki genel tabloya baktığımızda, görülen odur ki, senatörler, askeri kariyerlerden sonra değil de, daha çok siyasî kimlikleri ile kişisel becerileri ve etnik kökenleri ve tabii ki devlet aristokrasisiyle kurdukları yakın ilişkileri sonucunda *consul*lük basamağına ulaşmışlardır.

İ.S. III. yy.'da, Lykia/Ksanthoslu 2; Pamphylia/Attaleialı 2 ve Sideli 1 olmak üzere, toplam 5 senatörün *consul* olduğunu belirlemiş bulunuyoruz (Bk. Tablo 2, 3 ve 11). Sıradışı bir kariyer yapan Ksanthoslu P15, *consul*üğünün yanı sıra birçok kentin *curator civitatis*'i olmuş, *cursus*'unun genel basamakları dışında kalan özel görevlerde de²³² bulunmuş bir memurdur. Aslında, pek de parlak bir kariyeri olmayan P15'i, *consul*lüğe

²³² Roma İmparatorluğu'nda; devlet kariyerinin (*cursus honorum*) olağan basamakları dışında kalan; dini kurul üyelikleri, kent *patronus*luğu ya da *curator civitatis*'lik gibi, birtakım özel görevler de bulunmaktaydı. Senatörler, kariyer basamaklarının genel hiyerarşisi dışında kalan bu işlerde, isteğe bağlı olarak çalışabilir ve bazı unvanlar alabilirlerdi. Bu durum, muhtemelen, *cursus honorum*'larını da belirli ölçüler içinde etkilemekteydi. Örneğin, kentlerde, "Kent *patronus*'u" olarak onurlandırılmış bir senatör, Roma'nın o kentle arasında köprü görevi görebilirdi, ya da Roma devlet aristokrasisine mensup kişilerin üye olduğu bazı dinsel kurul üyelikleri, senatörlere Roma soylularıyla yakın ilişki içinde olma olanağı sağlayabilirdi. Bu nedenle, her ne kadar *cursus honorum* dışında kalan özel görevler kariyer anlamında bir basamak sayılmasa da; bunlar, senatörlerin kariyerlerinde önemli kapılar açabilecek nitelikteydi. *Principatus* Devri'nde, Lykia ve Pamphylia kökenli senatörlerin, *cursus honorum* dışında kalan görevlerinin bölge, kent ve yüzyıllara göre dağılımı için bk. Tablo 14.

taşıyan itici güç, *consul*lük öncesinde yaptığı memurlukların yanı sıra, çalıştığı bölgelerde Romanizasyonu sağlamlaştırmak adına yaptığı uygulamalar olmalıdır. Birçok kentten aldığı *curator* unvanlarının hemen hepsini *Asia* Eyaleti'nde görev yaptığı sırada almış olabileceğini göz önünde tutarsak; Küçükasya'nın Romalılaştırılması için verdiği bu hizmetler O'nun Roma devlet aristokrasisiyle yakınlaşmasını sağlamış olabilir. Ksanthoslu bir başka *consularis* ise, P15 ile aynı ismi taşıyan P16'dır. Lykialı birçok senatörün de akrabası olan P16, Lykia'nın yönetici sınıfına mensup bir aileden gelmektedir. P15'le isim benzerliğinin yanı sıra; ortak bir başka özellikleri ise, P16'nın da memleketi dışında başka kent ve eyaletlerde *curator civitatis* unvanı gibi, *cursus*'un genel basamaklarının dışında kalan özel birtakım işler sonucunda unvanlar almış olmasıdır. Bu durum; hayırhah olarak kentler, eyaletler ve Roma için gösterilen çabaların senatörlerin siyasi kariyerlerini nasıl etkilediğine işaret ediyor olabilir.

Bu yüzyılda Pamphylia/Attaleialı *consul ordinarius* P22 ve oğlu *consul* P23, Roma devlet aristokrasisinin merkezinde yer alabilmiş Doğulu *senatorius*'lardır. Bu ailenin Roma aristokrasisine entegrasyonu ve P21'in ikinci kez oğlu P22 ile birlikte *consul ordinarius* olması; büyük olasılıkla, O'nun kişisel çabaları sonucunda gelişen bir durumdur. Aynı şekilde P23'ün *cursus honorum* basamakları dışında yaptığı işler, özellikle imparatorla bizzat yakınlık kurabileceği dinsel kurul üyelikleri, bu *consularis* ailenin Roma'nın yönetici tabakasıyla yakın ilişkilerini nasıl sağladıklarını ve bunun nasıl etkiler yarattığını açıkça göstermektedir. Siyasal karışıklıkların olduğu İ.S. III. yy.'da aynı ailden 3 *consul*lün çıkması; belki de, yine bu dönemindeki karışıklıkları avantaja çevirebilmiş P21'in ailesine açtığı Roma kaymak tabakasının kapısı ile açıklanabilir. Aynı yüzyılda Sideli P02'nin ise, *consul* olması dönemin gereksinimlerinden kaynaklanmış olmalıdır. Bilinen hiçbir askerî işi olmamasına rağmen Atlı Sınıfı'nın sivil görevlerinde başarılı işler yapan P02'nin, Atlı Sınıfı kökenli ve Doğulu senatörlerin Roma siyasetinde etkin olmaya başladığı bu yüzyılda *consul* olması, bu dönemdeki imparatorların politikalarıyla ilgilidir.

15. *Consulatus* Sonrası Görevler

Roma İmparatorluğu'nda bir senatörün ulaşmak isteyeceği en yüksek mevki *consul*lük idi. Fakat, *consul* olmak Roma devlet kariyerinde her zaman bir son olmayabilirdi; istek, gayret, beceri ve Roma devlet aristokrasisiyle kurulan ilişkilere göre; bir *consularis*, kariyerinde büyük bir onur olan *consul*lük sonrası görevlere gelebilir; siyasal ve sosyal prestijini tamamen zirveye taşıyabilirdi. Tabii ki, bu görevleri üstlenmek sadece prestij sağlamakla kalmıyordu; İmparatorluk Devri'yle birlikte en tepedeki Roma memurları dahi ücretli çalışanlardı ve *consul*lük sonrası makamlarda görev yapan *consularis*'ler

çok yüklü miktarlarda maaşlar almaktaydılar. *Consulatus* sonrasında 6 farklı makam bulunuyordu (Bk. **Tablo 1**).

Principatus Devri boyunca, Lykia ve Pamphylia kökenli *consulatus* sonrası görev yapmış, 2'şer Lykialı ve Pamphylialı olmak üzere, toplam 4 senatör bulunmaktadır (Bk. **Tablo 2, 3, 12 ve 13**):

İ.S. I. yy.'da Pamphylia/Pergeli 1 *consularis* (P24) kariyerine *consulatus* sonrasındaki 2 ayrı görevle devam etmiştir (Bk. **Tablo 12 ve 13**): *Consul*'lük öncesinde *legatio Augusti pro praetore* ve *proconsulatus* görevlerinde hizmet veren P24, kariyerini *consul*'lük ile taçlandırdıktan sonra; önce, *consularis*'ler tarafından yönetilen imparator eyaletlerindeki valilik görevi olan *legatio Augusti pro praetore*'yi *Pontus et Bithynia* Eyaleti'nde üstlenmiştir. Kariyer bakımından son derece önemli olan, *consul*'lük sonrasında imparatora bağlı bir eyaletteki askeri valilik görevinde valiler, aslında 1'den fazla *legio*'nun başkomutanlığını da yapmakla yükümlü idiler. Fakat, içinde *legio* bulunulmayan, yani bir *senatus* eyaleti olan *Pontus-Bithynia*'ya özel bir görevlendirmeye giden P24'ün kariyeri boyunca askeri işlerden çok sivil görevlerde yer aldığını görmekteyiz. P24'ün *consul*'lükten sonraki ikinci görevi ise, yine bir valilikti. *Consularis*'lerin vali olabildiği bir *senatus* eyaleti olan *Africa*'da *proconsul* olarak hizmet etmiş olan P24, kariyerinden de anlaşılacağı üzere, İmparatorluğun erken dönemlerinde Roma devlet aristokrasisi içine nüfuz edebilmiş Doğulu bir senatördü. Bu yüzyılda, P24 dışında Lykialı ya da Pamphylialı bir *consularis*'in *consulatus* sonrası bir görev üstlendiğini bilmiyoruz.

İ.S. II. yy.'da yine Pamphylialı 1 *consularis*, *consulatus* sonrasındaki görevlerle kariyerine devam etmiştir (Bk. **Tablo 12 ve 13**): Hemen hemen bildiğimiz hiçbir askeri görevi olamamsına rağmen, "güvenilir avukat" P21, tamamiyle kendi kişisel gayretleriyle, muhtemelen İtali kökeninden ötürü hâkim olduğu Latin dili ve usta hatipliği sayesinde, dönemin ünlü senatörlerinden biri olmuş ve aile fertlerinin de bundan pay almasını sağlamıştır. İlk *consul*'lüğünün ardından *Africa* Eyaleti'nde *proconsul* olan P21; daha sonra, İ.S. III. yy.'ın başında, imparator ailesine de yakın durarak *ordinarius* olarak ikinci kez *consul*'lük yapmış; bu görevdeyken bir başka *consulatus* sonrası görev olan ve muazzam bir sosyal prestij sağlayan *praefectura urbi*'yi üstlenmiştir. P21'in Doğulu bir senatör olarak geldiği bütün bu mevkiler, dönemin siyasi atmosferiyle de ilgili olarak, O'nun devlet kariyeri yapmadan önce elde ettiği mesleki başarılarının ve *cursus*'unda üstlendiği görevlerde göstermiş olduğu performansın sonucu olmalıdır.

İ.S. III. yy.'a gelindiğinde ise, Lykia/Ksanthoslu 2 *consularis*'in *consul*'lük sonrası görevlerle kariyerlerine devam ettiklerini biliyoruz. P14, *Africa* Eyaleti'nde *proconsul*; P15 ise, *legatus Augusti (pro praetore?) provinciae Asiae* olmuştur (Bk. **Tablo 12 ve 13**). Bu dönemde, Pamphylia'dan *consulatus* sonrasında kariyerine devam ettiğini bildiği-

miz bir *consularis* bulunmamaktadır. *Principatus* Devri'nin diğer dönemlerinde Pamphyliyalıların *consulatus* sonrası görevler üstlendiğini görürken, İ.S. III. yy.'da Pamphylia'dan böyle bir kişinin çıkmamış olması dikkat çekicidir. Bu durum, HALFMANN 1979: 97 vd.'ında, İ.S. III. yy.'da kariyer yapmış senatörlerle ilgili değerlendirmeyi kısmen doğrulamaktadır. Yazara göre, Roma İmparatorluğu'nda eyaletlerden gelen senatörler aynı ölçüde teşvik edilmekte olup; senatörlerde aranan asıl kriter, O'nların kökeninden ziyade Romanizasyonun sağlanmış olduğu kent ve eyaletlerden gelmiş olmalarıydı. Bu yüzyılda Pamphylia Bölgesi'nden *consulatus* sonrası görev yapan kişiler olmamasına rağmen; şimdi eyaletleşme sürecini tamamlamış ve Pamphylia ile bir çift eyalet olarak düzenlenmiş olan Lykia Bölgesi'nden *consulatus* sonrası görev yapan senatörlerin çıkması, Roma yönetim organizasyonunda gözetilen bu kriterle açıklanabilir.

C. Senatörlerin Sosyal Sınıflarının (*Ordines*) Kent, Bölge ve Yüzyıllara Göre Durumu

1. *Ordo equester* Mensupları

Atlı Sınıfı (*ordo equester*), Roma devlet aristokrasisini temsil eden *senatus* Sınıfı'nın yanında Roma büyük burjuvazisini temsil eden bir sosyal sınıf olarak Augustus'la birlikte önem kazanmış ve bu sınıfın bazı mensupları imparatora doğrudan doğruya bağlı bir yönetim aparatını oluşturmuşlardı. Atlı Sınıfı kariyerinin *senatus* Sınıfı'ninkinden farklı, kendine özgü bir hiyerarşisi bulunmaktaydı. Atlı Sınıfı'nda kariyer yapmak, kişilerin kendini göstermesi için bir fırsat da olabilirdi. Atlı Sınıfı'nda iyi bir kariyer yapan kişinin gayret ve becerileri çoğu kez imparator tarafından göz ardı edilmez; ihtiyaca bağlı olarak, o kişinin *senatus* Sınıfı'na *adlectio*'su yapılabilirdi. İ.S. II. yy.'dan itibaren, daha önce sözünü ettiğimiz gibi, dönemin gereksinimleri ve eyaletlerdeki *legio* komutanlıkları için deneyimli asker ihtiyacı nedeniyle Atlı Sınıfı'dan *senatus*'a geçişler yapıldığını görmekteyiz.

İ.S. I. yy.'da 4 Atlı Sınıfı kökenli Lykialı ve Pamphyliyalı senatör bulunmaktadır: Lykia/Ksanthoslu P01, bu dönemde Lykia'nın bilinen ilk Atlı Sınıfı kökenli ve ilk senatörüdür (Bk. Tablo 15 ve 16). Bu yüzyılda Pamphyliyalı Atlı Sınıfı kökenli 3 senatör²³³ bulunmaktadır (Bk. Tablo 15 ve 16) ve bunların tamamı İtalik kökenlidir.

İ.S. II.'da Lykialı 6 senatör²³⁴, Pamphyliyalı ise, 2 senatör²³⁵ Atlı Sınıfı kökenlidir (Bk. Tablo 15 ve 16). Bu yüzyılda Lykialı Atlı sınıfı mensubu kişilerin sayısının İ.S. I. yy.'a

²³³ P04, P24, P32.

²³⁴ P05, P12, P26, P36, P39, P43.

oranla epeyce arttığını görmekteyiz. Bu, Lykia'nın eyaletleştirilmesinden sonra Roma'nın burada bilinçli bir politika uyguladığını, Lykialılar'ı Atlı Sınıfı'na alarak bu bölgede Romalılaştırma gayreti içinde olduğunu göstermektedir.

İ.S. III. yy.'a gelindiğinde ise, Lykia Bölgesi'nden Atlı Sınıfı kökenli 8 senatörün²³⁶, Pamphylia Bölgesi'nden de 2 senatörün²³⁷ varlığı tespit edilmiştir (Bk. **Tablo 15** ve **16**). Burada dikkat çekici olan durum, I. yy.'da Pamphylia'dan Atlı Sınıfı kökenli senatör sayısı Lykia'ya göre daha çok iken; bu dönemde Lykia'da Pamphylia'ya göre bu sayının daha fazla olmasıdır. Fakat, Lykia'daki bu senatör ve Atlı Sınıfı mensubu sayısındaki artış, tabii ki, *Lycia et Pamphylia* Eyaleti'nin kurulmasıyla açıklanabilecek bir durumdur.

2. Ordo senatorius Mensupları

Principatus Devri boyunca Lykialı ve Pamphylia'dan *senatus* sosyal sınıfına (*ordo senatorius*) mensup, yani bir senatörün oğlu olarak doğmuş 12 kişi bulunmaktadır (Bk. **Tablo 15** ve **16**).

İ.S. I. yy.'da, beklenildiği gibi, Lykialı bir senatör çocuğu yoktur. Pamphylia'dan ise, 2 kişinin²³⁸ *ordo senatorius* mensubu ailelerden geldiklerini biliyoruz. Bunlar, İtalik kökenli Pamphyliyalılar'ın ilk senatörlerinin çocuklarıdır. Pamphylia'nın bilinen ilk senatörünün, yani **P04**'ün oğlu olan **P03**'ün, senatör olması dışında hakkında herhangi bir şey bilinmezken; İ.S. I. yy.'da parlak bir kariyer yaptığını bildiğimiz **P24**'ün oğlu **P27**, *legatus Augusti pro praetore provinciae Ciliciae* olarak iyi mevkilere gelmiştir. Bu durum, belki, **P27**'nin babasının iyi bir kariyer yaparak Roma devlet aristokrasisi içinde kendisi ve ailesi adına yer edinmiş olmasıyla ilgili olabilir.

İ.S. II. yy.'da, *ordo senatorius* mensubu olan Lykia/Pataralı (**P11**) ve Pamphylia/Attaleialı (**P20**) 1'er kişi bulunmaktadır (Bk. **Tablo 15** ve **16**): Lykia'dan bildiğimiz ilk *consul* olan **P05**'in oğlu olan **P11**'in aslında parlak bir kariyer yapmamış olması ilginç olmakla birlikte; belki de bu durum, yine *consul* olan *usurpator* kayınbabası Avidius Cassius'un isyanına katılmış olmasından kaynaklanmış olabilir. Pamphyliyalı İ.S. II. yy.'da *ordo senatorius* mensubu olan **P20** de, yukarıdaki Lykialı gibi parlak bir kariyere sahip değildir. Bu durum antik kaynaklardan da bildiğimiz üzere, **P20**'nin maddi olarak yetersiz olmasından ileri gelmiş olabilir. Genel olarak baktığımızda, bu dönemdeki senatör çocuklarının, *ordo senatorius* mensubu olmalarına rağmen, başarılı birer kariyer yapmamış olmaları, kişisel nedenlere bağlı olarak gelişmiş gibi görünmektedir. Bu,

²³⁵ **P19, P21.**

²³⁶ **P07, P08, P16, P17, P18, P37, P38, P44.**

²³⁷ **P06, P02.**

²³⁸ **P03, P27.**

bize, Roma devlet kariyerinde ailelerin önemli olduğu kadar kişisel başarıların ve seçimlerin de etkili olduğunu gösterebilir.

İ.S. III. yy.'da, Lykia'dan, Ksanthoslu 2²³⁹ ve Pataralı 3²⁴⁰ olmak üzere, toplam 5; Pamphylia/Attaleia'dan ise 3 kişi²⁴¹, *ordo senatorius* mensupları olarak tespit edilmişlerdir (Bk. **Tablo 15** ve **16**). Bu yüzyılda Lykialılar'ın sayısındaki artış yine, daha önce de ifade ettiğimiz gibi, Lykia'nın eyaletleşme sürecini tamamlamış olmasıyla ve Doğulu senatörlerin özellikle bu yüzyılda Roma devlet organizasyonunda daha fazla yer almalarıyla ilgilidir. Lykia Bölgesi'nde senatör ve senatör çocuklarının, bölgenin iki büyük kenti olan Ksanthos ve Patara'dan çıkmış olması, bu kentlerde yerel aristokrasinin Lykia henüz *provincia* statüsünü almadan önce de güçlü olmasından kaynaklanmaktadır. Yani, bu kentlerdeki köklü aileler, devlet aristokrasisine girerek güçlü konumlarını korumuşlardır. Aynı yüzyılda Pamphylia'daki *ordo senatorius* mensuplarının hepsi ise, aynı aileden kişilerdir. Bu *senatorius*'ların kariyerlerinden anlaşılacağı gibi, bazı senatörlerin başarıları ailenin diğer mensuplarını da olumlu yönde etkilemekteydi; örneğin, *consul ordinarius* P21'in oğlu P22 ve torunu P23; P21 gibi *consul* olmuşlardır. Fakat öte yandan, P21'in diğer oğlu P28, parlak bir kariyer yapmamıştır. Bu durum, P21'in *consul ordinarius* olduktan sonra memleketine sürülmesinden ya da P28'in kişisel gayretlerinin yetersiz kalmasından kaynaklanmış olabilir.

3. *Incogniti*

Principatus Devri boyunca Lykialı ve Pamphyliyalı 12 *senatorius*'un kariyerlerinin başlangıcında mensup oldukları sosyal sınıf hakkında bilgi sahibi değiliz. İ.S. I. yy.'da, Pamphyliyalı sadece 1 senatörün (P40); İ.S. II. yy.'da Lykialı 2²⁴² ve Pamphyliyalı 4 senatörün²⁴³ sosyal aidiyetleri bilinmezken; İ.S. III. yy.'da Lykia'dan 4 senatörün²⁴⁴, Pamphylia'dan ise 1 (P33) senatörün başlangıçtaki sınıfsal mensubiyetini kesin olarak belirleyemiyoruz (Bk. **Tablo 15** ve **16**).

²³⁹ P09, P13.

²⁴⁰ P10, P34, P35.

²⁴¹ P22, P23, P28.

²⁴² P42, P45.

²⁴³ P29, P31, P41, P46.

²⁴⁴ P14, P15, P25, P30.

Ç. Senatörlerin Etnik Kökenlerinin Kent, Bölge ve Yüzyıllara Göre Durumu

1. İtalikler

Principatus Devri boyunca, Pamphylia'dan İtalik kökenli 15 senatör²⁴⁵ belirlenmiş bulunmaktadır (Bk. **Tablo 17** ve **18**). Bu senatörlerin hepsinin Pamphylia Bölgesi'nden olması, daha önce belirtmiş olduğumuz, JAMESON 1965: 55'teki tespiti doğrulamaktadır: Yazar, Cumhuriyet Devri'nden itibaren Pamphylia Bölgesi'ne, özellikle de Perge Kenti'ne İtalik kökenli, tüccar ailelerin yerleşmiş olduğunu belirtmektedir. Muhtemelen, bu İtalik kökenli aileler yaşadıkları kentlerde Romanizasyon sağlandıktan ve kendileri de *senatus*'a girebilecek gerekli maddi ve sosyal koşullara ulaştıktan sonra, kökensel faktörler nedeniyle erken dönemlerden itibaren, Roma devlet organizasyonu içinde yer almaya başlamışlardır. İ.S. I. yy.'da Pamphyliyalı ve İtalik kökenli 6 senatör²⁴⁶ bulunmaktadır (Bk. **Tablo 17** ve **18**). Bu yüzyılda, Pamphylia'dan 6 senatörün çıkması, özellikle, Onlar'ın İtalik kökenleriyle ilgili olmalıdır. Bu aileler, erken dönemlerden itibaren *senatus*'a giriş için gerekli olan maddi koşulları muhtemelen tüccar olmaları sayesinde yerine getirebilmişlerdir. Bu dönemde, Lykia ve Pamphylia bölgelerinden bildiğimiz en eski senatör olan **P04** de İtalik kökenlidir. Bu durum, senatörlerin kökenlerinin, devlet kariyerinde teşvik bakımından çok da etkili olmadığını savunan HALFMANN 1979: 97 vd.'nin görüşüne pek de uymamaktadır.

İ.S. II. yy.'da İtalik kökenli 6 senatör²⁴⁷ vardır (Bk. **Tablo 17** ve **18**). Bu yüzyıldaki İtalik kökenli *senatorius*'ların yine tamamı Pamphyliyalı'dır. Bunlar, *senatus*'a *homo novus* ya da bir senatör çocuğu olarak giren senatörlerdir. İ.S. III. yy.'a gelindiğinde ise, İtalik kökenli 3 senatör²⁴⁸ olduğunu görmekteyiz (Bk. **Tablo 17** ve **18**). Bunların 3'ü de Attaleialı aynı aileye mensup kişilerdir. Bu yüzyılda İtalik kökenlilerin sayısının önceki yüzyıllara göre daha az olması, Pamphylia Bölgesi'nin İ.S. 70 yılında Lykia ile bir çift eyalet olarak düzenlenmesinden sonra, eyaletin ve dolayısıyla eyaletteki devlet aristokrasinin merkezinin Pamphylia'daki Perge Kenti'ne kaymasıyla tezat teşkil etmektedir. Fakat diğer yandan, yukarıda sözünü ettiğimiz Attaleialı/İtalik kökenli aileye mensup senatörler, **P28** hariç, parlak kariyerler yapmış ve *consul*'üğe ulaşmışlardır (Asperler).

²⁴⁵ **P03, P04, P19, P20, P21, P22, P23, P24, P27, P28, P31, P32, P40, P41, P46.**

²⁴⁶ **P03, P04, P24, P27, P32, P40.**

²⁴⁷ **P19, P20, P21, P31, P41, P46.**

²⁴⁸ **P22, P23, P28.**

2. Yerliler

Principatus Devri boyunca; Pamphylia'dan 2²⁴⁹, Lykia'dan ise 27 kişi²⁵⁰ olmak üzere, toplam 29 yerli *senatorius* bulunmaktadır (Bk. **Tablo 17** ve **18**). Görüldüğü gibi, yerli senatörler, İtalic senatörlere göre daha fazla sayıda olup; bunların hemen hepsi Lykia Bölgesi'ndendir. İ.S. I. yy.'da yerli senatör sayısı sadece 1 kişiyken (**P01**); bu sayı, Lykia Bölgesi'nin Romalılaşmasına bağlı olarak artış göstermiş ve İ.S. II. yy.'da bu sayı 9'a çıkmıştır²⁵¹ (Bk. **Tablo 17** ve **18**). Lykialı yerli senatörlerin bu sayısal üstünlüğü; özellikle İ.S. II. yy.'ın başlarında, yani Traianus Dönemi'nde uygulanan, *senatus*'a yeni alımların yapılması için teşvik edici birtakım politikalarla, yine aynı yüzyılın imparatorlarından Hadrianus'un Hellen kültürüne olan hayranlığı ile ve, tabii ki, Lykialı yerel aristokrasinin Romalılaşmayla ilgili temel sorunlarını aşarak devlet aristokrasisi içinde yer alma çabalarıyla açıklanabilir.

İ.S. III. yy.'da Lykia'dan yerli 17 kişi²⁵²; Pamphylia'dan ise, 2 kişi²⁵³, senatör olmuştur. Lykia Bölgesi'ndeki yerli senatörlerin İ.S. I. yy.'dan itibaren sayısal olarak artış göstermesi; Lykia'nın eyalet olarak kurulmasından sonra giderek Romalılaştığını göstermektedir. Bu *senatorius*'ların Lykia'nın yerel aristokrasisinden olmaları ise; Roma'nın burada, *senatus* Sınıfı'na alma ve devlet yönetim organizasyonun da görev vermeyle ilgili bilinçli bir politika uyguladığını göstermektedir. Roma Devleti, özellikle Doğu'daki eyaletlerde eski yerel eşrafın bölgedeki aristokratik nüfuzunu da kullanarak, bu çevrelerden kişileri yine Doğu eyaletlerinde yönetici olarak kullanma yoluna gitmiştir. Bu durum, geç bir zamanda eyaletleşmesine rağmen Lykia'nın yerlilerinin *senatus*'taki sayısal artışını açıklamaktadır.

Pamphylia Bölgesi'nden yerlilerin ise *senatus*'a sadece İ.S. III. yy.'da ve az sayıda kişi olarak girmeleri, bu bölgenin yerel aristokrasisinde yerlilerden çok İtalic kökenlilerin etkin olduklarını ve ticaretle uğraşan İtalicler'in *senatus*'a giriş için gerekli olan donanımı yerli kökenlilere göre daha fazla sağlayabilecek durumda bulunduklarını göstermektedir.

²⁴⁹ **P02, P06.**

²⁵⁰ **P01, P05, P07, P08, P09, P10, P11, P12, P13, P14, P15, P16, P17, P18, P25, P26, P30, P34, P35, P36, P37, P38, P39, P42, P43, P44, P45.**

²⁵¹ **P05, P11, P12, P26, P36, P39, P42, P43, P45.**

²⁵² **P07, P08, P09, P10, P13, P14, P15, P16, P17, P18, P25, P30, P34, P35, P37, P38, P44.**

²⁵³ **P02, P06.**

3. *Incogniti*

Principatus Devri boyunca *senatus* Sınıfı'na mensup, fakat etnik kökeni konusunda bir kesinlik olmayan, Pamphyliyalı 2 kişi²⁵⁴ bulunmaktadır (Bk. **Tablo 17** ve **18**). İ.S. II. yy.'da **P29** ve İ.S. III. yy.'da **P33**'ün kökensel aidiyetleri tam olarak bilinmemesine rağmen; her iki senatör de memleketleri olarak adlandırdıkları kentlerde hayır işlerinde bulunmuşlardır. Lykia Bölgesi'nden ise, etnik kökeni konusunda fikir sahibi olmadığımız bir senatör yoktur.

D. Aileler

1. Calpurniuslar

Pamphylia/Attaleialı ve İtalik kökenli Calpurniuslar Ailesi, Pamphylia'nın bilinen ilk senatörü olan **P04**'ün mensup olduğu önemli bir ailedir (Bk. **Tablo 19**). Bu ailenin *nomen gentile*'sini taşıyan ve Pamphyliyalı olduğuna şüphe bulunmayan 2 senatör bulunmaktadır. **P04** ve oğlu **P03** dışında, diğer Calpurniuslar²⁵⁵ arasında nasıl bir akrabalık ilişkisi olduğu kesin olarak bilinmese de, bu ailenin bireylerinin ya da bu aileden olması muhtemel olan kişilerin erken dönemden itibaren devlet kariyeri yapmış olmaları, belki de, İtalik kökenli atalarının Roma aristokrasisiyle olan yakın ilişkilerinden ileri gelmektedir²⁵⁶. Bu aile fertlerinin kariyer yaptıkları dönemlere ve kariyerleri dışında yapmış oldukları işlere bakacak olursak; parlak bir kariyer yapmamış olan **P03**'ün dahi, "Kent *patronus*'u" olarak onurlandırılmış olduğunu, yani bu senatörlerin hem kendi kentleri için, hem de yaşadıkları bölgelerdeki Romanizasyona katkıda bulunmak için işler yapmış olduklarını görürüz.

2. Ti. Claudius Iason ve C. Iulius Demosthenes Aileleri

Lykia/Pataralı Ti. Claudius Iason ve Lykia/Oinoandalı C. Iulius Demosthenes ailelerinden *Principatus* Devri boyunca *senatus* Sınıfı'na mensup 7 kişi²⁵⁷ bilinmektedir (Bk. **Tablo 20**). Bu 7 kişi içinde, baba-oğul ilişkilerinin yanı sıra, evlilik yoluyla kurulan akrabalık ilişkileri de yoğundur (Bk. **Tablo 20**). Lykia'nın eyaletleşmesinden önce de, bir-

²⁵⁴ **P29, P33.**

²⁵⁵ **P31, P40, P41.**

²⁵⁶ Calpurniuslar Ailesi'nden **P04**'ün annesi Caecilia Tertulla'nın Livia ve *dea Roma*'nın (θεὰ ἀρχηγέτις Ῥώμη) rahibesi olması; ayrıca, **P04**'ün oğlu **P03**'ün karısının onuruna dikilmiş yazıtların bulunması (**P03, B** belgesi); bu ailenin kadın bireylerinin de Romanizasyona katkıda bulunan, gerek yerel aristokrasisiyle, gerekse devlet aristokrasisiyle yakın ilişkiler kuran kişiler olduklarını göstermektedir.

²⁵⁷ **P05, P10, P11, P12, P34, P35, P45.**

birleriyle evlilik yoluyla sıkı bağlar kuran Lykialı yerel eşraf, devlet aristokrasisine geçtikten sonra da bu dışa kapalı tutumunu devam ettirmiştir (HALFMANN 1979: 28). İ.S. II. yy.'da Lykialı yerel bir yöneticinin oğlu olan P05'in, kendisi ve ailesi için açtığı *senatus* yolunda, aynı yüzyılda kız kardeşi Claudia Helena'nın kocası P12'nin de başarılı bir kariyer yaptığını biliyoruz. P05'in kızı Claudia Ammiana ise, babası gibi senatör olan P45 ile evliliği sonucunda İ.S. III. yy.'da *senatus* mensubu olan P34 ve P35'in annesidir. P05'in diğer çocuğu olan P11 ise, kendisi gibi senatör olan P10'un babasıdır. Bunlardan anlaşılacağı gibi, bölgenin soylu kesimi, hem kendi ailelerine ve sosyal statülerine uygun evlilikler yapmış; aynı zamanda, birbirlerine birtakım kapılar açılmasını da sağlamıştır.

Principatus Devri boyunca aynı aileden çok sayıda senatör çıkması, kapalı bir coğrafyaya sahip olan Lykia Bölgesi'nin başka bölgelerdeki soylu tabaka ile organik bir bağ kurmuş olmasını engellemiş olabilir. Nitekim İ.S. III. yy.'a gelindiğinde az da olsa bu durumun değişmeye başladığını görmekteyiz. Bu değişim yine evlilik yoluyla gerçekleşmiştir. *Consul* P05'in kızı Claudia Ammina ile senatör P45'in kızı olan Sulpicia Agrippa'nın *consul* olan Sosius Falco ile evliliği ve P34'ün kızı Sulpicia Dymiana'nın yine *Africa* kökenli *senatorius* Q. Vinius Victorinus ile evliliği bu duruma en iyi örnektir.

3. Ti. Claudius Telemachus Ailesi

Claudius cognomen'inden anlaşılacağı gibi, Claudiuslar Sülalesi zamanında Roma vatandaşlık hakkını elde etmiş olan Lykia/Ksanthoslu Ti. Claudius Telemachus'un ailesinden olduğunu kesin olarak bildiğimiz 5 senatör²⁵⁸ ile çok büyük olasılıkla bu aileyle akraba olabilecek 2 senatör²⁵⁹ bulunmaktadır (Bk. Tablo 21). *Principatus* Devri boyunca 7 senatör çıkaran bu aile; diğer Lykialı senatoryal aileler gibi, kendi sosyal sınıfı içinde evlilikler gerçekleştirmiştir. İ.S. III. yy. başlarından itibaren *senatus*'ta gördüğümüz bu ailenin üyelerinden tanıdığımız ilk senatör olan P16, kariyerini *consul*lük ile taçlandırmıştır. P16'dan önceki kuşaklar ise, beklenildiği gibi Lykia'da Birlik Başrahipliği yapmış yerel yöneticilerdir. P16'nın bu aileye açmış olduğu devlet aristokrasisi kapısından daha sonra çocukları P08 ve P13, ayrıca yeğeni P07 ile torunu P09 da geçmişlerdir.

²⁵⁸ P07, P08, P09, P13, P16.

²⁵⁹ P14, P15.

4. C. Iulius Cornutus ve M. Plancius Varus Aileleri

Pamphylia/Pergeli bu iki İtali kökenli aileden 3 senatör²⁶⁰ ve bu aileden olma ihtimali olan 1 senatör (P46) bulunmaktadır (Bk. Tablo 22). Bu iki aile, aralarında evlilik yoluyla bağ kurmuştur. P32'nin ünlü kızı Plancia Manga ile evli olan P27'nin oğlu P24 de tıpkı babası gibi bir *senatorius*'tur. *Principatus* Devri'nin başından itibaren etkin bir biçimde siyasetin içinde olan bu aile bireylerinin isimlerine Küçükasya'nın başka bölgelerinde de rastlanılmıştır. Fakat, Pamphylia/Pergeli bu ailenin icraatı Roma devlet aristokrasisi açısından da önemli bir yer tutmaktadır. Bir *senatorius* kızı ve karısı olan Plancia Manga devlet kariyeri yapan aile bireyleri kadar Romanizasyona hizmet etmiştir. Bu durum, *senatus* Sınıfı'na mensup bir ailenin tüm bireylerinin sistemli bir politikanın işleyen mekanizmaları olduklarını göstermektedir. Tabii ki, bu sistem Roma yönetiminin yönetsel anlamda kontrolü sağlamasına yardımcı olduğu kadar, senatörlerin, dolayısıyla ailelerin de işine yaramaktaydı. Nitekim toprak sahibi olduğunu bildiğimiz P32 ve P27'nin ailesinin Roma yönetimine olan bağlılığı, bu kişilerin gerek kariyerlerine, gerekse maddi varlıklarına yansımış olmalıdır.

5. Viliuslar

Lykia/Pataralı bu aile, Roma vatandaşlık hakkının büyük bir olasılıkla İ.S. 47/8–50 yıllarında *Lycia* valisi olan Vilius Flaccus'la bağlantılı olarak almışlardır (DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010: 58). Viliuslar'dan İ.S. II. yy.'da senatör olduğunu bildiğimiz P36 ve O'nun yeğeni P12 dışında, bir de bu aileyle evlilik yoluyla bağ kurmuş olan *consul* P42 vardır (Bk. Tablo 23). P36'nın kız kardeşi Vilia Procula'nın oğlu olan P12, anne tarafından Vilius'larla; karısı Claudia Helena yoluyla da, Patara'nın bir başka soylu ailesi olan Ti. Claudius Iason Ailesi ile akrabadır (Bk. Tablo 20 ve 23). Lykialı ailelerin bu girift yapısı, bu bölgedeki devlet aristokrasinin belli ailelerden oluşmasına ve bu ailelerin dışına çıkmamasına neden olmuştur. Bu durum, *Principatus* Devri'nde aynı yüzyılda *senatus*'a girmiş Lykialılar'ın hemen hepsinin birbirleriyle akraba olmalarıyla da örtüşmektedir.

²⁶⁰ P24, P27, P32.

SONUÇ

Principatus Devri'nde, Roma'nın üst düzey idarecileri, *senatus* Sınıfı ve Atlı Sınıfı'ndan oluşmaktaydı. Eyalet kökenli senatörlerin Roma yönetim organizasyonunda yer alması; Roma'nın eyaletlerle ilgili olarak uygulamış olduğu, sistemli ve bilinçli bir politakaydı. Roma Devleti'nin egemenlik altına aldığı bölgelerde uygulamış olduğu Romanizasyon etkinliği, öncelikle yönetim organizasyonunda kendini göstermekteydi. Roma; *provincia* statüsü verdiği bölge ve ülkelerde yerel halkın eşrafını kendi devlet aristokrasisine kazandırarak, bunu söz konusu bölgelerde bir yönetim aracı olarak da kullanmaktaydı. Bu süreç; öncelikle vatandaşlık hakkı verme, Atlı Sınıfı'na ve, gereksinimlere göre, sonunda *senatus*'a kabul etmeye kadar gidebilirdi. Roma'nın eyaletlerde uygulamış olduğu bu politika, muhakkak ki, sadece kendi çıkarlarına yarayan bir durum değildi. Romanizasyonun pekiştirilmesi, Roma yönetim organizasyonunda yer edinebilmek, yerel halkın da işine gelen bir şeydi.

Lykialı ve Pamphyialı senatörler için de aynı durum geçerlidir: Adı geçen bölgelerde, Roma'nın bir eyaletine dönüşmeden önceki yerel-aristokratik yönetici sınıf yeni düzen içinde şimdi "Roma'nın senatörleri" olmuşlardır. Küçükasya'nın birçok bölgesinde görülen bu durumda, Roma'nın özellikle Doğu'daki eyaletleri için yine Doğu kökenli senatörlerden oluşan bir yönetim aparatını kullanmış olması söz konusudur. Fakat burada dikkat edilmesi gereken bir husus da, özellikle Lykialı ve Pamphyialı senatörlerin kökenleri, sosyal sınıfları ve yaşadıkları coğrafya gibi birçok bakımdan birbirlerinden farklılıklar göstermesidir. Birbirine oldukça yakın olan bu iki bölge arasındaki bu farklılıklar, Roma yönetimince de dikkate alınmış olmalıdır. Çünkü, görülen o'dur ki; her iki bölgeden gelen senatörlerin *cursus honorum*'ları boyunca ulaşabildikleri mevkiler, görev yerleri, Roma aristokrasisine entegrasyonları ve Roma yönetim organizasyonundaki önemleri birbirinden farklıdır. Bu durum; Roma'nın eyaletler için uyguladığı politikalarda standart bir sistem izlemediğini, bölgelerin coğrafi yapısını, bölge halklarının etnik yapısını, bölge ekonomisini ve ayrıca, dönemin gereksinimlerine bağlı olarak, senatörlerin kişisel beceri, gayret ve mesleki durumlarını dikkate aldığını göstermektedir.

Çoğu İtalikler'den oluşan Pamphylia eşrafının *senatus*'a girme süreci, dışa kapalı sosyo-kültürel bir yapısı olan Lykialı eşrafa göre farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar; bölgeler arasındaki Romanizasyon derecesinden, yerel eşrafın buna katkısından

ve kişilerin bireysel çabalarından kaynaklanıyordu. Geç sayılabilecek bir dönemde *provincia* statüsü kazanan Lykia'daki kentlerde belirli bir Romanizasyon için alt yapıyı sağlayana dek aradan uzunca bir zaman geçmiş ve Lykia ilk senatörünü ancak İ.S. I. yy. sonu/II. yy. başlarında çıkarabilmiştir. Pamphylia'daki durum ise daha başkadır. Burada İtali kökenli yerleşimciler vasıtasıyla Romalılaşıma konusunda daha erken adımlar atılmış; yerel eşraf, devlet aristokrasisine geçtikten sonra da, bu durumu sürdürerek; iyi Latince ve hukuk bilgisi gerektiren sivil görevler üstlenmişlerdir. Her iki bölgenin eşrafının bu farklılıkları, O'nların Roma devlet aristokrasisine entegrasyonunda da farklılıklar yaratmıştır. Elbette, zaten İtali kökenli olan Pamphyliyalı senatörlerin gerekli koşulları yerine getirdikten sonra Roma kaymak tabakasına girmesi, Lykialı yerli soylu sınıfa göre daha çabuk ve daha kolay olmuş olmalıdır. Pamphyliyalı senatörlerin sayısının Lykialılara göre daha az olması, O'nların farklı Roma hanedanlarıyla çeşitli biçimlerde temaslar kurarak Roma devlet aristokrasisinde yer almalarını engellememiştir. Buna en iyi örnek Attaleialı Asperler Ailesi'dir.

İkinci bir nokta; *Principatus* Devri'nde Lykialı ve Pamphyliyalı senatörlerin kendi memleketlerine olan bağlılık durumudur. Birkaç istisna dışında kariyerlerini kendi memleketleri dışında, fakat genelde yine İmparatorluğun Doğu bölgelerinde yaparak buralarda Roma'yı resmi olarak temsil eden ve bu şekilde Roma'ya olan bağlılıkları açıkça görülen Lykialı ve Pamphyliyalı senatörler; memleketlerinde yaptıkları hayır işleriyle de buralara olan bağlılıklarını göstermişlerdir. Elbette, bu hayırhahlık, Roma'nın da dikkatini çeken bir durumdu. Bölge halkının Romalı bir senatörden memnuniyeti; sadece bu senatörü ilgilendiren onursal bir durum olmayıp; aynı zamanda, Roma açısından da siyasi bir propaganda niteliğindeydi. Her iki bölgeden gelen senatörler, kariyerleri dışında Romanizasyonu pekiştirmek ve siyasi varlıklarını ortaya koymak adına yaptıkları hayır işleri vesilesiyle birtakım unvanlar da elde etmişlerdir. Fakat senatörlerin bir *euergetes* sıfatıyla yaptıkları "iyi işler" sadece bireysel bir çerçevede de kalmamış; bu senatörlerin aileleri de memleketlerinde, aynı zamanda Roma'ya bağlılığın da bir göstergesi olarak, hayır işleriyle uğraşmışlardır. Pergeli Planciuslar'dan Plancia Manga buna verilebilecek en iyi örnek olup; memleketinde gösterdiği imar faaliyetleri ve yaptığı hayır işleriyle, Küçükasya'da Romalı aristokrat bir kadını en iyi temsil eden kişi olarak sayılmaya hak kazanmıştır. Aynı şekilde Pataralı Viliuslar'dan Vilia Procula, yine *senatorius* bir aileden gelen soylu bir Romalı kadın olarak Küçükasya'da, kendi memleketinde yaptığı hayır işleri nedeniyle onore edilmiştir.

Lykialı ve Pamphyliyalı senatörlerin *Principatus* Devri devlet organizasyonunda sahip oldukları yer, sistemin geneli açısından birincil derecede önem taşımasa da; bu bölgelerden gelen senatörlerin değerlendirilmesinde ulaşılan bazı sonuçlar, *senatus* Sınıfı

devlet kariyerine ilişkin bazı konuların ve ayrıntıların daha iyi anlaşılmasını sağlayacak niteliktedir.

ANTİK KAYNAKLAR DİZİNİ

A. Edebî Kaynaklar

Cass. Dio	2,11,19: P24, A
48,51: s. 6, n. 15	2,11,24: P24, B
52,42: s. 2, n. 3; s. 6, n. 16	5,14: P24, C
53,2: s. 10, n. 20	7,21: P24, D
54,1,4: s. 10, n. 24	7,31: P24, E
54,17,1: s. 10, n. 24	9,13,16: P24, F
54,26,35: s. 2, n. 3; s. 6, n. 16	Plin. <i>paneg.</i>
54,36: s. 6, n. 17	90–92: P24, G
55,33: s. 6, n. 16	Prok. <i>BG</i>
55,13: s. 2, n. 3	1,22: s. 44 vd., n. 96
59,9: s. 6	<i>SHA Aur.</i>
59,13: s. 14, n. 32	26,11,1–26,12,4: P12, A
59,14,7: s. 9, n.18	26,12 vd.: P11, C
60,17,3; s. 16	<i>SHA Avid.</i>
60,24: s. 10, n. 21	9,3 vd.: P11, B
69,14,4: s. 61, n. 127	13,6 vdd.: P10, A
77,5,3: P21, A	<i>SHA Prob.</i>
78,22,3 vdd.: P21, B	16,4: s. 19, n. 52 vd.
79,4,4: P21, C	17,1: s. 19, n. 50
Cic. <i>Cluent.</i>	Suet. <i>Aug.</i>
37,104: s. 3, n. 5	31,4: s. 77, n. 148
<i>Cod. Iust.</i>	35: s. 2, n. 3; s. 6, n. 16
9,8,6: P11, A	36: s. 10, n. 20
<i>Dig.</i>	37: s. 10, n. 24
1,16,10: P41, A	Suet. <i>Caes.</i>
25,3,3: P27, A	41: s. 6, n. 15
Fronto, <i>ad Ver. Imp.</i>	Suet. <i>Claud.</i>
2,7,1–2: P20, A	24: s. 10, n. 21
2,7,5: P20, B	25,3: s. 16
2,7,6: P20, C	Tac. <i>ann.</i>
Liv.	6,11: s. 14, n. 32
40,44: s. 3, n. 7	13,28: s. 9, n. 19
Plaut. <i>Capt.</i>	13,29: s. 10, n. 20 vd.
796: s. 44 vd., n. 96	16,27: s. 6, n. 17
Plaut. <i>Poen.</i>	Tac. <i>hist.</i>
1,1,74: s. 44, n. 96	2,9,1: s. 17
Plin. <i>epist.</i>	2,63,1–7: P32, A

Tert. *ad Scap.*
4,3: P21, D
Zos.

1,59: s. 19, n. 49
1,69: s. 19, n. 50

B. Epigrafik Kaynaklar

AE

1900, 78: P32, B
1904, 92: P21, S
1920, 28: P21, F
1921, 38: P24, L
1922, 2: P04, C
1922, 56 (st. 14 vd.): P21, F
1928, 61: P25, A
1930, 143: P29, A
1947, 59: P05, E
1953, 211: P29, D
1958, 78: P32, U
1964, 179: P34, C
1965, 208: P27, B
1965, 209: P32, U
1965, 212: P32, T, Y
1967, 519: P12, E
1968, 499: P12, E
1969/70, 595: P01, A
1971, 463: P32, J
1972, 572: P01, A
1972, 610: P04, A
1972, 611: P03, A; P04, B
1972, 612: P03, B
1972, 616: P19, A; P20, D
1972, 617: P19, B; P20, E
1972, 620 vd.: P31, B
1972, 621 vd.: P31, C
1972, 626: P29, C
1973, 534: P32, J
1973, 539: P32, K
1973, 575: P34, C
1974, 619: P01, A
1976, 12: P35, D
1976, 500: P21, G
1978, 525: P21, H; P22, A
1979, 506: P02, A
1981, 25 (st. 68): P21, L
1981, 25: P22, E

1984, 151: s. 75, n. 143
1986, 635: P31, D
1990, 129: P22, U
1990, 981: P33, A
1991, 1528: P34, B
1994, 108: P35, C
1994, 1729: P17, A; P18, A; P37, A;
P38, A
1994, 1730: P43, A; P44, A
1995, 1250: P21, T; P22, Y
1996, 1384: P31, E
1996, 1513: P27, C
1997, 126: P21, N; P22, H; P23, A
1998, 113: P05, F; P35, C
2000, 344: P31, E
2002, 1754: P21, U
2003, 4: P35, D
2004, 1473: P31, A
2004, 1924 (st. 26 vd.): P31, F
2005, 1429: P24, H
ALFÖLDY 1969
111: P33, B
ALFÖLDY 1975
146: P33, B
ALFÖLDY 1979
257 vd.: P02, A
ATLAN – BOSCH 1947
no. 10: P04, A
no. 11: P03, A; P04, B
no. 18: P04, D
19: P19, A; P20, D
no. 20: P19, B; P20, E
no. 21: P31, B
no. 22: P31, C
AULOCK 1968
231: P32, J
BAKER – THÉRIAULT 2003
432: P01, B
433: P01, C

BE

- 1948, 229: P03, A; P04, A. B. D; P19, A.
 B; P20, D. E; P31, C
 1952, 156: P29, A. B. D
 1959, 447: P04, A; P31, B
 1966, 457: P27, B
 1972, 498: P29, C
 1974, 486: P01, A

BEAN – MITFORD 1970

- no. 19: P29, C

BEAN 1958

- no. 13: P31, B
 no. 14: P31, C
 no. 15: P03, A; P04, B
 no. 16: P03, B; P04, A
 no. 17: P04, D
 no. 26: P19, A; P20, D
 no. 27: P19, B; P20, E

BEAN 1959

- no. 51: s. 18, n. 42

BENDORF – NIEMANN 1884

- no. 41: P09, A; P13, C. D; P16, B. C
 no. 42: P09, A; P13, C. D; P16, B. C
 no. 74: P01, D
 no. 76: P01, E

BÉRARD 1890

- no. 2: P30, A

BOSCH 1947

- 22: P29, D
 184: P29, B
 185: P29, A

CAMODECA 1996

- 235: P31, E

CFA

- 79: P05, E
 80: P05, F
 99a: P05, F
 99b: P35, C
 100: P35, D

CHRISTOL – DREW-BEAR 1991

- 197 vd.: P15, A
 214 vdd.: P13, C. D; P16, B. C

CIG

- 3745a: P32, B
 3745d: P32, C
 3746: P32, D
 3747: P32, E

4237: s. 82

4342b: s. 44, n. 93

4342b3: P32, L

CIL

- II 4127: P33, B
 III 4157: P21, T; P22, Y
 III 4283: s. 106, n. 181
 III 6072: P40, A
 III 6079: P40, B
 III 71281: P40, B
 V 429,017: P21, K; P22, D
 VI 1029: P21, L; P22, E
 VI 1063: P21, K; P22, D
 VI 1982/3: P22, F
 VI 2003: P21, M; P22, G
 VI 2086: P05, F; P35, B
 VI 2103a: s. 48
 VI 2103b, (st. 6, 9): P35, C
 VI 2104a: P35, D
 VI 31552: s. 13, n. 30
 VI 31716: P21, N; P22, H; P23, A
 VI 32329: P21, M; P22, G
 VI 32380: P05, F
 VI 32388: P35, D
 VI 41184: P21, N; P22, H; P23, A
 VII 1046: P06, A
 VIII 24585: P21, E
 XI 7729: P21, I; P22, B; P28, A
 XIV 119: P21, J; P22, C
 XIV 2505: P22, J
 XIV 2506: P22, K
 XIV 2507: P22, L
 XIV 2508: P22, M
 XIV 2509: P22, N
 XIV 2510: P22, O
 XIV 2511: P22, P
 XIV 2512: P22, R
 XIV 2513: P22, S
 XIV 2514: P21, O
 XIV 2515a: P21, P; P22, I; P28, B
 XIV 2515b: P21, P; P22, I; P28, B
 XIV 2516: P22, K
 XIV 2518: P21, P; P22, I; P28, B
 XIV 2925: P24, M; P27, E
 XIV 2925a: P24, M; P27, E
 XVI 124: P46, A
 XVI 128: s. 18, n. 44

- CORSTEN 2005
41 vd.: P31, A
- D'ARMS 2000
135 vd.: P31, E
- D'ORBELIANI 1924
no. 63: P29, A
- DE BONDY 2007
Fascis 3, 54 vd., no. 232: P31, E
- DESSAU 1899
199 vdd.: P05, A; P10, B; P11, D; P12, B; P34, A; P35, A; P42, A; P45, A
- DIETZ 1996
487: P22, U; s. 75, n. 143
489: P22, J. L. M. N. O. P
490: P21, O; P22, K. S
491: P22, T
502: P22, K
503: P22, F
504: P21, N; P22, H; P23, A
510: P21, I; P22, B; P28, A
512: P21, P; P22, I; P28, B
- DORUȚIU-BOILĂ 1977
P01, A
- DÖNMEZ-ÖZTÜRK 2010
no. 33, A: P01, A
no. 33, B: P01, B
no. 33, C: P01, C
no. 33, D: P01, E
no. 33, E: P01, F
no. 33, F: P01, G
no. 33, G: P01, H
no. 33, H: P01, I
no. 33, I: P01, J
no. 33, J: P01, K
no. 33, K: P01, L
no. 33, L: P01, M
no. 33, M: P01, N
no. 33, N: P01, O
no. 33, O: P01, P
no. 77, A: P13, D; P16, C
no. 98, A: P05, F
no. 98, B: P05, E
no. 98, C: P05, A
no. 98, D: P05, B
no. 98, E: P05, C; P05, D
no. 105: P07, A; P13, B; P16, A
no. 107: P08, A
no. 108: P09, A
no. 112: P10, B
no. 119, C: P11, D
no. 119, D: P11, E
no. 135, A: P12, B
no. 135, B: P12, C
no. 135, C: P12, D
no. 135, D: P12, E
no. 174, A: P13, C; P16, B
no. 174, C: P14, A
no. 175: P15, A
no. 248: P25, A
no. 260, A: P26, A
no. 260, B: P26, B
no. 269: P39, A
no. 312, A: P30, A
no. 312, B: P30, B
no. 356, A: P34, C
no. 356, B: P34, A
no. 356, C: P34, B
no. 357, A: P35, B
no. 357, B: P35, C
no. 357, C: P35, D
no. 357, D: P35, A
no. 390: P36, A
no. 426, A: P42, A
no. 429: P45, A
no. 435: P43, A
no. 436: P44, A
- ECK 1991
102: P40, A
- ECK 1999
241: P02, A
- EE
IX 900: P27, D
- EICHLER 1969
134: P01, A
- ENGELMANN – KNIBBE 1989
41§ 1: s. 17, n. 38
- ERTEKİN 2002
no. 9.1.1. A: P34, A
no. 9.1.1. B: P34, B
no. 9.1.1. C: P34, C
no. 9.1.2. A: P35, A
no. 9.1.2. B: P35, B
no. 9.1.2. C: P35, C
no. 9.1.2. D: P35, D

- no. 9.2.1.: P17, A; P37, A; P38, A
 no. 9.2.2.: P18, A
 no. 9.2.5.: P10, B; P11, D
 no. 9.3.1.: P07, A; P13, B; P16, A
 no. 9.3.2.: P09, A
 no. 9.3.3. A: P13, D
 no. 9.3.3. B: P13, C
 no. 9.3.4. A: P16, C
 no. 9.3.4. B: P16, B
 no. 9.3.4. C: P14, A; s. 54, n. 114
 no. 9.3.4. D: P15, A
 no. 9.4.1.: P25, A
 no. 9.4.2. A: P30, B
 no. 9.4.2. B: P30, A
 no. 11.1.1. A: P21, F
 no. 11.1.1. C: P21, E
 no. 11.1.1. D: P21, O
 no. 11.1.2.: P21, N; P22, H; P23, A
 no. 11.1.3. A: P22, J
 no. 11.1.3. B: P22, M
 no. 11.1.3. C: P22, N
 no. 11.2.1.: P06, A
 no. 11.3.1. A: P33, A
 no. 11.3.1. B: P33, B
 no. 11.4.1.: P02, A
 no. 16.4.1.: P08, A
 no. 16.6.1. A: P21, I; P22, B; P28, A
- FdXanth*
 VII 5: P01, F
 VII 13: P01, G
 VII 14: P01, H
 VII 49: s. 17, n. 39
 VII 55: P01, I
 VII 56: P01, J
 VII 58: P01, K
 VII 59: P01, L
 VII 60: P01, M
 VII 61: s. 31, n. 57
 VII 62: P01, N
 VII 63: P01, O
 VII 92: P13, A
 VII 166: s. 31, n. 55
- FOSSEY 1981/82
 no. 5: P31, D
- FRENCH 1991
 55: P34, B
- GRANINO-CECERE 1982
 s. 75, n. 143
- GRANINO-CECERE 1990
 142: P22, U
- GROAG 1939
 107 vd.: P36, A
 133 vd.: P30, A. B
- GRÜNEWALD 1990
 no. 270: s. 75, n. 143
- GUADAGNO 2002
 670: P31, E
- HABICHT 1974
 1 vdd.: s. 31, n. 58
- HAENSCH – WEISS 2005
 no. 1: P24, H
- HAGEL – TOMASCHITZ 1998
 no. Ayd. 3: P29, C
- HEBERDEY – KALINKA 1896
 no. 60: P05, A; P10, B; P11, D; P12, B;
 P34, A; P35, A; P42, A; P45, A
- HEBERDEY 1897
 69: P14, A
- HICKS 1889
 no. 20: P26, A
 no. 21: P26, B
 no. 31: P12, C
- HOPWOOD 1983
 no. 4: P29, C
- HOUSTON 1972
 168 vd.: P32, K
- IG
 II/III² 1077: P30, B
 II/III² 2963 (st. 7 vd.): P30, A
- IGR
 III 37: P32, B
 III 155: P29, A
 III 466: s. 17, n. 39
 III 474: s. 18, n. 41
 III 500, col. II, st. 60–70: P05, A
 III 500, col. II, st. 65–81: P10, B
 III 500, col. II, st. 75–80: P11, D
 III 500, col. III, st. 15–23: P12, B; P42, A
 III 500, col. III, st. 5–14: P34, A; P35, A;
 P45, A
 III 524: P26, A
 III 525: P26, B
 III 535: P39, A
 III 537: P36, A

- III 562: s. 82
 III 581: P09, A; P13, C. D; P16, B. C
 III 582: s. 58, n. 115
 III 613: P07, A; P13, B; P16, A
 III 614: P14, A
 III 615: P01, E
 III 664: s. 106, n. 181
 III 665: P12, C
 III 667: P12, D
 III 674: P05, B; P11, E
 III 677: s. 18, n. 42
 III 739: P05, C; P05, D
 III 794: P32, L
 III 797: s. 44, n. 93
 III 1517: P14, A
 III 1520: s. 106, n. 181
 IV 894: s. 38
 IV 895: s. 38
- IGSK*
 7, 1: P32, B
 7, 2: P32, G
 7, 3: P32, H
 9, 25: P32, B
 9, 26: P32, C
 9, 27: P32, D
 9, 28: P32, E
 9, 42: P32, F
 9, 51: P32, H
 9, 52: P32, G
 13, 620: P01, A
 13, 631: P40, A
 16, 2238: P40, B
 17/1, 3017: s. 112, n. 190
 37, 12: P33, A
 43/1, TEp 1: P29, C
 43/1, 59: P29, D
 54, 24: s. 17, n. 36
 54, 44: P24, I
 54, 45: P24, I
 54, 86: P32, M
 54, 95: P32, Za
 54, 108: P32, Y
 54, 109: P32, T
 54, 117: P32, N
 54, 118: P32, U
 54, 120: P32, O
 54, 121: P32, Z
 54, 122: P24, K
 54, 123: P32, P
 54, 124: P32, S
 54, 125: P32, R
 54, 127: P27, C
 54, 128: P27, B
 60, 159: s. 19, n. 53
 61, 355: P32, V
 61, 356: P32, L
 61, 466: s. 17, n. 36
- IL Afr*
 355: P21, F
 591: P24, L
- IL Jug*
 1284: P21, S
- ILS*
 451: P05, F
 1024: P24, M; P27, E
 1156: P22, N
 2178: P22, D
 2178 (st. 80 vd.): P21, K
 5030: P05, F
 5039: P35, D
 5041: P05, F
 8821: P01, E
 8835: P12, D
- ILT*
 1047: P21, F
- IMS*
 III/2, 20: P21, S
- İNAN – ALFÖLDI-ROSENBAUM 1979
 no. 225, n. 4, lev. 171.4: P32, S
- İNAN 1974
 648 vd.: P32, S
- InscrIt*
 IV/1, 132b–c: P27, D
 XIII/1, 33: P21, L; P22, E
- İPLİKÇİOĞLU 1983
 no. 2.1.3.: P01, A
 no. 2.1.5 A: P40, A
 no. 2.1.5 B: P40, B
- IŞIK – İŞKAN – ÇEVİK 2001
 s. 16, n. 34
- JAMESON 1965
 54: P27, B
 55: P32, U
 56: P32, T. Y

- JAMESON 1966
129: P12, E
- JONES 1976
232: P27, B
233: P32, Z
- JONES 2001
s. 16, n. 34
- KNIBBE 1968/71
no. 1: P01, A
- KNIBBE 2000
153: s. 17, n. 38
- KOKKINIA 2000
XVII A: P05, C
XVIII D: P05, C
- KÖRTE 1899
no. 1: P32, B
- LANCKOROŃSKI 1890
no. 17: P03, C
no. 39: s. 44, n. 93
- MACPHERSON 1972
217 vdd.: P32, J
- MAMA
VI 74: s. 18, n. 45
- MANN 1997
251: P22, M
252: P22, O
- MANSEL 1956a
tab. 6, res. 20 (orada bk. s. 10): P32, T
- MANSEL 1956b
119, res. 69: P32, U
120, n. 87: P32, V. Z
- MANSEL 1958
370, Fig. 2: P32, Y
- MAREK 1994
no. 5: P17, A; P18, A; P37, A; P38, A
no. 6: P43, A; P44, A
- MARKSTEINER – WÖRRLE 2002
545 vdd.: s. 16, n. 35
- MERKELBACH – STAUBER 2004
no. 24/30: P31, A
- MERKELBACH – ŞAHİN 1988
no. 23: P32, Za
no. 28a: P32, Y
no. 28b: P32, T
no. 35: P32, L
no. 36: P32, U
no. 37: P32, Z
- no. 57: P27, B
no. 77: s. 18, n. 42
no. 106: P32, V
- MILTNER 1937
31 vd.: P29, B
- MITCHELL 1974
27 vd.: P32, J
28: P32, K
- NAOUR 1978
no. 1: s. 17, n. 39
- NOLLÉ 1986
199–202: s. 18, n. 42
- NOLLÉ 1988
134: P33, A
- NOLLÉ 2006
179–195: P31, A
- OLIVER 1989
no. 111: P31, D
- ORMEROD – ROBINSON 1910/11
no. 31: P32, Z
- ÖZTÜRK 2006
no. 1.1.1.10: P29, C
- PACE 1921
no. 1: P04, C
no. 15: P32, Za
- PARIBENI – ROMANELLI 1914
no. 19: P04, D
- PASOLI 1950
no. 69: P05, F
no. 86 (st. 9): P35, B
no. 88 (st. 9): P35, D
- PETERSEN – LUSCHAN 1889
no. 161, XVII A; XVIII D: P05, C
- PFLAUM 1978/79
no. 1: P01, A
- PISO 1978
516: P02, A
- POINSSOT 1920
P24, L
- POINSSOT 1921
334: P21, F
- POLAT-ÖĞÜT 2006
134 vdd., EP.12.270 (st. 7 vdd.): P29, C
- RAMSAY 1926
114: s. 38, n. 75
- RAMSAY 1933
314: P29, A

- RÉMY 1989
no. 51: P31, B, C
no. 119: P29, A, B, C, D
- REYNOLDS 1963
1 vd.: P24, H
- RIB
1281: P06, A
- RIU
I 9: P21, T; P22, Y
- RMD
I 74 (st. 21, 38): P21, R; P22, V
V 398: P31, F
V 455 (st. 16 vdd., 35 vd.): P21, U
- ROBERT 1977
1–39: P32, B
- ROBINSON 1925
254: s. 38, n. 75
- ROTT 1908
no. 15: s. 38, n. 75
- RSO
92: P21, H; P22, A
- RUSSELL 1991
470 vd., 477–480: s. 18, n. 42
- SCHILLINGER-HÄFELE 1977
no. 44: P21, H; P22, A
- SCHNEIDER – KARNAPP 1938
no. 12: P32, B
no. 13: P32, G
no. 13b: P32, H
- SEG
2, 696: P04, C
6, 14: P29, A
6, 597: s. 38, n. 75
6, 648: s. 17, n. 39
6, 650: P32, K
6, 810: P25, A
17, 568: P04, A
17, 570: P31, B
17, 571: P31, C
17, 573: P03, A; P04, B
17, 574: P03, B
17, 575: P04, D
17, 584: P19, A; P20, D
17, 585: P19, B; P20, E
20, 786: P24, H
26, 1409: P32, U
27, 737: P01, A
29, 1286: P32, F
32, 466: P31, D
34, 1305a: P32, Y
34, 1305b: P32, T
38, 1325: P33, A
38, 1397: P32, Z
41, 1394: P15, A
44, 1211: P43, A; P44, A
46, 1701: P27, C
54, 1399: P31, A
54, 1464/3: P01, B
54, 1464/4: P01, C
- SEYRIG 1927
no. 2: P25, A
- SIG³
1110: P30, A
- SLAVICH 2003
291 vd.: P43, A
291 vd. (st. 6): P44, A
- SUCEVEANU 1991
255: P01, E (st. 1)
256: P01, A (st. 1 vd.; 15)
- SYME 1969
365: P27, D
366: P46, A
- ŞAHİN – ADAK 2007
s. 16, n. 34
- ŞAHİN 1996
119 vd.: P27, C
121: P27, B
- TAM
II 127: s. 18, n. 41
II 135: P39, A
II 136: P26, B
II 140: s. 84, n. 156
II 145: P26, A
II 146: s. 84, n. 156
II 175: s. 58, n. 115
II 194 (sağ): P09, A; P13, D; P16, C
II 194 (sol): P13, C; P16, B
II 279: P14, A
II 280: P07, A; P13, B; P16, A
II 281: P08, A
II 282: P01, E
II 361: P01, P
II 394: P01, D
II 408: s. 106, n. 181

- II 414: **P05, B; P11, E**
 II 419 DE, st. 27 vd.; EF, st. 34 vd.; FG,
 st. 41 vd.: **P12, C**
 II 426: **P12, D; P31, C**
 II 485: s. 18, n. 42
 II 905, col. XVII, st. 7 vd.: **P05, C**
 II 905, col. XVIII, st. 53 vd.: **P05, D**
 IV/1, 22: **P32, I**
 THOMASSON 1996
 no. 62a: **P24, M; P27, E**
 no. 62b: **P24, L**
 no. 107a: **P21, F**
 no. 107b: **P21, E**
 no. 11a: **P22, J**
 no. 11b: **P22, K**
 no. 11c: **P22, M**
 no. 11d: **P22, N**
 no. 11e: **P22, O**
 VIALE 1925/26
 365 vd.: **P32, K**
 VIDMAN 1969
 no. 335: **P29, B**
 no. 336: **P29, A**

C. Papirolojik Kaynaklar

CPL

- 144: s. 70, n. 138
 335: s. 70, n. 138

PROSOPOGRAPHIA'DA YER ALAN SENATÖRLERİN AD DİZİNİ

Aelianus, P19	Iustus, P34
Agrippinus, P05. P10	Licinnianus, P42
Antoninus, P11	Licinnius, P29. P30
Apellinus, P06	Longus, P03. P12. P31
Arruntius, P01	Lucius, P03. P12. P19. P20. P31. P33
Asper, P21. P22. P23	Mannus, P33
Attalus, P07. P08	Marcus, P12. P31
Aurelius, P02. P08. P09	Marcus, P01. P02. P04. P12. P31. P32. P40
Caesius, P10	Maximianus, P26
Calidus, P28	Mucianus, P29
Calpurnius, P03. P04. P12. P31. P40. P41	Nigrinus, P44
Camilius, P22. P23	Plancianus, P46
Cassius, P10	Plancius, P24. P27. P32
Celer, P12. P31	Pollio, P35. P45
Celsus, P46	Proculus, P12
Clarus, P20	Quadratus, P36
Claudianus, P01	Quintus, P12. P36
Claudius, P05. P06. P07. P08. P09. P10. P11. P12. P13. P14. P15. P16. P17(?). P18(?). P42	Rufus, P04. P40. P41
Clemens, P42	Septimius, P33
Cornutus, P24. P27	Severus, P28
Diophantus, P26	Stasithemis, P13
Dryantianus, P11. P34	Sulpicius, P34. P35. P45
Flavianus, P12	Telemachus, P09. P14. P15. P16. P30
Fronto, P25. P43	Tertullus, P24
Gaius, P21. P22. P23. P24. P26. P27. P30. P34. P35. P42. P44	Tiberius, P05. P07. P08. P09. P11. P12. P13. P14. P15. P16. P29
Galerius, P22. P23	Titianus, P12. P36
Gavius, P19. P20	Tlepolemus, P25
Iulius, P21. P22. P23. P24. P25. P26. P27. P28. P36. P43. P44	Tuesianus, P02
	Varus, P24. P27. P32
	Vilius, P12

PROSOPOGRAPHIA'DA YER ALAN SENATÖRLERİN GÖREV DİZİNİ

- a ducenis provinciarum Syriae Coeles et
Spaniae Baeticae*, P02
a ratione privata, P02
Achaia, P01. P15. P16. P30. P31. P32. P36.
P41
ad alimenta, P02
*adlectus in amplissimum ordinem inter
aedilicios*, P01
adlectus inter praetorios, P02. P24
aedes sacrae, P22
aedilicius, P01
aedilis, P20
aerarium Saturni, P24
Africa, P14. P21. P22. P24
*agens vice praesidis procurator provinciae
Daciae Apulensis (bis)*, P02
ala, P01
alimentum, P02
annona, P02
Apulensis, P02
Aquitania, P24
Arabia, P02
arca, P02
Arvales, P05. P35
Asia, P01. P15. P16. P32. P40
Athenae, P30
Augustales, P22
Augustus, P01. P02. P04. P06. P15. P24.
P29
Baetica, P02
Bithynia, P12. P24. P31. P32. P40
Britannia inferioris, P06
Callatia, P16
Capena, P15
census, P24
centenarius, P02
Cilicia, P29
civitas
Atheniensium, P30
Callatianorum, P16
Ephesiorum, P15
Magnedorum, P15
Milesiorum, P15
Moesiae, P16
Trallianorum, P15
classis Moesiaca et ripae Danuvii, P01
Coele, P02
cohors, P01
consul, P15. P21. P23
designatus, P22
ordinarius II, P21
ordinarius, P22
suffectus, P02. P05. P16. P24. P29. P31.
P42. P46
consularis, P43
curator
aedium sacrarum, P22
Capenatium, P15
civitatis Atheniensium, P30
*civitatis Callatianorum civitatis
Moesiae*, P16
*civitatis Ephesiorum, Trallianorum,
Magnedorum, Milesiorum*, P15
Troadorum, P15
viae Aemiliae, P24
viae Appiae, P22
*viarum Clodiae, Cassiae, Anniae, Ci-
miniae, Flaminiae*, P12
Cyprus, P12. P15. P25. P40
Dacia Apulensis, P02
Danuvius, P01
designatus, P22
donum militare, P01
ducenarius, P02
ducenis, P02
Ephesus, P15
epulones, P23
flamen, P22

- frater Arvalis*, P05. P35
frumentum
 dandum, P12. P40
 mancipale, P01
Galatia, P29
Gallia Lugdunensis, P02
hereditas, P02
Hierapolis, P15. P16
Hispania citerioris, P33
iuridicus provinciae Hispaniae citerioris,
 P33
IVvir viarum curandarum, P31. P36
Laodikeia, P15. P16
legatus Augusti
 legionis II Traianae fortis, P01
 legionis IV Scythicae, P15
 pro praetore provinciae ---, P04
 pro praetore provinciae Britanniae
 inferioris, P06
 pro praetore provinciae Ciliciae, P27
 pro praetore provinciae Galatiae, P29
 pro praetore provinciae Galliae Lugdu-
 nensis, P02
 pro praetore provinciae Ponti et Bithy-
 niae, P24
legatus iuridicus provinciae Hispaniae
 citerioris, P33
legatus pro praetore provinciae Aquitaniae
 censuum accipiendorum, P24
legatus proconsulis pro praetore
 provinciae Achaiae (bis), P15
 provinciae Achaiae, P01. P30. P32. P36
 provinciae Asiae (bis), P01
 provinciae Asiae, P16. P32. P40
 (pro praetore?) provinciae Asiae, P15
 provinciae Cretae et Cyrenarum, P24
 provinciae Cypri, P40
 provinciae Lyciae et Pamphyliae, P35
 provinciae Ponti et Bithyniae, P12.
 P31. P40
legio, P01. P36
 I Italica, P31
 II Traiana fortis, P01
 IV Scythica, P15
 V Macedonica, P12
Lugdunensis, P02
Lupercus, P23
Lycia et Pamphylia, P19. P33. P34. P35
Macedonia, P01
Magnesia, P15
mancipalis, P01
miles
 legionis I Italicae, P31
 legionis V Macedonicae, P12
 legionis, P01. P36
Miletus, P15
militaris, P01
Moesia, P01. P16
Narbonensis, P24
oikistes
 οἰκιστὴς Λαοδικέων (καὶ)
 Ἱεραπολειτῶν, P15. P16
ordinarius, P21. P22
ordo amplissimus, P01
Palaestina, P02
Pamphylia, P19. P33. P34. P35
Phoenice, P02
pontifex, P22
Pontus et Bithynia, P12. P24. P31. P32.
 P40
praefectus
 aerarii Saturni, P24
 alae et vexilli Praetorianorum, P01
 classis Moesiaca et ripae Danuvii, P01
 cohortis, P01
 frumenti dandi ex senatu, P40
 frumenti dandi, P12
 urbi, P21
praepositus
 sacrae annonae, P02
 sacrae arcae, P02
praeses provinciae Galliae Lugdunensis,
 P02
praetor, P01. P12. P20. P22. P32
Praetoriani, P01
praetorius, P02. P04. P24
privatus, P02
pro praetore, P01. P02. P04. P06. P12.
 P16. P19. P24. P29. P30. P31. P32.
 P35. P36. P40
proconsul provinciae
 Achaiae, P01. P15. P16. P31. P32. P36.
 P41
 Africae, P14. P21. P24

- Asiae*, P01. P15. P16. P32. P40
Cretae et Cyrenarum, P24
Cypri, P12. P15. P25. P40
Lyciae et Pamphylliae, P33. P34. P35
Macedoniae, P01
Narbonensis, P24
Ponti et Bithyniae, P12. P31. P32. P40
procurator
a ducenis provinciarum Syriae Coeles et Spaniae Baeticae, P02
a ratione privata, P02
ad alimenta, P02
provinciae Daciae Apulensis, P02
Romae frumenti mancipalis, P01
sexagenarius vicesimae hereditatium provinciarum Syriae Palaestinae et Arabiae, P02
sexagenarius vicesimae hereditatium provinciarum Syriarum Coeles et Palaestinae et Arabiae, P02
sexagenarius vicesimae hereditatium provinciarum Syriarum Phoenices et Palaestinae et Arabiae, P02
promagister fratrum Arvalum, P35
provincia, P04
Achaia, P01. P15. P16. P30. P31. P32. P36. P41
Africa, P14. P21. P22. P24
Aquitania, P24
Arabia, P02
Asia, P01. P15. P16. P32. P40
Britannia inferioris, P06
Cilicia, P29
Creta et Cyrenae, P24
Cyprus, P12. P15. P25. P40
Dacia Apulensis, P02
Galatia, P29
Gallia Lugdunensis, P02
Hispania citerioris, P33
Lycia et Pamphylia, P19. P33. P34. P35
Macedonia, P01
Narbonensis, P24
Pontus et Bithynia, P12. P24. P31. P32. P40
Spania Baetica, P02
Syria Coele, P02
Syria Palaestina, P02
Syria Phoenice, P02
quaestor, P20
pro praetore provinciae Lyciae et Pamphylliae, P19
pro praetore provinciae Ponti et Bithyniae, P32
provinciae Achaiae, P16
provinciae Africae, P22
provinciae Cypri, P12
urbanus, P24
ratio privata, P02
ripa Danuvii, P01
sacer
annona, P02
arca, P02
Saturnus, P24
senatorius, P03. P07. P08. P09. P10. P11. P13. P17. P18. P26. P28. P37. P38. P39. P42. P44. P45
senatus, P40
sexagenarius, P02
sodalis Augustalis, P22
Spania Baetica, P02
stilis iudicanda, P12. P32
suffectus, P02. P05. P16. P24. P29. P31. P42. P46
Syria Coele, P02
Syria Palaestina, P02
Syria Phoenice, P02
Syria, P02
Tralles, P15
trecenarius, P02
tribunus
militum legionis (bis) (dona militaribus donatus), P01
militum legionis I Italicae, P31
militum legionis V Macedonicae, P12
militum legionis, P36
plebis, P05. P12. P22. P32
Troas, P15
urbanus, P24
vexillum Praetorianorum, P01
via
Aemilia, P24
Annia, P12
Appia, P22
Cassia, P12

Ciminia, P12
Clodia, P12
Flaminia, P12
viae curandae, P31. P36
vice praesidis, P02
vicesima hereditatium provinciarum
Syriae Palaestinae et Arabiae, P02
Syriarum Phoenices et Palaestinae et
Arabiae, P02
VIIvir epulonum, P23
Xvir stlitibus iudicandis, P12. P32

TABLoların LİSTESİ

- 1 ROMA *SENATVS* SINIFI DEVLET KARİYERİ (*CVRSVS HONORVM*)
- 2 *CVRSVS HONORVM*'UN BASAMAKLARINA GÖRE SENATÖRLERİN DAĞILIM LİSTESİ
- 3 *CVRSVS HONORVM*'UN BASAMAKLARINA GÖRE SENATÖRLERİN DAĞILIM GRAFİĞİ
- 4 BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE SENATÖRLERİN DAĞILIM LİSTESİ
- 5 LYKIA BÖLGESİ KENTLERİNDEKİ SENATÖRLERİN YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ
PAMPHYLIA BÖLGESİ KENTLERİNDEKİ SENATÖRLERİN YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM
LİSTESİ
- 6 LYKIA BÖLGESİ KENTLERİNDEKİ SENATÖRLERİN YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ
PAMPHYLIA BÖLGESİ KENTLERİNDEKİ SENATÖRLERİN YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM
GRAFİĞİ
- 7 *PRAETVRA* ÖNCESİ GÖREVLERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ
- 8 *PRAETVRA* SONRASI GÖREVLERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ
- 9 *PRAETVRA* ÖNCESİ GÖREVLERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ
- 10 *PRAETVRA* SONRASI GÖREVLERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM
GRAFİĞİ
- 11 *CONSVL*'LERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ
CONSVL'LERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ
- 12 *CONSVLATVS* SONRASI GÖREVLERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM
LİSTESİ
- 13 *CONSVLATVS* SONRASI GÖREVLERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM
GRAFİĞİ
- 14 *CVRSVS HONORVM* DIŞINDA KALAN GÖREVLERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE
DAĞILIM LİSTESİ *CVRSVS HONORVM* DIŞINDA KALAN GÖREVLERİN BÖLGE, KENT
VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ
- 15 SENATÖRLERİN SOSYAL SOSYAL SINIFLARININ (*ORDINES*) BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA
GÖRE DAĞILIM LİSTESİ
- 16 SENATÖRLERİN SOSYAL SOSYAL SINIFLARININ (*ORDINES*) BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA
GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ
- 17 SENATÖRLERİN ETNİK KÖKENLERİNİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM
LİSTESİ
- 18 SENATÖRLERİN ETNİK KÖKENLERİNİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM
GRAFİĞİ
- 19 *Stemma* 1: CALPVRNIVS'LAR AİLESİ (ATTALEIA)
- 20 *Stemma* 2: TI. CLAVDIVS IASON (PATARA) VE C. IVLIVS DEMOSTHENES (OINOANDA)
AİLELERİ
- 21 *Stemma* 3: TI. (?) CLAVDIVS TELEMACHVS AİLESİ (KSANTHOS)
- 22 *Stemma* 4: C. IVLIVS CORNVTVS VE M. PLACIVS VARVS AİLELERİ (PERGE)
- 23 *Stemma* 5: VILIVS'LAR AİLESİ (PATARA)

HARİTALARIN LİSTESİ

- 1 İ.S. 14'TE ROMA İMPARATORLUĞU
- 2 İ.S. 125'TE ROMA İMPARATORLUĞU
- 3 İ.S. 230'DA ROMA İMPARATORLUĞU
- 4 LYKIA VE PAMPHYLIA KENTLERİ
- 5 SENATÖR ÇIKARAN LYKIA VE PAMPHYLIA KENTLERİ
- 6 M. ARRVNTIVS CLAVDIANVS (P01)
- 7 M. AVRELIVS TVESIANVS (P02)
- 8 TL. CLAVDIVS AGRIPPNVS (P05)
- 9 CLAVDIVS APELLINVS (P06)
- 10 TL. CLAVDIVS FLAVIANVS TITIANVS Q.VILIVS PROCVLVS L. MARCIVS CELER M.
CALPVRNIVS LONGVS (P12)
- 11 TL. CLAVDIVS TELEMACHVS (P14)
- 12 TL. CLAVDIVS TELEMACHVS (P15)
- 13 TL. CLAVDIVS TELEMACHVS (P16)
- 14 L. GAVIVS CLARVS (P20)
- 15 C. IVLIVS ASPER (P21)
- 16 C. IVLIVS CAMILIVS GALERIVS ASPER (1) (P22)
- 17 C. IVLIVS CAMILIVS GALERIVS ASPER (2) (P23)
- 18 C. IVLIVS [PLANCIVS VARVS] CORNVTVS TERTVLLVS (P24)
- 19 IVLIVS FRONTO TLEPOLEMVS (P25)
- 20 C. IVLIVS PLANCIVS VARVS CORNVTVS (P27)
- 21 T. LICINNIVS MUCIANVS (P29)
- 22 C. LICINNIVS TELEMACHVS (P30)
- 23 L. MARCIVS CELER M. CALPVRNIVS LONGVS (P31)
- 24 M. PLANCIVS VARVS (P32)
- 25 L. SEPTIMIVS MANNVS (P33)
- 26 C. SVLPICIVS IVSTVS DRYANTIANVS (P34)
- 27 C. SVLPICIVS POLLIO (P35)
- 28 Q. VILIVS TITIANVS --- QVADRATVS (P36)
- 29 M. CALPVRNIVS RVFVS (P40)
- 30 CALPVRNIVS RVFVS (P41)
- 31 C. CLAVDIVS CLEMENS LICINNIANVS (P42)
- 32 VILIVS FRONTO (P43)
- 33 CELSVS PLANCIANVS (P46)

TABLULAR

Tablo 1
ROMA SENATVS SINIFI DEVLET KARİYERİ
(CVRSVS HONORVM)

Basamak	Görev	Yer	Süre (yıl)	Sayı	Açıklama
	Senatus'a Girmeden Önce				
I	VIGINTIVIRATVS	Roma	ca. 1	20	Sayıları <i>Augustus</i> 'tan itibaren 20 olmuştur.
	<i>triumviri monetales</i>			3	En seçkin ve en önemli grup; özellikle <i>patricius</i> ailelerinden ya da <i>viri militares</i> arasından; görevleri, sikke basımı.
	<i>quattuorviri viarum curandarum</i>			4	İkinci derecede önemli grup; Roma kent surları içinde kalan bölgede caddelerin temizliği ile görevli, <i>aedilis</i> 'lerin “ast” düzeyde memurları.
	<i>decemviri stlitibus iudicandis</i>			10	Bir önceki grupla aşağı yukarı aynı seviyede; bir hâkimler kurulu.
	<i>triumviri capitales</i>			3	Sonuncu grup; <i>homines novi</i> arasından; medeni hukuk ve ceza hukuku konularında <i>praetor</i> 'ların yardımcıları. Roma kentinin düzeninden, hapishanelerden ve idamların yerine getirilmesinden sorumlu idiler.
II	TRIBVNATVS MILITVM (tribuni militum)	Legio'lar	20 ay (ya da daha fazla)		Her Roma lejyonundaki 6 <i>tribunusluk</i> 'tan biri, <i>senatus</i> sınıfından <i>tribunus laticlavius</i> için ayrılmıştı; <i>legatus legionis</i> 'in vekilleri (özellikle <i>patricius</i> 'ların bu görevden feragat ettikleri görülmektedir).
İsteğe Bağlı Olarak Üstlenilen Görevler	<i>seviri turmarum equitum Romanorum</i>	Roma	1 yıl		Yıllık oyunların hazırlığı ile görevli idiler. <i>Quaestor</i> 'luk veya <i>praetor</i> 'luk yapmış senatörlerin de bu görevi üstlendikleri bir kaç kez görülmüştür.
	<i>praefecti urbi feriarum Latinarum causa</i>	Roma	Bir kaç gün		<i>Magistratus</i> 'ların yokluğunda Latinler Şenliği'nin kutlanması işini üstlenmişlerdir; genellikle <i>senatus</i> 'un seçkin ailelerine mensup kişiler, çoğu kez <i>patricius</i> 'lar.

	Senatus'a Girdikten Sonra				
III	QVAESTVRA		1	20	Sayıları <i>Sulla</i> 'dan itibaren 20 olmuştur; en erken, gün alınmış 25. yaş ile birlikte.
	<i>quaestores Augusti</i> (= <i>quaestores candidati principis</i>)	Roma	1	2	En seçkin grup; bunların arasında eski <i>triumviri monetales</i> büyükçe bir grup oluştuyordu; imparatorun önerilerini <i>senatus</i> 'ta yüksek sesle okumakla görevli idiler.
	<i>quaestores urbani</i> (<i>aerarii</i>)	Roma	1	2	<i>Senatus</i> 'un hazinesi durumunda olan <i>aerarium</i> 'un yönetimi ile görevli idiler. İmparator Nero zamanında yerlerine 2 <i>praefectus aerarii Saturni</i> gelmiştir.
	<i>quaestores consulum</i>	Roma	1	4	Her <i>consul</i> için ikişer tane olmak üzere, <i>consul</i> 'lere yardımcı olmakla görevli idiler.
	<i>quaestores provinciae</i>	<i>Senatus</i> eyaletleri	1	12	Eyalet valilerine (<i>proconsules</i>) finans yönetiminde yardımcı olmakla görevli idiler. 10 <i>senatus</i> eyaletine 12 <i>quaestor</i> 'un ayrılmış olması, <i>Sicilia</i> Eyaleti'nde 2 <i>quaestor</i> 'un görevli olmasından ve 1 <i>quaestor</i> 'un nerede görevli olduğunun şimdilik bilinmemesinden kaynaklanmaktadır.
Quaestor'luk ile Halk tribunus'luğu ya da aedilis'lik Arasındaki 2 "Boş" Yılda İsteğe Bağlı Olarak Üstlenilen Görevler	<i>ab actis senatus</i>	Roma	Belirsiz	1	<i>Senatus</i> protokolünden sorumlu idiler.
	<i>legati proconsulis</i>	<i>Senatus</i> eyaletleri	1 ya da daha fazla		Eyalet valilerinin (<i>proconsules</i>) yardımcıları idiler; münferit olarak üstlenilmiştir; genellikle <i>praetor</i> 'luktan sonra (bk. aşağıda!).

IV	TRIBVNATVS PLE-BIS (tribuni plebis)	Roma	1	10	En erken 27. yaş ile birlikte; yalnızca <i>pleb</i> kökenliler. İmparatorluk Devri'nde halk meclislerinin kaldırılması ve imparatorun bizzat <i>tribunica potestas</i> 'a sahip olması nedeniyle siyasal bir gücü kalmayan bu makam, <i>quaestor</i> 'luk ve <i>praetor</i> 'luk arasında bir “ara” basamak olarak devam etmiştir.
	AEDILITAS (aediles)	Roma	1	6	Halk <i>tribunus</i> 'luğu gibi bu makam da İmparatorluk Çağı'nda önemini yitirmiştir. <i>Pleb</i> kökenliler <i>aedilis plebis</i> ; <i>patricius</i> kökenliler ise, <i>aedilis curulis</i> oluyorlardı (ayrıca, <i>patricius</i> 'lar bu basamağı atlayabiliyorlardı). Toplam 20 <i>quaestor</i> 'luktan sonra toplam 16 halk <i>tribunus</i> 'luğu ve <i>aedilis</i> 'liğin olması, bazı genç senatörlerin kariyerlerinde başarısız olmalarına yol açan ilk engeli oluşturmuştur.
V	PRAETVRA	Roma	1	18	18 <i>praetor</i> 'dan biri <i>praetor urbanus</i> unvanını taşıyordu. Bu en önemli <i>praetura</i> göreviydi ve Roma'da yurttaşlar arasındaki davalara bakıyordu. <i>Praetor peregrinus</i> ise, yurttaşlarla yabancılar arasındaki davaları üstleniyordu. Geriye kalan 16 <i>praetor</i> ise, çeşitli mahkemelerde yargıçlık yapıyorlardı. <i>Praetor</i> seçilebilmek için 30. yaştan gün almış olmak gerekiyordu. Bu aşamada ilk kez imparator müdahaleleri gündeme geliyordu. Genellikle bu 18 <i>praetor</i> 'dan 2'si imparatorun <i>adlectio</i> 'su yoluyla Atlı Sınıfı'ndan kimseler arasından atanıyordu.
	PRAETVRA SONRASINDA ÜSTLENİLEN GÖREVLER	Roma, eyaletler, <i>legio</i> 'lar			<i>Praetor</i> 'luğa kadar aynı yolu takip eden senatörlerin yolları ve ulaşabilecekleri makamlar bu noktada birbirinden ayrılıyordu. <i>Praetor</i> 'luk sonrasında üstlenilen görevler <i>consul</i> 'lüğe ulaşmak ve <i>consul</i> 'lük sonrası kariyeri için son derece önemliydi. <i>Consul</i> olabilmek için en az iki görev üstlenmek gerekiyordu. Bu görevlerin neler olduğu önem sırasına göre aşağıda gösterilmiştir:

<i>legati proconsulis</i>	<i>Senatus</i> eyaletleri	1	14	Eyalet valilerinin (<i>proconsules</i>) yardımcıları idiler. Her yıl <i>praetor</i> 'luk yapmış senatörler tarafından görevin hemen sonrasında üstleniliyordu. <i>Consularis</i> 'ler tarafından yönetilen <i>Asia</i> ve <i>Africa</i> eyaletlerine 3'er, diğer <i>senatus</i> eyaletlerine ise 1'er <i>legatus proconsulis</i> atanıyordu. <i>Asia</i> ve <i>Africa</i> dışındaki bir eyalette <i>legatus proconsul</i> 'lik yapmak alt düzey bir görevdi. Genellikle bu görevi üstlenen senatörler ya <i>consul</i> 'lüğe hiç ulaşamıyorlar ya da en fazla <i>consul</i> 'lüğe kadar yükselebiliyorlar, <i>consul</i> 'lük sonrası memuriyetlerde bulunamıyorlardı.
<i>curatores viarum</i>	Roma	1	7	Genel olarak <i>praetorius</i> 'lar tarafından üstlenilen bir görevdi. Zaman zaman <i>consul</i> 'lük yapmış kişilerin de bu göreve geldiği görülmüştür. Roma'daki anacaddelerin bakımından sorumluydular. Genç, dinamik ve gelecek vadeden senatörler bu işi 1. görev olarak; yaşlılar ise, 3. ya da 4. görev olarak üstleniyorlardı.
<i>iuridici</i>	<i>prov.</i> <i>Britannia</i> <i>prov.</i> <i>Tarraco-</i> <i>nensis</i>	1	4	<i>Britannia</i> ve <i>Tarraconensis</i> eyaletlerine 2'şer <i>iuridicus</i> atanıyordu. Hiyerarşik olarak <i>curator viarum</i> 'luğa eşdeğer bir görevdi.
<i>praefecti frumenti dandi</i>	Roma	3 ay	4	Başkente parasız hububat dağıtımından sorumlu olan 4 <i>praefectus</i> , pek fazla rağbet görmeyen bu görevi bir yıl boyunca arka arkaya 3'er aylığına olmak üzere üstleniyorlardı.
<i>legati legionis</i>	<i>legio</i> 'lar	1	24	Genellikle <i>consularis</i> 'ler tarafından yönetilen eyaletlerdeki <i>legio</i> 'lara komuta ediyorlardı. Bu görev bir imparator eyaletine vali olarak atanabilmek için temel koşulu oluşturuyordu.
<i>praefecti aerari militaris</i>	Roma	3	3	Askeri Hazine'nin (<i>aerarium militaris</i>) yönetiminden sorumlu idiler.
<i>praefecti aerari Saturni</i>	Roma	3	2	Roma Devlet (<i>senatus</i>) Hazinesi'nin (<i>aerarium Saturni</i>) yönetiminden sorumlu idiler.

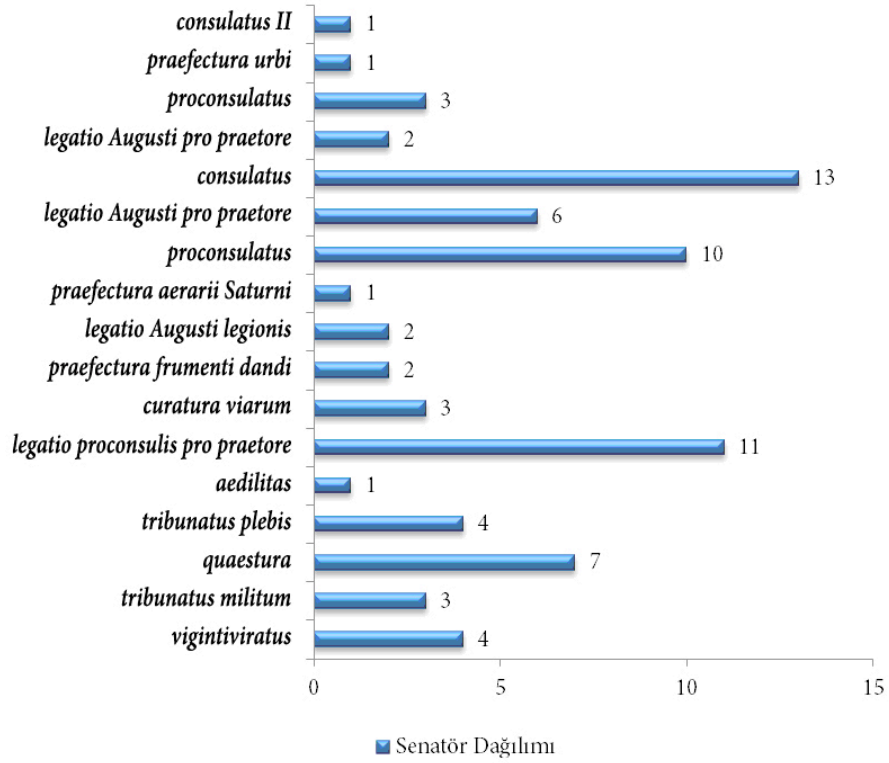
	<i>proconsules</i>	<i>Senatus</i> eyaletleri	1	8	Normalde kur'a yoluyla atanıyorlardı. Bazı özel durumlarda bizzat imparator ya da <i>senatus</i> tarafından atandıkları da olurdu. Belirleyici rütbe işaretlerini (<i>insignia</i>) kent sınırları (<i>pomerium</i>) dışındaki serbest bölgede bulundukları zaman taşırlar, bu durumu dönüşlerine kadar muhafaza ederlerdi; ayrıca eyaletlerine gelip giderken bazı adli davalara bakarlardı. Askeri kıyafet giyemez, kılıç taşıyamazlardı. Ancak <i>ex-praetor</i> rütbesinde bir memur olarak kendilerine 6 <i>lictor</i> tarafından eşlik edilirdi.
	<i>legati Augusti pro praetore</i>	İmp.'a bağlı eyaletler	3-5	12	Bunlar göreve imparator tarafından atanırlar ve görev geri alınmaya kadar görevlerine devam ederlerdi. Nişanlarını yalnızca yönettikleri eyalete girerken taşırlardı; ayrıca askeri kıyafet giyer ve kılıç taşırlardı; <i>ex-praetor</i> ya da <i>ex-consul</i> olmalarına bakılmaksızın, kendilerine 5 <i>lictor</i> tarafından eşlik edilirdi. O'nların <i>proconsul</i> 'lerden daha az <i>lictor</i> tarafından eşlik edilmesi, daha az yetkiye sahip oldukları anlamına gelmiyordu. O'nlar tam bir <i>imperium</i> yetkisiyle donatılmışlardı. <i>Proconsul</i> 'ler ile <i>legati Augusti</i> arasındaki temel ayırım, imparatorla olan ilişkilerindeki farklılık idi. Görev yaptıkları eyalette tek bir <i>legio</i> varsa, onu da yönetiyorlardı. Görevleri, kariyer bakımından son derece önemli idi.
VI	CONSVLATVS	Roma	ca. 3 ay	8	<i>Patricius</i> 'lardan bazıları yukarıda belirtilen görevleri üstlenmeden çok genç yaşta (32) <i>consul</i> olabiliyorlardı. Ancak normal terfi sırasını izleyenler en erken 40 yaşlarında <i>consul</i> olabilirlerdi. <i>Consul</i> 'ler İmparatorluk Çağı'nda, Cumhuriyet Devri'nden farklı olarak, 3 ayda bir değişiyor; aynı anda 2'şer <i>consul</i> atandığı için her yıl 8 <i>consul</i> iş başına geliyordu. Her yıl yalnızca 8 <i>consul</i> atanıyor olması, senatörler arasında ciddi bir elemeyi gerektiriyordu.

	CONSVLATVS SONRASINDA ÜSTLENİLEN GÖREVLER				<i>Consul</i> ’lûge kadar ulaşmayı başarmış olan senatörlerden genç ve yetenekli olanlar, Roma Devleti için son derece önemli olan aşağıdaki görevleri icra ediyorlardı.
	<i>curator alvei Tiberis et cloacarum urbis</i>	Roma	1	1	Tiber Irmağı yatağının ve yeraltı kanallarının bakım ve onarımından sorumlu idiler. <i>Consul</i> ’lûkten hemen sonra üstlenilen bir görevdi.
	<i>curatores aedium sacrarum et operum locorumque publicorum</i>	Roma	1	2	Kamuya ait yerlerin, kamu binalarının, kutsal yerlerin ve tapınakların bakım ve onarımından sorumlu idiler. Hiyerarşik açıdan bu görev, önceki göreve eşdeğerdi ve <i>consul</i> ’lûkten hemen sonra üstleniliyordu.
	<i>legati Augusti pro praetore</i>	İmp.’a bağlı eyaletler	3–5	14	<i>Consularis</i> ’ler tarafından yönetilen imparatora bağlı eyaletlerinin valileri idiler. Kariyer bakımından son derece önemli bir görevdi.
	<i>curator aquarum</i>	Roma	-	1	Roma kentinin suyuollarının inşa, bakım ve onarımından sorumlu idi. 2 yardımcısı vardı; bunlardan biri <i>praetor</i> ’luk yapmış kişilerden, diğeri ise rütbesiz senatörler arasından seçiliyordu. Ayrıca kendisine 2 <i>lictor</i> eşlik ediyordu. Emrinde <i>servi publici</i> arasından seçilen 3 memur; 1’er mimar, zabıt kâtibi, odacı ve tellal bulunuyordu. Göreve gelen kişi, bu görevi genellikle ölünceye kadar sürdürdüğü için; bu göreve gelen senatörün kariyeri burada noktalanıyordu. Bazı kimselerin bu görevi <i>Asia</i> ya da <i>Africa proconsul</i> ’lûğünden sonra üstlendiği de görülmüştür.
	<i>proconsules</i>	<i>prov. Asia</i> <i>prov. Africa</i>	1	2	Bu görev, bazı senatörler için <i>senatus</i> Sınıfı devlet kariyerinin en üst düzey noktalarından birini oluşturuyordu. Bazı senatörler bu görevden sonra ikinci kez <i>consul</i> olarak kariyerlerini tamamlıyorlardı.
	<i>praefectus urbi</i>	Roma	-	1	<i>Asia</i> ya da <i>Africa</i> ’da <i>proconsul</i> ’luk yapmış kişilerden biri bu göreve atanıyordu. Günümüzdeki başkent valiliğine benzetebileceğimiz bu görev, <i>senatus</i> Sınıfı devlet kariyerinin doruk noktasını oluşturuyordu. Kimi zaman bu göreve gelen kişi, ölünceye kadar görevde kalabiliyordu.

Tablo 2
CVRSVS HONORVM'UN BASAMAKLARINA GÖRE
SENATÖRLERİN DAĞILIM LİSTESİ

Dönem	Görev	Sayı
PRAETVRA ÖNCESİ GÖREVLER	<i>vigintiviratus</i>	4
	<i>tribunatus militum</i>	3
	<i>quaestura</i>	7
	<i>tribunatus plebis</i>	4
	<i>aedilitas</i>	1
PRAETVRA SONRASI GÖREVLER	<i>legatio proconsulis pro praetore</i>	11
	<i>curatura viarum</i>	3
	<i>praefectura frumenti dandi</i>	2
	<i>legatio Augusti legionis</i>	2
	<i>praefectura aerarii Saturni</i>	1
	<i>proconsulatus</i>	10
	<i>legatio Augusti pro praetore</i>	6
CONSVLATVS	<i>consulatus</i>	13
CONSVLATVS SONRASI GÖREVLER	<i>legatio Augusti pro praetore</i>	2
	<i>proconsulatus</i>	3
	<i>praefectura urbi</i>	1
	<i>consulatus II</i>	1

Tablo 3
CVRSVS HONORVM'UN BASAMAKLARINA GÖRE
SENATÖRLERİN DAĞILIM GRAFİĞİ

Tablo 4
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE
SENATÖRLERİN DAĞILIM LİSTESİ

Bölge	Kent	No.	Ad	Yüzyıl			Genel Toplam
				I	II	III	
Lykia	Ksanthos	P01	M. Arruntius Claudianus	1	-	-	1
		P07	Ti. Claudius Attalus	-	-	1	1
		P08	Ti. Claudius Aurelius Attalus	-	-	1	1
		P09	Ti. Claudius Aurelius Telemachus	-	-	1	1
		P13	Ti. Claudius Stasithemis	-	-	1	1
		P14	Ti. Claudius Telemachus	-	-	1	1
		P15	Ti. Claudius Telemachus	-	-	1	1
		P16	Ti. Claudius Telemachus	-	-	1	1
	Lydai	P26	C. Iulius Maximus Diophantus	-	1	-	1
		P39	<i>Incognitus</i>	-	1	-	1
	Patara	P05	Ti. Claudius Agrippinus	-	1	-	1
		P10	Ti. Claudius Cassius (<i>vel</i> Caesius) Agrippinus	-	-	1	1
		P11	Ti. Claudius Dryantianus Antoninus	-	1	-	1
		P12	Ti. Claudius Flavianus Titianus Q. Vilius Proculus L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus	-	1	-	1
		P17	Claudius (?)	-	-	1	1
		P18	Claudius (?)	-	-	1	1
		P34	C. Sulpicius Iustus Dryantianus	-	-	1	1
		P35	C. Sulpicius Pollio	-	-	1	1
		P36	Q. Vilius Titianus --- Quadratus	-	1	-	1
		P37	<i>Incognitus</i>	-	-	1	1
		P38	<i>Incognitus</i>	-	-	1	1

	Bilinmiyor	P25	Iulius Fronto Tlepolemus	-	-	1	1
		P30	C. Licinnius Telemachus	-	-	1	1
		P42	C. Claudius Clemens Licinnianus	-	1	-	1
		P43	Iulivs Fronto	-	1	-	1
		P44	C. Iulius Nigrinus	-	-	1	1
		P45	Sulpicius Pollio	-	1	-	1
Pamphylia	Attaleia	P03	L. Calpurnius Longus	1	-	-	1
		P04	M. Calpurnius Rufus	1	-	-	1
		P19	L. Gavius Aelianus	-	1	-	1
		P20	L. Gavius Clarus	-	1	-	1
		P21	C. Iulius Asper	-	1	-	1
		P22	C. Iulius Camilius Galerius Asper (1)	-	-	1	1
		P23	C. Iulius Camilius Galerius Asper (2)	-	-	1	1
		P28	Iulius Severus Calidus	-	-	1	1
		P31	L. Marcius Celer M. Calpurnius Longus	-	1	-	1
	Perge	P06	Claudius Apellinus	-	-	1	1
		P24	C. Iulius [Plancius Varus] Cornutus Ter-tullus	1	-	-	1
		P27	C. Iulius Plancius Varus Cornutus	1	-	-	1
		P32	M. Plancius Varus	1	-	-	1
	Selge	P33	L. Septimius Mannus	-	-	1	1
	Side	P02	M. Aurelius Tuesianus	-	-	1	1
		P29	T. Licinnius Mucianus	-	1	-	1
	Bilinmiyor	P40	M. Calpurnius Rufus	1	-	-	1
		P41	Calpurnius Rufus	-	1	-	1
		P46	Celsus Plancianus	-	1	-	1
	Genel Toplam				7	16	23

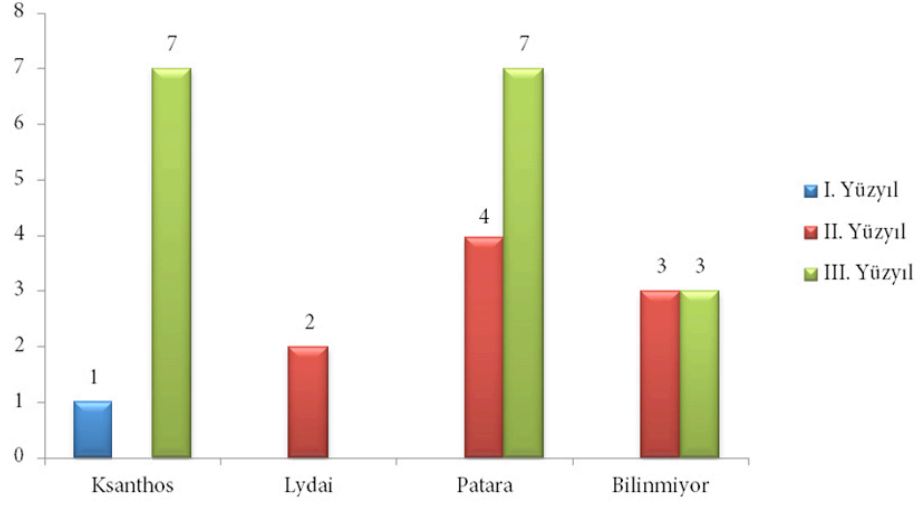
Tablo 5
LYKIA BÖLGESİ KENTLERİNDEKİ SENATÖRLERİN
YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ

Kent	Yüzyıl			Toplam
	I	II	III	
Ksanthos	1	-	7	8
Lydai	-	2	-	2
Patara	-	4	7	11
Bilinmiyor	-	3	3	6
Genel Toplam	1	9	17	27

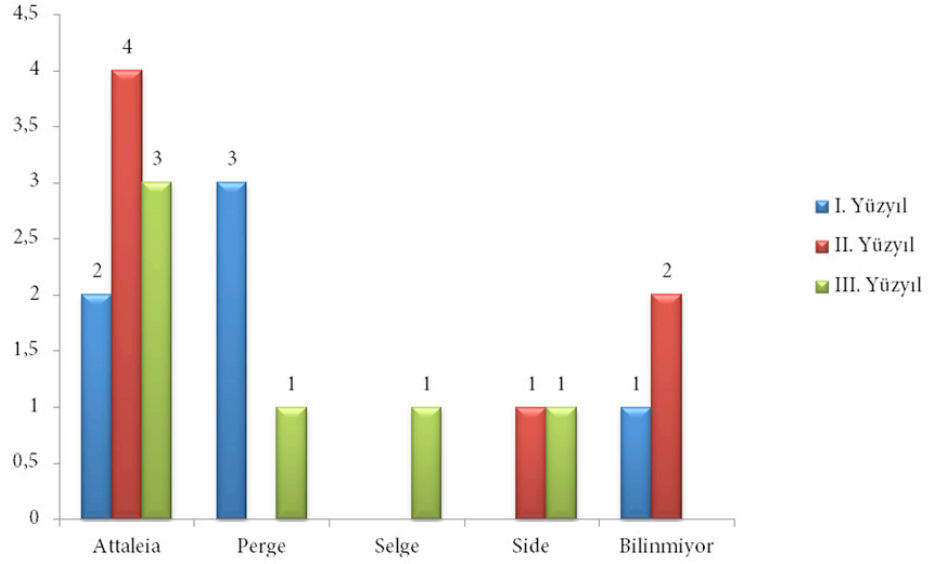
PAMPHYLIA BÖLGESİ KENTLERİNDEKİ SENATÖRLERİN
YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ

Kent	Yüzyıl			Toplam
	I	II	III	
Attaleia	2	4	3	9
Perge	3	-	1	4
Selge	-	-	1	1
Side	-	1	1	2
Bilinmiyor	1	2	-	3
Genel Toplam	6	7	6	19

Tablo 6
LYKIA BÖLGESİ KENTLERİNDEKİ SENATÖRLERİN
YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ

PAMPHYLIA BÖLGESİ KENTLERİNDEKİ SENATÖRLERİN
YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ

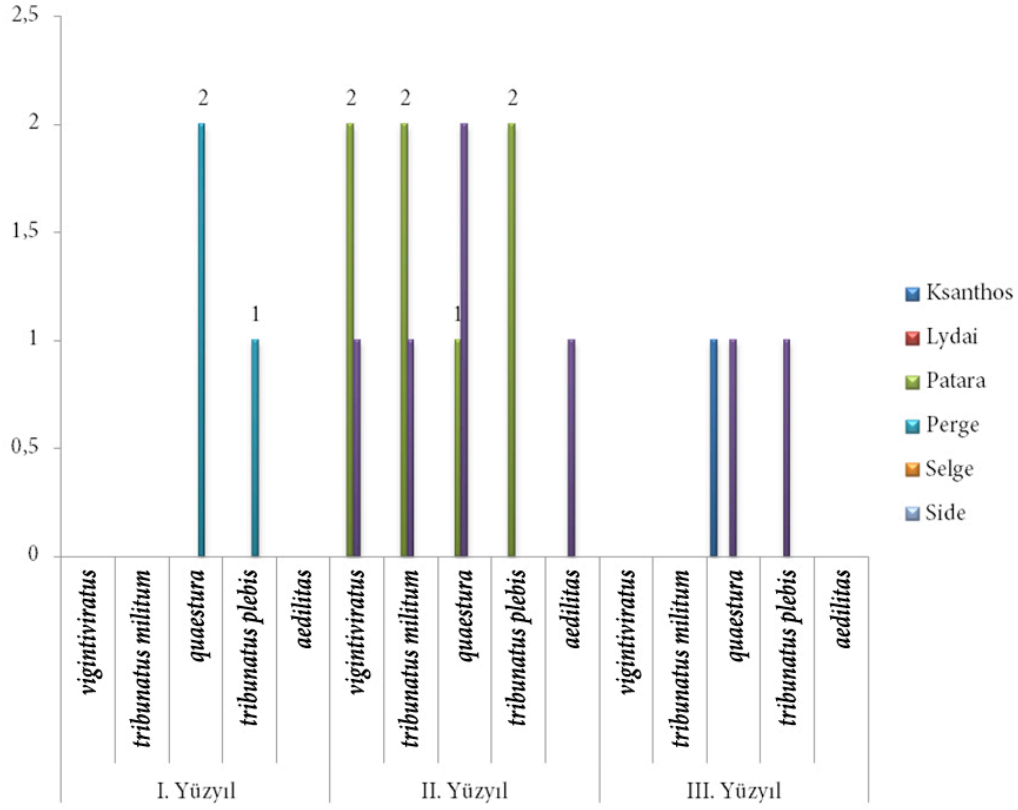
Tablo 7
PRAETVRA ÖNCESİ GÖREVLERİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ

Yüzyıl	GÖREVLER	Bölge/Kent						
		Lykia			Pamphylia			
		Ksanthos	Lydai	Patara	Attaleia	Perge	Selge	Side
I	<i>vigintiviratus</i>	-	-	-	-	1	-	-
	<i>tribunatus militum</i>	-	-	-	-	-	-	-
	<i>quaestura</i>	-	-	-	-	2	-	-
	<i>tribunatus plebis</i>	-	-	-	-	1	-	-
	<i>aedilitas</i>	-	-	-	-	-	-	-
II	<i>vigintiviratus</i>	-	-	2	1	-	-	-
	<i>tribunatus militum</i>	-	-	2	1	-	-	-
	<i>quaestura</i>	-	-	1	2	-	-	-
	<i>tribunatus plebis</i>	-	-	2	-	-	-	-
	<i>aedilitas</i>	-	-	-	1	-	-	-
III	<i>vigintiviratus</i>	-	-	-	-	-	-	-
	<i>tribunatus militum</i>	-	-	-	-	-	-	-
	<i>quaestura</i>	1	-	-	1	-	-	-
	<i>tribunatus plebis</i>	-	-	-	1	-	-	-
	<i>aedilitas</i>	-	-	-	-	-	-	-

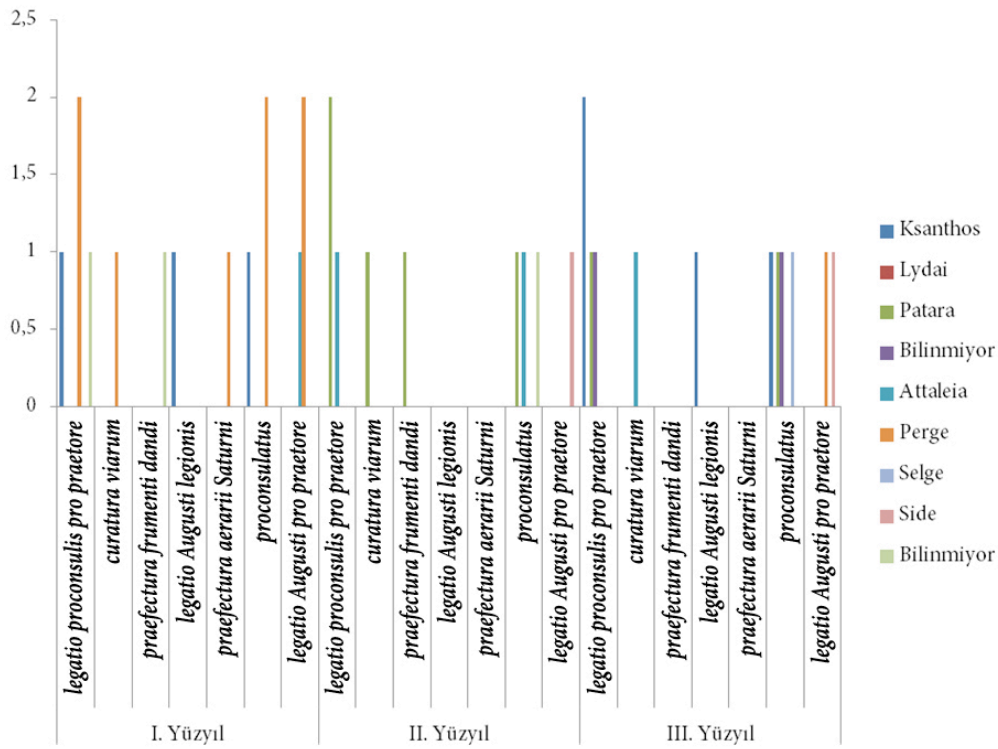
Tablo 8
PRAETVRA SONRASI GÖREVLERİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ

Yüzyıl	Görevler	Bölge/Kent								
		Lykia				Pamphylia				
		Ksanthos	Lydai	Patara	Bilinmiyor	Attaleia	Perge	Selge	Side	Bilinmiyor
I	<i>legatio proconsulis pro praetore</i>	1	-	-	-	-	2	-	-	1
	<i>curatura viarum</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	<i>praefectura frumenti dandi</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	<i>legatio Augusti legionis</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>praefectura aerarii Saturni</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	<i>proconsulatus</i>	1	-	-	-	-	2	-	-	-
	<i>legatio Augusti pro praetore</i>	-	-	-	-	1	2	-	-	-
II	<i>legatio proconsulis pro praetore</i>	-	-	2	-	1	-	-	-	-
	<i>curatura viarum</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	<i>praefectura frumenti dandi</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	<i>legatio Augusti legionis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>praefectura aerarii Saturni</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>proconsulatus</i>	-	-	1	-	1	-	-	-	1
	<i>legatio Augusti pro praetore</i>	-	-	-	-	-	-	-	1	-
III	<i>legatio proconsulis pro praetore</i>	2	-	1	1	-	-	-	-	-
	<i>curatura viarum</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	<i>praefectura frumenti dandi</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>legatio Augusti legionis</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>praefectura aerarii Saturni</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>proconsulatus</i>	1	-	1	1	-	-	1	-	-
	<i>legatio Augusti pro praetore</i>	-	-	-	-	-	1	-	1	-

Tablo 9
PRAETVRA ÖNCESİ GÖREVLERİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ

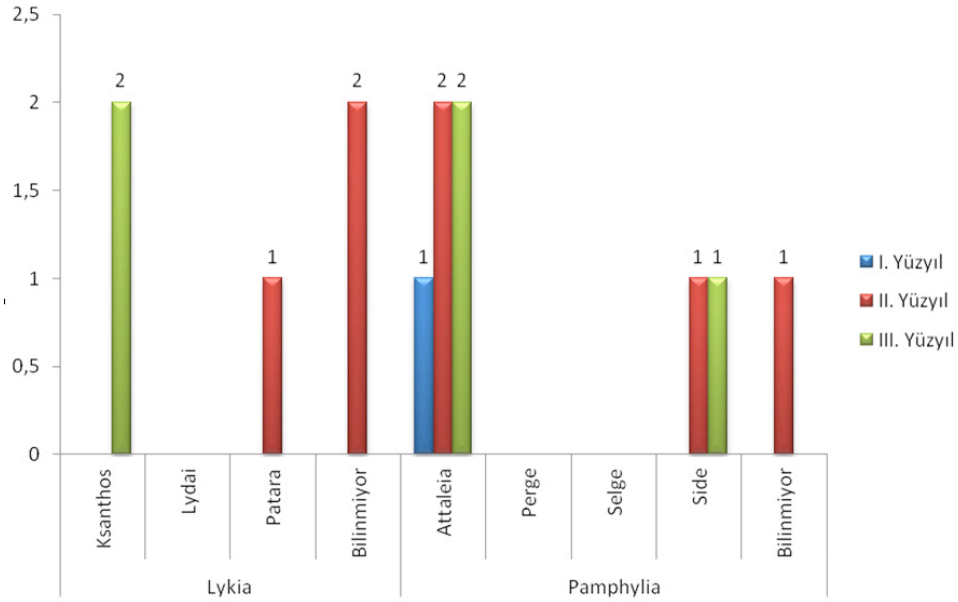
Tablo 10
PRAETVRA SONRASI GÖREVLERİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ

Tablo 11
CONSVL'LERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA
GÖRE DAĞILIM LİSTESİ

Bölge	Kent	Yüzyıl		
		I	II	III
Lykia	Ksanthos	-	-	2
	Lydai	-	-	-
	Patara	-	1	-
	Bilinmiyor	-	2	-
Pamphylia	Attaleia	1	2	2
	Perge	-	-	-
	Selge	-	-	-
	Side	-	1	1
	Bilinmiyor	-	1	-

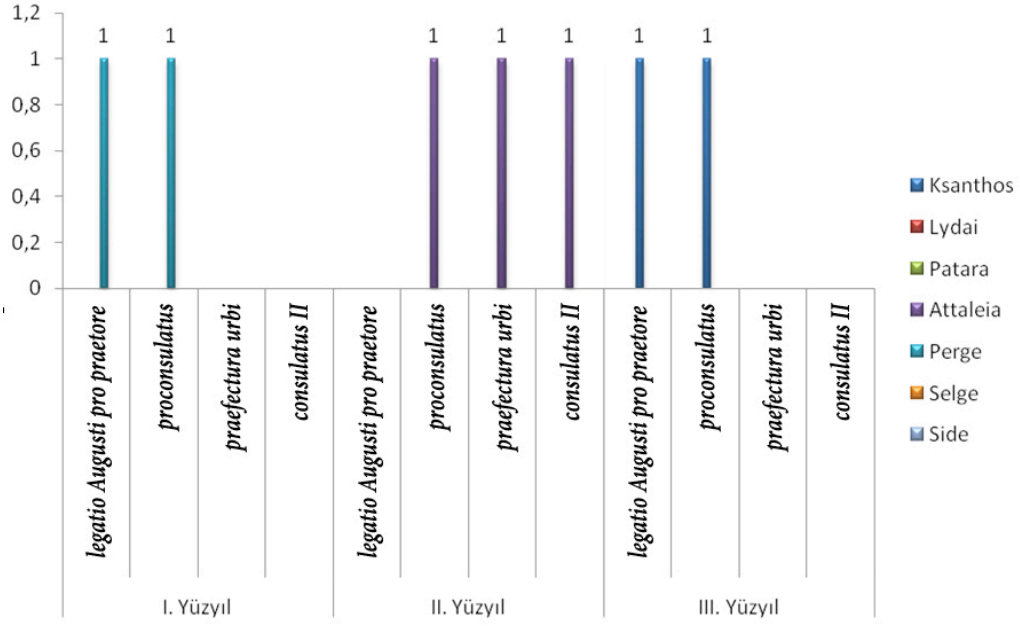
CONSVL'LERİN BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA
GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ

Tablo 12
CONSVLATVS SONRASI GÖREVLERİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ

Yüzyıl	GÖREVLER	Bölge/Kent						
		Lykia			Pamphylia			
		Ksanthos	Lydai	Patara	Attaleia	Perge	Selge	Side
I	<i>legatio Augusti pro praetore</i>	-	-	-	-	1	-	-
	<i>proconsulatus</i>	-	-	-	-	1	-	-
	<i>praefectura urbi</i>	-	-	-	-	-	-	-
	<i>consulatus II</i>	-	-	-	-	-	-	-
II	<i>legatio Augusti pro praetore</i>	-	-	-	-	-	-	-
	<i>proconsulatus</i>	-	-	-	1	-	-	-
	<i>praefectura urbi</i>	-	-	-	1	-	-	-
	<i>consulatus II</i>	-	-	-	1	-	-	-
III	<i>legatio Augusti pro praetore</i>	1	-	-	-	-	-	-
	<i>proconsulatus</i>	1	-	-	-	-	-	-
	<i>praefectura urbi</i>	-	-	-	-	-	-	-
	<i>consulatus II</i>	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 13
CONSVLATVS SONRASI GÖREVLERİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ

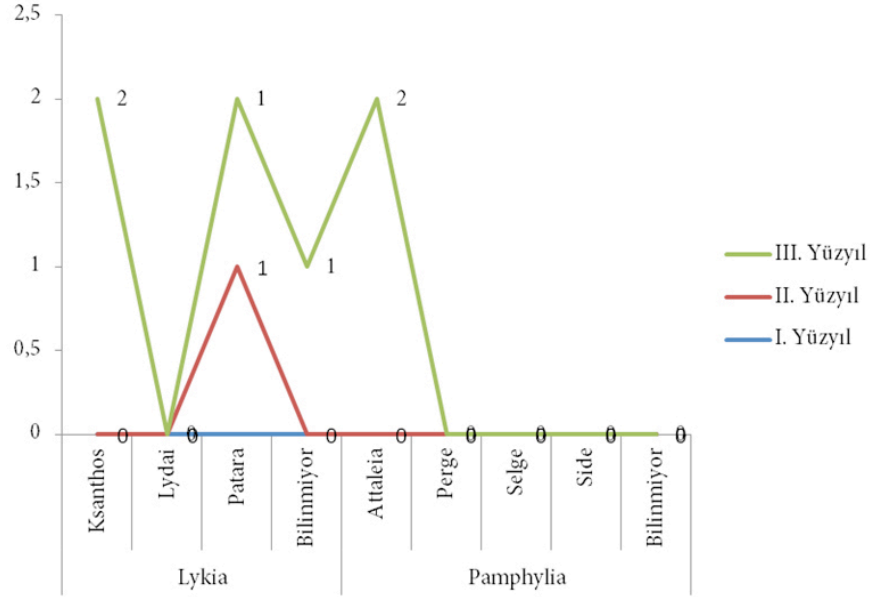

Tablo 14

CVRSVS HONORVM DIŞINDA KALAN GÖREVLERİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ

Bölge	Kent	Yüzyıl		
		I	II	III
Lykia	Ksanthos	-	-	2
	Lydai	-	-	-
	Patara	-	1	1
	Bilinmiyor	-	-	1
Pamphylia	Attaleia	-	-	2
	Perge	-	-	-
	Selge	-	-	-
	Side	-	-	-
	Bilinmiyor	-	-	-

CVRSVS HONORVM DIŞINDA KALAN GÖREVLERİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE GRAFİĞİ

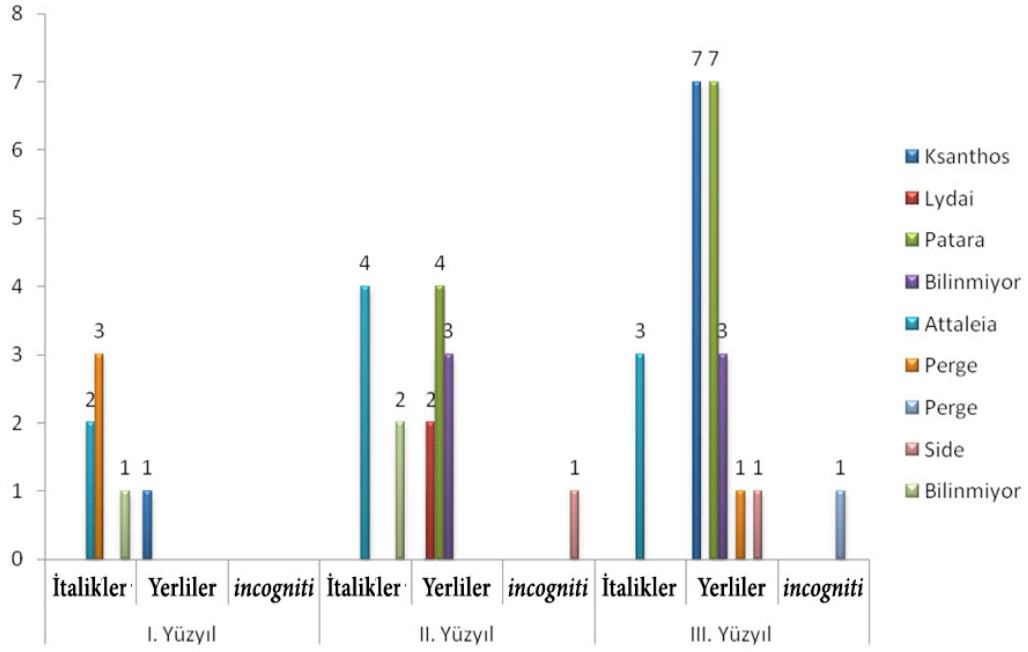

Tablo 15
SENATÖRLERİN SOSYAL SINIFLARININ (*ORDINES*)
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM LİSTESİ

Yüzyıl	<i>Ordo</i>	Bölge/Kent								
		Lykia				Pamphylia				
		Ksanthos	Lydai	Patara	Bilinmiyor	Attaleia	Perge	Selge	Side	Bilinmiyor
I	<i>equester</i>	1	-	-	-	2	1	-	-	-
	<i>senatorius</i>	-	-	-	-	1	1	-	-	-
	<i>incognitus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	1
II	<i>equester</i>	-	2	3	1	2	-	-	-	-
	<i>senatorius</i>	-	-	1	-	1	-	-	-	-
	<i>incognitus</i>	-	-	-	2	1	-	-	1	2
III	<i>equester</i>	3	-	4	1	-	1	-	1	-
	<i>senatorius</i>	2	-	3	-	3	-	-	-	-
	<i>incognitus</i>	2	-	-	2	-		1	-	-

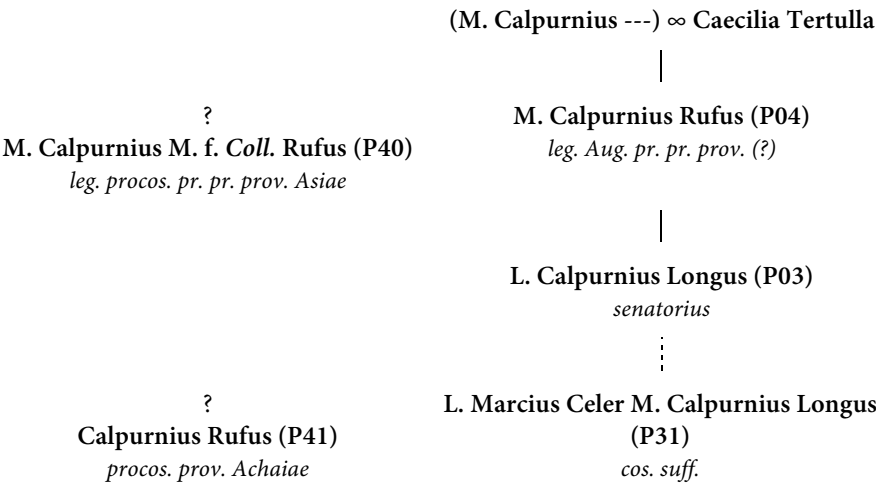
Yüzyıl	Ordu	Ksanthos	Lydai	Patara	Bilinmiyor	Attaleia	Perge	Selge	Side	Bilinmiyor
I. Yüzyıl	ordo equester	1	2	1	0	0	0	0	0	0
	ordo senatorius	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	incogniti	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Yüzyıl	ordo equester	0	2	3	2	2	1	0	0	0
	ordo senatorius	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	incogniti	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Yüzyıl	ordo equester	2	3	4	1	1	1	0	0	0
	ordo senatorius	2	0	3	3	0	0	0	0	0
	incogniti	2	2	0	0	0	0	0	0	0

Tablo 18
SENATÖRLERİN ETNİK KÖKENLERİNİN
BÖLGE, KENT VE YÜZYILLARA GÖRE DAĞILIM GRAFİĞİ

Tablo 19

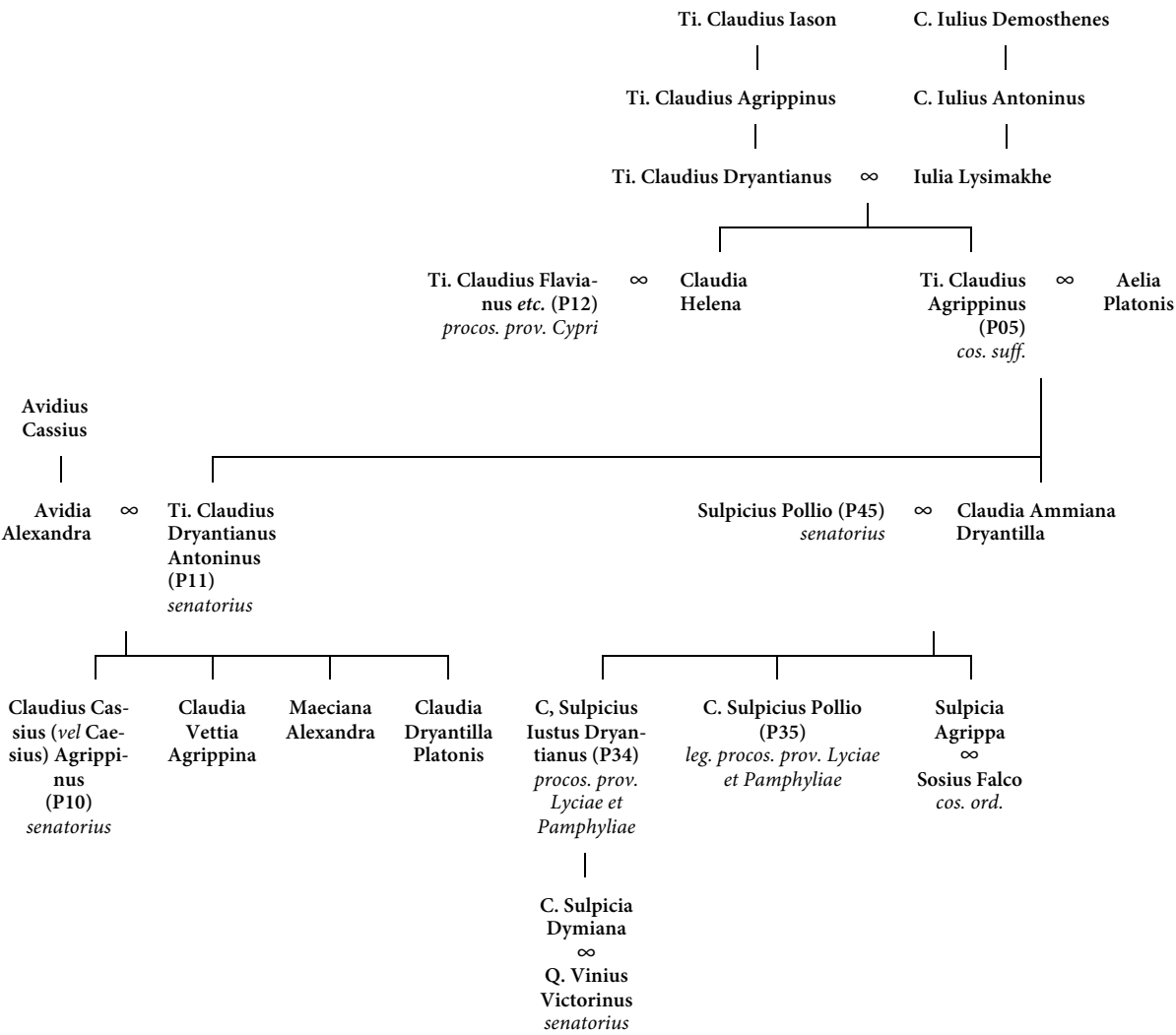
Stemma 1
CALPVRNIVS’LAR AİLESİ (ATTALEIA)

Tablo 20

Stemma 2

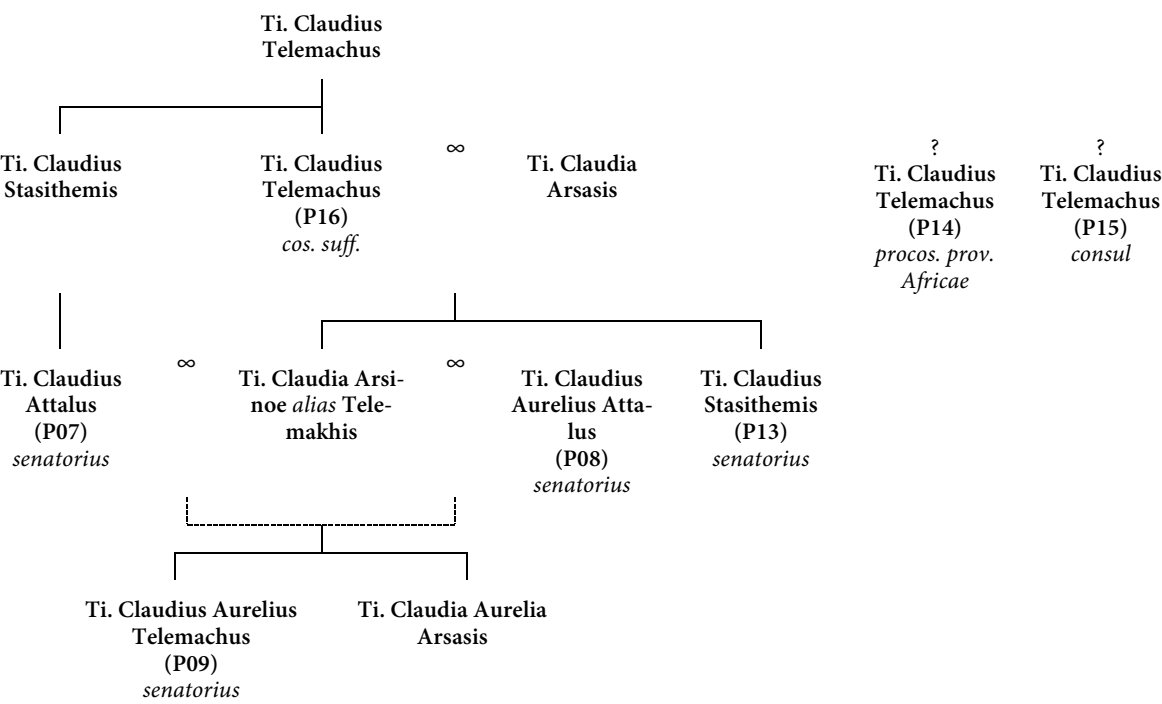
TI. CLAVDIVS IASON (PATARA)
VE C. IVLIVS DEMOSTHENES (OINOANDA) AİLELERİ

Tablo 21

Stemma 3

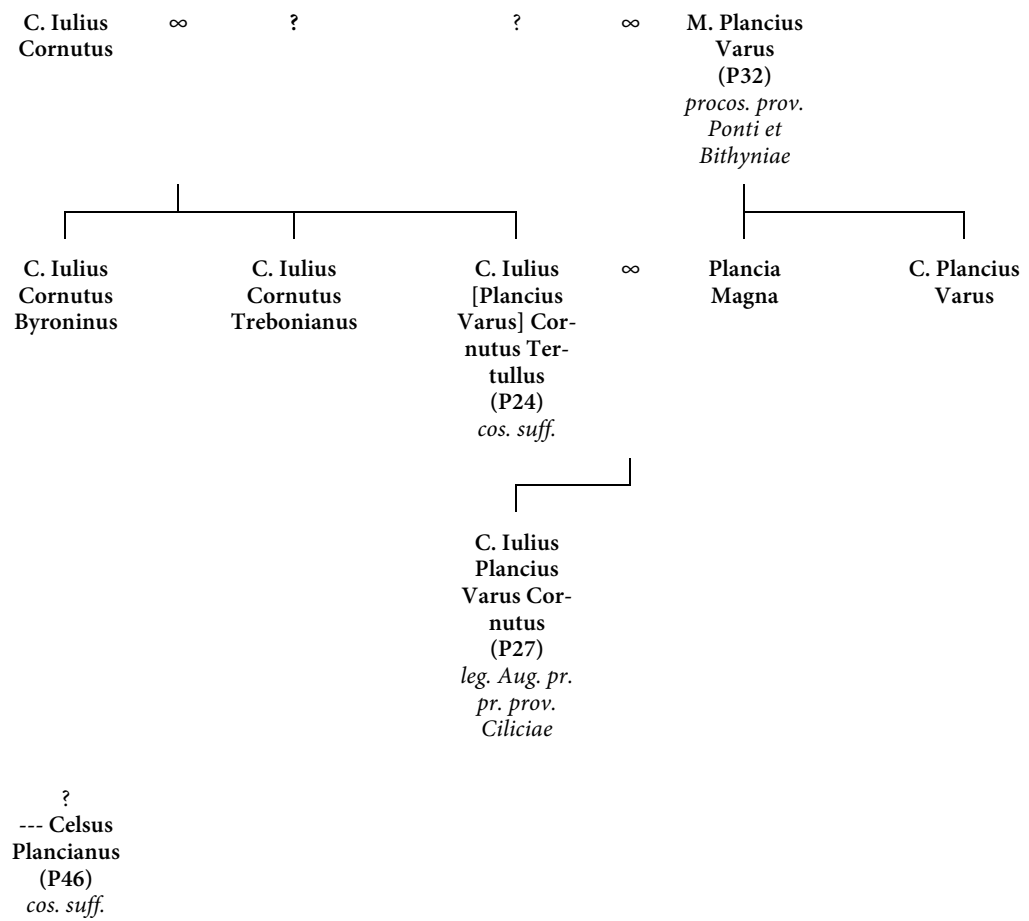
TI. (?) CLAUDIVS TELEMACHVS AİLESİ (KSANTHOS)

Tablo 22

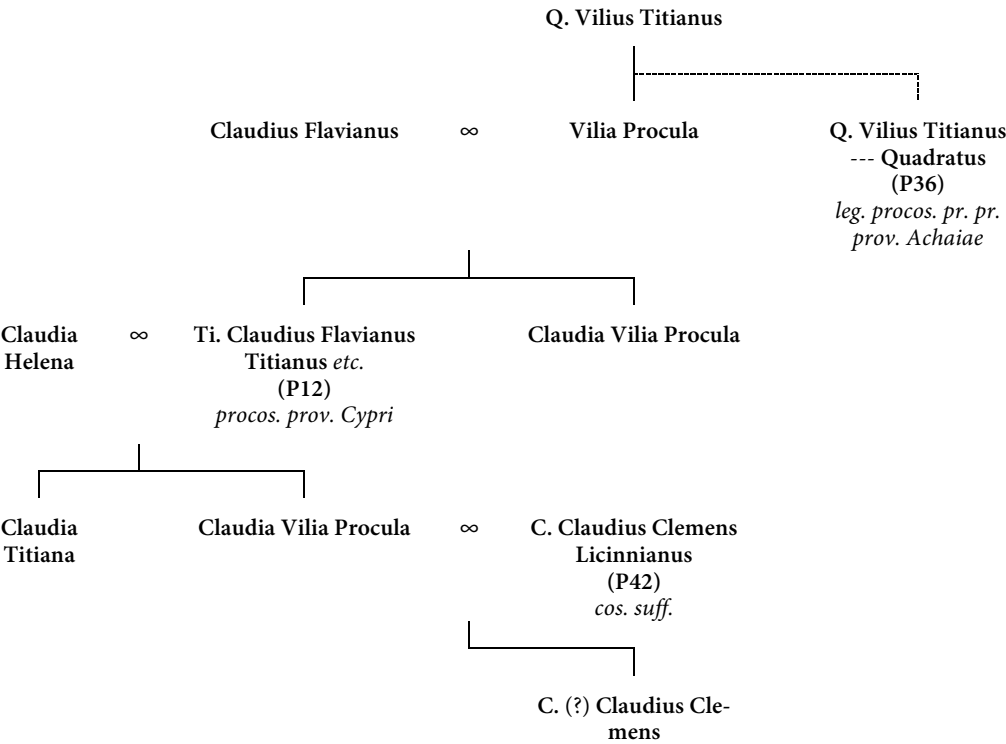
Stemma 4

C. IVLIVS CORNVTVS VE M. PLANCIVS VARVS AİLELERİ
(PERGE)

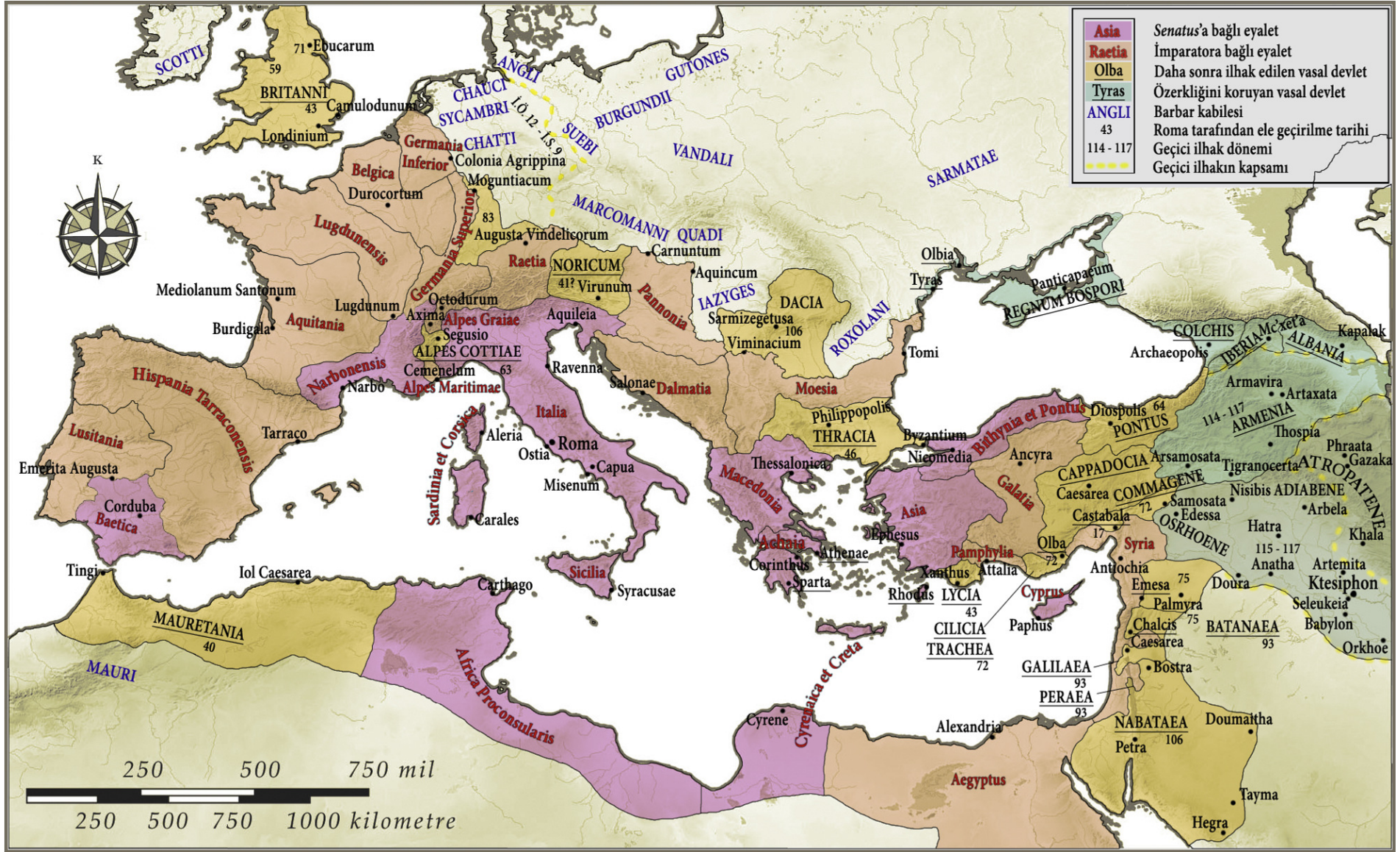

Tablo 23

Stemma 5
VILIVS'LAR AİLESİ (PATARA)

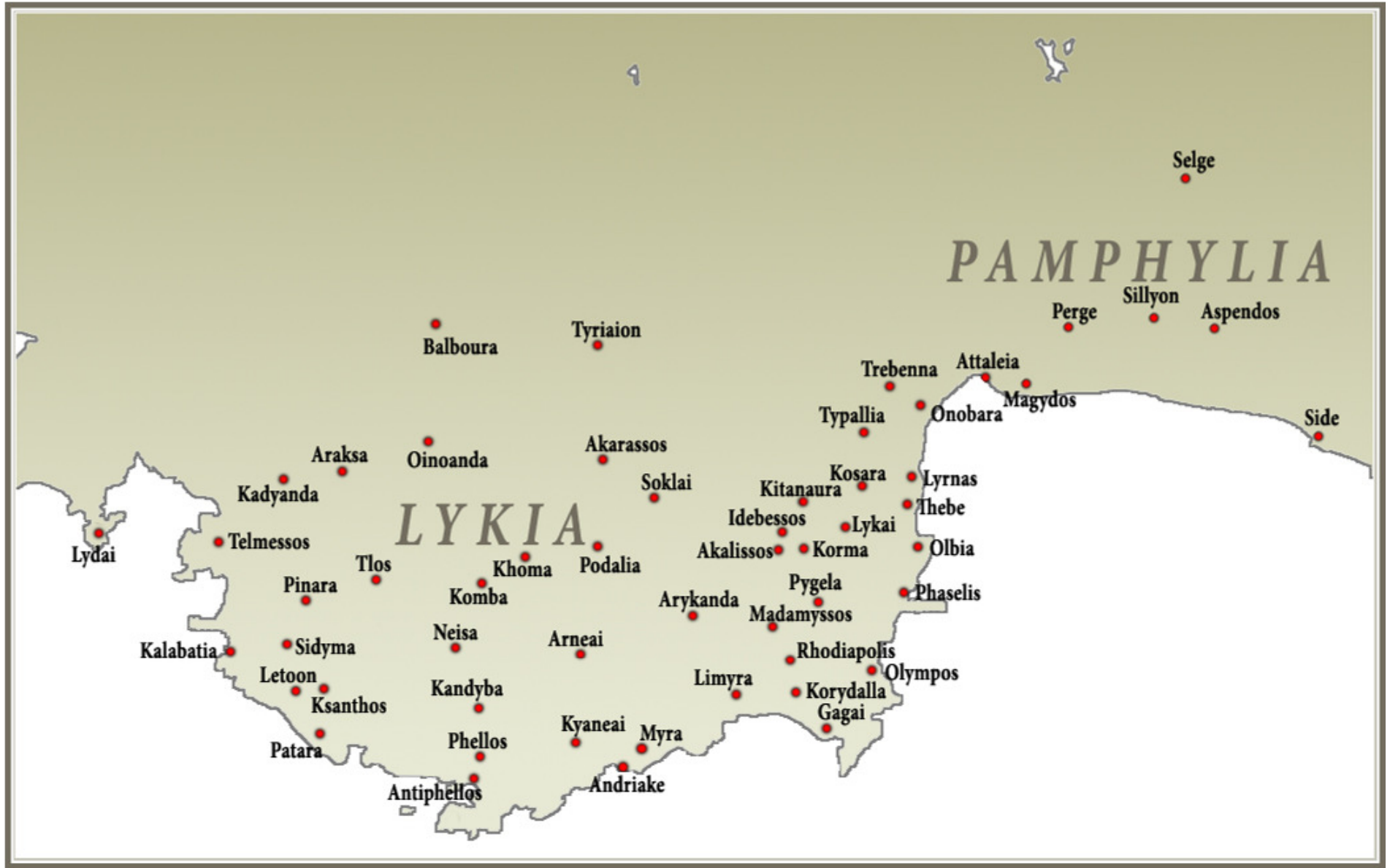
HARĪTALAR

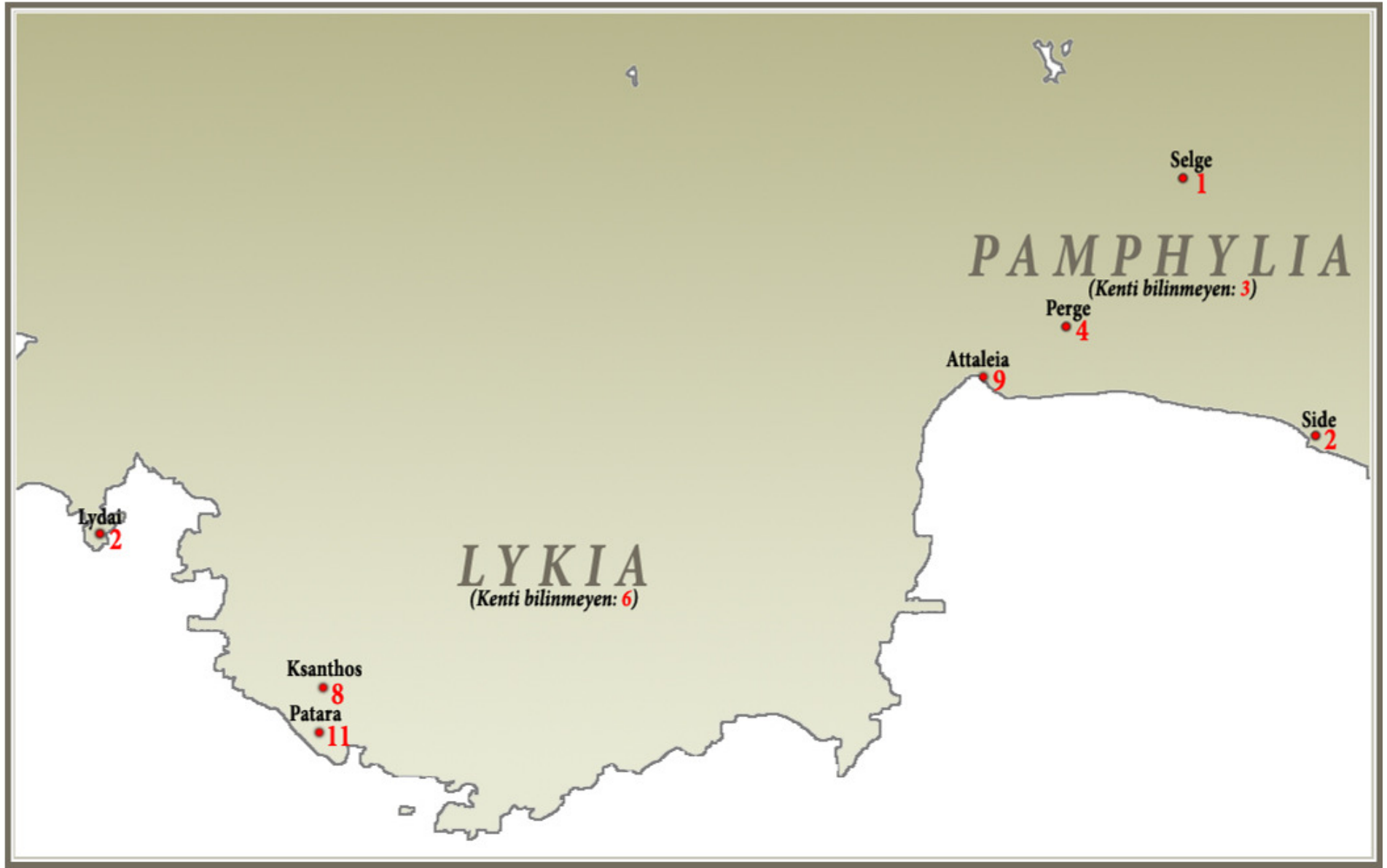
Harita 1: İ.S. 14'TE ROMA İMPARATORLUĞU

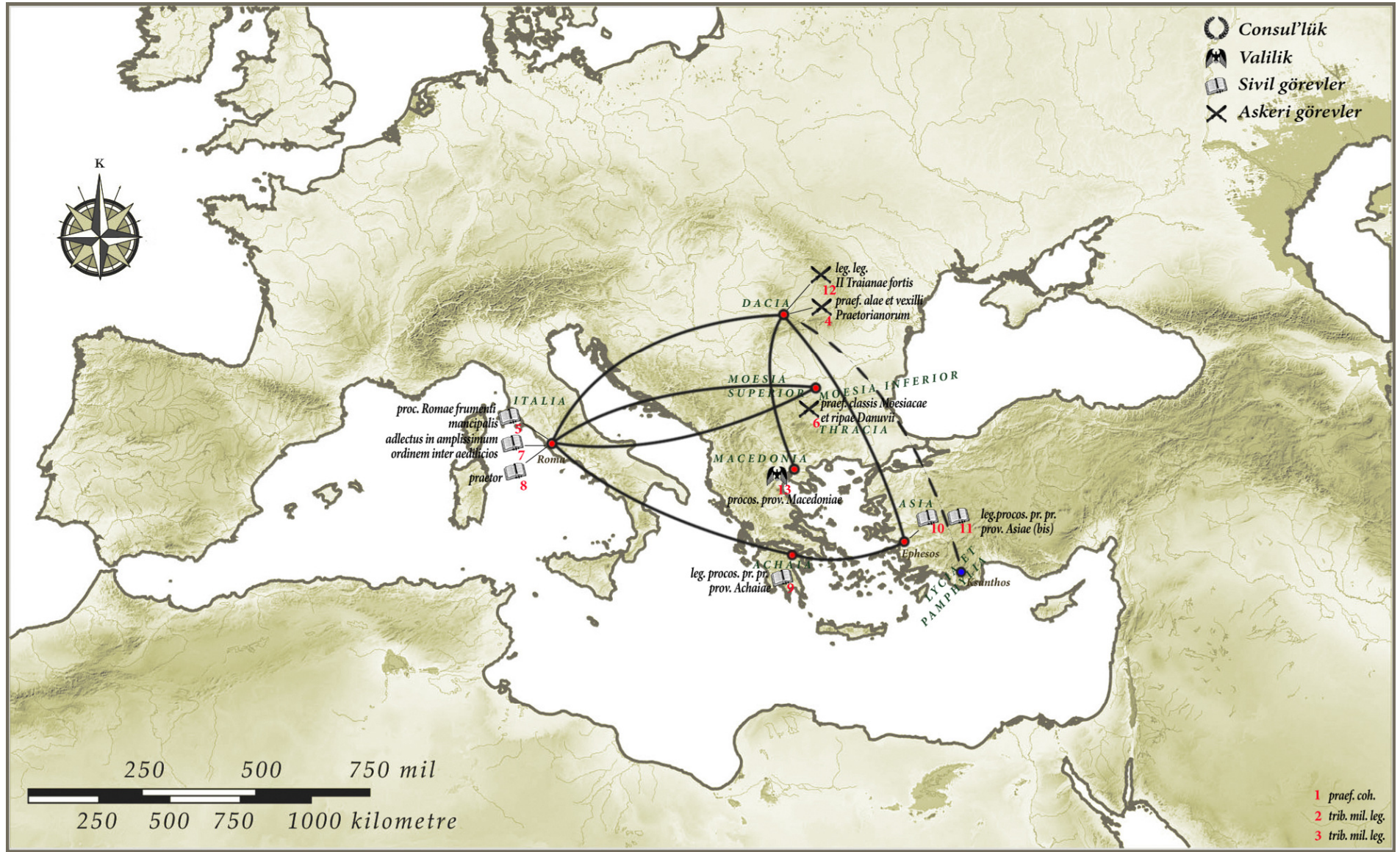
Harita 3: İ.S. 235'TE ROMA İMPARATORLUĞU

Harita 4: LYKIA VE PAMPHYLIA KENTLERİ

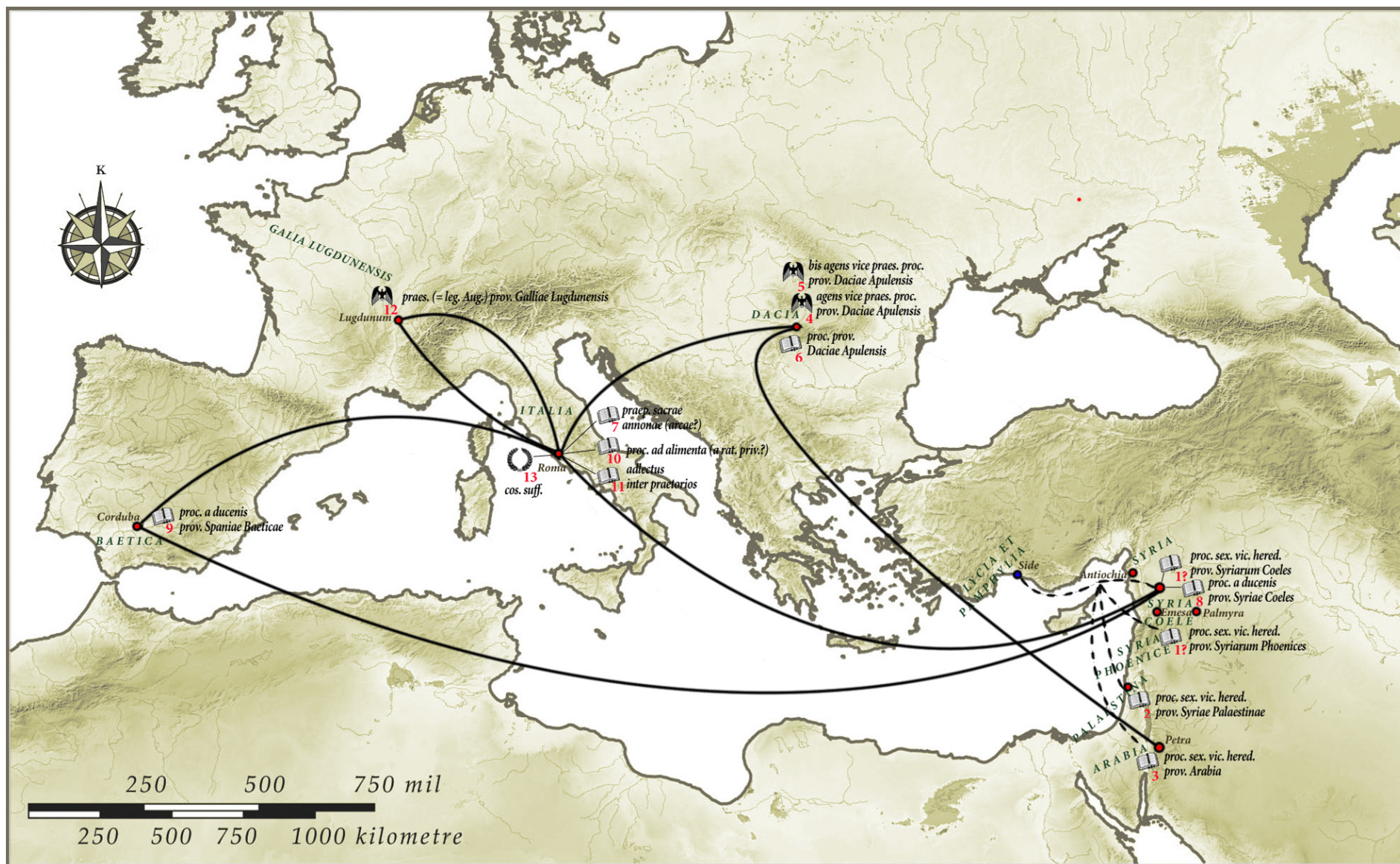

Harita 5: SENATÖR ÇIKARAN LYKIA VE PAMPHYLIA KENTLERİ

Harita 6: M. ARRNTIVS CLAVDIANVS (P01)

Domitianus ya da Traianus Dönemi

Harita 7: M. AVRELIVS TVESIANVS (P02)

I.S. ca. 220/30 - 250/60

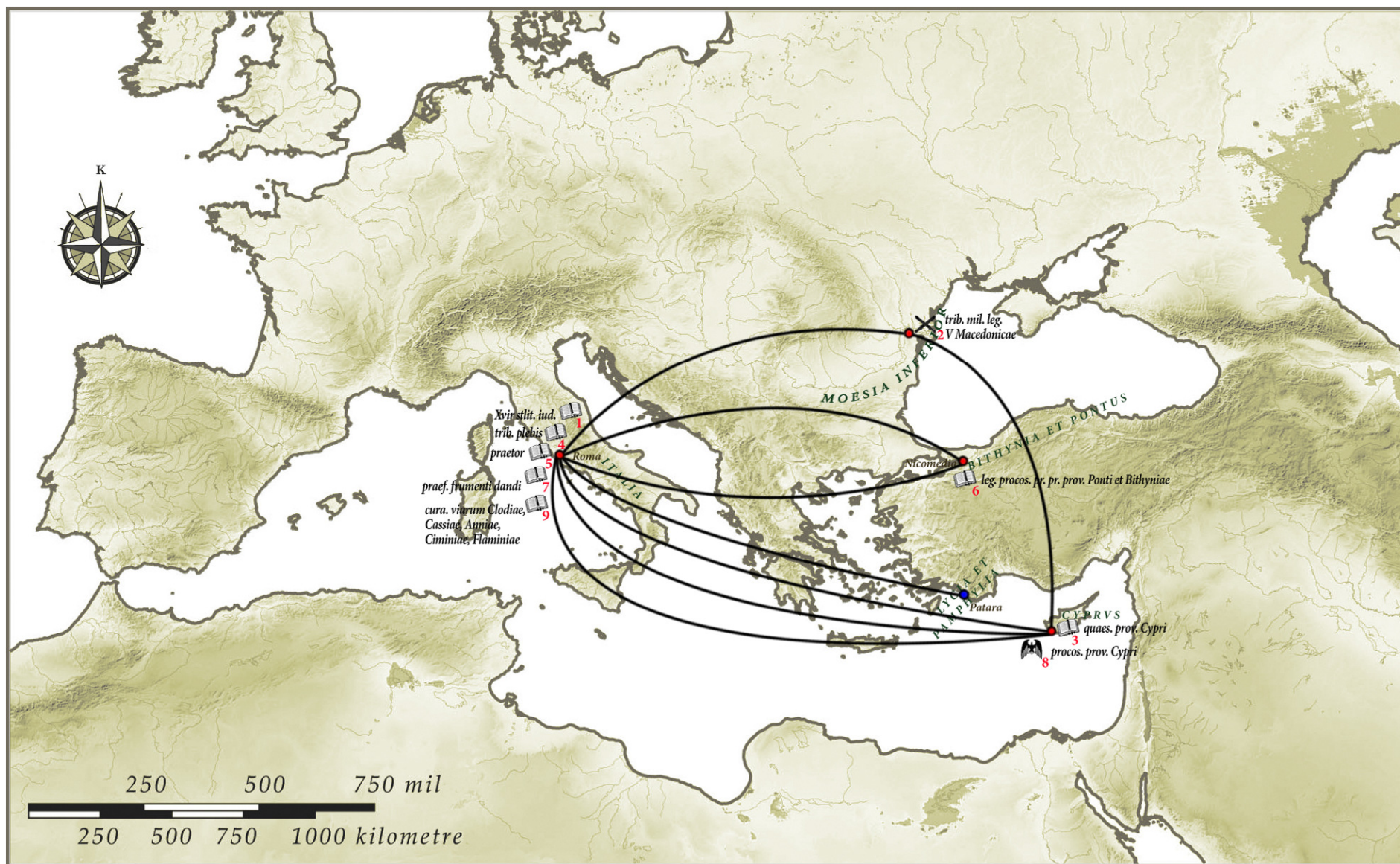
Harita 8: TI. CLAUDIVS AGRIPPINVS (P05)

İ.S. II. yy. ortaları

Harita 9: CLAVDIVS APELLINVS (P06)

İ.S. III. yy. 'ın birinci yarısı

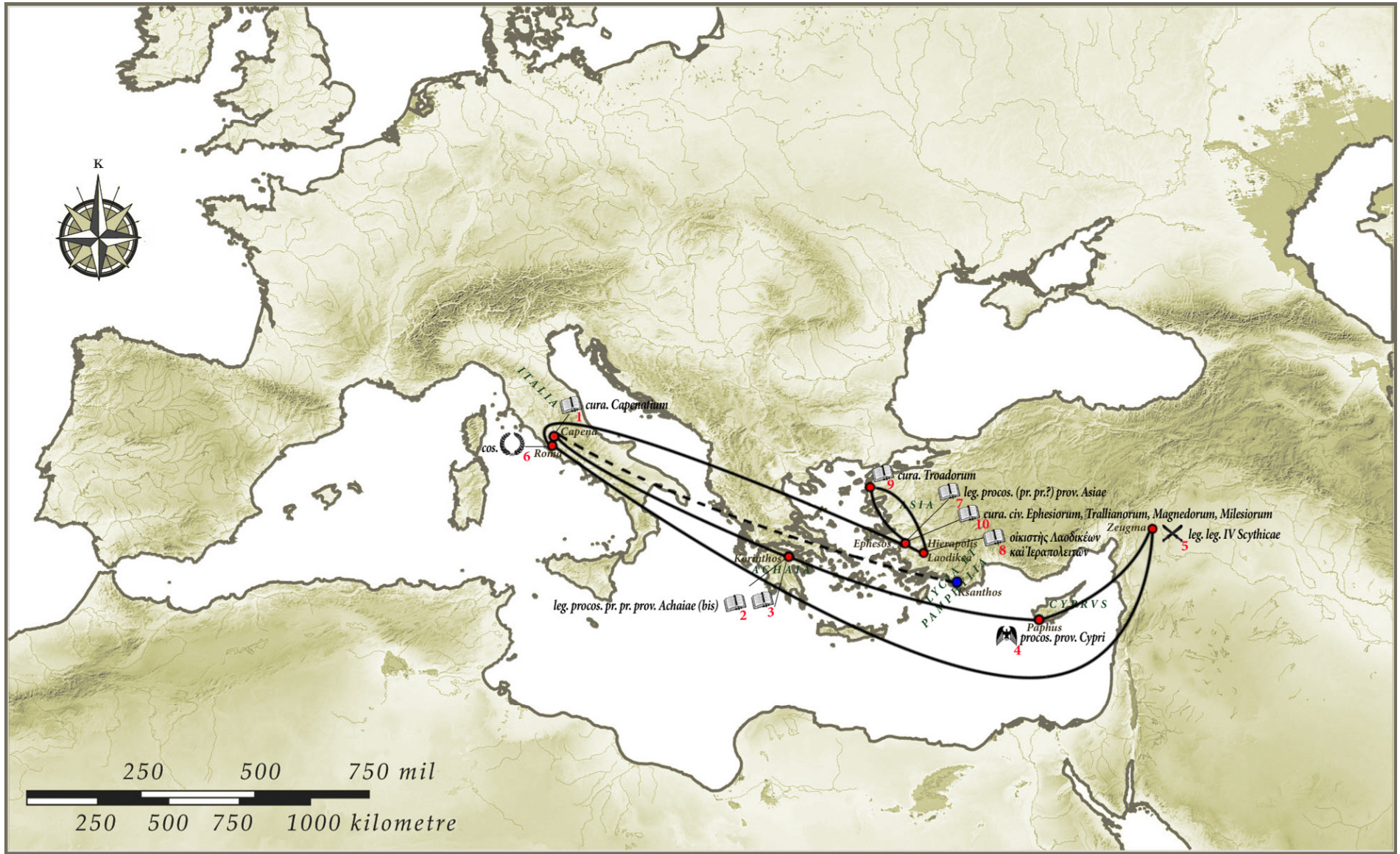
Harita 10: TI. CLAVDIVS FLAVIANVS TITIANVS Q. VILIVS PROCVLVS
L. MARCIVS CELER M. CALPVARNIVS LONGVS (P12)

İ.S. II. yy. ortaları

Harita 11: TI. CLAUDIUS TELEMACHVS (P14)

İ.S. III. yy. 'ın birinci yarısı

Harita 12: TI. CLAUDIVS TELEMACHVS (P15)

İ.S. III. yy. 'ın birinci yarısı

Harita 13: TI. CLAUDIVS TELEMACHVS (P16)

İ.S. III. yy. 'ın birinci yarısı

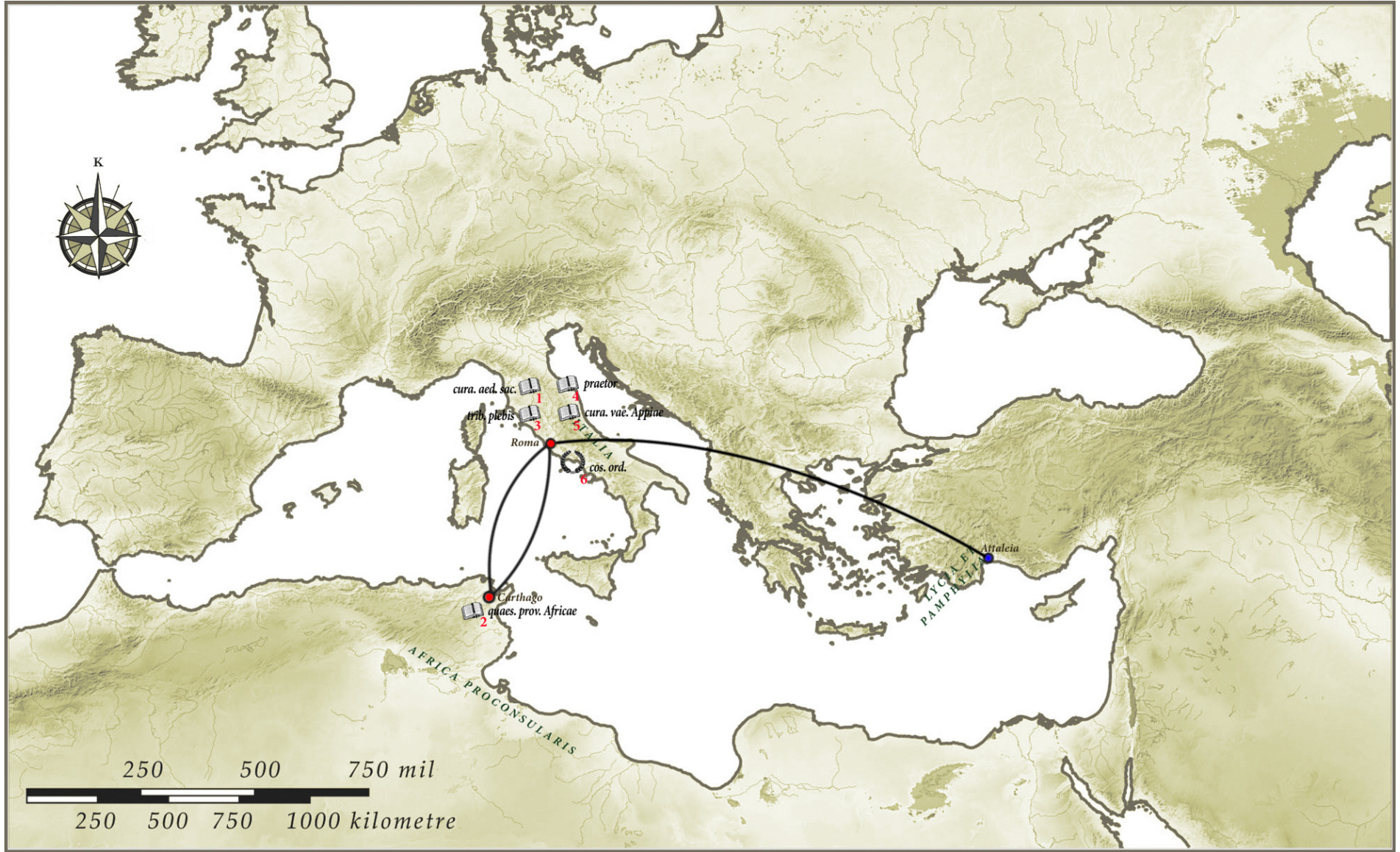
Harita 14: L. GAVIVS CLARVS (P20)

İ.S. II. yy. 'ın ortaları ya da ikinci yarısı

Harita 15: C. IVLIVS ASPER (P21)

İ.S. II. yy. 'ın son çeyreği

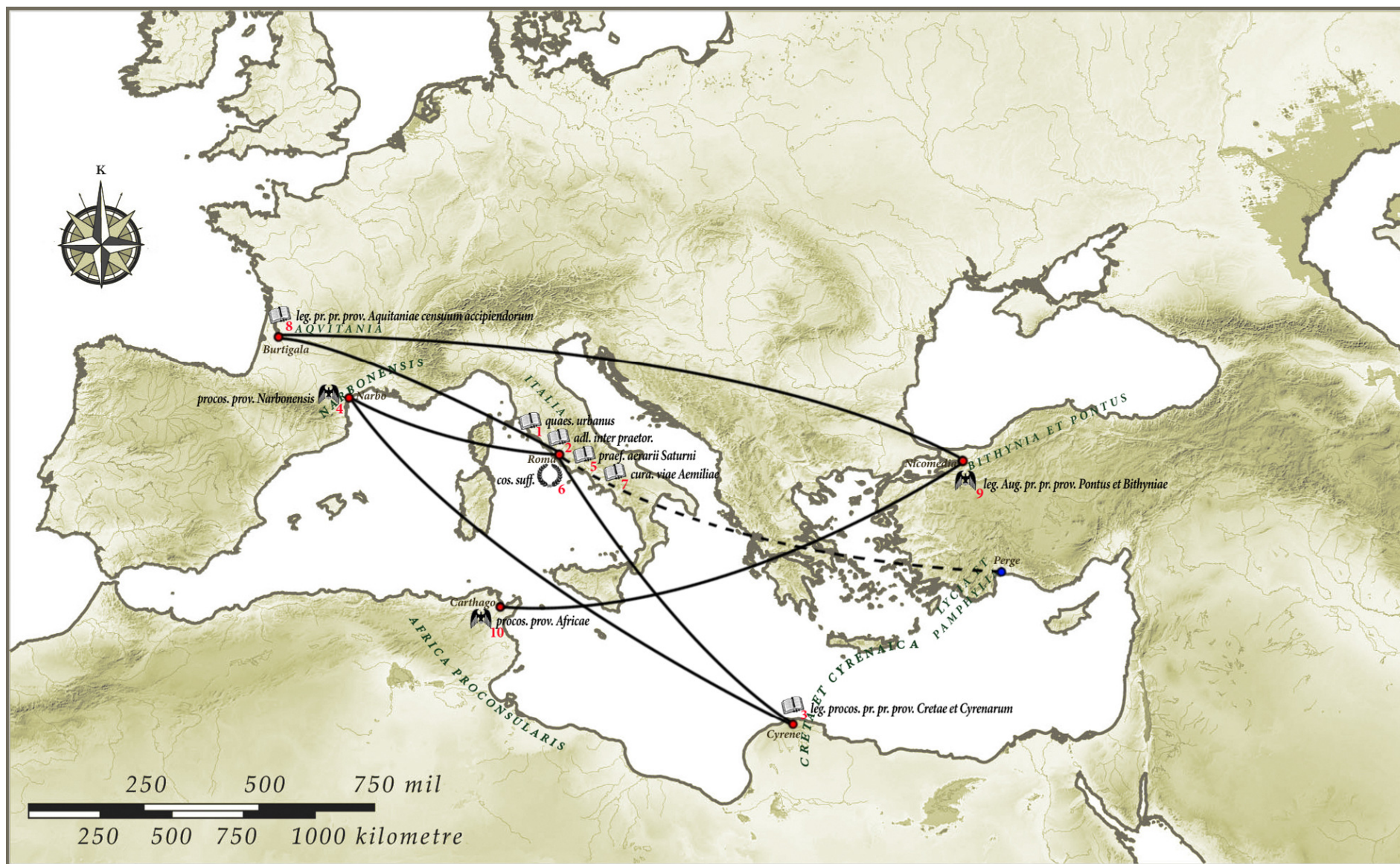
Harita 16: C. IVLIVS CAMILIVS GALERIVS ASPER (1) (P22)

İ.S. II. yy. sonu ya da III. yy. başı

Harita 17: C. IVLIVS CAMILIVS GALERIVS ASPER (2) (P23)

İ.S. III. yy. 'ın ikinci çeyreği

Harita 18: C. IVLIVS [PLANCIUS VARVS] CORNVTVS TERTVLLVS (P24)

Harita 19: IVLIVS FRONTO TLEPOLEMUS (P25)

İ.S. III. yy. 'ın birinci yarısı

Harita 20: C. IVLIVS PLANCIUS VARVS CORNVTVS (P27)

Harita 21: T. LICINNIVS MVCIANVS (P29)

İ.S. II. yy. ortaları

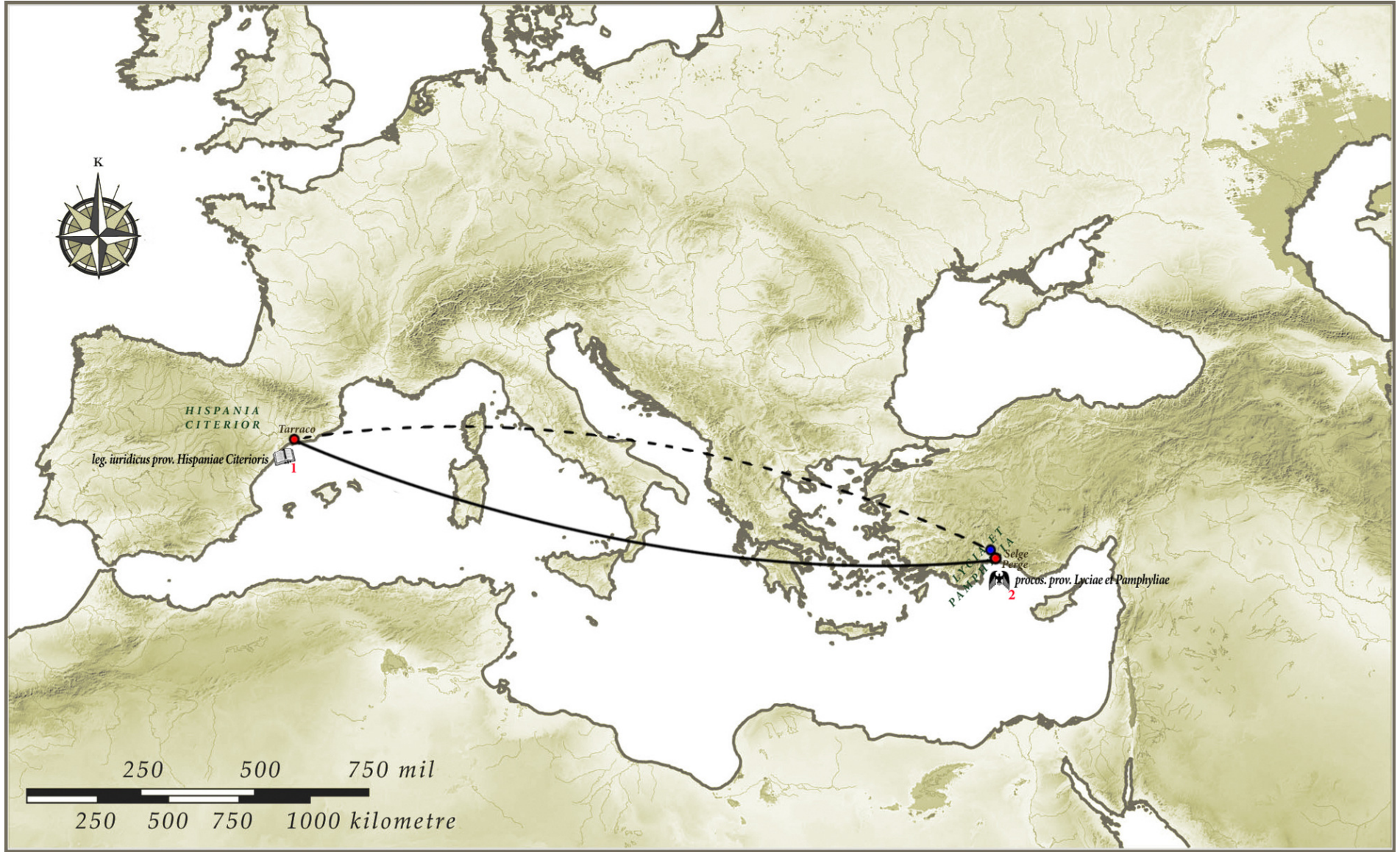
Harita 23: L. MARCIVS CELER M. CALPVRNIVS LONGVS (P31)

Hadrianus Dönemi

Harita 24: M. PLACIVS VARVS (P32)

İ.S. I. yy. 'ın ikinci yarısı

Harita 25: L. SEPTIMIUS MANNVS (P33)

İ.S. III. yy. ortaları

Harita 26: C. SVLPICIUS IVSTVS DRYANTIANVS (P34)

İ.S. III. yy. başları

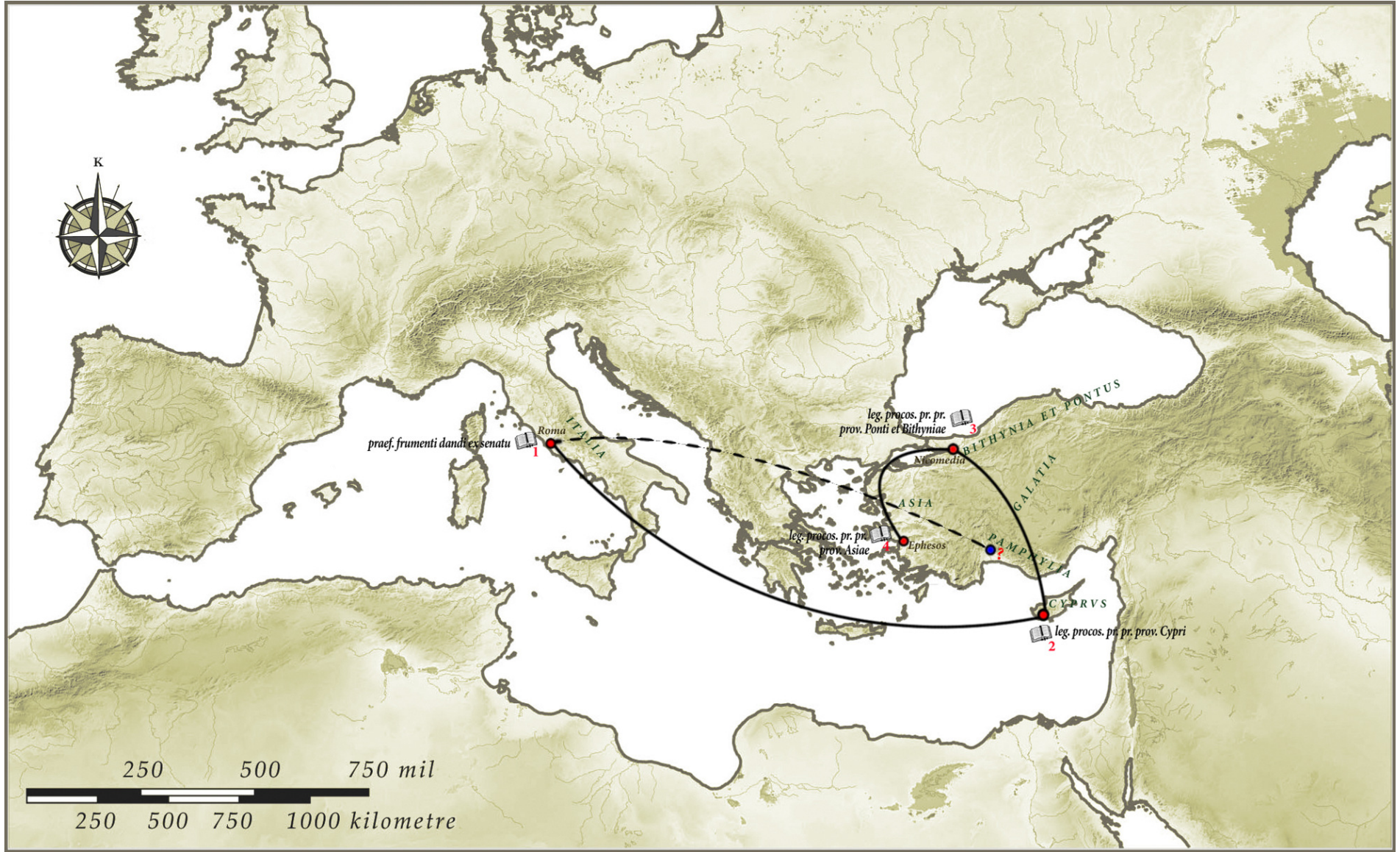
Harita 27: C. SVLPICIUS POLLIO (P35)

İ.S. III. yy. başları

Harita 28: Q. VILIVS TITIANVS --- QVADRATVS (P36)

İ.S. II. yy. 'ın birinci yarısı

Harita 29: M. CALPVRNIVS RVFVS (P40)

İ.S. I. yy. ortaları

Harita 30: CALPVRNIVS RVFVS (P41)

İ.S. II. yy. başları

Harita 31: C. CLAVDIVS CLEMENS LICINNIANVS (P42)

İ.S. ca. II. yy. 'ın ikinci yarısı

Harita 32: IVLIVS FRONTO (P43)

İ.S. II. yy. sonu / III. yy. başı

Harita 33: --- CELSVS PLANCIANVS (P46)

İ.S. II. yy. 'ın birinci yarısı